

CREDITANSTALT

Banka Creditanstalt d.d., Ljubljana

Čudežni pralni
stroj stran 15**ZIMSKI
VRTOVI, d. o. o.****AHSA**
Lendavska 29, 9000 Murska Sobota**VRHUNSKA** PVC IN ALU
OKNA TER VRATATel.: (069) 35 555
Faks: (069) 32 093**FINSTRAL**

VESTNIK

Murska Sobota, 5. februar 1998, leto L, št. 6, cena 190 SIT

VREMEOb koncu tedna bo
prevladovalo sončno
in razmeroma
hladno vreme.

5. februar, četrtek, Agata
6. februar, petek, Ljubo
7. februar, sobota, Rihard
8. feb., ned., sl. kult. praznik
9. februar, poned., Apolonija
10. februar, torek, Vilijem
11. februar, sredo, Marija

Se Polona v soncu odtaja, v
mokrem poletju gob preostaja.Lunine mene: sonce bo 6. febru-
arja vzhlo ob 7. uri 18 minut in za-
šlo ob 17. uri 15 minut. Dan bo
dalj 9 ur in 57 minut. V sredo bo
polna luna.**Črna roka
pravice**Sodstvo, tretja veja
oblasti, je izgubilo
svojo Senco stran 3Ponarejanje denarja
se ne splača**Odkrili
tiskarno
denarja**Previdno: ponaredki
najbrž še krožijo
stran 32

Spor na sodišču

**Plačilo
obveznosti do
konca aprila**

stran 4

Ob mednarodnem
dnevu mokrišč**Pogodbe za
akumulacijska
jezera, tudi
kraško**V prihodnjih mesecih bo
MOP poskusno uredil
upravljanje s pogodbami
za tri akumulacijska
jezera, šele nato bodo
prišle na vrsto akumula-
cije, kjer je veliko intere-
sentov stran 8**Pri Sveti trojici zvoni**

Komu zvoni?

stran 3

Strategija regionalnega razvoja Pomurja
(Prekmurja in Prlekije) je ponovno postavila
pred ogledalo dejansko podobo pokrajine ob
Muri. To kar je bilo omenjeno že nekajkrat in
kar je po opravljenih ekonometričnih analizah
posameznih gospodarskih panog napovedal
nekdanji sodelavec Zavoda za ekonomiko in ur-
banizem Vojvodinec Slavko Lisul sredi osemde-
stakov takrat bistveno cenejši in bistveno učin-
kovitejši od sedanjih.Primerjalno gledano smo v osemdesetih se
plavali nekje na sredini po razvitosti v Sloveniji,
sedaj pa smo končno pristali na slovenskem
repu, kar je v popolnem nasprotju z grafično pri-
spodobo Slovenije, kjer predstavljamo kurjo gla-
vo, ali pa tudi ne, če prispodoba obrnemo neko-**Ogledalo »odštekanosti«**tih in pri tem bil deležen precejšnje arogance in
posmeha, je ta študija potrdila. Takratne napove-
di o propadu pretežnega dela industrije so danes
dejstvo. Takrat je bilo še nekaj možnosti, tako
kapitalskih kot tudi kadrovske, da bi lahko voz
preusmerili, toda tega veljaki v prostoru, ki ga še
danes kapitalsko obvladujejo, niso bili sposobni
storiti, kajti to bi kljub vsemu preveč poseglo v
njihove pozicije in zahtevalo drugačno porazdeli-
tev moči v prostoru tako na mikro (podjetniški)
kot tudi širši regionalni ravni. Zato se je Lisula
takrat zavračalo z že značilnim lokalnim stereo-
tipom prepotentnosti in razglašanjem omenjene-
ga resnega analitika za »odštekanega«, da ne
uporabim hujšega izraza. Gledano z današnjega
zornega kota ni problem samo v tem, da se
takrat nihče ni zganil, tragikomično je, da se
med nosilci posameznih študij na lokalni ravni
pojavljajo nekateri nosilci, ki so bili takrat
največji ignoranti takratnih analiz, in to celo
njegovi nekdanji sodelavci. Jasno, denar je sveta
vladar, samo da se vrti in s tem plemeniti. Žal je
bil takrat vložek v raziskavo pravi drobižek v
primerjavi s ceno sedanje študije. Pa to sedaj niti
ni pomembno, pomembno je, da bi bili stroški
prestrukturiranja in iskanja novih razvojnih na-liko drugače, saj je znana tista ljudska o kokoši
pameti. Ne da bi se tokrat spuščal v podrobnosti
ugotovitev in nakazanih razvojnih možnostih, se
odpira vprašanje, kje so potenciali, s katerimi bi
si lahko zagotovili vsaj delno uresničevanje
razvojnih nastavkov. Domača še delujoča indu-
strija namreč nima potenciala in tudi ne intere-
sa, da bi prestopila svoje plotove. Zanašanje na
državo je premalo in tudi nesmiselno, kajti še to-
liko državnega denarja bo brez pameti ostalo
tam, kjer je nekoč že ostajal, v brezni. Po drugi
strani pa denar verjetno ne bi smel biti velik pro-
blem, saj se bančniki in zavarovalničarji hvalijo,
da so najpogostejše »posejane« po številu prebival-
cev v Sloveniji, to pa verjetno vleče za sabo do-
ločeno količino kapitala, ki bi ga namesto v Eli-
zabete v prihodnje kazalo vlagati v pamet in
odpiranje regije tehnološko zahtevnejšim progra-
mom, in to ne SPAROM. Te tehnološko zahtev-
nejše programe so nam nekoč že ponujali, pa
smo jih odklanjali. Če bi začeli takrat, bi bili
morda primerljivi z Idrijo, ki je bila ob zaprtju
rudnika v podobnem položaju, kot je Pomurje, že
kar nekaj časa.

J. VOTEK

Vse poti vodijo v

PotrošnikOd 5. do 21. februarja
Akcijska prodaja

z dobaviteljem

MIPNova Gorica v
vseh Potrošnikovih poslovnih
enotah z živili

ČAJNA KLOBASA 1.856,20 SIT/kg
TRENTARSKA SALAMA 2.044,00 SIT/kg
MORTADELA
NOVA GORICA 5/1 1.308,40 SIT/kg
GORIŠKA KLOBASA V. P. 960,50 SIT/kg
TOAST ŠUNKO 820,30 SIT/kg
SUHE SVINJSKE
KRACE - ZADNJE 608,60 SIT/kg

Oh ta lotmerški
mini mundos**Kupčije
z gimnazijo**Šolsko mešetarjenje –
Prleška nataliliteta ali
vrednostno določanje
po reproduktivnosti –
Boji med občinskim
svetom in krajevnimi
skupnostmi stran 8**VEDNA Ljutomer
Domače
je vendarle
domače**Vesna Ljutomer
namerava obdržati svoj
večinski lastninski delež
– 45-odstotno lastništvo
sosedu Potrošnika jih ne
moti, moti jih način
prodaje delnic stran 5**Kupili bodo stanovanja
Kmetijstva Črnci
Fridau
bo plačal
gospodarske
objekte iz
svojega žepa**Ali je cenejša
predpogodba tudi
ugodnejša? stran 7

Seja vlade

Slovenija bo ena sama avtocesta

Višji delež bencinskega tolarja za avtoceste od leta 1999 – Za večino osebnih vozil bo cestnina 12 tisoč tolarjev – Lastninsko preoblikovanje podjetja Telekom

Vlada je na zadnji redni seji obravnavala in sprejela rebalans nacionalnega programa zgraditve avtocest v Republiki Sloveniji, gre za 518,6 kilometra avtocestnih odsekov, ki morajo biti zgrajeni do leta 2004. Vrednost teh del je 4,6 milijarde ameriških dolarjev. Program je za slovensko gospodarstvo in razvoj slovenskih pokrajin zelo pomemben, saj med drugim predvideva povezavo nekaterih magistralnih cest na avtoceste. V rebalans nacionalnega programa je vključenih tudi nekaj drugih pomembnejših cest, med njimi priključitve Celja, Maribora in Novega mesta na avtocestno omrežje, povezave na obali ter povezava Ljubljane preko Mengša proti Kamniku. V rebalansu predvideno avtocestno omrežje mora biti končano do konca leta 2004, nekatera zaključna dela pa naj bi potekala še v letih 2005 in 2006. Da bi zagotovila zadostna sredstva, je vlada danes sprejela tudi predlog spremembe zakona o t. i. bencinskem tolarju, s katerim se delež sredstev iz prodaje naftnih derivatov, namenjenih za gradnjo avtocest, s sedanjih 16 povečuje na 20 odstotkov. Zakon bo namreč, potem ko ga bo sprejel državni zbor, predvideval, da se predvidenih 20 odstotkov od prodaje naftnih derivatov za gradnjo avtocest začne v celoti namenjati šele s 1. januarjem 1999. Vlada bo oba dokumenta poslala v sprejem v parlament.

Cestnina bo seveda dražja

Vlada je sprejela 50-odstotno podražitev letnih povračil za uporabo cest, ki se jih plačuje ob registraciji vozila. To pomeni, da bodo lastniki osebnih avtomobilov s prostornino do 1800 kubičnih centimetrov za uporabo cest po novem odšteli približno 12.000 tolarjev. S tem ukrepom se bo deloma pokrila tudi izpad proračunskih sredstev zaradi financiranja avtocestnega omrežja, saj naj bi se s povišanjem povračila za uporabo cest v proračun steklo dodatnih 4,8 do pet milijard tolarjev letno. Vlada pa pripravlja tudi evropsko uredbo o uporabi cest, ki bo usklajena z evropsko zakonodajo.

Lastnica Telekom je država

Vlada je med drugim obravnavala tudi akt o lastninskem preoblikovanju javnega podjetja Telekom Slovenije, po katerem bo večinska lastnica Telekom s skoraj 74-odstotki ostala država, imenovala pa je tudi člane nove uprave in nadzornega sveta Telekom. Za predsednika štiriclanega upravnega odbora Telekom je imenovala Petra Tévža.

Z uveljavitvijo sklepa o preoblikovanju podjetja Telekom Slovenije, p. o., v javno podjetje je vlada kot ustanovitelj prevzela funkcije upravnega odbora. Iz tega razloga je vlada sprejela akt o lastninskem preoblikovanju podjetja Telekom Slovenije in statut. Vlada je že nadalje največji lastnik (73,91 odstotka), sledijo skladi (18,26 odstotka), zaposleni, nekdanji zaposleni in upokojeanci pa imajo 7,83-odstotni lastniški delež. Telekom Slovenije je tako do 31. decembra 2000 izključni izvajalec obvezne gospodarske javne službe govorne telefonije in teleksa ter gradnje in upravljanja javnega telekomunikacijskega omrežja. Poleg tega lahko opravlja tudi vse druge telekomunikacijske storitve in s tem izpolnjuje čisti podjetniški interes. Na seji je bila sprejeta tudi uredba o načinu opravljanja javnih telekomunikacijskih storitev, govorne telefonije in teleksa ter o opravljanju javnega telekomunikacijskega omrežja. Z njo vlada določa načine opravljanja govorne telefonije in opredeljuje obveznosti nacionalnega operaterja. Uredba ureja način opravljanja gospodarske javne službe govorne telefonije in teleksa ter zgraditev in upravljanje javnega telekomunikacijskega omrežja. V uredbi, ki sicer povzema bistvo smernic Evropske zveze, so tudi določila o medrežni povezavi in oddajanju prostih zmogljivosti vodov in kableske kanalizacije javnega telekomunikacijskega omrežja v zakup. V grobem je v uredbi urejen tudi obvezen zakup vodov krajevnega omrežja, zgrajenega na podlagi podelitve koncesije.

Vlada je sprejela tudi odobreno japonsko donacijo za projekt pokojninske reforme v Sloveniji. Gre za nepovratna finančna sredstva Evropske banke za obnovo in razvoj v višini 340.000 ameriških dolarjev.

Uredba o podpori kmetijstvu

Vlada je sprejela še uredbo o uvedbi finančnih intervencij za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter proizvodnje hrane v prvem polletju 1998, torej za obdobje veljavnosti začasnega državnega proračuna. Zaradi začasnega financiranja proračuna se uvajajo le najnujnejši ukrepi, med njimi podpora vzreji plemenskih živali, podpora pridelavi sladkorne pese ter podpora financiranju zaloga vina, semen, krompirja in hmeljarstvu. Ukinjeno je regresiranje obresti za posojila za tekočo proizvodnjo. Izvoznih spodbud ni spremenila, razen pri mleku od 5 na 7 tolarjev. Na podlagi uredbe bo mogoče objaviti razpise za obnovo sadovnjakov, vinogradov, in pospeševati prodajo kmetijskih pridelkov.

Vlada je sprejela tudi sklep o imenovanju Jožeta Smoleta za državnega sekretarja za malo gospodarstvo v Ministrstvu za malo gospodarstvo in turizem in v. d. direktorice Sklada RS za razvoj malega gospodarstva Lojzko Podvršnik ter v. d. direktorja Slovenskega odškodninskega sklada Marka Prijatelja.

Podpora olimpijskim igram

Vlada je sprejela tudi stališče, da podpira projekt zimskih olimpijskih iger treh dežel.

MARJAN HORVAT

Iz New Yorka

Slovenija v vrvežu varnostnega sveta OZN

Slovenska država je v začetku letošnjega leta uradno prevzela svoj sedež v Varnostnem svetu, kjer bo do konca leta 1999 sodelovala pri sprejemanju pomembnih odločitev o svetovni politiki. Z vstopom v najpomembnejše telo svetovne organizacije bo morala mlada srednjeevropska država v prihodnjih dveh letih postati vsaj bolj razpoznavna na političnem zemljevidu sveta, da se ne bi v nedogled ponavljale že kar neprijetne zamene s Slovaško ali ozemljem kakšne druge države. Izbor Slovenije za predstavnico vzhodne Evrope v VS, čeprav bi se to prej ali slej tako ali tako zgodilo, pa kljub temu pomeni priznanje, saj je to dokaz, da je normalna država, brez večjih notranje- in zunanje-političnih problemov.

Misijo Republike Slovenije v Varnostnem svetu vodi diplomat z večletnimi izkušnjami v OZN veleposlanik dr. Danilo Türk z namestnikom Samom Žbogarjem in Janezom Lenarčičem. Glede svetovalcev, bolje rečeno svetovalk, je slovenska ekipa ena bolj feminiziranih, saj so med štirimi kar tri pripadnice nežnejšega spola: Anita Pipan, Sanja Štiglic in Irena Mernik, »moško čast« pa rešuje Andrej Benedejčič. Po besedah namestnika Sama Žbogarja

so imeli srečo pri izbiri vrstnega reda predsedovanja VS. Članice Varnostnega sveta, med katerimi so štiri stalne s pravico veta (Rusija, ZDA, Kitajska, Velika Britanija, Francija) in osem nestalnih (Japonska, Kenija, Portugalska, Gabon, Gambija, Švedska, Bahrein ter Slovenija), se namreč vsak mesec zamenjajo na položaju predsednika. Po angleški abecedi bo Slovenija prevzela vajeti v roke šele avgusta, tako da se bodo diplomati lahko dovolj pripravili na

zahtevno nalogo vodenja sej.

Usoda je nanesla, da je prva letošnja resolucija VS, sprejeta sredi januarja, govorila o ozemlju nekdanje skupne države. To je bila resolucija o polotoku Prevklava na severnem delu zaliva Boka Kotorska, ki pripada Hrvaški, pod svojim nadzorom pa bi si ga želela tudi Zvezna Republika Jugoslavija. Slovenska diplomacija je aktivno sodelovala pri pripravi besedila resolucije, še pomembnejše pa je, da je zavzela načelno stališče o nespremenljivosti nekdanjih republiških mej. Torej je v tem primeru nekako stopila na hrvaško stran, čeprav ima z južno sosedo še vedno odprta ozemeljska vprašanja. Navijanje za Hrvate je seveda le navidežno, saj je vztrajanje na prej omenjenem načelu dokaz resnosti politike in točka več v pogajanjih s Hrvati, ki so se sloven-

skim diplomatom tudi zahvalili. Odnosi v OZN med nekdanjimi republikami SFRJ so sicer v redu, le z diplomati ZRJ niso posebno »topli«. Slednje od pomembnejših držav resno jemlje le Rusija, ki jih vabi na svoje sprejeme. Status članstva nekdanje SFRJ je namreč zamrznjen, ZRJ pa še ni bila uradno sprejeta v OZN.

Nekaj negodovanja in celo strahu je v Sloveniji po nepotrebnem izzvala novica o predsedovanju komisije za nadzor sankcij, uvedene proti Libiji. Slovenija je tu le zamenjala prejšnjega predstavnika vzhodne Evrope v VS Poljsko, to po nekem neformalnem načelu rotacije, ki ga sprejemajo vse članice. Tukaj niti ni bilo nobene nepravice, odveč je tudi vsak strah, bi se lahko zamerili Libiji, saj predsednik komisije le izvršuje, kar je bilo sprejeto v drugih telesih.

Začetek letošnjega leta ni obetal posebno pretresljivega urnika sej VS, vendar se je to hitro spremenilo. Ob dolgotrajnih kriznih žariščih po svetu (Angola, Libanon, Zahodna Sahara...) je na dnevni red znova prišel Irak, ko je Sadam Husein zavrnul sodelovanje z mednarodnimi inšpektorji za nadzor razorožitve. Iranski režim je začela motiti sestava inšpektorskih ekip, v katerih naj bi bilo preveč Američanov, zato je izzval krizo s prepovedjo delovanja nekaterim ekipam. S tem je izzval enotno obsojdo VS, ki pa do danes ni našla skupnega jezika glede primerne odgovora. ZDA in Velika Britanija se najbolj zavzemata za bombardiranje, medtem ko druge članice, med njimi tudi Slovenija, zagovarjajo stališče, da je treba najprej poiskati drugačne rešitve. Diplomatska prizadevanja, kjer izstopata Rusija in Francija, intenzivno potekajo, vendar igro vodi najmočnejša država na svetu: ZDA. Američani so kar preveč navdušeni nad vojaško akcijo, čeprav ne obstaja trden dokaz za obstoj iraškega orožja za množično uničevanje in samo bombardiranje ne ničesar rešilo. Orožja, če obstaja, ne bi uničili, Sadam Husein pa bi se naprej ostal trdno sedel, tokrat celo z videzom nekakšnega mučenika. Pred napadom bo potrebno doseči soglasje članic VS ter sprejeti resolucijo. Slovenija takrat seveda ne bo »odkrivala Amerike« in ne upoštevala volje večine.

SI

ROBERT POREDOS

Trideseti januar '72

Krvava nedelja

Ko je 30. januarja 1972 britanski vojak streljal na civiliste, so mnogi na Severnem Irskem prenehali verjeti v reforme, speljane po mirni poti

Leta 1967 se je na Severnem Irskem začelo gibanje za pravice katoliške manjšine. Protestantka unionistična večina je degradirala katoličane na drugorazredne državljane in jim prepovedala tudi kakršno koli izražanje nezadovoljstva, tudi mirne protestne pohode. Tudi zato so se slednji vedno znova končali v pretepih s policijo. Kljub temu so katoliki še naprej korakali.

Tudi 30. januarja 1972 pohod katolikov ni bil dovoljen. Borci za človekove pravice so hoteli izraziti svoj protest zoper politiko zapiranja, ki jo je vlada Severne Irske uvedla v letu 1971 in ki je omogočala zapiranje političnih upornikov brez sodnega procesa in za nedoločen čas.

30. 1. 1972 je vojska na 26 točkah postavila barikade, da bi tako demonstrantom preprečila pohod v središče Derryja. Pohodniki so spremenili smer, toda ko so prispele do barikad v William Streetu, je 200 demonstrantov s kamni napadlo policiste in vojake. Ti so najprej odgovorili s slepimi naboji in vodnimi topovi. Ko so se metalci kamnov začeli umikati, so vojniki napadli – toda tokrat s praviimi naboji!

Dva dni po masakru je takratni britanski premier Edward Heath pooblastil glavnega britanskega sodnika Lorda Widgerija, naj začne preiskavo. Nekdanji oficir rojalistične artilerije je zaslíhal 114 očitilcev in stokovnjakov – prebivalce Derryja, duhovnike, novinarje, vojaške, policiste, zdravnike in tuje opazovalce. Desetega aprila je Widgerij podal svoje končno poročilo, v katerem je zapisal: »Nobenega dvoma ni, da so vojniki streljali šele po tem, ko so streljali nanje.« Sodnikovo poročilo je bilo v nasprotju z dokaznimi materiali in izjavami prič – krivda za masaker je bila pripisana žrtvam.

Katoliki so Widgerijevo poročilo poimenovali »Whitewash«, na Joseph Placeu pa so postavili spominski ploščo v spomin na tiste, ki so jih umorili britanski vojniki na krvavo nedeljo. V pravičnost ni nihče več verjel. Krvava nedelja je postala instrument republikanske politike –

spominski pohod je postal vsakoletni ritual.

Dvajset let ni nihče napisal nove verzije krvavih dogodkov, dokler ni Eamonn McCann, eden od organizatorjev pohoda v letu 1972, napisal »Bloody Sunday in Derry: What really happened« (Krvava nedelja v Derryju: Kaj se je v resnici zgodilo), v njej pa je podvomil v Widgerijevo verzijo. Leta 1992 je bila ustanovljena Bloody Sunday Justice

Iz Ljubljane piše

Zmaga (prleške) lepote, ne pameti?!

Tako kot smo predvidevali, se je zgodilo: ljubljanska nova županja, sicer samo do novembra, je postala Prlekinja Vika Potočnik. Eni pravijo, zakaj bi se samo Mariborčanom slabo godilo, ker imajo za župana Prleka Križmana, drugi pa, da je bilo njima lahko, ko jima je Ivan Kramberger oral ledino, tretja (svetnica) Marija Janežič pa je izrazila strokovno mnenje, da je zmaga lepota, ne pa pamet. Nova županja si je župansko verigo nadela kar sama, saj se trije podžupani niso mogli dogovoriti, kateremu naj bi pripadla ta čast. Zdaj je bila naloga ene od komisij ljubljanskega mestnega sveta, da odloči in predlaga, koliko stroškov za predvolilno kampanjo bodo povrnil kandidatom za župana, ki so ga izvolili, ker je prejšnji Dimitrij Rupel predčasno zapustil barko in pobegnil na veleposlaništvo v ZDA. Eden od njih je bil najbolj prepričljiv, češ pošljimo račun za volitve kar Dimitriju Ruplu! Najprej je nova županja skušala zamenjati direktorja mestne uprave (Strajerca) Janeza Sodrznika, to je pred njo neuspešno poskušal tudi prejšnji župan. Tudi njeno željo so mestni pomladni svetniki zavrnili in se ob tem na široko smejali, verjetno misleč: Naj ga ima, strankarskega »buntovnika«, kar ob sebi!

Sicer pa je županja velika ljubiteljica ljubljanskega Barja, na katerem se velikokrat sprehaja, zato je tudi govorila, da bo naredila vse, da ga očistijo in spremenijo v pravi naravni park. Na njem je osrednje ljubljansko odlagališče smeti in na desetine divjih. Predvidevajo, da jih je okoli Ljubljane 450, največje je pri Igu, ki meri kar nekaj hektarjev, tik ob vodarni Brest. Kazni pravzaprav ni, ker ni očitilcev, čeprav bi lahko »ekokriminalca«, če bi ga dobil na delu republiški inšpektor, čakala zaporna kazen. Veliko oglevalo mesta so tudi »odvrženi« avtomobili, ki jih srečujemo predvsem na parkirnih prostorih ali celo zelenicah. Lani je mestni inšpektorat odredil odvoz

kar 900 zavrženih vozil. Večina lastnikov ne morejo najti, tiste, ki so popolnoma oskubljene, pa v stiskalnici stisnejo. Lani so jih tako »predelali« okoli 350. Tisti, ki so količjak »uporabni«, pa se znajdejo na odlagališču ob robu Barja, kjer njihovo dnevno »parkiranje« stane lastnika 280 tolarjev (prevoz 10 tisoč tolarjev). Seveda pa se lastnika po navadi nikoli ne najde.

Kot vidimo, se marsikaj dogaja na tem močvirskem delu Ljubljane, po katerem smo dobili svoje vzdevke (žabarji, močvirniki), zavarovati pa ga kljub vsemu ne uspeemo. Ze vrsto let obstaja ideja, da bi uredili regijski park Barje. Gre za 163 kvadratnih metrov površine, kmetijsko slabo obdelane, ker pravega pridelka na kisli zemlji ni. Pa še tisto, kar se prideluje, se ob intenzivnem umetnem gnojenju, ki je porušilo ekosistem. Pred prvo in drugo svetovno vojno so imeli na vzornih njivah največ uspeha z zeljem, ki so ga večji kmetje skisanega prodajali celo v Egiptu in Južno Ameriko. Zdaj so ideje, da kmetijstva na Barju ne bi odpravili, ampak poskusili z novimi pridelki, ki bi bolje uspevali kot sedanjí. Ekokmetijstvo naj bi bilo ob turistično-rekreativni ponudbi osnovno za ohranjanje ozemlja. Do jeseni naj bi pripravili operativni načrt za regijski park, v petih letih pa bi ga izpeljali, čeprav v Sloveniji še nismo sprejeli zakona o varstvu narave, ki leži v vladnem predladu. Med zunimivejšimi idejami je tudi ideja o parkniku, naj bi vozil po Ljubljani od centra do Črne vasi roma cerkve svetega Mihaela, ki jo je projektiral Jože Plečnik. Bil naj bi kot javno prevozno sredstvo že letos zaplul po vodi. Ob Iščici pa naj bi naredili umetno jezero - kopališče.

Že zdaj pa je res, da so na trgu krompir po ali 80 tolarjev, peteršilj od 500 do 700 tolarjev, dič od 600 do 1400 tolarjev, jabolka od 150 do 200 tolarjev ...

MARJAN HORVAT

VESTNIK

Izdaja:
Podjetje za informiranje
Murska Sobota

150 DEM letno, izvod v kolportaji pa 190,00 SIT. Tekoči račun pri Agenciji RS za PPI Murska Sobota: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: Podjetje za usposabljanje invalidov SET Vevče. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tisk Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvodov. Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. WWW stran: http://www.p-inf.si.

Nafta med Petrolom in vlado

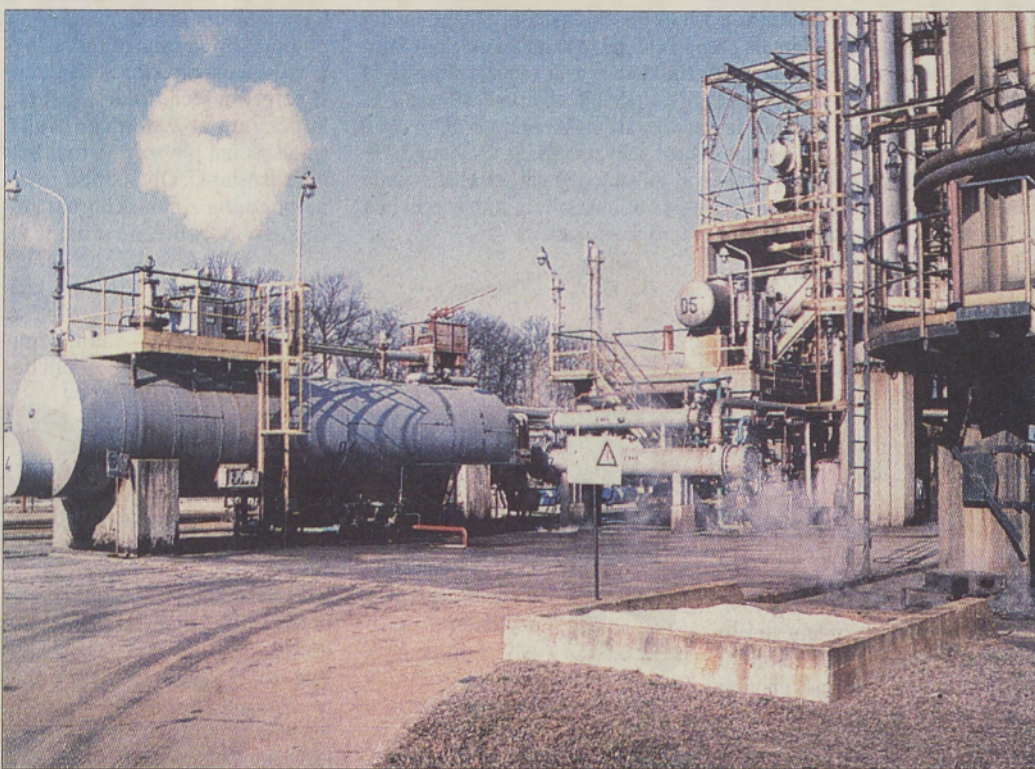
Mačka miško, miš pšeničko ...

Tisti dan, osemindvajsetega januarja, je kar butnilo na plano. In sem imela priložnost posredno »biti zraven«, vem, da je temu kriva uzajenost. Kadar pa čustva stopijo v ospredje, kadar kri butne v glavo, takrat za trezni premislek ni časa in prostora. Bilji bi naivci, če bi mislili, da doslej med vlado in Petrolom še nikoli ni prišlo do ostrega medsebojnega besedovanja. Bilo je že nemalo vročih in pekočih, če se spomnimo samo na vprašanje lastninjenja Petrola, toda nobenkrat doslej ni potekalo medsebojno »drgnjenje« prek medijev tako ostro in pred javnostjo kot prav slednjič.

V ozadju zadnjega javnega pranja je torej uzajenost. Najprej so bili nejevoljni v Petrolu, ker je bilo sporočilo za javnost, ki so ga pripravili v Nafti, po njihovem mnenju enostransko in ni dovolj jasno sporočalo, da je glavni krivec za zaostritev razmer vlada. Na hitro so potem v Petrolu sestavili svoje sporočilo. Novinarske hiše elektronskih medijev so potem takoj povzele obe. Na to je reagiral minister za gospodarske zadeve Metod Dragonja in popoldne zbobnal novinarje še k sebi. Užaljen do konca jim je povedal svojo resnico in Petrolu vrnil žogico. Akcija je rodila reakcijo in plaz besed se je kar usul. Prepričani sem, da preminuli prvi moji Petrola Franc Premk, ki je v svoji izkušnosti in diplomatski običajno prej dvakrat premislil, preden je kakšno povedal, takšnega javnega pranja ni želel. Res da je enemu naših poslancev po seji nadzornega sveta v Nafti, ta je bila 27. januarja, napovedal, da bo »zadevo« vlade nekoliko zaostрил. Seveda je bil namen jasen, iztržiti vsaj nekaj od tistih milijard, ki jih je vlada pobrala na račun ekološkega tolarja od prodaje derivatov. Gre za devet milijard tolarjev. Fran Premk pa bi bil pripravljen na »kompromis z vlado« pri milijardi tolarjev. Takšna je bila torej njegova taktika, ki pa jo je prehitela nepričakovana »nevihta« in potem nepričakovana smrt.

Ce jih obnovimo, besede, ki so padale s strani vlade: vlada ne bo Petrolov talec, Petrol naj se odloči, ali bo samo trgovec z naftnimi derivati ali pa bo vlagal, Petrolovo izžemanje Nafta z nizkimi cenami,

Petrol in vlada pred javnostjo že dolgo nista oprala toliko umazanega perila kot prav pred dnevi

na račun Nafta je vlada Petrolu zagotovila večinski tržni delež. In potem z druge strani: vlada je »pognala« v druge namene devet milijard ekološkega tolarja, od Nafta Petrol kupuje derivate po najvišji ceni. Petrol je edini kupec od Nafta. Petrol je izpolnil obveznosti, ni jih vlada ... Toda nič od vsega ni tako udarilo kot izjava ministra Metoda Dragonje, da Slovenija zmore tudi brez rafinerije.

Pa smo spet tam! Pri vprašanjih ali rafinerija v Lendavi DA ali NE, jo potrebujemo in zakaj, ali kdo jo potrebuje bolj in kdo manj. Okrog tega vprašanja se menca že nekaj let, in čeprav nekoliko ironično, je bil še najbolj odločen politični vrh s Francetom Popitom, ki je takratnemu delavskemu svetu v Nafti sporočil, da se že kupljena rafinerija mora prodati. To je bila politična odločitev, kakor je Nafta vedno znova politično vprašanje tudi novodobnega sistema. Lendavsko Nafto prav to, da nihče doslej še ni dal

dokončnega odgovora na vprašanje rafinerija DA ali NE, vedno znova potiska v roke politike, ta pa si jo potem jemlje glede na potrebe za pomembno politično karto. Še pomnimo izjavo dr. Maksa Tajnkarja, ki je tisto leto, ko je Nafta prišla v državne roke, to je bilo pred štirimi leti, izjavil, da Sloveniji zaradi njene majhnosti skorajda nič ne more biti strateško pomembno, tudi rafinerija ne. Pa se je plošča obrnila v trenutku, ko je Nafta prešla v državno last oziroma ko je Petrol z dokapitalizacijo firme rešil del njenih starih obveznosti in postal Naftin večinski lastnik. Politika, podkrepljena z »manjšinsko roko«, pa je rafinerijo tudi postavila v dokument o strategiji države z energijo.

Mar rafinerijo potrebuje Petrol? Takrat, ko je prišlo do družabniške pogodbe med Petrolom in državo glede lastništva v Nafti, so bila v ozadju številna ugičanja. Petrol potrebuje le skladišni prostor. Nafto je prevzel, ker mu je vlada obljubila

večinski tržni delež v državi. Jemal bo samo tisto, kar mu bo koristilo ... Toda skoraj preslišano je bilo tisto, kar je ob podpisu pogodbe izjavil Franc Premk. Z Nafto oziroma rafinerijo bo Petrol postal naftna družba. Ne bo samo trgovec, ampak več od tega. Ob koncu uradnega dela pa je zbranim tudi povedal, da se Petrol s tem, ko bo dokapitaliziral firmo, nekako oddoljuje Feriju Horvatu za njegovo pomoč Petrolu, ko je bil minister v Beogradu. Šlo je za vprašanje deviz.

Franc Premk je gojil torej do lendavske Nafta vendarle neko čutenje in v ostrih zahtevah nekaterih lastnikov Petrola, da bi bil dobiček brez Nafta višji, je uspel držati protiutež. Milijarda, ki jo je nazadnje pričakoval od vlade, bi mu seveda prišla pri tem zelo prav. Vsaj do trenutka, ko bi znotraj družbe in javnosti že lahko predstavil rezultate študije o upravičenosti rafinerije v Lendavi. Rezultati nove študije, ki jo financira Petrol, menda sploh niso slabi. In če niso slabi, potem bi jo morali v parlamentu pri načrtu gradnje energijskih objektov v državi dati na prednostno listo, to pomeni, da bi izrinila ... Pa smo spet tu, pri politiki.

MAJDA HORVAT

Pamflet

Na sončni strani Alp izginjajo dokumenti

Državni zbor premetava. Izginil naj bi sporazum med slovensko in izraelsko obveščevalno službo. So ga založili? Kako lahko dokument sploh izgine? Očitno tajnost obveščevalne službe razumejo preveč dobesedno. Morda, da bi zanj ne vedeli tudi tisti, ki sodelujejo pri njenem izvajanju. Heh, pa so se poslanci zaprli v svojo dvorano, da bi imeli sejo. Pa so jo imeli, brez Tita Turnška – je iskal dokument? Dobili niso nič več kot obljubo o pisnem odgovoru. Menda, saj nikoli ne veš, kaj so se za zaprtimi vrati zmenili. Menda naj bi sporazum podpisal Marjan Miklavčič daljnega 31. januarja 1995, ko je bil minister Jelko Kacin. Toda lani jeseni so na slovenskem obrambnem ministrstvu ugotovili, da je treba naravno parafriranega sporazuma spremeniti. Menda naj bi potekali pogovori med slovenskim in izraelskim obrambnim ministrstvom.

Proti Kučanovi odločitvi, da za mesto evropskega sodnika predlaga Alenko Selih in ne še enkrat Petra Jambreka, se je odzvala tudi skupina osmih študentov pravne fakultete. Puckova glava na pladnju je očitno še vedno nekaj vredna. V Strasbourgu je vodja poslanske skupine SKD Miroslav Mozetič svojim evropskim kolegom zatožil, kako je Jambreč izvisel, in tako poskrbel, da se imidž Slovenije med krščanskimi strankami ne bi izboljšal.

Jah, Marjan Podobnik, med drugim tudi podpredsednik vlade, se je odločil napraviti na avstrijskem Koroškem red med Slovenci. Zagrožil jim je, da če ne bo edini kriterij pri volitvah pripadnost manjšini, se bo ljubljanska malha zaprla. Predsednik Zveze slovenskih organizacij Lovro Šturm ostro protestira, toda dejstvo ostaja: malha se vsako leto manj polni – od 5,9 milijona šilingov v letu 1995 do 2,2 milijona šilingov letos. Republika Slovenija da izvaja pritisk. Politično mostiščarstvo prek meja Slovenije očitno ne obrodi sadov. Marjan Podobnik bi v stilu preteklih vladnih strank (z njegovega brega) moral delovati predvsem po načelu karavanskega predora.

Naša zunanja politika je resda čudna zadeva. Tako se je Zmago Jelinič, bolj znan kot Padalec, odpravil v Beograd na pol zasebni obisk. Se z nacionalisti lahko dogovarja samo nacionalist? Seveda ni prišel do Miloševića, sta se pa zato skupaj z Debelakom s slovenskega notranjega ministrstva motala okrog ministra za notranje zadeve Stojilovića, Jelinič pa je obiskal tudi predsednika odbora za mednarodno politiko stranke JUL-a in podpredsednika srbske skupščine Vladimira Štambuka. Pri tem se je Jelinič v hotelu Metropol še hvalil, kako je on poskrbel za ta srečanja. Najbolj smešno se seveda zdi, da največji nacionalist, ki je nekoč kričal, kako bo izgnal vse »jugovičev«, zdaj naenkrat z »jugovičev« vzpostavlja stike, in to na državni ravni! Če ni prekorail pooblastil, kaj ga je potlej poslal v Beograd? Seveda, spominjam se Draškovičevih sodelavcev, kako da ne: velikih trgovcev s slovenskimi podjetji, da, prav tam so mi namignili, da jim je Jelinič blizu – pri tem pa so se muzali. Dublerji. No, da, glede na dokaj pozitivne odmeve Jeliničevega obiska v Beogradu je očitno ta ponovil svojo znano maksimo: odnosi Slovenije z ZRJ temeljijo na skupnem sovražniku: Hrvaški.

Medtem ko je Jelinič plesal srbsko kolo, se je Pahor odločil, da v Svetu Evrope doseže, naj evropski poslanci vendarle sprevidijo, da se Slovenija in druge države nismo odcepile, temveč da je Slovenija razpadla, kot je to že zdavnaj ugotovila Badinterjeva komisija. Ob tem je Pahor elegantno prestrašil evropske poslance, da je »razpada« tisti, ki omogoča stabilnost na Balkanu, pri tem pa jim je na veliko opisoval zaplete v Črni gori in na Kosovu. Kaj so hoteli drugega, kot podleči Pahorjevemu šarmu.

No, in kako je z našimi ljubimi sosedi? Frlec zagotavlja, da se bo slovensko-hrvaška meja reševala v paketu. Da bo rešena tako ali drugače. Da se je menda vojska umaknila zato, ker v Evropi stražijo meje policisti, ne pa vojniki. Najbrž že, toda na mejah, ki niso sporne. Če bodo pristali na katastrofo, potem lahko pozabimo Hotizo. Še več, bodo v paketu zamenjali Trdinov vrh za Piranski zaliv? Sploh pa, slovenska vojska se ni umaknila s Trdinovega vrha, kje pa. Od tam se je umaknil samo del vojske. Samo enota za elektronsko obveščanje. Upamo lahko, da pri sestopu s Trdinovega vrha niso padli v roke hrvaških specialcev.

Plače. Plače. Državni svet se je odločil, da bo imel predsednik plačo v višini predsednika državnega zbora, državni svetniki, ki opravljajo funkcijo nepoklicno, pa bodo dobili do 33 odstotkov nadomestila, ki pripada poslancu za polni delovni čas. Seveda jim pripada tudi funkcijski dodatek. Nekateri pametni šele zdaj ugotavljajo, zakaj so se na lokalni ravni lomila kopja zaradi kandidature v državni svet. No, tudi eden od občinskih svetnikov je ljubomerski predsednici občinskega sveta in novoizvoljeni državni svetnici predlagal, naj odstopi. V imenu socialne države. V imenu preštevilnih funkcij. Hm, očitno je pozabil, koliko funkcij so imeli nekdanji člani partije. Da, da, časi se spreminjajo, ljudje nikoli.

Po najnovejši noveli zakona o lokalni samoupravi bodo člani nadzornih odborov v občinah lahko tudi člani političnih strank oziroma njihovih vodstev. Tako se bodo stvari še lažje prikriale. NO pa bo še bolj lajal v prazno.

A. POTOČNIK

Soboška dalekosežna odločitev

Mestna občina bo lastnica Murinega nogometnega stadiona!

Nogometni stadion v parkovnem gozdu Fazanerija v Murski Soboti je v ponos mestu in svojevrstna promocija - Celoten kompleks s trimsko stezo, kopališčem, teniškiimi igrišči in drugim ponuja širokemu krogu meščanov, posebno mladim, veliko možnosti za najrazličnejše športne dejavnosti in rekreacijo

Zato je nujno, da se čimprej uredi status nogometnega stadiona, ki sprejme 5.500 gledalcev in ponuja udobje velikemu številu obiskovalcev športnih prireditev, hkrati je zbirališče velikega števila mladih, ki se s športom vključujejo v zdravo življenje, ne gre pa prezreti tudi možnosti organiziranja različnih množičnih prireditev mestnega in širšega pomena.

Pri vsem tem je nemogoče prezreti odličnih tekmovalnih dosežkov nogometašev članskega moštva. V okviru Nogometnega kluba Mura pa deluje že šest selekcij mladih navdušenčev okroglega usnja. Tako je v razna tekmovalna vključenih okrog 250 mladih in zato so potrebe po boljših možnostih za njihovo vadbo čedalje očitnejše. Samo letos bi za gradnjo in sanacijo pomožnega igrišča in za nekatere posege na osrednjem igrišču potrebovali približno 15 milijonov tolarjev. Po uradnih ocenah sta stali obnova in dograditev nogometnega stadiona 110 milijonov tolarjev, pri čemer je nogometni klub Mura prispeval skoraj 84 milijonov SIT.

Ker nogometni klub Mura v prihodnje ne bi več zmožal pokriti vseh stroškov, povezanih z vzdrževanjem nogometnega stadiona, ki ga ne uporabljajo le poklicni nogometaši, ampak tudi mladina, so člani upravnega odbora tega nogometnega kluba naslovili več pobud na Mestni svet Mestne občine Murska Sobota. Tako naj bi nogometnemu stadionu dodelili status objekta širšega javnega pomena, mestna občina pa naj bi nogometni stadion prevzela v svojo last in upravljanje. Medsebojne odnose med mestno občino,

no, mestno četrtjo Park in NK Mura pa naj bi uredili s posebno pogodbo. Hkrati naj bi mestna občina prevzela del denarnih obveznosti NK Mura, ki so posledice dosedanjih obsežnih vlaganj. Ta znesek znaša 18 milijonov tolarjev.

S takimi predlogi NK Mura so se mestni svetniki strinjali, obenem pa so sklenili, da se v ta namen pripravi konkretna pogodba, s katero bodo uredili status parka Fazanerija ter finančne in druge obveznosti mestne občine do nogometnega kluba. Upoštevajoč izkušnje iz drugih držav, kjer so stadioni v lasti mesta, ne pa nogometnega kluba, so svetniki podprli pobudo o tem, da bo nogometni stadion NK Mura last mestne občine. Dogovorjeno je, da bosta občinska uprava in župan Anton Slavic pripravila ustrezno pogodbo, ki bo natančno opredeljevala posamezna razmerja.

MILAN JERŠE

VESTNIK

Črna roka pravice

Sodstvo, tretja veja oblasti, je izgubila svojo Senco. Dovolj ji je bilo tega, da so sodni mlinci tako počasi mleli, zmleto pa potem sploh ni imelo pravega »žmaha«, zato se je odločila, da bo začela hoditi svoja pota in iskati pravico na svoj način. »Poštirkanost« in polikanost sodniškega talarja, ki pa je pokrival in prikrival toliko nesnage, se ji je zdel rahlo smešen, sploh pa odvečen in nepotreben. Zakon, po katerem so tehtali pravico in krivico, se ji je zdel kar na mestu, toda beseda na papirju - črna na belem - kaj bi s tem, če potem ni bilo prave metle. Odločila se je, da bo tisti brez talarja in v senci nepisanega zakona, ki uči, da mehka rokavica ni za krivico. V času, ko je še hodila kot sodniška Senca, se je mogla naučiti tudi tega, da je sistem ljudi, ki so padli v njegove mlince, neusmiljeno ožemal. Krmljenje sodniškega ustroja in vseh priložnikov v črnih haljah - da, v tem je bil sistem nadvse učinkovit.

Senca se je torej odločila za samostojnost. Slišala jih je, vse ogoľufane, razžaljene, jezne, obrane, ki so kleli hišo pravice, ki jih je leta samo obirala brez haska, in zraven še preostali veji oblasti, ker ji dajeta potuho. Čas tranzicije in finančne nediscipline med podjetji in podjetniki, firmami in obrtniki, omejenimi in delničarskimi družbami jo je rodil in tega je bila prav vesela. Vedela je, da je to priložnost zanj, saj bo s tem, ko bo zadostila pravici na svoj način, postala najbolj iskana, najučinkovitejša in seveda tudi dobro plačana.

Tako je nastopila svojo službo. Odela se je v legalno oblačilo, si poiskala odločne, brezkompromisne mladce, jim dala status »pooblaščenih izterjevalci« in začela. Sprejela je prve stranke,

tudi z našega konca. Na limanice se kar tako tudi ni dala speljati, zato je vzela v obdelavo le tiste stranke s papirji, kjer je pravica zapisana črna na belem ter še »poštemplan« s sodniškim pečatom. Priznava, da ji je tak ščit potreben, učinkovitega pa ga dela za pas zatakljena pištola. Imeti posla s Senco ter njenimi pooblaščenimi izterjevalci, to ni več šala!

Pometanje se začne najprej z opozorilom: denar ali Senca! Če na dan D denarja ni, sledi pogajanje o plačilu na daljši rok ali v materialu. Potem je zadeva predana črni roki pravice. Ti pridejo, brez pojasnil. Na njegovo dvorišče so prišli s tovarnjakom, naložili material in odšli. Prestreči si jih ni upal nihče, saj so jim diskretno dali videti orožje za pasom.

Drugega so obiskali pozneje. Odprli so blagajno in pobrali dnevni izkupiček. Bil je premajhen, zato so prišli še drugi in tretji dan in naredili prav tako. Napisali so potrdilo, se podpisali s »pooblaščenimi izterjevalci« in odšli.

Tretjega so obiskali ponoči ter mu hoteli odpeljati vozilo. Vajen podzemnega sveta jih je pregнал s pištolo, ljudje pa so potem še nekaj časa govorili o nočnem streljanju.

Senca s črno roko pravice postaja vse bolj organizirana, in ker je učinkovita, je tudi čedalje bogatejša in vplivnejša. Uradni oblastni svet prav dobro ve zanj. Pa gre mimo nje, saj ji ni v napoto, ali zamiži na eno oko, ko ji mora gledati v obraz. Vse dotlej, dokler ne bo prestopila praga legitimnosti, jo bodo pustili na miru in molili, da se ne spozabi, kje ji je meja. Saj prav dobro vedo, da je pravna država lahko pravna tem bolj, če za njo pomena Senca s črno roko pravice.

Slovenska delegacija v Podgorici Gospodarstveniki prebijajo led v Črni gori

Predstavniki nekaterih slovenskih podjetij so bili na obisku v Črni gori, kjer so jih uradno sprejeli predstavniki Gospodarske zbornice Črne gore, številni ministri (za turizem, trgovino, prosveto ...) in predsednik vlade Vujanec, najpomembnejši pogovori pa so potekali z direktorjem blagovnih rezerv Črne gore. Po besedah direktorja Mesne industrije Radgona Branka Križana je bil obisk izjemno. V pogovorih je bila izražena obojestranska želja po sodelovanju, zato bo Križan osebno skušal vplivati na uradne državne organe, da bi pospešili urejanje političnih in gospodarskih odnosov z ZR Jugoslavijo in Črno goro.

V Podgorici so ustanovili slovensko firmo Slomont (solastniki so Mobilmarket in Agro Ruše ter Koloniale Maribor), njen direktor pa je postal dosedanj župan Podgorice Boro Drakić, ki je že prevzel svoje posle in se dogovoril z direktorjem blagovnih rezerv Črne gore, da bodo takoj realizirali nekatere posle. Zaenkrat bodo vsi posli potekali prek omenjene firme Slomont in črnogorskih blagovnih rezerv. Nekoliko težje bo s plačevanjem, kajti to ni urejeno, problemi pa so tudi pri transportu, carinah in podobno. V

pogovoru so sodelovali tudi črnogorski bančniki in ena od njihovih bank že navezuje stike z SKB-banko, zato obstaja možnost, da bo stekel tudi plačilni promet. Kljub temu pa so se dogovorili, da bi podjetje Slomont aktiviralo eno od slovenskih turističnih agencij, ki bi turistice vozila v Črno goro. Plačevanje teh aranžmajev pa bi bilo plačilo za slovensko blago, ki bi ga izvažali v Črno goro.

Direktor MIR-a Branko Križan je izjemno zadovoljen z dogovorjenim.

OSTE BAKAL

Ustanovljen Razvojni center Sinergija

Prejšnji teden so v Moravskih Toplicah župani šestih prekmurskih občin (Beltinci, Gornji Petrovci, Hodoš-Salovci, Kuzma, Moravske Toplice in Puconci) ob navzočnosti predstavnikov Gospodarske zbornice Slovenije, Območne obrtne zbornice Murska Sobota in Območne enote Zavarovalnice Triglav slovensko podpisali pogodbo o ustanovitvi Razvojnega centra Sinergija. Gre za skupni poslovno-podporni center omenjenih občin, ki naj bi prispeval k pospeševanju podjetništva ter gospodarskega in duhovnega razvoja tega območja. Vsekakor gre za pomemben dogodek v prekmurskem prostoru, posebej za šest občin ustanoviteljic, ki doslej niso imele nobene intelektualne gospodarske infrastrukture oziroma tovrstnih institucij, ki bi strokovno in sistematično prispevale k spodbujanju podjetniškega razvoja in gospodarskemu razvoju tega območja nasploh.

Razvojni center Sinergija, katerega poklicni direktor je postal dipl. inž. Stanislav Sraka, bo imel sedež v Moravskih Toplicah, poslovati pa bo začel 1. marca kot družba z omejeno odgovornostjo. Le-ta bo imela devetčlanski nadzorni svet, ki ga bodo družbeniki izvolili na prvi seji skupščine, in programsko-razvojni svet. Mandat predsednika skupščine bo trajal štiri leta in bo po izteku mandata lahko ponovno izvoljen. Programsko-razvojni svet je posvetovalni organ direktorja družbe in obravnava strokovna

vprašanja, ki se nanašajo na izvajanje dejavnosti družbe.

Za zdaj znaša osnovni kapital 2,4 milijona tolarjev, ki jih kot vložek zagotavlja šest občin, podpisnic pogodbe, ter Gospodarska zbornica Slovenije, Območna obrtna zbornica Murska Sobota in Območna enota Zavarovalnice Triglav. Sicer pa je Razvojni center Sinergija eden od petnajstih podobnih centrov, ki pri nas že delujejo. Njegovo dejavnost bo sofinanciralo ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Ena prvih nalog omenjenega centra bo sodelovanje v projektu odpiranja novih delovnih mest v regiji. M. JERŠE

Agromerkur v Perutnini

Na izrednem občnem zboru je lastnik Agromerkurja, to je Perutninska zadruga, razpravljal o povezovanju s Perutnino Ptuj, to z drugimi besedami pomeni prodajo Agromerkurja. Tako naj bi Perutnina prevzela soboški del Agromerkurja, ki je tako zaokrožila svojo ponudbo z domačim puranjim mesom in dobila klavnico za klanje težkih kokoši. Končno odločitev bo sprejela skupščina.

Vino iz lendavske kleti bodo začeli stekleničiti predvidoma v začetku marca

Ime: Grad Lendava

Za stekleničenje »pripravljenih« 230.000 litrov

Prva novica, ki jo je novinarjem želel sporočiti lendavski župan Jožef Kocun, se je nanašala na vinogradništvo. Potem ko je decembra občinski svet sprejel sklep o zagotovitvi 38 milijonov tolarjev za odkup vinogradniške opreme za polnilno linijo (od zadrug, rok plačila pa 10 let), so stekle še zadnje priprave na stekleničenje vina, ki so ga odkupili od vinogradnikov in shranili v lendavski kleti.

Za stekleničenje je pripravljeno 230.000 litrov, preden pa bodo lahko začeli s tem postopkom, to naj bi se zgodilo v za-

V Tovarni kovinske opreme v Murski Soboti so lani zaposlili 40 novih delavcev S kakovostjo do tujih partnerjev

Čista plača zaposlenih se v povprečju giblje od 850 do 1.000 nemških mark, odgovorni pa zatrjujejo, da ima podjetje zagotovljeno prihodnost

V obdobju dobrih zadnjih desetih let je bilo v Pomurju največje naza-dovanje prav gotovo v kovinskopredelovalni industriji. Glavni nosilci razvoja te dejavnosti so domala propadli ali pa je za njimi ostalo le bore malo. Neslavno je končalo več podjetij, ki so včasih zaposlovala 500 in več delavcev, tista, ki so se po stečajih ter takšnih ali drugačnih zapletih in razpletih le uspela obdržati in nadaljevati proizvodnjo svojih nekoč slavilnih predhodnikov, pa so zaposlenost zelo zmanjšala. Podjetij, ki bi dosegala razvojno rast, tako rekoč ni ali so le izjema. In med slednje gotovo sodi Tovarna kovinske opreme v Murski Soboti, kjer pravijo, da se jim tudi za prihodnost vsaj zaenkrat ni treba bati.

Dela je zdaj dovolj

Tovarna kovinske opreme posluje kot družba z omejeno odgovornostjo v skoraj stoddostni lasti ljubljanskega SCT-ja, v vsej njeni zgodovini pa obstoj podjetja ni bil ogrožen. Ne bi sicer mogli trditi, da tudi težav ni bilo, vendar so se znali vselej uspešno prilagoditi razmeram na tržišču in tako preživeti tudi najbolj kritične čase. V zadnjih letih pa je to podjetje doseglo izredno rast, saj je samo v lanskem letu število zaposlenih povečalo za okoli 40 novih delavcev in skupaj jih zdaj zaposluje že 149. Povečanje zaposlenosti je bilo nujno, zatrjuje direktor Štefan Banfi, saj so fiksni stroški visoki in šele sedanji obseg zagotavlja ustrezno rentabilnost. Dela je dovolj za vse, delajo v dveh, na obdelovalnem stroju pa celo v treh izmenah in prav slednji jim predstavlja ozko grlo. Zato razmišljajo o še enem takšnem stroju, zanj pa bi potrebovali okoli milijon nemških mark. Ta naložba bo morala dobiti prednost, saj so vezani na vsakodnevno dobavo svojim kupcem in vsaka okvara stroja jim lahko povzroči hude težave.

Ohiše in sestavne dele za bager, ki ga sestavlja podjetje O&K, so skoraj v celoti izdelali v Tovarni kovinske opreme v Murski Soboti.

Vlaganji v posodobitev proizvodnje niso zanemarjali tudi v preteklosti, saj se zavedajo, da le tako lahko vztrajajo v zelo močni mednarodni konkurenci, vendar pri tem ni šlo vselej povsem gladko. Njihova proizvodnja je delovno zelo intenzivna, kupci, med katerimi prevladujejo tuji, pa zahtevajo vedno nižje cene. Čeprav so lani zelo povečali produktivnost in za 3 odstotke presegli

načrtovani fizični obseg proizvodnje, finančni rezultati niso temu primerni. Med osnovnimi razlogi za to omenja direktor Štefan Banfi nerealen tečaj tolarja, pritisk kupcev na znižanje cen, velik izpad pa jim povzročajo tudi bolniški izostanki. Ob podpisu triletnih pogodb z nemškimi partnerjem so morali cene znižati za 3,5 odstotka, na račun bolniških izostankov pa so lani izgubili do-

bolniških izostankov pa so lani izgubili do-

brih 400 tisoč mark. So pa navkljub vsemu lani v posodobitev proizvodnje vložili 300 tisoč mark.

Varilci z evropskim spričevalom

V podjetju so namenjali že v preteklosti posebno skrb izobraževanju delavcev in danes se lahko pohvalijo, da so po usposo-

bljenosti med boljšimi tovrstnimi podjetji. Njihovi delavci so se usposabljal tudi v tujini, podjetje si je pridobilo evropsko spričevalo za varjenje, s takšnim spričevalom pa se ponašajo tudi nekateri posamezniki. Prav visoka kakovost storitev je porok za zaupanje pri tujih partnerjih, zanje pa delajo pretežno del proizvodnih zmogljivosti. Prevladujejo stalni kupci, ki s podjetjem sodelujejo že vrsto let, pojavljajo pa se tudi novi.

Največji tuji kupec je firma O&K iz Nemčije, s katero imajo dolgoročno pogodbo, zanj pa zaposlujejo 40 odstotkov proizvodnih zmogljivosti.

Za to firmo delajo večino sestavnih delov za bager, že kmalu naj bi proizvodnjo zanj povečali še za 30 odstotkov. Se pa ne želijo preveč vezati na enega partnerja, saj imajo s tem v preteklosti slabe izkušnje. Ko je nemško podjetje pred leti opustilo izdelavo vilicarjev, so v Tovarni kovinske opreme čez noč imeli pretežke delavcev, zato ne želijo, da bi se takšne težave še kdaj ponovile, in širijo krog poslovnih partnerjev. Zdaj sodelujejo s šestimi med večjimi pa je še podjetje Palfinger, kateremu dobavljajo vse vrste dele za avtomobilsko dvigalo. Zanj so še lani zapolnjevali 20 odstotkov proizvodnih zmogljivosti, letos pa jih bodo le 20. Palfinger širi lastno proizvodnjo v Mariboru.

V Tovarni kovinske opreme kjer letno ustvarijo okoli 7 milijonov mark prihodkov, nimajo večjih likvidnostnih težav, se pa v zadnjem času zaostrejejo. Tega zaenkrat še ne čutijo delavci, jim podjetje zagotavlja vse pravice po kolektivni pogodbi, povračila za prevoz na delo, za prehrano regres za letni dopust. Tudi plačami se ne morejo pritoževati, saj se čiste plače gibljejo med 850 in 1.000 markami, kvalificirani varilci pa dobi za svoje delo približno 1.000 mark. V sedanjih merah pa bo pri takšnih plačah težko vztrajati, pravi Štefan Banfi, ki zatrjuje, da morajo dati prednost ohranitvi delovnih mest. Prihodnost podjetja je namreč zagotovljena in dolgoročni cilji morajo zato dobiti prednost pred kratkoročnimi. LUDVIK KOVAČ

Spor med PAN-AGRO v stečaju in podjetjem MS Ključarovci na sodišču Plačilo obveznosti do konca aprila

Takšen je najnovejši dogovor med PAN-AGRO v stečaju, Panonijo in podjetjem MS Ključarovci - Slednje je plačilo zavarovalo s kakovostnim jamstvom

V letu 1996 se je soboška PAN-AGRA v stečaju prodajala kot celota. Posebej so sicer prodali nekatere stroje, delujoči del podjetja pa se je prodajal kot celota najboljšemu ponudniku. Premično in nepremično premoženje PAN-AGRE je bilo prvič naprodaj na javni dražbi 18. marca in nato še 20. maja, vendar nobena od teh ni uspela. Stečajni upravitelj Milan Koren se je zato odločil za prodajo z zbiranjem ponudb, med tremi ponudniki pa se je odločil za najboljšega. Gospodarska družba MS, turistično, kmetijsko in trgovsko podjetje, Ključarovci, katere lastnik je Marko Slavič, je namreč za nakup PAN-AGRE ponudila 65 milijonov tolarjev, kar je bilo za 10 oz. 15 milijonov več od preostalih dveh ponudnikov, v skladu s pogodbo je bila kupnina tudi v celoti plačana in 13. oktobra 1996 je bilo premoženje izročeno kupcu.

Do tu je šlo vse gladko, zataknilo pa se je pri izvajanju nekaterih drugih določil pogodbe. MS, turistično, kmetijsko in trgovsko podjetje, Ključarovci se je namreč v pogodbi zavezal, da bo od prodajalca odkupil tudi vse zaloge reprodukcijskega materiala, polizdelkov in nedokončano proizvodnjo, ki bo na dan prevzema pri prodajalcu in se ovrednoti po dejanski vrednosti. Kot zatrjuje Milan Koren, je bilo takšno določilo v pogodbi nujno, saj je kupec PAN-AGRE nadaljeval proizvodnjo, prevzel pa je tudi večino delavcev. Pogodba o prodaji

omenjenih zalog je bila sklenjena 23. maja lani, kupnina v višini nekaj več kot 21 milijonov tolarjev pa bi moral kupec v celoti plačati do 30. julija.

Kupec v tem roku ni izpolnil obveznosti, zato so rok za plačilo podaljšali do 4. decembra, ker pa tudi v tem času podjetje MS ni poravnalo svojih obveznosti, je stečajni upravitelj Milan Koren na sodišču vložil tožbo za plačilo, hkrati pa tudi predlog za izdajo začasne odredbe, s katero naj se dolžniku prepove odtujitev proizvodnih sredstev ter vsakršno razpolaganje z izdelki, ki jih ima

v skladiščih, čemur je sodišče delno tudi ugodilo.

Konec januarja so se PAN-AGRA v stečaju, Panonija (pod tem imenom je podjetje MS nadaljevalo proizvodnjo v PAN-AGRI) in podjetje MS dogovorili, da bo celotna kupnina skupaj z obrestmi od dneva zapadlosti plačila plačana do 30. aprila, kupec pa je to plačilo tudi zavaroval s kakovostnim jamstvom.

Upati je, da se bo s tem razvozlat en voz v stečajnem postopku PAN-AGRE, nerazrešeno pa še naprej ostaja vprašanje dolžniških razmerij med PAN-AGRO v stečaju in podjetjem Pomex. Slednje je namreč od PAN-AGRE kupovalo izdelke in

ji tako dolguje okoli 70 milijonov tolarjev. Zoper Pomex je zato PAN-AGRA vložila na sodišču zahtevo za izvršbo, zoper katero se je dolžnik pritožil in hkrati vložil svoj zahtevek do PAN-AGRE v približno enaki višini.

Zadevo zdaj rešuje sodišče, stečaj v PAN-AGRI pa se tako samo zavlačuje. Če bi teklo vse po načrtih in brez omenjenih zapletov, bi po besedah Milana Korena stečaj že lahko bil v sklepni fazi, saj bi se v stečajni masi nabralo blizu 170 milijonov tolarjev, s tem pa bi lahko poplačali delavce, ki so PAN-AGRINI največji upniki.

LUDVIK KOVAČ

LADA CENTER JAGODIČ

2231 Pernica, Vosek 6 d (ob cesti Maribor-Lenart) telefon 062/640-540
od ponedeljka do petka od 8. do 16.30, v soboto od 8. do 12. ure

NAJVEČJI PRODAJALEC VOZIL LADA V SLOVENIJI

Samara 1500/5v od 12.940 DEM

Karavan 1700i 12.200 DEM

- posojila brez pologa do 5 let, tudi za KMETOVALCE IN ZAPOSLENE V TUJINI, enako za upokojece in redno zaposlene
- posojila tudi za rabljene avtomobile
- avtomobili v zalogi - sistem rabljeno za nova

Niva 1700i od 13.740 DEM

POOBlašČENI
PRODAJALEC
IN
SERVISER,
14-letna
tradicija

Medtem ko stečaj v nekdanji Beltinki še traja, nova Beltinka že poldrugo leto uspešno posluje kot družba z omejeno odgovornostjo v stoddstotni lasti nemške firme Rabe Moden

Devetdeset odstotkov izdelkov na tuje trge

Eden od ciljev je, povečati prodajo na slovenskem trgu, kamor želijo prodati vsaj petino svojih izdelkov

Pomurska podjetja, ki jih je doletel stečaj, imajo z njim slabe izkušnje, saj jih je večina končala dokaj klavirno in za te je bil stečaj gotovo najboljša rešitev. To velja predvsem za tista podjetja, ki jim je tudi med stečajem uspelo ohraniti dobre programe in nadaljevati proizvodnjo. In med takšne gotovo sodi Beltinka iz Beltincev, kjer so se razmere pred leti tako zaostriale, da poti naprej ni bilo več. Več kot 300 zaposlenih v tej delovnointenzivni dejavnosti s svojo produktivnostjo ni ustvarilo niti za plače, niti na i pa so pristavili še skaljeni medsebojni odnosi. Uvedba stečaja je bila neizbežna in boleča zlasti za tiste delavce, ki so ostali na cesti, k sreči pa se proizvodnja ni ustavila, saj jo je v Beltinkinih prostorih in s pogodbenimi delavci nadaljevalo novo podjetje.

Med stečajnim postopkom je del podjetja kupila nemška firma Rabe Moden in tako Beltinka že poldrugo leto uspešno posluje kot družba z omejeno odgovornostjo. S to nemško firmo, ki je zdaj stoddstotni lastnik nove Beltinke, so Beltincevni sodelovali še pred uvedbo stečajnega postopka, zanjo pa tudi zdaj opravljajo 30 odstotkov proizvodnih zmogljivosti. Kot pravi direktor Bojan Belovič, pa je Beltinka povsem samostojna pri poslovnih in drugih odločitvah in tudi preostalih 70 odstotkov tržišča si morajo poiskati sami. Na tujih trgih ustvarijo kar 90 odstotkov vseh prihodkov, med kupci pa prevladujejo partnerji, s katerimi je Beltinka sodelovala že v preteklosti. Iščejo pa tudi nove in poleg avstrijskega, italijanskega, nemškega in nizozemskega trga so zdaj tudi na poljskem trgu. Pri kooperaciji s

tujimi partnerji prevladujejo delovni posli, Beltinka pa je na trgu tudi z lastno blagovno znamko, katere prodaja prevladuje predvsem na domačem trgu.

Ker je proizvodnja pletenin delovnointenzivna dejavnost, ob tem pa se že ves čas srečujejo s precejšnjim tečajem dolarja, je za Beltincevne domače tržišče dohodkovno zanimivejša, a se na njem srečujejo s plačilno disciplino. Navkljub vsemu so vsa prizadevanja usmerjena v to, da bi na slovenskem trgu prodali petino svoje proizvodnje, med kupci pa izbirajo tiste, ki so solidni plačniki. Poslovna filozofija podjetja je, da se ni dobro vezati le na enega ali dva kupca, saj tako lahko kaj hitro zaidejo v težave, zato je tudi ohranjanje vseh dosedanjih tujih poslovnih partnerjev ena od prednostnih

nalog. Jim pa uspeva na tujih trgih kljub težavam dosegati ugodne cene in s tem tudi prihodke, ki omogočajo posodobitev proizvodnje.

V posodobitev pletilnice so v zadnjem letu vložili milijon mark, kot pravi direktor Belovič, pa so prav pletenine kapitalno intenzivne, medtem ko je konfekcija delovno intenzivna. Od skupaj 170 zaposlenih jih dela v pletilnici le 25, medtem ko preostali (razen režije) šivajo skoraj izključno oblačila iz pletenin, nastalih v Beltinkinih pletilnicah.

Ob prepolovljenem številu zaposlenih dosegajo v novi Beltinki takšno proizvodnjo kot pred stečajem, torej se je produktivnost podvojila. Realizacijo želijo v prihodnje še povečati, števila zaposlenih pa ne bodo povečevali. Potrebno je izkoristiti vse rezerve, pravi Bojan Belovič, saj tržišče kaj hitro pomete s tistimi, ki niso konkurenčni. V Beltinki se sicer ne morejo pohvaliti z visokimi plačami, so pa na ravni panoge in v skladu s kolektivno pogodbo. Še najbolj pomembno ob tem pa je, da jih zaposleni dobivajo redno, lani pa so prvič po več letih dobili tudi regres za letni dopust.

Čeprav tudi v Beltinki čutijo sezonskost svoje proizvodnje in temu ustrezno prilagajajo dopuste, težav z zasedenostjo proizvodnih zmogljivosti nimajo. Te so za letošnje prvo polletje že zapolnjene pa tudi za naprej se ne bojijo.

Optimistično zatrjujejo, da bodo preživeli, saj ima Beltinka eno najsodobnejše opremljenih pletilnic v Sloveniji. To pa jih seveda ne uspava, zato bodo s posodabljanjem nadaljevali tudi v prihodnje.

LUDVIK KOVAČ
Foto: NATAŠA JUHNOV

VESNA Ljutomer Domače je vendarle domače

Vesna Ljutomer namerava obdržati svoj večinski lastninski delež - 45-odstotno lastništvo soseda Potrošnika jih ne moti, moti jih način prodaje delnic

Trgovsko podjetje VESNA je od 1996. leta registrirana kot delniška družba. Predmet poslovanja je ostal enak kot prej, prebivalce oskrbujejo z vsemi živili, tekstilom, gradbenim materialom, belo tehniko, akustiko in drugim. Z lastninjenjem so opravili tudi določene organizacijske spremembe, tako da so združili podobne programe v eno poslovno enoto. Kljub številnim težavam, kamor spada velik upad prodaje zaradi slabšega standarda ljudi in manjše stanovanjske gradnje, predvsem pa navkljub velikim finančnim obremenitvam (denacionalizacije, zmanjševanje števila zaposlenih na »milijon način, lastninjenje) so se obdržali na trgu in ostali uspešna trgovska organizacija z dobro razvejeno trgovsko mrežo po vsej občini Ljutomer. Morebiti so njihove delnice prav zato tako zanimive.

Direktor Emil Kuhar, ki je na čelu Vesne prebrazil že številne težave, ne more skriti razočaranja nad potezami nekaterih. Prvič si je država prilastila 40-odstotkov lastnine, nato so si ta delež prilastili skladi, ki bodo postali najverjetneje družbe, sedaj pa se s tem deležem trguje brez njihove vednosti. Niso edino podjetje, ki se jim ne zdi prav, da se sedaj nekdo »igra« z dobrimi podjetji, jih kupuje in prodaja, da se kitijo s premoženjem, za katerega je zaslužen nekdo drug! Lahko da se bo kdo spomnil in začel spraševati, zakaj raje ne izplačujejo dividend vsem, ki so vložili certifikate v takšne »pide«?

Pred osmimi leti je bilo še 270 zaposlenih, danes jih je 173. Dokupovali so leta za upokojitev, tudi drugim, ki so to želeli, so omogočili predčasno upokojitev in izplačali odpravnine; to jih je takrat stalo okrog 30 milijonov tolarjev; enako so poskrbeli lani za 19 ljudi, nekateri so dobili izplačanih tudi po osemnajst plač, kar jih je spet stalo 30 ali več milijonov. Obdržali so celotni trgovski prostor in podjetje posluje pozitivno, pa zaradi vseh izdatkov ni finančnih učinkov. Toda hočejo poskrbeti za ljudi, ki so vse življenje posvetili trgovskemu delu, zavedajo pa se tudi, da bo odslej 19 ljudi manj na plačilnem seznamu. Letos bi lahko končno začeli brez obremenitev, če jim konec decembra ne bi veselja pokvaril telefonski klic, češ da so njihove delnice ponujene v odkup; postali so predmet prodaje, ne bi da bi jih sploh kdo obvestil ali vprašal, ali želijo morda delnice sami odkupiti.

Z lastninjenjem so mnogi izgubili in le redki pridobili, pa še to tisti, ki z ustvarjanjem premoženja niso imeli nobene povezave - niso se odrekli plačam in ustvarjali so trdna podjetja. Tako je prepričan g. Kuhar: »Najbolj pa me jezi to, da me ljudje sprašujejo, zakaj smo mi v prodaji, kot da smo se mi prodali. Vesnino vodstvo in Vesnini delavci s to prodajo delnic nimajo čisto nič! O tem je treba vprašati direktorja pooblaščenec investicijske družbe in direktorja Pomurske banke. Zakaj so se odločili prodati Vesno in zakaj tega deleža niso prej ponudili Vesni? Saj mi nimamo nič proti Potrošniku, če smo že morali biti prodani, je bolje, da je to najbližji sosed, s katerim se poznamo in sodelujemo; že sedaj je naš največji grozist. Direktor Kovač je tudi poudaril, da njim ne gre za nakup Vesne, ampak za vložek kapitala v tržišče. Vendar pa želimo imeti sedaj mir, popoln mir, da bomo lahko delali. Ne pa da »pidovi« se naprej telefonirajo in sprašujejo po delnicah delavcev. Vseh delničarjev je 230. Ni še minilo dve leti, vendar delajo neke terminske pogodbe in jim preplačujejo delnice.«

V sodni register so bili vpisani kot d. d. 25. 9. 1996; premoženje je bilo ocenjeno na več kot 263 milijonov skupnega kapitala in 211 milijonov tolarjev osnovnega kapitala, okrog 52 milijonov pa je bilo rezerv; v enem letu je potrebno sklicati skupščino, dve leti pa so delnice neprenosljive. Zaradi proceduralne napake in pritožbe zaenkrat še nimajo nadzornega sveta. Tu nekoliko zamujajo, kakor so verjetno zamudili z ustanovitvijo lastne družbe pooblaščenke, na katero so z izjavami prenesli vse delnice; ljudje v Vesni so trdno odločeni, da obdržijo 55-odstotni delež.

Investicije so bile v zadnjih letih zaradi vseh drugih finančnih bremen onemogočene. Uspeli so le prenoviti blagovnico, potrebno pa bo posodobiti trgovsko opremo tudi v vseh drugih trgovinah in jih opremiti z računalniki. Na starejših zgradbah bo potrebno popraviti tudi zunanost, vendar so vse pod spomeniškim varstvom. Največja investicija bo v letošnjem letu nadaljevanje druge in tretje faze gradnje velikega nakupovalnega centra zunaj mestnega središča, za kar že imajo vsa potrebna dovoljenja. Za to bo potrebno zbrati sveži kapital, najverjetneje z dokapitalizacijo. O sodelovanju s tujo firmo sploh ne razmišljajo, saj so že vidne posledice takšnega »sodelovanja« v Ljubljani in Celju. Cilj tujih firm je, po njihovem prepričanju, da uničijo domača podjetja z izjemno nizkimi cenami, potem pa čez leto, ko postanejo glavni oskrbovalec, cene dvignejo. B. B. PEČEK

B2	B2	B2	HTTP://WWW.B2MB.SI	B2	B2	B2
Računalniški TEČAJI			16.2. - 20.2. ob 12.00 do 15.15 WORD nadaljevalni			
			17.2. - 19.2. ob 12.00 in 16.00 Internet			
			23.2. - 27.2. ob 16.00 do 19.15 TEČAJ ZA ZACETNIKE			
B2, d. o. o., Slovenska 42, telefaks: (069) 37 160						

Urad za varstvo potrošnikov in Zveza potrošnikov Prikrajsan bo predvsem potrošnik

Ceprav je Urad za varstvo potrošnikov pri Ministrstvu za ekonomske odnose obljubil, da bo financiranje brezplačnega svetovanja od januarja 1998 nemoteno, se to ni zgodilo

Zveza potrošnikov Slovenije se mora, odkar je bil na njihovo pobudo pri Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj ustanovljen Urad za varstvo potrošnikov, vsako leto znova boriti za proračunski denar. Tokrat se sicer lahko izgovarjajo na pozno sprejeti proračun, zaradi česar je nastal pri izvajanju raznih projektov in dejavnosti pravi kaos (bodo poslanci sploh kaj odgovarjali za škodo, ki so jo povzročili?), toda dejstvo je, da je ministrstvo v pogovorih z nemškimi partnerji (prof. dr. Maier in AgV), s katerimi sodeluje Zveza potrošnikov Slovenije, konec novembra 1997 obljubilo, da bo financiranje svetovalne dejavnosti zveze od januarja 1998 potekalo nemoteno. Nemoteno delovanje računalniško podprtih svetovalnih pisarn, povezanih v sistem, je pomemben element pri izvajanju skupnega slovenskega projekta. Ker se to ni zgodilo, se bojijo, da svetovanje ne bo več moglo biti brezplačno, zaradi česar bodo najbolj prikrajšani prav vse prepogosto opeharjeni potrošniki.

Javni razpis za dodelitev sredstev je bil objavljen šele januarja, to pomeni, da bodo sredstva razdeljena šele aprila. Prefinjeni način, kako nekoga onemogočiti in ga predstaviti v javnosti za nesrečnega: le kdo od ljudi, prevaramih potrošnikov ve, da za začetno zaprtje pisarne ali odrekanje brezplačne pomoči ni kriva Zveza potrošnikov, ampak neki birokrati Urada za varstvo potrošnikov? Začasna prekinitev svetovanja lahko tudi ogrozi obstoj celotne mreže svetovalnih pisarn, ker se nobena kontinuirana dejavnost ne more financirati samo občasno in s prekinitvami, saj zahteva že samo vzdrževanje sistema določene stroške - tu so računalniška in druga oprema, prostori, osehje. Mreža svetoval-

nih pisarn Zveze potrošnikov Slovenije (ena od njih je tudi v Murski Soboti v Slovenski 48) je bila vzpostavljena v letih 1995/96 v okviru evropskega projekta Phare Democracy. Direktorica vladnega urada za varstvo potrošnikov Vida Čadonič Špelič je na javne obtožbe minuli teden odgovorila, da je razlog za zamudo nesprejetje letošnjega proračuna, zato so morali počakati na uredbo o začasnem financiranju v prvem polletju leta 1998, ki je začela veljati 30. decembra 1997. Šele nato so lahko objavili javni razpis za svetovanje potrošnikom, katerega rok za prijavo je potekel 30. januarja. Po njenih besedah naj bi sredstva iz javnega razpisa razdelili že februarja - če ne bo nobenih zapletov.

Ukinitev mreže svetovalnih pisarn edine slovenske potrošniške organizacije pa mora skrbeti predvsem občane - potrošnike, katerim je to svetovanje namenjeno. Odnos, ki ga država kaže s financiranjem tega svetovanja in nasploh do področja varstva potrošnikov, lahko pomeni nazadovanje ravni njihovega varstva. Problemi potrošnikov bodo spet postavljeni na raven »zelenjave in čevljev«, pomembna vprašanja na področju zdravstva, bančništva, zavarovalništva, varnosti izdelkov, javnih komunalnih storitev, reforme pokojninskega sistema ipd. pa bodo ostala zunaj njihovega vplivanja. Tako so zapisali na koncu sporočila za javnost predstavniki Zveze potrošnikov Slovenije. Svojo vlogo bi morale odigrati tudi občine in pritisniti na MEOR, saj mora Ministrstvo za ekonomske odnose poskrbeti tudi za to plat »gospodarjenja«. Območna pisarna v Murski Soboti je odprta tri dni v tednu; leta 1997 so zabeležili 270 svetovanj, od tega telefonskih 186, osebnih 80 in eno pisno svetovanje. Za rešitev kakega »potrošniškega« problema je večkrat že dovolil telefonski klic svetovalca Zveze potrošnikov Slovenije. Morebiti pa koga moti strokovnost in učinkovitost svetovalnih pisarn?

BERNARDA B. PEČEK

Solidarnost tlačijo

Direktor Solidarnosti, podjetja za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, Aleksander Krpič je na novinarski konferenci predstavil pomembno pridobitev za podjetje, stroj za izdelavo filmov in fotolitev brez kemikalij. Gre za tehnološko posodobitev grafične dejavnosti v podjetju.

»Za nas je to večkratna pridobitev,« je povedal direktor. Trgu bodo mogli ponuditi kakovostnejše izdelke, s tem pa, da jih bodo naredili v domači hiši, bodo tudi pocenili stroške proizvodnje. Za kooperantske storitve te vrste so namreč morali plačati na leto tri do štiri milijone. Toliko torej, kot jih je stala najsodobnejša oprema. Tri milijone so pridobili iz razpisa Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, milijon pa so primaknili sami. Solidarnost ima tri oddelke, grafično-kartonažno, tekstilnokonfekcijsko dejavnost ter varstvenodelovni center. Zaposluje 82 ljudi, od tega 42 invalidov, v varstvenodelovnem centru pa je 16 varovancev. Letno ustvari okoli 200 mi-

Aleksander Krpič je povedal, da se je vloga Solidarnosti na razpis murskosoboške občine za tiskanje Soboških novin, ki so jo pravočasno poslali po pošti, menda nekje »izgubila«.

gi je združenje invalidskih podjetij neuspešno, med drugim tudi s predlogom k zakonu, po katerem bi morala imeti ob enakih pogojih invalidska podjetja na javnih razpisih za oddajo del prednost.

Toda taka ni samo država. Poslušaj zanje nima niti domača občina. Ob nakupu prostorov jim je posodila milijon tolarjev, to pa je tudi vsa občinska pomoč, ki so je bili deležni.

»Razočaran sem, saj nas na vsakem natečaju izzigrajo na način, ki mi ni razumljiv,« je še povedal direktor Solidarnosti Aleksander Krpič. MH

(Ne)zanimanje za občinsko poslopje v Lendavi Sejno sobo za pisarne? To pa ne!

Občinska uprava si hočeš nočeš mora deliti prostore z državno upravo

Kdo bi si mislil, da bo imela občinska uprava v Lendavi dokaj hude preglavice zaradi prostorske stiske, ko pa stoji tamkaj dokaj velika dvonadstropna stavba, ki ima naziv občina? Dejstvo pa je, da so si lahko »prilastili« samo tiste prostore, ki v prejšnjem sistemu niso bili dodeljeni občinskemu izvršnemu svetu. Le-te je namreč v skladu z zakonskimi predpisi brezplačno prevzela državna uprava (Upravna enota Lendava).

In kaj bi šele bilo, če bi imela občinska uprava namesto sedanjih 14 zaposlenih 28 delavcev, kot bi si to lahko »privoščili« glede na zakonska določila? Nekaj dodatnih moči pa vsekakor nujno potrebujejo (komunalnega inšpektorja, tajnika,

Stavba v Lendavi, ki ji v pogovornem jeziku pravijo kar občina. Z zgraditvijo dvokapne strehe bi lahko pridobili tudi dodatne (mansardne) prostore, kajti škoda bi bilo, če bi za pisarne žrtvovali veliko sejno sobo. (Foto: J. G.)

podžupana idr.), toda enostavno jih nimajo kam dati, kajti vse pisarne so zasedene. Zato je župan Jožef Kocun razmišljal in predlagal, da bi v pisarne preuredili veliko sejno sobo. To bi bila namreč cenejša naložba, kot če bi kupili nove prostore za okrog 200 milijonov tolarjev v bližnji stavbi, ki jo pravkar dograjujejo za trg. Iz Ljubljane pa so jim povedali, da nekaj let ni mogoče računati na to, da bi državna uprava kupila občinsko stavbo. Toda občinski svetniki nikakor niso navdušeni, da bi žrtvovali veliko sejno sobo za pisarne. Poleg tega se jim ne zdi prav, da bi se širila občinska birokracija. Tako bomo »pojedli« samega sebe. Če pa na občini že potrebujejo dodatne prostore, naj raje zgradijo dvokapno streho (z lažjimi materiali), v mansardi pa uredijo pisarne. Župan se je dal prepričati, zato bo naročil studijo, ki bo pokazala, katera varianta bi bila najcenejša.

J. G.

Lendavski svetniki so opravili še zadnje dejanje delitvene bilance prejšnje skupne občine

Pri Termah Lendava naj kar gradijo

V skupni lasti novonastalih občin bodo ostali odlagališče komunalnih odpadkov pri Dolgi vasi, občinska stavba v Lendavi in prostori civilne zaščite v etažni lastnini – Lepa gesta svetnika Romea Kulčarja

Prvo letošnje zasedanje članov lendavskega občinskega sveta (prejšnji četrtak) je bilo dokaj delovno in uspešno. Pridružila se jim je tudi notarka, saj so morali ob njeni navzočnosti glasovati o predlogu delitvene bilance prejšnje skupne občine, in to o vsakem sklepu posebej. Takšna je pač predpisana procedura.

Če bo tudi v Dobrovniku občina?

Ker so o delitvi skupnega premoženja med novonastalimi občinami Črenšovci, Kobilje, Lendava, Odranci in Turnišče govorili že večkrat in se odločali o določenih predlogih – tudi v našem tedniku smo o tem že podrobneje pisali –, so tokrat samo glasovali o sklepih, saj nihče ni predlagal kakšnega amandmaja. Sklepov pa je bilo blizu 20 in vse so soglasno potrdili, čeprav glede vodnega zajetja v Gaberju ni bilo zapisa, da imajo druge občine pravico do uporabe (priključitve) »prek komunalnega podjetja, ki ima koncesijok«, kot so to sklenili na prejšnji seji. Župan Jožef Kocun jim je pojasnil, da bi v tem primeru že vnaprej določili stalnega koncesionarja nad tem vodovod-

nim zajetjem, to pa ni mogoče.

Nekatere pa je zanimalo, kaj se bo zgodilo, če bo prišlo do ustanovitve nove občine Dobrovnik. V tem primeru bi morali spet pripraviti in sprejeti novo delitveno bilanco, sedaj pa tega niso mogli upoštevati. Mogoče pa občine v Dobrovniku sploh ne bo?

Ne 1000, ampak okrog 200 ležišč

Že pred desetimi leti je namestnik Golf Turist iz Ljubljane zgraditi pri termalnem kopališču v Petišovcih večji kamp in hotel s 400 posteljami za goste (skupaj s kampom okrog 1000 ležišč). Takratni izvršni svet je to pobudo zavrnil in predlagal širitev turistično-rekreacijske ponudbe pri hotelu Lipa v Lendavi. Naposled so v Termah Lendava dali pobudo za izdelavo sprememb in do-

Bodo končno tudi v Lendavi pri hotelu Lipa kaj dograjevali? (Foto: J. G.)

Kot smo lahko slišali in videli na skicah, je zaenkrat predvidena širitev le na zemljišču, ki je last Term Lendava (okrog 1 ha), češ da s krajevno skupnostjo še ni dogovorjeno, ali se lahko širijo tudi na njeno zemljišče, kjer sta poletno kopališče in rezerviran prostor za igrišča. Svetnik Milan Vajda (tudi predsednik KS Lendava) in še nekateri drugi so dejali, naj kar gradijo na njihovem zemljišču, saj je to tudi v interesu krajevne skupnosti. Romeo Kulčar je dodal, da slabše, kot je zdaj, ne more biti, zato »bo že boljše, če bo kdo kaj zidal«. Albert Giorgiutti (zaposlen v Termah Lendava) pa je temu oporekal, češ saj so lani prejeli priznanje za drugo mesto v Sloveniji. Sledila je lepa gesta svetnika Kulčarja, ki se je opravičil zaradi neupravičene kritike in Giorgiuttiju čestital za priznanje.

polnitev zazidalnega načrta za hotelski, rekreacijski, zdraviliški in športni center v Lendavi (pri hotelu Lipa). Predvideni sta dve varianti širitve. Po prvi naj bi zgradili tako imenovane »vilablocke« (6 »vil« po 12 apartmajev s 36 ležišči) in pritrilni večnamenski objekt (recepција, barček, frizerstvo, trgovina s spominki idr.), druga različica pa predlaga poleg »vilablockov« še apartmajski hotel

oz. 25 apartmajev s skupno 90 ležišči. Obenem načrtujejo zgraditev parkirišč in ureditev okolice, razširitev poletnega rekreacijskega kopališča, ki je v lasti KS Lendava, pa je samostojna faza. Dogovorjeno je, da bo tudi to kopališče prešlo v upravljanje zdravilišča.

JOŽE GRAD

Mizarstvo Ljutomer

Ali zagon ali likvidacija ali stečaj

Poročali smo, da je decembra skupščina Mizarstva Ljutomer izglasovala sklep o dokapitalizaciji družbe v vrednosti 60 milijonov tolarjev, ki naj bi bil začetek sanacije razmer v podjetju. Večinski lastnik družbe bi postala z nakupom novoizdanih delnic ter z odkupom starih od delavcev družba za upravljanje S Hram. Toda slednja se je sredi januarja odločila, da od te namere odstopa. Povod za to naj bi bila nepričakovana zahteva zaposlenih po izplačilu zaostalih plač, dela regresa ter razlike manj izplačanih plač pa tudi nezadovoljstvo nadzornega sveta ob poročilu uprave glede poslovanja v zadnjih treh mesecih. Agonija v Mizarstvu Ljutomer se torej nadaljuje, nadzorni svet pa bo desetega februarja dokončno odločil, kako naprej. Govora je o treh variantah, ki jih po nalogu nadzornega sveta preučuje in pripravlja tričlanska skupina. Sedanji direktor Franc Korpič se zavzema za ponovni poskus dokapitalizacije, možnost stečaja proučuje poslovni sekretar v družbi, za likvidacijo pa je prokurist Mitko Ivanovski.

Nadzorni svet družbe se bo torej odločil samo za eno od treh poti, zaposleni delavci pa verjamejo le še v stečaj. Če bi bili večinski lastniki, bi stečaj predlagali že sami, ker so prepričani, da proizvodnje glede na sedanje razmere v podjetju in zaradi nezaupanja v upravo ponovno skorajda ni več mogoče zagnati.

MH

Pazite tudi na »ležeče policaje«!

Že na začetku torkove seje soboškega mestnega sveta se je zapletlo - Za Franca Zvera je bilo namreč sporno mnenje o imenovanju ravnateljice soboške gimnazije

Kot kandidatki sta se prijavili zdajšnja ravnateljica Regina Cipot in Nadja Ivanc - Milošević, prof. matematike v tej šolski ustanovi. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je obravnavala vlogo sveta gimnazije in menila, da sta obe prijavljeni kandidatki primerni za ravnateljico. Sklenila pa je, da mestnemu svetu predlaga, da poda pozitivno mnenje k imenovanju Nadje Ivanc-Milošević.

Kot je na seji pojasnil predsednik omenjene komisije Alojz Straka, je bilo na sestanku od sedmih članov navzočih šest. Pri glasovanju eden ni želel sodelovati, od petih pa so se trije odločili za Nadjo Ivanc-Milošević, predsednico sveta zavoda gimnazije in tudi članico mestne volilne komisije, dva pa za Regino Cipot. Prav slednja pa je dobila večinsko podporo v svojem kolektivu, kar bo zagotovilo odločilno pri šolskem ministru. Da celotne zadeve ne bi preveč spolitizirali, so mestni svetniki sklenili, da to točko umaknejo z dnevnega reda in jo preložijo na naslednjo sejo, dotlej pa naj bi dobili podrobnejše poročilo ustanovitelja in kolektiva.

Svetniki so osrednjo pozornost namenili prometni studiji za mesto Murska Sobota. Po besedah načelnice oddelka za infrastrukturo, okolje in prostor ter gospodarske javne službe Nade Cvetko - Torök je le-ta nujna, saj so se po osamosvojitvi Slovenije bistveno spremenili prometni tokovi. Ob soboškem podjetju Seping je kot podizvajalec sodeloval mariborski Cestno-prometni inštitut. Prometni koncept ureditve mesta Murska Sobota predvideva poleg že preverjenega obvoznega sistema tudi traso severne obvozne ceste, ki bi razbremenila zlasti Lendavsko ulico.

V notranjem prometu bi med drugim uknili trikrako križišče Cankarjeve in Slomškove ulice, ki bi ga nadomestili z novim štirikrakim križiščem Cankarjeve, Količeve in Kuharjeve ulice, pri čemer bi s povezavo Količeve in Cankarjeve ulice omogočili dvosmerni promet; temu je ostro nasprotoval Martin Žizjek. Hkrati načrtujejo popolno preselitev avtobusne postaje na novo lokacijo ob železniški postaji. Železniška proga Ormož-Hodoš ne bi potekala skozi mesto, ampak od železniške postaje v Beltincih za Rakičanom proti markišavskemu gozdu, medtem ko bi skozi mesto po-

tekal le potniški promet. Ker je kolesarski promet v mestu neurejen, je v studiji omenjeno, da bo večinoma potekal ob glavnih prometnih vpadnicah iz smeri Tišina, Krog, Bakovci, Rakičan in Černelavci.

Čeprav je župan Anton Slavic zagotavljal, da študija ne bo rešila vseh prometnih zagat, saj je dolgoročno naravnana do leta 2016, omogočila pa bo bistveno večjo pretočnost prometa v mestu, je razprava zašla v slepo ulico. Nekateri svetniki so namreč na široko modrovali o nepotrebnosti »ležečih policistov« oziroma hitrostnih ovir. Bolj so se zavzemali za uvedbo krožnega prometa in semaforjev v križiščih. Naposled so sklenili, da se sprejme informacija o izsledkih prometne študije kot strokovna osnova za urejanje prometa v Murski Soboti.

Možnost onesnaževanja terja gradnjo vodnjakov v Krogu

Ker so se v javnosti pojavljale različne govorice o kakovosti pitne vode, so v podjetju Komunala v Murski Soboti pripravili ustrezno informacijo. Kot navajajo, bo avgusta začel veljati nov pravilnik o zdravstveni ustreznosti pitne vode, ki bo veliko strožji od doslejšnjega. Zato sproti analizirajo kakovost pitne vode iz mestnega vodovoda, odvzete vzorce pa primerjajo v skladu z novim pravilnikom.

Že lanskega julija odvzeti vzorci pitne vode v Fazaneriji so pokazali, da le-ti presegajo dopustne koncentracije atrazina. Zato so po predlogu zdravstvenega inšpektorja meseca oktobra na dvanajstih različnih odveznih mestih vodovodnega omrežja kontrolirali kakovost pitne vode in vsebnost pesticidov. V ta namen so vzeli po en vzorec iz vsakega vodnjaka v Fazaneriji, devet pa iz omrežja. Te analize so pokazale, da so presežene dovoljene vrednosti v vzorcih, ki so bili vzeti v vodnjakih Fazanerije, v teniškem centru in v prvi osnovni šoli. Očitno je bližina črpališča v Fazaneriji vplivala na kakovost omenjene vode. Vsi drugi vzorci so bili neoporečni.

Upoštevajoč rezultate analiz in ugotovitve s posveta s predstavniki zavoda za zdravstveno varstvo in zdravstvenim inšpektorjem so v Fazaneriji izklopili dva vo-

dnjaka. Konec novembra so ponovno kontrolirali vodo v vseh treh vodnjakih in pri prvi osnovni šoli. Tudi te analize so vnovič pokazale preseganje vsebnosti pesticidov v vseh treh vodnjakih, vzorec iz osnovne šole pa je bil tokrat neoporečen. Zato so decembra odklopili še tretji vodnjak v Fazaneriji.

Po sestanku na zavodu za zdravstveno varstvo in pogovoru z zdravstvenim inšpektorjem so se v podjetju Komunala odločili, da bodo podtalnico nekaj časa prečrpavali v jarek in občasno kontrolirali vsebnost pesticidov. Še kako dobro se namreč zavedajo, da je črpališče v Fazaneriji zelo pomembno za vodovodni sistem, saj so iz njega v letu 1997 načrpali 23,9 odstotka celotne količine vode. Zato bodo letos naredili raziskovalno vrtino, s katero bodo poskušali ugotoviti količino in kakovost podtalnice v Fazaneriji v globini od 30 do 40 metrov. Ker je možnost onesnaževanja pitne vode zelo velika, so pospešili tudi priprave na gradnjo dveh vodnjakov v črpališču v Krogu.

Kako dolgo bo kroška gramoznica zlata jama?

Ureditveni načrt za območje gramoznice Krog povzroča v javnosti precej ugibanj. SGP Pomgrad Nizko-gradnje namreč želi prenehati kopati gramoz v Krogu, kjer je po geoloških podatkih zalag gramoz le za tri leta. Njena jama je globoka povprečno osem metrov, medtem ko je do tri metre pod okoliškim terenom zalita z vodo. Južni del gramoznice je obrasel in se že nekaj let ne izrablja za pridobivanje gramozov. V stavbah na vzhodni strani gramoznice si je svoje prostore uredilo kroško lovsko društvo, ki ima tam tudi strelišče na glinaste golobe. Eno od manjših jam so spreminili v ribogojnico. Precejšnji del gramoznice se je ob vzhodni strani okrog 15 let uporabljal kot občinsko odlagališče komunalnih odpadkov in ta deponija že 10 let miruje.

Gramoz pa še naprej izkoriščajo na severozahodnem delu gramoznice. Brezine, kjer so nedavno končali izkop, so strme, drevesna pregrada proti njivam pa je ozka. Gramoznica naj bi se širila proti Satahovcem, kjer so slabše rodovitne njive in travniki s tanko plastjo

plodne zemlje. Ob zahodni strani kroške gramoznice pa teče potok Mokoš, ki je od nje ločen z nasipom.

Južni obraseli in naravno precej stabilizirani del gramoznice bi na pobudo Zavoda za varstvo naravnih in kulturne dediščine Maribor spremenili v naravni park-rezervat. Tu bi bilo nadomestno prebivališče za odstop, ločitev od preostalih delov gramoznice in opazovanje zvitosti ter drobno opremo. Strelišče na glinaste golobe bi zaradi hrupa odstranili. Določeno je, da se meja gramoznice lahko približa najbližji hiši v Satahovcih na 160 metrov. Območje kopališča s športnimi igrišči, gostiščem in parkiriščem pa bi segalo do planjske meje, kjer bi bila okrepljena drevesna pregrada proti vasi. Na ta način bi se seveda precej zmanjšalo izrabljanje gramozov. Kot navajajo, bi ga na površini 1 hektarja lahko izrabili v treh do štirih letih. Ker je nekdanje smetišče blizu gramoznice, je precejšnja možnost za onesnaženje vode, kar bi bilo škodljivo za kopalce in ribe. Veslaško stezo so predvideli ob robu med rezervatom in drugim delom gramoznice in bi bila dolga 300 metrov.

Za več reda pri nameščanju reklamnih tabel

Pred kratkim sprejeta sprememba odloka o komunalnih taksah v Mestni občini Murska Sobota, s katero je določeno, da bodo podrobnejše lokacije, oblike in velikost reklamnih objektov določene s predmetnim odlokom. Z njim bodo natančneje opredelili merila za postavljanje reklamnih objektov v času volilne kampanje, določili lokacije, oblike in velikosti za ustrezne rjevalne table (obvestilne oz. smerne table). Opredelili bodo merila za table v zvezi z oznakami ulic in določili ustreznejše lokacije za reklamne table na kandelabru.

Med drugim morajo biti začasni reklamni objekti, ki so obliko in vsebini enaki kot stalni reklamni objekti, postavljeni za določen čas med volilno kampanjo. Manjše obvestilne table pa morajo biti združene, mer je na enem drogu ali kandelabru več enakih tabel. Na kandelabru je lahko poleg reklamne table tudi obvestilna tabla z oznako ulice, ki mora biti pod reklamno table in je enake širine kot le-ta. Sicer pa lahko obvestilne table postavi le pooblaščen organizacija mestne občine, medtem ko mora stroške postavitev in vzdrževanja pokriti investitor. Le-ta pa si mora pridobiti tudi ustrezno dovoljenje in soglasje uprave mestne občine za že postavljene, pritrjene in izobešene reklamne objekte. Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka je poverjeno pristojnim inšpekcijskim službam oziroma službi komunalnega nadzora Mestne občine Murska Sobota.

M. JERSIČ

Kupili bodo stanovanja Kmetijstva Črnci Fridau bo plačal gospodarske objekte iz svojega žepa

Ali je cenejša predpogodba tudi ugodnejša?

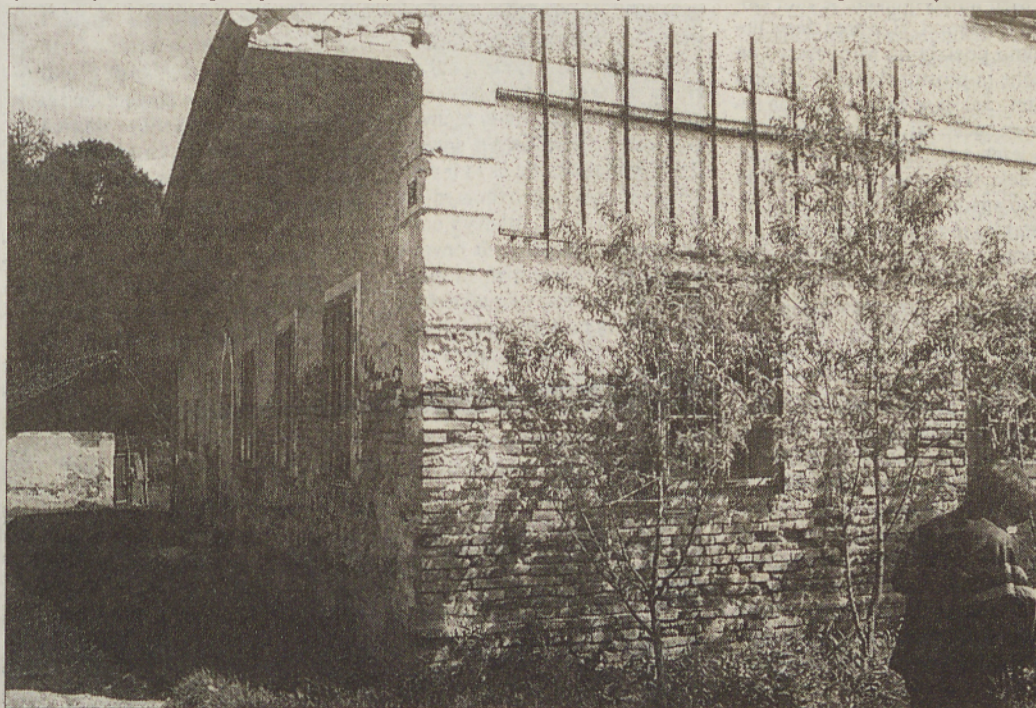
Odločitev občinskega sveta Gornja Radgona je bila, da bodo stanovanja za nekdanje delavce in upokoјence Kmetijstva Črnci v stečajni kupili. Tako stanovalcem, večinoma upokoјencem z minimalnim dohodkom, vendar ne bo potrebno trepetati za streho nad glavo. Svetniki so na seji tehtali med predlogom županove predpogodbe, ki je vsebovala tudi gospodarska poslopja, in predlogom predpogodbe predsednika občinskega sveta, ki je zajemala gola stanovanja, in na koncu odločili - proti županu.

Župan Miha Vodenik je občinskemu svetu predložil svojo varianto predpogodbe odkupa stanovanj v vrednosti 23 milijonov 268 tisoč tolarjev za sedemindvajset stanovanj s pripadajočim funkcionalnim zemljiščem in na zemljišču stoječimi gospodarskimi objekti. Specificirane so tudi hišne številke in najemniki.

Svetniki so ugotovili, da stanovanjski problem morajo rešiti, vendar ni nujno, da se strinjajo z županovo varianto. Zato je dal na seji predsednik sveta Petra Fridau na mizo svoj predlog za odkup petindvajsetih stanovanj (po besedah Žilavca šestindvajset) za šestnajst milijonov tolarjev. Pozneje so ugotovili, da je eno stanovanje prazno. Stanovanja bi kupili z minimalnim funkcionalnim zemljiščem k posamezni stanovanjski enoti, v ceno pa niso zajeta preostala stavbna zemljišča oziroma vrtovi in dvorišča ter gospodarske stavbe in objekti, ki jih ob sklepanju posla uporabljajo stanovalci. Fridau jim je ponudil še možnost, da bi lahko stanovalci ta stanovanja z ugodnimi posojili na daljšo dobo tudi odkupili.

Na željo Antona Tropaunerja so imeli go razpravi krajši odmor za posvetovanje ter se odločili za

ben za dostop prebivalcev do hiše, za popravila na objektu, običajno, a ne nujno, pa je to približno štiri metre zemljišča. Stečajni upravitelj Miran Žilavec je zatrdil, da v nobeni predpogodbi, niti v Vodenikovi niti v Fridauovi, niso vključene parcele ali vrtovi, ki jih danes ti prebivalci obdelujejo in s pomočjo katerih mnogi tudi preživijo. Nekatere parcele okrog hiš namreč obsegajo tudi 20, 30 arov zemlje, zato

Mnogim hišam bi težko rekli hiša, dom pa je le. Foto: ANRR

prto je vprašanje, kaj je funkcionalno zemljišče, ali je to le ozek pas zemlje okoli hiše, ki je potre-

se bo zemlja na dražbi prodajala posebej. Žalostno je poslušati, da kljub

problemu svetniki za govorniškim odrom še danes ugotavljajo in se iz medijev informirajo, kaj v bistvu kupujejo in v kakšnih razmerah živijo njihovi občani, večinoma tudi brez vodovoda in kanalizacije. Poleg tega pa so Karlu Kuzmi, predstavniku teh prebivalcev in upokoјencu Kmetijstva Črnci, šele po večkratnem posredovanju dovolili, da pove svoje mnenje.

Svetniki raje vedno znova glasno ugotavljajo, da bi lahko ta stanovanja, ki so v mizernem stanju, stečajni upravitelj ljudem, ki tam živijo, podaril. Mnogi svetniki pa še danes govorijo v smislu, češ kupujemo jim stanovanja. Občina in svetniki s tem nakupom samo rešujejo socialne probleme, ki jih nekoč niso znali. Pred leti so jim omenjena stano-

vanja ponujali zastoj, pa jih niso vzeli. Potem pa so se stanovanja pred letom in pol, ne da bi na to opozorili stanovalce, po odločitvi stečajnega upravitelja znašla na dražbi.

Vedno znova ponavljajo stare zgodbe, tisočkrat izrečene in obdelane, si nasprotujejo in lomijo kopija; v smislu kakršna koli bo že vaša rešitev, mi bomo podali svojo, če ne boljše, pa vsaj drugačno.

A. NANA RITUPER RODEŽ

Dvojezična srednja šola Lendava Zmaga dijakov v debatiranju

V Ljubljani se je pomerilo sto petdeset srednješolcev iz dvajsetih debatnih klubov

Skupina dijakov Srednje dvojezične šole Lendava se od nedavnega lahko ponaša z naslovom državnih prvakov v debatiranju, ki so ga osvojili na tekmovanju iz programa Debata, katerega izvajajo v okviru Zavoda za odprto družbo Slovenije.

Tema letošnjega tekmovanja je bila trditve, da je tradicionalna družina edina oblika družine, ki omogoča zdrav osebnostni razvoj otroka. Sodelovalo je 34 ekip iz dvajsetih slovenskih srednjih šol, med njimi tudi po dve ekipi iz ljutomerske in soboške gimnazije ter lendavske srednje dvojezične šole. Prva ekipa Lendavčanov v sestavi Edita Car, Silvija Tot in Peter Varga se je najprej uvrstila v četrtfinale, nato še v polfinale in finale, kjer se je pomerila z ekipo koprške gimnazije in zmagala. Dokaj dobro je šlo tudi drugi ekipi iz Lendave, saj je s tremi zmagami in enim porazom le za nekaj točk zgrešila četrtfinale.

Dijaki in dijakinje Dvojezične srednje šole Lendava (z mentorjema), ki so se letos zelo dobro izkazali na tekmovanju v debatiranju.

Velja tudi omeniti, da so letošnji zmagovalci lani osvojili tretje mesto. Peter Varga pa je bil razglašen za najboljšega govornika. Za uspeh lendavskih dijakov pa sta zaslužna tudi njihova mentorja Metoda Perger - Kardoš in Štefan Kardoš, ki sta sodelovala z nacionalno koordinatrico programa za severovzhodno Slovenijo Manjo Klemenčič, sicer tudi predstavnicu Slovenije pri programu Debata v mednarodnih organizacijah.

J. G.

Ljudska univerza Lendava Nenormalno visoke plače?

Nepotrjene »kalkulacije« naj preveri nadzorni svet

Občinski svet novonastalih občin na območju prejšnje skupne lendavske občine obravnavajo tudi odlok o ustanovitvi javnega zavoda Ljudska univerza Lendava. Dogovorjeno je namreč, da so vse občine naslednice soustanoviteljice ljudske univerze.

Ko je že kazaio, da bo šla za eva »skozi« brez kakšnih bitvenih dopolnitev, se je prejšnji etek »ataknilo« prav v Lendavi. Nekatere je namreč prese- etli podatek iz finančnega pla- a za leto 1998, v katerem je

predvideno za bruto plače zaposlenih 13,5 in še za prispevke za plače 2,5 milijona tolarjev (skupaj 16 milijonov SIT).

To se jim je zdelo nenormalno visoko, in sicer glede na to, da so na ljudski univerzi zapo-

sleni samo 3 delavci in pol. Če bi imeli vsi enake plače, bi to pomenilo okrog 200.000 neto mesečno, vendar so med zaposlenimi seveda razlike. Slišali smo podatek (ni bil povedan na glas), da naj bi imela direktorica tega zavoda mesečno neto plačo okrog 430.000 tolarjev, torej več kot šolski minister. Zato so svetniki zahtevali, da mora biti o zadevi seznanjen nadzorni svet, v katerem imajo dva predstavnika tudi občine.

J. G.

Med otroki, ki obiskujejo vrtec v Gaberju, se spet dogaja nekaj zanimivega

Igrače delajo čudeže

Popoldne se obiskujejo po domovih, se družijo in bolje spoznavajo

Dogaja se, da postanejo otrokom čez čas njihove igrače nezanimive. Mikajo pa jih tiste, ki jih imajo drugi otroci. Zato se je vzgojiteljici Metki Ribarič in njenim sodelavkam v vrtcu v Gaberju porodila ideja, da bi si otroci izmenjevali igrače. Rečeno - storjeno.

Otroci vsak dan prinašajo s sabo v vrtec svoje igrače, si jih ogledujejo in se dogovarjajo za zamenjavo. Seveda samo lastnik

odloča, komu bo posodil oziroma s kom bo zamenjal igračo. Na ta način se otroci med sabo tudi več pogovarjajo, se zbližujejo in

si pridobivajo prijatelje. Poleg tega so se tudi dogovorili za obiskovanje po domovih skupaj s starši. Gostitelji v takih primerih po navadi kaj spečejo in pripravijo prigrizek. Otroci pa so pred obiskom polni pričakovanj. Na ta način se seveda bolje spoznavajo tudi starši. Takšni popoldnevi so res lahko posebno doživetje za vse. Igrače res delajo čudeže.

J. G.

Otroci najprej postavijo svoje igrače na ogled, potem si jih ogledujejo in izmenjujejo ter se dogovarjajo za obiske po domovih.

NE GENTEROVCI, AM-PAK GEDEROVCI - Zapisali smo (v prejšnji številki), da smo pri Turistični zvezi Slovenije uvrstili med tri najboljše osemletke v Sloveniji, sodelovale v projektu

Moja dežela - lepa, urejena in čista, tudi Dvojezično OŠ Genterovci. V resnici pa je prejela tako visoko priznanje OŠ Tišina - podružnična šola Genterovci. Obiskujejo jo učenci od 1. do 4. razreda, ki s pomočjo svojih učitelj in kuharice, ki tudi čisti in kuri, vzorno skrbijo za čistočo in lepo urejenost okolice šole. Pri tem jim občasno pomagajo tudi starši. Njihova šolska stavba pa je sicer stara že čez 100 let.

Foto: J. G.

Sveti Jurij ob Ščavnici

Za dobro četrtno večji prihodki

Kam s smetmi? – Radgonska komunala in njen predlog – Rebalans in začasno financiranje – Prvi skupni akt o delitvi premoženja prejšnje občine – Speče kmetijsko ministrstvo

Svetniki so predlagali, da bi v letošnjem letu uvedli ekološki teden, namenjen predvsem čiščenju okolja in zbiranju odpadkov, pri čemer bi vključili lovce, gasilce in ljudi, zaposlene prek javnih del. Prav tako pa naj bi se nadaljevale priprave za gradnjo lekarne, ki naj bi zrasla ob sedanjem zdravstvenem domu, s sofinanciranjem Zavoda pomurskih lekarn in ministrstva za zdravstvo, izvedbo projekta pa so svetniki že na prejšnji seji naložili županu.

Svetniki so radgonski Komunalni odobrili samo sredstva za redno letno vzdrževanje kraja v višini okrog dva milijona in pol, niso pa pripravili sofinancirati nakupa strojne metle, v vozilo za odvoz odpadkov, iskanje novega odlagališča in v sanacijo odlagališča. Preprosto zato, ker bo po delitvi bilanci vprašanje, kdo bo najprimernejši koncesionar, ki bo opravljal komunalna dela.

Soglasno, kot skorajda vse sklepe OS, tudi z dvema novoizvoljenima svetnikoma (Antonom Golnarjem in Cirilom Mircem), so sprejeli tudi rebalans proračuna. Na najrazličnejših razpisih jim je uspelo dobiti od ministrstev kar 27 odstotkov več sredstev, kot so načrtovali, kar navsezadnje dokazuje, koliko funkcionalnejša in kako uspešna je lahko manjša občina – z malo zaposlenimi ljudmi, ne pa aparati, v katerih je toliko ljudi odgovornih za toliko stvari, da na koncu ni iz vsega nič. No, res pa je, da so imeli ob 27-odstotnem povečanju prihodkov tudi za 21 odstotkov višje odhodke: za vrtec, občinski praznik, za županovo pokroviteljstvo (56 %), za socialne transferje itd. Ob tem so ostale neizpeljane investicije v javno razsvetljavo v Bolehnečicah, v vodovod Zihlava–Slaptinci in investicija v gradnjo kanalizacije in pločnika na Blagušu, ker niso imeli pripravljene dokumentacije.

Svetniki so tudi sprejeli sklep o delitvi premoženja, ki ga upravljajo osnovne šole in vzgojno-varstveni zavodi in ki se prenese v lastništvo občine, na območju katere je premoženje. To je prvi dogovor med občinami prejšnje občine Gornja Radgona, na njegovi podlagi pa naj bi šele nastala delitvena pogodba za posamezne objekte.

V občini imajo podobno kot drugod problem čiščenja komasacijskih jarkov. Odkar je ministrstvo za kmetijstvo prevzelo urejanje jarkov za odvodnjavanje, prepustov, kanalet in drenažnih cevi ter odvoznih poti, se dogaja, da ostajajo jarki nepokošeni in neurejeni. Ne glede na to, pa davčna služba lastnikom zemljišč (kmetom) pošilja položnice, ki jih ti morajo plačati, ne glede na to, ali je bilo delo opravljeno in kako je bilo delo opravljeno. Odbor za kmetijstvo, ki mu predseduje g. Slana, je svetnikom razložil predlog, po katerem naj bi za posamezne melioracijske objekte skrbela krajevna skupnost, ki bi pripravila finančni načrt, razpisala dela in najela izvajalca ter izdelala oceno, ki bi jo posredovala županu, ta pa bi poročilo poslal na ministrstvo. Svetniki so se s to pobudo strinjali. Izvedeli pa smo tudi, da minister Smrkolj še ni imel časa za proučitev tega problema.

Pozdravili so tudi pobudo šentjernejske občine, po kateri naj bi imelo 31 občin, ki nimajo sedeža v upravnih enotah, na registrskih tablicah svoj grb.

A. P.

Prvo branje letošnjega proračuna Koliko denarja iz občinske blagajne?

Osrednja točka na seji beltiškega občinskega sveta je bila namenjena prvemu branju proračuna za leto 1998. Brez večje razprave so svetniki sprejeli predloženo besedilo letošnjega proračuna. V njem predvidevajo, da bodo zbrali 504 milijone tolarjev, kar je v primerjavi z letom prej za približno 12,8 odstotka več. S tem denarjem naj bi zagotovili nemoteno delovanje občinskih organov, občinske uprave in sploh občine. Kot predvidevajo, bi se prihodki dvignili zlasti na račun raznih subvencij pa tudi gradnje vodovoda, kanalizacije in stanovanjske gradnje, pri čemer načrtujejo zgraditev novega večjega stanovanjskega objekta v Beltincih.

Največ (30 milijonov SIT) jih bo stala gradnja vodovoda in kanalizacije, okrog 25 milijonov bo namenjenih za dograditev pokritih tribun na beltiškem nogometnem stadionu, za sakralne objekte in mlin na Muri naj bi iz občinske blagajne zagotovili 8,5 milijona, za vzdrževanje šolskih zgradb pa 7,7 milijona tolarjev. Sicer pa bo beltiška občina tudi v prihodnje usmerila precej sredstev v izobraževanje, socialno varstvo, zdravstvo in otroško varstvo. Ustrezne pozornosti bo deležna tudi kulturna dejavnost, glede varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami pa velja omeniti požarno varnost, saj je že kupljeno novo specialno gasilsko vozilo, vredno 14,5 milijona SIT. Poleg vzdrževanja lokalnih cest in zimske službe bodo precejšen delež iz občinske blagajne porabili za investicije v infrastrukturne objekte v krajevnih skupnostih.

Prihodnjic se bo pred svetniki pojavil tudi tuji investitor za izvedbo projekta predelave krompirja v Ljubi, ki ga predlaga novoustanovljena zadruga Rakitje. Le-to je ustanovilo 11 kmetov iz Ljubi, ki imajo skupno okrog 100 hektarov obdelovalnih površin. To so storili

Na lastno zahtevo so na seji občinskega sveta soglašali z razrešitvijo občinskega tajnika Stanislava Srake, ki bo kmalu prevzel poklicno funkcijo direktorja razvojnega centra Sinergija.

z namenom, da naredijo konec »divjemu« nesistematičnemu pridelovanju krompirja. Če se bodo dogovorili z nemško firmo uspešno končali, bi lahko v Ljubi na hitro zgradili tovarno za predelavo krompirja, katere začetna zmogljivost bi bila sto tisoč ton surovega krompirja z možnostjo razširitve. Pri tem je nemška firma pripravljena financirati celotno investicijo z edino zahtevo, da gradnjo in opremljanje opravi slovensko podjetje, v katerem bo omenjena firma delničar. V Ljubi pa pričakujejo, da bo svoj delež k uresničitvi tega velikopoteznega projekta primaknila tudi beltiška občina, predvsem iz sklada za kmetijstvo.

MILAN JERŠE

Državni sekretar za vode o problemu akumulacijskih jezer

Pogodbe za akumulacijska jezera

V prihodnjih mesecih bo MOP poskusno uredil upravljanje s pogodbami na treh akumulacijskih jezerih, šele nato bodo prišle na vrsto akumulacije, kjer je veliko interesentov

Akumulacijska jezera so nastala z natančno določenim namenom: zbirati ali zadrževati vodo zaradi varovanja. V Pomurju so vsa večja jezera pravzaprav akumulacije ali vodni zadrževalniki, torej Blaguško jezero, Negovsko jezero (edino, ki je zaščiteno z občinskim odlokom in je predlagano v dolgoročnem planu kot krajinski park), Ledavsko jezero in Bukovniško jezero. Slednje je bilo nedolgo od tega očiščeno. Že ves čas so se ob njih zbirali ljudje s takšnimi in drugačnimi interesi, najbolj pogosto so bili to ribiči in kopalki, zadnja leta tudi deskarji, colnarji in ljubitelji ptic. Z novimi občinami so se želje po ureditvi vodnih površin okrepile.

Med najglasnejšimi je tudi Občina Rogasovci, ki je pred dnevi ponovno poslala na Ministrstvo za okolje in prostor skorajda grozilni dopis – žal so se zadeve lotili na netakten način, saj zahtevajo le ureditev jezera oziroma očiščenje severnega dela akumulacijskega jezera, ki edini spada v rogašovsko občino. Netaktna je zahteva zaradi tega, ker je prav ta del velike ornitološke vrednosti, saj je v njem gnezdišče velikega števila ptic. Pametneje bi bilo skupaj z Občino Cankova – Tišina pripraviti ureditveni načrt in določiti interese obeh občin.

Država oziroma pristojno Ministrstvo za okolje in prostor pa mora urediti pravne zadeve, torej izdelati načrt za vzpostavitev upravljanja in financiranja akumulacijskih jezer. O tem smo nekaj aktualnih vprašanj postavili državnemu sekretarju za vode prof. dr. Franciju Steinmanu.

»Trenutno urejamo prve pilotne akumulacije oziroma zajezitve in jezera in ugotavljamo rabo za javni ali posebni interes. Javni interes je varstvo pred poplavami, bogatenje nizkih pretokov, če katero od teh akumulacij služi tudi za vodooskrbo, pri posebnem rabi so koristniki kmetijci ali ribogojci. Na jezerih zdaj vzpostavljamo tako pravno stanje, da se gle-

imela pomembno vlogo. Država ima cilje, povezane z javnim interesom, lokalne skupnosti pa svoje interese. Generalni upravitelj bo pripravil skupaj z lokalno skupnostjo podpogodbe s tistimi, ki bi radi imeli to posebno rabo poleg generalne rabe. Če imate akumulacijo, ki štiti Mursko Soboto pred poplavami, je to javni

Ledavsko jezero v Krašicah je zanimivo za marsikoga; pred vsemi so si ga za svoje domovanje izbrale širjenje govoric, da se v grmovju na severnem delu zbirajo kače (strupenih pri nas sploh ni), je malce za privlečeno in neprimerno z naravovarstvenega vidika, ki bo imel v prihodnje prednost pred vsemi.

2. februar – svetovni dan varstva mokrišč

... kljub spoznanju, da so mokrišča izredno bogati ekosistem, se je njihovo uničevanje nadaljevalo in so danes med najbolj ogroženimi ekosistemi na Zemlji. Oktobra 1996 je bil na 19. seji stalnega komiteja Ramsarske konvencije 2. februar uradno razglašen za svetovni dan varstva mokrišč, ki naj bi pripomogel k spoznanju, da moramo mokrišča varovati in uporabljati tako, da njihovih funkcij ne ogrozimo. Imamo mokrišča, ki so pomembna tako v slovenskem kot svetovnem merilu. Z njihovim ohranjanjem prispevamo k biotski in krajinski raznovrstnosti v Sloveniji.

de na odstotek rabe določijo obveznosti uporabnikov pri vzdrževanju in obratovanju. Vsako od akumulacijskih jezer bo dobilo svojega upravitelja z objektom, verjetno kar z ge-

neralno pogodbo za upravljanje, ki je boljša od koncesije, ker so v njej zapisane pravice in obveznosti.

Bo upravitelj lahko le z vodnega ali vodskega področja?

Mokrišče je naravno in antropogeno območje prehodnega značaja med kopenskim in vodnim ekosistemom, ki se nahaja na obali ali na celini, na površini ali pod zemeljskim površjem. Tla so večino leta nasičena ali pa so stalno ali občasno poplavljeni s plitvo, sladko, brakično ali slano vodo. Rastline in živali sestavljajo značilno biocenozo, prilagojeno značaju mokrišča. Mokrišče je zelo širok pojem, ki vključuje različne habitatne tipe, kot so močvirja, barja, poplavni gozdovi in mokrotni travniki, prodišča, mrtvice, obrežja, plitvine, rečna ustja, slane lagune in soline.

»Za pogodbo bo javni razpis, tako kot za koncesijo. Izbira je pristojnost države, ima vodilno vlogo, v vsakem primeru bo lokalna skupnost povabljen k sodelovanju in bo

interes; so pa na tej akumulaciji lahko potem ribogojstvo in podobne dejavnosti, ki bodo s podpogodbami podrejene osnovnemu interesu.

Predvidoma kdaj boste objavili te razpise, kajti nekateri so že kar nestrpni?

»V postopku so trije pilotni objekti, tri akumulacije, ki imajo urejeno dokumentacijo, torej uporabno dovoljenje, vodnogospodarsko dovoljenje. Na podlagi teh izkustev bomo potem uredili tudi objekte. Začeli smo z objekti, kjer je malo uporabnikov, da uredimo raz-

merja med dvema, tremi, potem na lokacijah, kjer je več interesentov.

Delo bo z določitvijo obveznosti za obratovalne in vzdrževalne ške in tam, kjer bo treba objekt končati. Problemi bodo tudi, če niso bila urejena lastninska razmerja, so se vsi izmikali obveznostim.

tka, objekt mora normalno funkcionirati in šele potem ga predamo upravljanju.

Tudi upravljanje bo nekaj, kdo bo to plačal?

»Tu se najbolj zatika. Interes za tako lokacijo, ki bo dobil podbo o upravljanju, bo dobil pravilno obratovanje z obveznostmi in povicami kot tudi drugi uporabniki podpogodbni izvajalci. Recimo bogojnica spada pod nadzor, izpusta v vode, hranil in podobno mora izpolniti vse vodnogospodarske pogoje, da lahko opravlja delo.

nost. Nekaj bodo morali prispevati da vodo kot javno dobro lahko uporabljajo.

BERNARDA B. PEČ

Oh ta lotmerški mini mundos Kupčije z gimnazijo

Prleška natalilteta ali vrednostno določanje po reproduktivnosti

Ko je svetnica Bunderleva vprašala, ali je res, da bodo v Ormožu dobili oddelek ljutomerske gimnazije, in se vprašala, ali je smiselno imeti toliko gimnazij na tako majhnem območju – Sobota, Ljutomer, Ormož, Ptuj –, je druge svetnice tudi spomnila na lanskoletno posodobitev gimnazije in na vprašanje, ali bodo imeli v Ljutomeru čez nekaj let dovolj učencev? Medtem pa je že bilo slišati šepet, da bodo osemnajstega februarja Ormožani že imeli informativni dan, in to kar v osnovni šoli.

Župan seveda ni vedel, ali je »sklep o ustanovitvi ormoške gimnazije že dogovorjen«, čeprav naj bi na enem od sestankov ormoški župan Trofenik dejal, da želijo imeti gimnazijo. Na katerem sestanku? Ob tem je še povedal, da Ormož od ljutomerske gimnazije ni zahteval soglasij. Zakaj pa bi, ko pa je ustanavljanje srednjih šol vodeno z ministrstva in na to politiko – formalno! – lokalna skupnost nima vpliva. Tega, da so letele replike v stilu, da imajo Ormožani lovke visoko v državnem vrhu, najbrž ni potrebno posebej poudarjati. K sestavljanju zgozbe je pripomogla tudi zelena svetnica Auerjeva. Obiskal naj bi jo

gimnazijski ravnatelj in ji povedal o svojem obisku ministra. Menda je Tudi Gabru povedal, da če jim že jemlje oddelek gimnazije, naj mu potem v zameno ponudi kaj drugega. In ministrstvo je Ljutomeru ponudilo 3 oddelke gimnazije in srednješolski program z nazivom »pomocnik vzgojitelja«, srednje šolo, ki so jo do nedavnega imeli samo v Mariboru. Medtem ko je Auerjeva pozdravljala tak »deal«, se je Bunderleova vprašala, zakaj niso v Ormožu ustanovili takšnega srednješolskega oddelka. Nemec pa je zahteval, naj občina opozori ministra, da gre za politični interes.

Krščanski demokrati so pripravili

predlog, po katerem bodo družine s tremi ali več otroki oproščene plačila nekaterih občinskih dajatev: »povračila za uporabo vodovodnega priključka, povračila za priključitev na javno kanalizacijo, nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, plačila sorazmernega dela stroškov opremljanja stavbnih zemljišč. Odlok so podprle tudi druge stranke, tako da je bil soglasno sprejet. Štebih (DeSUS) je svetnike opozoril, da zgolj s takšnimi posameznimi rešitvami ne bodo rešili demografskega problema v Ljutomeru občini. Toda Tomi Nemec kot prvopodpisani je ugovarjal in poudarjal, da bo Ljutomer edina občina s takšnim odlokom. No, pa smo tam. Odlok se nanaša predvsem na olajšave pri gradnji. Katera od družin s tremi otroki si lahko privoščijo gradnjo? Najbrž ne tista, ki živi na eksistenčnem robu. Komu bodo torej s tem odlokom svetniki pomagali? Po njihovih izračunih (evidence o tem, koliko je družin s tremi otroki do 18. leta, nimajo) naj bi se namenski prihodki v občini zmanjšali za okrog 3 milijone tolarjev.

Boji

Odbor OS za pripravo oblike funkcioniranja in lastninjenja kabelske TV v ljutomerski občini je predlagal, naj se kabelski sistemi (ljuto-

merski, veržeski, razkriški in ževski) organizirajo kot društva, organizacijo pa izpeljejo do konca maja 1998, če pa reorganizacija ne bodo izpeljali, bo to začela izvajati občina. Odbor je prav tako predlagal, naj se za povezavo kabelskih sistemov v drugi polovici letošnjega leta zagotovijo proračunska sredstva v višini treh milijonov. Pa se je zapletlo. Svet krajevnih skupnosti v svojem pismu zapisal: »Ne moremo osebne, ampak zaradi funkcije nika upravne enote Ljutomer. funkcionar državnega organa, sporno predsedovanje mučeli upravne enote občinskemu odboru. Po mnenju predstavnikov KS je tem primeru za izrazito nezdravost funkcije.« Svoje pismo je podpisal tudi Vlado Ivanušič, ki se je sodelovanja v občinskem odboru v svojem pismu zapisal, da je lišča odbora niso bila sprejeta, sno, da občina nima pravice go, da bo ona izvedla reorganizacijo, pa je vprašanje, ali je društvo najprimernejša oblika. Občinski svet je dprl sklepe svojega odbora, pa najverjetneje še nekaj časa ne bo končana. Toda, ali so lastniki kabelskih sistemov res posamezne ne skupnosti ali pa vsi tisti niki, ki so za priključitev na mrežo plačali od 300 do 1600 nemark?

Priprave na jubilejni koncert in na gostovanje v Grčiji

Pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Štefana Kovača Murska Sobota zadnje čase delajo in bodo delali še bolj zavzeto, kot so doslej. Pripravljajo se na koncert, ki ga posvečajo tridesetletnici obstoja zbora. Ta bo predvidoma 27. marca letos. Že aprila pa bodo odpotovali v Grčijo, kjer bodo sodelovali na mednarodnem tekmovanju podobnih pevskih zborov. Porok za uspeh je srebrno priznanje, ki ga je zbor dobil na zadnjem republiškem tekmovanju Naša pesem v Mariboru.

Zadnje čase je v Soboti slišati precej mnenj, da ima zbor daljšo tradicijo. In kako je s tem v resnici? V Murski Soboti je začel peti septembra 1945 mešani pevski zbor Štefana Kovača pod vodstvom priznanih zborovodij, profesorjev Ferda Pirca in Vladimirja Močana. Zbor se je povzpел med najboljše pevske skupine v takratni Jugoslaviji in je imel številne nastope v Sloveniji, na gradbiščih proge Samac-Sarajevo, avtoceste Zagreb-Beograd in pel graditeljem Novega Beograda. Leta 1948 je imel za seboj že sto nastopov in je dobival številna priznanja. Žal je prenehal delati in nastala je dolgoletna vrzel.

Občni zbor novega zbora je bil 19. januarja 1968.

Ko je sedanji zbor praznoval dvajsetletnico delovanja, je vodstvo zbora nameravalo upoštevati kontinuiteto s predhodnim zborom. Zanimali so za mnenje odgovorne za glasbeno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije. Odgovor je bil, da je bil presledek predolg. Ob priložnosti so predstavniki zbora vseeno obiskali takrat še živečega mladnjaka zborovodjo profesorja Vladimirja Močana in mu v imenu sedanjega zbora izročili spominsko listino.

FRANČEK ŠTEFANEČ

Okrogla miza DAPP

Ponuditi priložnost sodobni arhitekturi

Prekmurski in prleški arhitekti želijo zaščititi in uveljaviti pomen dela arhitektov - Predlagajo večjo svobodo pri projektiranju mestne in obmestne stanovanjske gradnje

V sredo, 28. januarja 1998, so se grajski dvorani v Murski Soboti za okroglo mizo prvič zbrali člani Društva arhitektov Prekmurja in Prlekije. Kot glavno temo so si izbrali nadvse aktualno problematiko: s strokovnim nadzorom dovoliti odstopanja od smernic za oblikovanje arhitekture, ki dovoljujejo le dvokapnice; dopolnitev odlokov ter smernic za oblikovanje in gradnjo naj bi se nanašala predvsem na mestno in obmestno stanovanjsko arhitekturo. Poleg 25 arhitektov iz pokrajine ob Muri sta se okrogle mize udeležila tudi gosti iz Ljubljane Robi Potokar in Jože Peter Koč.

Da je bila tema za arhitekto nadvse zanimiva, dokazuje tudi to, da so o njej razpravljali skoraj štiri ure. Dejstvo je, da si bodo morali slovenski arhitekti marsikje še izboriti svojo vlogo projektanta umetnika; to pa je sredi okvirja, ki ga določajo tehnični standardi in predpisi, oblikovalske smernice in želje investitorja, zelo težko. Veliko bo že to, če bodo končno doslegli, da bodo projekte izdelovali le arhitekti in ne tudi gradbeniki; predvidoma maja naj bi inženirska zbornica - v kateri imajo svojo sekcijo tudi arhitekti in krajinski

arhitekti - začela izdajati licence za svoje člane. Posebna služba inženirske zbornice bo iskala in sankcionirala vse kršitve. Prav tako bi k svobodi arhitekturnega dela in spodbujanju sodobnega načina gradnje pripomoglo dopolnitve odlokov in smernic za oblikovanje in gradnjo mestne in obmestne stanovanjske arhitekture, saj naj bi se ob ustreznem strokovnem nadzoru dovolile tudi izjeme v gradnji, na primer gradnja z ravno ali enokapno streho v mestnem in primestnem okolju, na podeželju pa v izjemnih primerih, če gre za prvovrstno arhitekturo s posebnim namenom.

V drugem delu srečanja so sprejeli sklep o objavi arhitekturnega javnega natečaja v organizaciji DAPP na temo sodobne stanovanjske enodružinske gradnje na vnaprej določeni parceli nekje na ravninskem delu Prekmurja. Arhitekti naj bi predstavili svoj oseben pogled na obravnavano tematiko, ki ne bi bil obremenjen z željami in predlogi investitorjev ter trenutnimi tržnimi razmerami. Dejstvo je, da trg takšnih arhitektur ne naroča (vsaj do sedaj jih še ni), kajti pomembno je le »varno zavetje«, arhitekti pa bi z arhitekturo morebiti radi poudarili kaj drugega. Gre za

natečaj eksperimentalnega žanra, ki bo poskušal najti odgovore in ponuditi trgu možnost izbire gradnje ob uporabi sodobnih materialov in tehnologije ter upoštevanju tradicionalnih značilnosti, ki so našo pokrajino zaznamovale skozi dolga stoletja - pa najsi gre za hrvaški, madžarski, gradiščanski, geološki ali prekmurski del držav, geografski prostor je isti. Vsa prispela dela bodo razstavljena, nagradjeni projekti pa predstavljani širši javnosti. K sodelovanju bodo povabili tudi arhitekto iz drugih delov Slovenije.

K večji popularnosti arhitekture v obmurskem prostoru pa bo prispevala tudi razstava najboljših realiziranih del preteklega leta in izbira arhitekture leta. Za razstavo bo vsak član izbral en realiziran projekt, lahko gre za visoke ali nizke gradnje ali projekt s področja notranjega oblikovanja prostora. Komisija bo sestavljena tudi iz članov drugih društev; projekti se bodo predstavili s po tremi enotami velikosti 50 x 70 cm, razstavljeni pa bodo predvidoma v galeriji.

Vsako leto bodo predstavili tudi opus del vidnejših domačih arhitektov in prva otvoritvena razstava bo posvečena arhitektu Feriju Novaku.

S knjižne police

Pet novih Kondorjev

V zbirki Kondor, ki jo že dolgo vrsto let izdaja založba Mladinska knjiga in v kateri izhajajo prevodi najpomembnejših tujih klasičnih del in najboljša dela domačih sodobnikov, je do sedaj izšlo že 282 naslovov - Oglejmo si zadnjih pet

Komedije Revizor, ruskega pisatelja in dramatika Nikolaja Vasiljeviča Gogolja, najbrž ni potrebno posebej predstavljati, saj jo poznajo že srednješolci, za katere je to delo eno od najljubših obveznih branj. Revizor, ki je pomembno vplival na slovensko dramsko ustvarjalnost, hkrati pa je bil tudi prvo rusko dramsko delo, uprizorjeno na slovenskem odru (1887), dobivamo tokrat v novem, natančnejšem prevodu Rajka Vidriha.

Nemškega dramatika in prozaista Georga Büchnerja (1813-1837) poznamo predvsem po njegovih dramah Dantonova smrt, Wojzeck in Leonce in Lena, večkrat uprizorjenih tudi pri nas. V Kondorjevi izdaji, naslovljeni Drame in proza, je prvič v slovenščini natisnjena vsa literarna zapuščina tega izvirnega in samosvoja umetnika in revolucionarja, ki mu je pravo ceno priznalo šele naše stoletje. Prevod je delo Bruna Hartmana, Jožeta Udoviča in Mojce Kranjc, ki je knjigo tudi uredila.

Argentince Jorge Luisa Borges (1899-1986), ta izvirni uvajalec metafizičnih prvin in začetnik ter vzornik literarnega postmodernizma, je že nekaj desetletij cenjen kot najpomembnejši latinskoameriški pisatelj, njegovo delo pa je močno odmevalo tudi pri nas. Kljub temu smo imeli do sedaj prevedene le tri njegove knjige, zdaj pa je prevajalec Aleš Berger prevedel še njegovo znamenito zbirko novel Alef (1949), reprezentativni primer njegovega literarnega ustvarjanja, v katerem med drugim naletimo na zanj značilne motive vzporednih časov in prostorov ter osamljenih popotnikov skozi njih.

Srečko Kosovel (1904-1926), po eni strani pesnik Krasa, po drugi pa naš prvi pesniški avantgardist, je kljub svojemu kratkemu življenju zapustil okrog tisoč pesmi in več sto drugih besedil in njegova zapuščina vedno znova priteguje bralce in literarne teoretike. Eden od njih, Matevž Kos, avtor izbora pričujočih Izbranih pesmi, je poskušal narediti uravnotežen izbor iz pesnikove raznolike in še vedno navdušujoče ustvarjalnosti.

Nekropola (1967), roman tržaškega Slovenca Borisa Pahorja (1913), je eno od naših najbolj prevajanih literarnih del. V središču njegovega literarnega zanimanja je ogroženi, nesvobodni človek, delo pa bazira na njegovih osebnih izkušnjah z italijanskim fašizmom in nacističnimi uničevalnimi taborišči. Poleg tega da je čedalje bolj svetovno priznani pisatelj, je Pahor tudi eden od stebrov slovenstva v Trstu.

D. ŠTEFANEČ

Irena Brunec v Galeriji Radenske

Govorica samote greha

V četrtek, 29. januarja 1998, so v galeriji v Muzeju Radenske v Radencih ob veliki množici zbranih odprli razstavo kipov in slik Irene Brunec

Irena Brunec je domačinka iz Murske Sobote, rojena 1964. leta, in ena redkih diplomantov Akademije za likovno umetnost z dvema diplomama; 1992. leta je diplomirala iz kiparstva, 1997. pa še iz slikarstva. Doslej je v minulih osmih letih sodelovala na kar 30 skupinskih razstavah (leta 1997 v Ljubljani, Murski Soboti in Parizu) ter na 14 samostojnih razstavah. Tudi kipi in slike pod naslovom Sedem smrtnih grehov so bili pred tem že videni v galeriji Equina v Ljubljani in bili deležni samih dobrih kritik.

realno na zanje ustvarjeno arhitekturo - piedestal. Za vselej so ujete v prostor svojega greha.

Irena Brunec tokrat ni oblikovala, tako kot pri šahu, nasprotje dogrega in zla, temveč le dve obliki zla. Moškim figuram odgovarjajo

Otvoritev razstave kipov in slik domačinke iz Murske Sobote Irene Brunec se je v Galeriji Radenske udeležilo veliko ljubiteljev lepega.

Kiparko in slikarko in njena dela je predstavila Meta Gabrček Prosenec iz Maribora, ki je najprej opozorila na temo iskanje sheme, ki bo omogočala decidiran odnos do pozitivnega in negativnega. Odkrila je šah in Brezdomne dvojice. Sledil je ciklus Brezdomne dvojice. Samota jim je vzela individualiziran obraz. Tudi pri najnovejšem ciklusu Sedem smrtnih grehov gre za dvojnost. Meta Gabrček Prosenec je tako opisala dela:

»Sedem moških aktov v realnem kiparskem prostoru, sedem naslikanih ženskih figur - popolnost per negationem. Nova zaveza uči, da greh uničuje odnose med ljudmi - pred nami je štirinajst človeških figur, od katerih se vsaka druži le s svojo pregreho. Spoznamo jih po njihovih atributih, ki so dvojni: tisti, ki jih je doktriniral srednji vek, in oni, ki so plod umetniških izkušenj. Kiparske figure so klasične, v proporcijah poznane renesančne vzore, locirane so

ženske, postavljene v deivauxejske prostore, z oblačili v sedmih alkimističnih barvah. Tudi njihova govornica je govornica samote greha.

Tema, za katero se je odločila umetnica, ima različne močnejše likovne transpozicije: od ekspresivne do naturalistične. Irena Brunec pa je raje poiskala manierističen jezik oduševljenosti. Ne vznjuba nam groze in ni odhajajoč - iz njega veje le hlad popolnega v slabem.

BBP

Iz slovstvene preteklosti med Rabo in Dravo

PANONSKI IKSIONAČ PORTRETI ITERJAČ

FRANCIJUS³¹

JOŽEF BAŠA-MIROSLAV

Za konec še nekaj besed o izrazni plati Baševе poezije. Miroslav je bil premlad, da bi se v nekaj letih pesniškega snovanja mogel otresti vseh vplivov šolske poetike in pa tradicionalnih pesniških vzorcev. Njegova metaforika, prej skromna kot

bogata, je tradicionalna, pozna se ji, da se mu je oblikovala ob zgledih cerkvene himnike. Seveda se je zavedal, da je kot besedni ustvarjalec tudi izrazni inovator, in se je želel izrazno osamosvojiti. "Pomoč" je iskal tudi na slovenskih strani. Kje jo je lahko dobil? Za romantično (prešernovsko) figuraliko z njeno prefinjeno kombinatoriko naravnega in umetelnega je vedel, da je preživeta, saj so tudi pesniki 2. polovice 19. stoletja ubirali drugačne slogovne poti; delo slovenske moderne se ga ni dotaknilo, kajti z mohorjevkami so prišle do njega druge pesniške informacije. Tako je pravzaprav lahko

storił tako, kakor je: svojo metaforiko je popreprostil in približal naravnemu okolju, iz katerega je izhajal. Ugotovitev seveda ni vrednostna oznaka, ampak govori o tem, da se Miroslavova metaforika napaja po eni strani v ruralnem okolju, po drugi

pa še bolj v naravi.

Manj tradicionalen pa je Miroslav na zgradbeni, verzni in ritmični ravni. Prav tukaj se že kažejo pomembnejši oblikovalni premiki, kakor so se dogajali tudi v osrednjeslovenski poeziji. Gre za prehod od tradicionalnih verzno-kitičnih vzorcev k sodobnejšim. Pri Miroslavu sicer še ne bomo našli na svobodni verz, kakršnega je v njegovi prvi fazi izoblikovala slovenska moderna. Našli pa bomo dovolj značilnih mest, v katerih se oddaljuje od tradicionalne formalne strukture.

a) Štirivrstično kitico, ki je sicer še prevladujoča, nadomešča s šest-, tudi s sedemvrstično, nekaj tudi z drugimi tipi. Lahko se tudi zgodi, da pesmi ne členi v kitice, ampak mu pesniška erupcija narekuje nečlenjeno, "hitro" nizanje verzov od začetka do konca.

b) Verzni vzorci so pri njem osredotočeni na osmerrec; drugih vzorcev ali kombinacij je manj (največ še šesterec in peterec). Pri tem je opazno, da ga moti izosilabičnost (istosložnost verzov) in zato osmerce v skoraj enaki meri kombinira s sedmerci. Zaznavni odmihi od izosilabičnosti pa so vidni ne le v regularnem in predvidljivem kombiniranju določenih raznozložnih verzov, ampak tudi v na videz istozložnih kiticah in verzih, kjer verzni konec skrajša za zlog, nemalokrat tudi za dva.

c) Tudi na ravni verznega ritma so odmihi od tradicionalnega verza v Miroslavovi poeziji že dobro opazni. Količinsko dokaj izenačeni trohejski in amfibaški verzi (približno polovica manj je jamskih) so pogosto ritmično znatno razgibani. S tonizacijami in atonizacijami Miroslav razgibava verz in njegovo metrično strukturo do te mere, da lahko ponekod govorimo le še o tendencah v določenem ritmu.

Vse to pa navaja k naslednjemu sklepu: znotraj prevzetih krščanskih svetovnonazorskih koordinat je Miroslav izpovedal svojo prizadetost ob človeških stiskah in navezanost na rod, dom(ovino) ter poezijo, vse to pa s pesniško besedo, ki se ji pozna, da se je oblikovala ob tradicionalnih vzorcih. Pesniška narava, ki teži k individualizaciji in preseganju danih vzorcev, se je sprostila in zaživela na verzno-ritmični ravni, kjer je Miroslav prepoznaven oblikovalec, hkrati pa njegova poezija - gledano razvojno - utira pot novim oblikovalskim pristopom, ki jih uresničujejo pesniki za njim.

(Nadaljevanje prihodnjič)

1963. leto je bilo za Miroslava Bašo leto, ki ga je zaznamovalo njegovo prvo objavo v literaturi. V tem letu je objavil svojo prvo pesem, ki je bila delo njegovega mladinskega pesništva. V tem letu je tudi začel sodelovati na literarnih prireditvah in razstavah. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

Slovenska poezija

1963. leto je bilo za Miroslava Bašo leto, ki ga je zaznamovalo njegovo prvo objavo v literaturi. V tem letu je objavil svojo prvo pesem, ki je bila delo njegovega mladinskega pesništva. V tem letu je tudi začel sodelovati na literarnih prireditvah in razstavah. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

V Spomin!

Miroslav Baša je bil ena izmed najbolj znanih slovenskih pesnikov. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

Potlatična se

Miroslav Baša je bil ena izmed najbolj znanih slovenskih pesnikov. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

Ne kršipolji

Miroslav Baša je bil ena izmed najbolj znanih slovenskih pesnikov. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

Na kratko

Miroslav Baša je bil ena izmed najbolj znanih slovenskih pesnikov. Njegova poezija je bila prepoznana kot ena izmed najbolj zanimivih in inovativnih v slovenski literaturi tistega časa.

MERKUR®

od 5. do 21. februarja 1998
MERKURJEVE VROČE CENE

**Poceni rešitev
za vsak problem!**

VROČA CENA
2.990,00

aluminijasta lestev, ALPOS
M 31 04, prostostoječa,
višina 89 cm

**Vroče cene
veljajo od 5. do
21. februarja 1998
za izdelke
v zalogi.**

električna verižna žaga, ALPINA,
Elettra 160, moč 1550 W,
dolžina meča 35 cm,
samodejno mazanje verige,
varnostna sklopka za verigo,
pokažatelj nivoja olja, teža 3,9 kg

VROČA CENA
18.990,00

visokotlačni vodni čistilec, AL-KO,
PC 160 R, moč 2000 W, 2850 vrt/min,
delovni pritisk do 120 barov, regulacija pritiska
od 35 do 120 barov (160 barov EWE),
poraba vode 7,5 l/min, vhodna temperatura
vode do 60°C, teža 17 kg

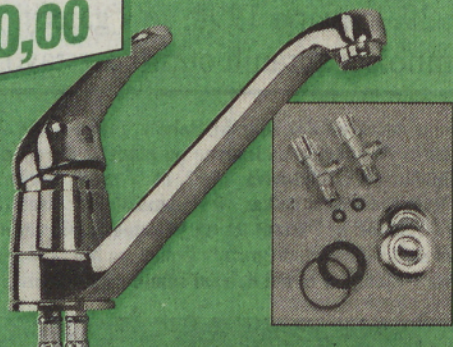
VROČA CENA
29.990,00

VROČA CENA
7.590,00

mešalnik - set, BOSCH,
MFQ 1961, moč 300 W,
prostornina posode 1,5 l

VROČA CENA
9.990,00

enoročajna sanitarna baterija za korito,
UNITAS, A 00117, Elegance

MERKURJEVI POPUSTI IN PLAČILA NA OBROKE

ŠE 4% DO 10% POPUSTA

- 4% ceneje pri vsakem takojšnjem plačilu s kartico DINERS-MERKUR
- 4% do 10% ceneje pri takojšnjem plačilu nad 5.000 SIT z MERKURJEVO KARTICO ZAUPANJA

DO 5 OBROKOV BREZ OBRESTI

- pri nakupu na 5 čerkov z odloženim plačilom
- na Merkurjevo posojilo do 5 obrokov
- pri obročnem nakupu z DINERS-MERKUR (s tem da prilačunamo obresti (2-2%, 3-2%, 4-3%, 5-4%), obenem pa upoštevamo tudi 4% popust na kartico)

TUDI NA 12 OBROKOV

- možnost nakupa na 12 čerkov z odloženim plačilom
- na posojilo do 12 obrokov
- na največ 6 obrokov s kartico DINERS-MERKUR

Minimalni znesek oz. obrok je 5.000 SIT, pri nakupu nad 5 obrokov prilačunamo obresti, in sicer 6-1%, 7-2%, 8-3%, 9-4%, 10-5%, 11-6%, 12-7%. Pri obročnem nakupu z DINERS-MERKUR pa velja 6-5%, s tem da obenem upoštevamo tudi 4% popust na kartico.

... in še 33 izdelkov za vaš dom po izjemno vročih cenah:

hladilnik, IBERNA, IMP 245	53.890,00	garnitura orodja za elektricarje, VETO, 7515	1.490,00
cvrtnik, TEFAL, Univerzalis 1250	27.990,00	žaga lisičji rep, SANDVIK, 297	1.690,00
sekljalnik, GORENJE, S 302 Elektronic	26.990,00	aluminijasta lestev, ALPOS, M 38 - 12	39.990,00
3-delni komplet plastičnih posod, BEKAFORM, 3/1	790,00	raztegljivi sušilec za perilo, TOPORS, Teleskop 650	3.490,00
sesalnik, SIEMENS, VS 73 A 00	29.390,00	sedež za kopalno kad, KUCHAR, 3500	5.990,00
oljna peč, WAMSLER, OS 4	37.690,00	električni grelnik vode, TIKI, TEG 10/N ali TEG 10/P, 10 l	11.490,00
kalorifer, CORONA, Maestral 101	6.590,00	električni grelnik vode, TIKI, TG-50, 50 l	15.690,00
videorekorder, PHILIPS, VR 171	37.490,00	priključna cev za grelnik vode, BRŽAN, Brinox, 300/350	580,00
televizor, SONY, 25R1K	109.990,00	priključna cev za grelnik vode, BRŽAN, Brinox, 500/550	690,00
radiokasetofon, SONY, CFS-W 338 L	16.790,00	kopalniški blok, Menorka, 70 cm	48.990,00
5-delna garnitura za kompresor	5.990,00	enoročajna sanitarna baterija za umivalnik, UNITAS, Elegance, A 00027	13.990,00
vijačnik, BLACK & DECKER, KC 90-19	7.900,00	enoročajna sanitarna baterija za kad, UNITAS, Elegance, A 00305	12.290,00
stabilna krožna žaga, BLACK & DECKER, KS 810	32.990,00	10-delna garnitura žarnic, PHILIPS, E 27	590,00
vrtni stroj, BLACK & DECKER, KD 350 RE	9.890,00	sobna TV-antena z ojačevalcem, ISKRA ANTENE, G 2235-03	3.990,00
krožna žaga, ISKRA ERO, KZ 55 D oblič, BLACK & DECKER, KW 750	12.490,00	prenosna svetilka, BRENNENSTUHL, TL	1.590,00
škarje za visoko obrezovanje drevja, BANDO, BD 617 - 2T, BD 627 - 2T, BD 617 - 2TS ali BD 627 - 2TS	1.550,00		
škarje za obrezovanje drevja, BANDO, BD 333 - 2	850,00		

Kam po vroče cene?

V MERKURJEVO PRODAJALNO

MURSKA SOBOTA: TC MERKUR, ☎ 069 31 788

IN V MERKURJEVO FRANŠIZNO PRODAJALNO

DRMOŽ: Merkur v Hardeku, ☎ 062 701 106

MERKURJEVE SPLETNE STRANI:

WWW.MERKUR.SI

Komen na Krasu:
Nesreča Sobočana

V času med 27. januarjem in 2. februarjem se je zgodilo v Pomurju 37 prometnih nesreč, od tega kar deset v ponedeljek, na svečnico. Posledice so v glavnem zbita pločevina, torej materialna škoda, telesno pa se je poškodoval le en udeleženec v prometu, pa še ta je imel srečo, kajti poškodba je bila k sreči lažja.

Pač pa smo zvedeli za hudo prometno nesrečo 68-letnega T. M. iz Murske Sobotice. Nesreča se je zgodila v soboto, 28. januarja, okrog 14.30 na regionalni cesti med Komnom in Štanjelom na Krasu. Skoraj neverjetno se sliši: vozil je motorno kolo proti Štanjelu in izsilil prednost pred voznikom osebnega avta Lada Samara 58-letnim J. M. iz Ilirske Bistrice, zato je prislo do trčenja, v katerem se je Murskosobočan hudo poškodoval.

Mota:
Zbogim, »štilerica«

Miloš P. je, ne da bi slutil kaj hudega, pustil 27. januarja na prtljažniku svojega kolesa z motorjem motorno žago znamke Stihl. Čas za tako »hrambo« (med 19.00 in 20.40) pa ni bil ravno primeren, saj se je že znočilo. Pregovor, da priložnost dela tatu, se je spet uresničil: neznanec je žago ukradel in lastnika oškodoval za 60.000 tolarjev.

Radenci:
Ne bo treba kolin

V noči 27. na 28. januar je nekdo vlomil v prodajalno Mesne industrije Radgona v Radencih in iz nje odnijel večjo količino mesa in mesnih izdelkov ter nekaj gotovine, zato je povzročil za 355.000 tolarjev škodo.

Murska Sobota:
Ponaredek v SKB

Blagajnik SKB-banke v Murski Soboti je 28. januarja odkril ponarejen bankovec za 10.000 tolarjev. Prinesel ga je neki gostilničar, ki je potem policistom izjavil, da je s ponarenikom najbrž kdo plačal zapitek. Ni pa se mogel spomniti, kdo vse je plačeval z desetstisočaki.

Krajna:
Akumulator je eksplodiral

Mar vemo, da tudi akumulator lahko eksplodira? 29. januarja okrog 7.30 je mehanik J. J. s Krajne pri Gederovcih priklapljal akumulator in zgodilo se je, česar ni nihče pričakoval: akumulator je eksplodiral. Delci ohlajenega akumulatorske kisline so brizgali hudo poškodovali obraz.

Imetniki tekočih računov in hranilnih knjižic pri Pomurski banki!

Pomurska banka sporoča cenjenim komitentom in varčevalcem, da od 1. februarja 1998 s tekočimi računi in hranilno knjižico ne bo mogoče dvigovati denarja pri okencih Pošte Slovenije in Poštne banke Slovenije kot doslej. S tema dvema ustanovama namreč ni prišlo do podpisa Dogovora o medsebojnem sodelovanju bank in hranilnic.

Komitenti Pomurske banke lahko še naprej dvigujejo ali polagajo gotovino v okrog 600 poslovalnicah različnih slovenskih bank. V enotah bank bančne skupine Nove Ljubljanske banke (Banka Domžale, Koroška banka Slovenj Gradec, Splošna banka Velenje, Banka Zasavje Krško in Nova Ljubljanska banka) pa je polog in dvig gotovine s tekočega računa in hranilne knjižice brezplačen.

Cenjenim komitentom se zahvaljujemo za razumevanje, imetnikom tekočih računov pa ob tej priložnosti priporočamo, da pri pologu gotovine in plačilu položnic uporabljajo bančne avtomate mreže, ki poslujejo po vsej Sloveniji 24 ur na dan.

Zopet izredna seja na Cankovi

Dve občini ali bojkot?

Predsedniku občinskega sveta grozili po telefonu

Kot kaže, se problemi okrog združitve občine Cankova - Tišina še ne bodo tako kmalu umirili. V prejšnjih številkah smo že pisali o tem, kako se KS Cankova želi izločiti iz omenjene občine - s tem bi se strinjali tudi na Tišini - toda vladni predlog je neusmiljen: sprememba imena občine v Tišina - Cankova in preselitev sedeža na Cankovo.

Zato je bila v petek, 30. januarja, sklicana še ena izredna seja, vendar tokrat v polni občinski sestavi, navzoča pa sta bila tudi »Prekmurca v Ljubljani«, podpredsednik Državnega zbora Andrej Gerenčer in poslanec Geza Džuban, ki je takoj na začetku povedal, da ima še en sestanek, in sicer pri Gradu, kjer imajo v občini Kuzma podobne probleme kot na Cankovi. Ta pripomba pa ni naletela na najbolj ugoden odziv pri nekdanjem podpredsedniku občinskega sveta Antonu Omarju: »S tega položaja sem odstopil ravno zaradi tega, ker v treh letih na našo sejo niti enkrat nismo uspeli dobiti poslanca. Sedaj pa gospod Džuban, z vsem spoštovanjem, pravi, češ pohitite, ker imam še eno sejo. Zakaj potem naše raje kar ne prekinemo? Vsak dan se v medijih piše in sliši, kako se kregamo. Nas človek iz Krajne pride k zobozdravniku na Cankovo, kjer mu povejo, da je »izdajalec« ali pa Cankovčarju na Tišini, da je »izkoriščevalec«. Kaže, da moraš res narediti kakšno afero ali cestno zaporo, da poslanci pridejo k tebi.« Geza Džuban je kritiko mirno sprejel in pojasnil položaj: »Kljub vsemu sem še vedno tukaj med vami. Jaz nisem še nikoli dobil vašega vabila za sejo, kar lahko potrdi tudi gospod Gerenčer. Mislim pa, da sem se po dogovoru zelo dosti ukvarjal s Tišino. Glede nastanka občin pa so informacije, ki jih imate, točne. Res je, ko so te občine nastajale, marsikomu ni bilo jasno, kakšno območje naj bi zajemale in kako naj bi delovale. V Ljubljani so mi povedali celo tole: »Veste, nismo vedeli, kam bi dali Cankovo in kam Tišino, in smo ju zato združili.« Sam sem bil vedno mnenja, da KS Cankova in Tišina ne sodita skupaj.«

Poslanec Geza Džuban: »Pri Kuzmi in Gradu smo bili poslanci krivi. Tudi jaz sem bil podpisnik predloga gospoda Šiftarja, ker takrat še nismo vedeli, kakšne bodo občine. Toda za krajevni skupnosti Cankova in Tišina sem vedno sodil, da ne spadata skupaj. V mojem drugem mandatu ni bilo nobenega amandmaja s tega območja.«

Andrej Gerenčer je svojega kolega podprl: »Vem, da bo kakršnakoli odločitev vlade »zgorela« na naju dveh. Zato se bom pridružil gospodu Džubanu pri reševanju vašega problema in tistega v občini Kuzma. Midva bova delovala v skladu z vašimi sklepi in tako vlagala amandmaje. Brez vaše vednosti ne bova storila ničesar, to vam obljubljam. Treba pa se je vprašati: kaj bo, če ne bomo uspeli? Problem, če se Cankova izloči, je v tem, da Tišina ne bo imela pet tisoč prebivalcev, kolikor jih je potrebno. V Ljubljani ni pravega razpoloženja za razdvoitev občin. Lahko vam povem že zdaj, da financiranje občin v prihodnje ne bo več potekalo tako kot doslej. Sprejet bo zakon, ki za majhne občine ne bo ugoden.« V imenu svetnikov KS Cankova je na to brezkompromisno odgovoril podžupan Viktor Voršič: »Tega vprašanja za nas ni. Ker če to vprašanje bo, nas ne bo več tu in pika!« Pri tem je sugeriral na sklep zadnje seje KS Cankova o bojkotu vsega, kar se bo v občini dogajalo, če njihovo predlog ne bo sprejet. Pomembno je tudi vprašanje, ki ga je na glas izgovoril podpredsednik občinskega sveta Štefan Flisar: »Ali je predlog vlade o spremembi imena in sedeža sploh v skladu z zakonom, če na občinskem svetu takega sklepa nikoli nismo sprejeli?« Razlog za sklic tokratne seje pa je bil še eden, namreč ta, da so predsedniku občinskega sveta Francu Horvatu po nedavnem intervjuju, ki ga je dal za radijsko postajo Murski val, grozili po telefonu: »Bili so organizirani klici na moj dom, napadalo se je mene in mojo družino. Vendar me to ni prizadelo. Prizadelo me je, da so v kletvica omenjali mojo mater, ki je že osem let pokojna. Zato sem se vprašal, ali je sploh še smiselno, da opravljam to ali kakršnokoli funkcijo v občini.« Takšno ravnanje, ki nima ničesar skupnega s kulturnim političnim obnašanjem, so soglasno obsodili vsi svetniki, tisti z »zgornjega konca« pa so še dodatno izrazili zgražanje in oster protest.

TOMO KOLEŠ
Foto.: NATAŠA JUHNOV

Jeruzalem: Škode za 500.000 tolarjev

V noči na 29. januar, torej iz srede na četrtek, je trgovino na Jeruzalemu, ki jo ima H. B. iz Ivanjkovec, obiskal nepovabljen obiskovalec. Gre seveda za vlomilca, ki je ukradel večjo količino cigaret in prehranbenih artiklov in tako lastnika oškodoval za dobrih 500.000 tolarjev.

Dolga vas:
Bilo mu je hladno

Iz pisarne na odlagališču komunalnih odpadkov v Dolgi vasi sta v noči s četrta na petek izginili plinska peč in plinska jeklenka. Škoda znaša 51.000 tolarjev. Ta hip še ni znan vlomilec, predvidevamo, da je to storil, ker mu je bilo hladno.

Radenci:
Okraden hrvaški državlján

Pred hotelom Radin v Radencih je stal 30. januarja ponoči osebni avto hrvaškega državljanja V. V. Neznanec je vozilo »vzel na piko«, vanj vlomil in vzel avtoradio, vreden 50.000 tolarjev.

Dolga vas:
Kdo je podtaknil ogenj?

Veliki načrti o opekarni v Dolgi vasi so se izjalovili. Vse naokrog je eno samo razdejanje. V petek, 30. januarja, okrog 23. ure pa je izbruhnil še požar, in sicer v vratarnici. Sumijo, da je nekdo zažgal papir. Ker so hitro posredovali lendavski gasilci, ki so ogenj pogasili, še preden bi zajel ostrežje, tako je nastala le manjša škoda.

Murska Sobota:
Zlatnina in denar

V noči s 30. na 31. januar oziroma s petka na soboto je neznanec vlomil skozi vhodna vrata in se splazil v stanovanjsko hišo Janeza L. v Murski Soboti. Iz sobe je potem ukradel zlate izdelke in denar, zato je lastnik hiše oškodovan za 800.000 tolarjev. Š. S.

Prejeli smo

Ples

Po treznem premisleku in strpnem pogovoru z dijaki, starši in učitelji šole vam pišem tudi osebno.

V vaše uredništvo Vestnika in Svetu potrošnikov M. Sobota je anonimnež pisal žaljive in lažne ocene o gospe profesorici Mariji Bugar in učiteljskem zboru naše šole. Svoje mnenje in popolno moralno podporo šoli so pisno izrazili starši in tudi dijaki 4. letnika, za kar se jim v imenu učiteljskega kolektiva, kamor spadam tudi sama, iskreno zahvaljujem.

Srednja zdravstvena šola Murska Sobota je strokovna šola. V 4-letnem vzgojno-izobraževalnem programu pedagogi ne učijo in vzgajajo dijakov »avtoritativno in primitivno«, ampak posredujejo splošna in strokovna znanja za delo in nadaljnji študij. Zelo pomembno je, da se dijaki pri teoretičnem in praktičnem pouku ter prostovoljnih dejavnostih naučijo in privzgojijo vrsto specifičnih vrlin zdravstvenega poklica. Po končanem izobraževanju so cenjeni ne samo doma, temveč tudi drugod v Sloveniji in tujini kot marljivi in pošteni delavci. Verjetno je to tudi zasluga požrtvovalnih pedagoških delavcev naše šole, med katerimi so tudi zdravniki, farmacevti in drugi strokovni sodelavci zdravstvenih ter socialnih zavodov.

Gospa profesorica Bugarjeva ni le dobra pedagoginja in razredničarka, ampak tudi prizadevno pomaga skupaj še s dvema razrednikoma pri organizaciji maturantskega plesa 4. letnikov. Izbira plesnega učitelja je bila prostovoljna odločitev dijakov 4. razreda.

Najlažje je obrekovati učitelje, ki dosegajo tudi kot mentorji z dijaki dobre uspehe v šoli, naši dijaki so uspešni tudi na občinskih, državnih in mednarodnih tekmovanjih. O tem pa se v Vestniku malo ali nič ne piše. Želja šole je, da tudi o tem pišete v vašem tedniku.

Za reševanje obtoževanja dijakinje brez osnove ni le pisarna ravnateljice. Skupaj z dijaki sem mirno, na kulturnen način uredila ta konflikti. To lahko potrdi tudi novinar g. Jože Graj, mati dijakinje in profesorica Bugarjeva. Take nepredvidljive zadeve se morajo reševati s strpnim in spoštljivim pogovorom. Škoda je le, da se dijakinja ni istega dne oglasila pri meni in bi takoj preprečila nezaupanje dijakov in profesorice.

Bliža se informativni dan za učence 8. razreda. Učencem in staršem sporočam, da smo prijazna, odprta in dobra šola. V naši šoli je na prvem mestu skrb za vzgojo in kakovostno izobraževanje naših dijakov s sodelovanjem staršev za humani, a težki poklic. Delo z ljudmi, ki potrebujejo pomoč med boleznijo ali v stiski, lahko opravlja le zrela, pravilno usmerjena osebnost.

Upam, da neresnično anonimno pisanje o naši šoli ni antireklama, o ustvarjanem delu šole se lahko prepričate sami.

Učimo se vse življenje, tudi anonimnemu piscu bi svetovala, da se nauči nekaj o odprti komunikaciji z našo šolo.

Končala bi z učenimi besedami najboljšega poznavalca človekove notranjosti dr. Antona Trstenjaka:

»Eni imajo oči, a ne vidijo ničesar, drugi pa vidijo ali zrejo tudi nevidne stvari.«

Ravnateljica šole
MARIJA ZADRAVEC

Mestna občina Murska Sobota objavlja na podlagi 47. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. l. RS št. 44/97)

JAVNI RAZPIS

z zbiranjem pisnih ponudb za prodajo zazidanih in nezazidanih stavbnih zemljišč v k. o. Murska Sobota, in sicer:

I. Grabeno parcelo površine 1833 m², ki predstavlja zemljišče parc. št. 1652/1, površine 420 m², parc. št. 1652/3, površine 704 m², parc. št. 1363/1, površine 330 m², in parc. št. 1636/2, površine 379 m², k. o. Murska Sobota, z objekti predvidenimi za rušitev, ki je po prostorsko izvedbenem aktu predvidena za zgradnjo poslovnega objekta, za izhodiščno ceno 26.666.191,00 SIT.

Izhodiščna cena predstavlja ceno stavbnega zemljišča z objekti, ne vključuje pa komunalnega prispevka.

II. Gradbeno parcelo št. 1324, površine 1837 m², k. o. Murska Sobota, ki je po zazidalnem načrtu namenjena za gradnjo poslovnega objekta, za izhodiščno ceno 11.400.377,00 SIT. Izhodiščna cena predstavlja ceno stavbnega zemljišča, ne vključuje pa komunalnega prispevka.

III. Pogoji razpisa:

- 1. Na javnem razpisu lahko sodelujejo fizične in pravne osebe pod naslednjimi pogoji:
 - da v ponudbi navedejo gradbeno parcelo in ceno nad izhodiščno,
 - da vplačajo varščino v višini 10 % od izhodiščne cene parcele, za katero so vložili ponudbo na žiroračun Mestne občine Murska Sobota, štev. 51900-630-76001,
 - izbrani ponudnik mora v 15 dneh od izbire skleniti pogodbo in plačati kupnino v 15 dneh po podpisu pogodbe v enkratnem znesku.

2. Prometni davek, stroške sestave in overitve pogodbe ter zemljiškoknjižnega urejanja plača kupec.

3. Ponudniki morajo poslati ponudbe ali jih oddati v zaprti ovojnici v 15 dneh po objavi tega razpisa na naslov: Mestna občina Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota, z oznako »Za javni razpis parcel v k. o. Murska Sobota« - ne odpiraj!

4. Ponudbi je potrebno priložiti:

- potrdilo o državljanstvu za fizične osebe oz. izpisek iz sodnega registra za pravne osebe,
- potrdilo o vplačilu varščine,
- idejno-programsko zasnovo objekta, usklajeno s celovito zasnovo pozidave območja,
- rok zgraditve objekta.

Varščino bomo uspelemu ponudniku vračunali v ceno stavbnega zemljišča, neuspelemu pa vrnili v 8 dneh po končanem postopku razpisa. Če uspeši ponudnik odstopi od pridobitve stavbnega zemljišča in ne sklene pogodbe, varščina zapade v korist Mestne občine Murska Sobota.

5. Če bo več ponudnikov izpolnjevalo razpisne pogoje, ima prednost tisti, ki ponudi:

- ustreznjšo idejno-programsko zasnovo objekta,
- višjo ceno za gradbeno parcelo od določene izhodiščne cene,
- krajši rok zgraditve objekta.

6. Pravočasno prispеле ponudbe bo obravnavala Komisija za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči v Mestni občini Murska Sobota.

Podrobnejše informacije o razpisu lahko ponudniki dobijo na Mestni občini Murska Sobota, Kardoševa 2, soba št. 23, tel. 31 000 (int. 442).

Mestna občina Murska Sobota

pomurska banka

Pomurska banka d.d., Murska Sobota,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Ivan Zajc - predsednik HK Lek Lipovci

Nadaljevati s tradicijo hokeja na travi

Na nedavnem občnem zboru hokejskega kluba Lek iz Lipovec, ki je bil razglašen za najboljši športni kolektiv v beltiški občini za leto 1997, so za novega predsednika izvolili Ivana Zajca. Z njim smo se pogovarjali o dosežanjem delu in načrtih v klubu.

- Funkcijo predsednika ste prevzeli v času, ko so si lipovski hokejisti priborili naziv enega najboljših klubov v državi. Ali je bil to motiv ali kaj drugega?

»Lipovčani smo zares lahko ponosni na rezultate, ki so jih dosegli naši hokejisti na travi v minulih 35 letih. Hokejisti iz Lipovec so zasloveli že v prejšnji državi, saj so bili trikratni mladinski prvaki Jugoslavije. Pomembne uspehe pa so vsekakor dosegli v samostojni Sloveniji tako na domači kot mednarodni sceni. Najspomnilni smo na lanske letošnje rezultate, saj so osvojili vse možne državne naslove, prvič pa so sodelovali tudi v evropskem pokalu državnih prvakov skupine C. Ti rezultati, ki so jih Lipovčani dosegli samo z domačimi igralci, in pa naklonjenost tradiciji so bili zame motiv, da sem sprejel funkcijo predsednika kluba.«

- Kako pa razmišljate za naprej, kaj načrtujete?

»Mislim, da moramo z dosežanim delom nadaljevati pri vzgoji lastnega kadra, ki je naša pri-

hodnost. Že sedaj imamo v klubu blizu 30 starejših dečkov, s katerimi načrtno delamo, pritegniti pa želimo tudi mlade iz sosednjih vasi in navezati tesnejše stike s šolo in sosednjimi klubi. Veliko več kot doslej bi morali narediti pri popularizaciji tega športa, ki ni najboljše. Sodelovali bomo na vseh organiziranih tekmovanjih v državi in se udeleževali tudi nekaterih tekmovanj v tujini. Med drugim načrtujemo gostovanje na mednarodnem turnirju na Hrvaškem in v Nemčiji. Sami pa bomo organizirali že tradicionalni mednarodni turnir v spomin na Milana Forjana, ki bo 31. maja v Lipovcih. Seveda pa nas čaka še dokončna ureditev športnih objektov na igrišču, mislim predvsem na sanitarije in slačilnice, ki niso v najboljšem stanju.« (FM)

Razpored tekem 1. SNL 1997/98 (pomlad)

19. krog - 1. marca (15.00)

Rudar : Vevče (0:1)
Primorje : Potrošnik (2:1)
Maribor : Korotan (0:1)
Mura : Gorica (1:2)
Olimpija : Publikum (0:2)

20. krog - 8. marca (15.00)

Olimpija : Rudar (1:1)
Publikum : Mura (1:3)
Gorica : Maribor (0:1)
Kortan : Primorje (0:2)
Potrošnik : Vevče (2:0)

21. krog - 15. marca (15.00)

Rudar : Potrošnik (1:3)
Vevče : Korotan (0:1)
Primorje : Gorica (0:1)
Maribor : Publikum (1:2)
Mura : Olimpija (1:3)

22. krog - 22. marca (15.00)

Mura : Rudar (2:1)
Olimpija : Maribor (0:2)
Publikum : Primorje (2:4)
Gorica : Vevče (4:0)
Kortan : Potrošnik (1:1)

23. krog - 29. marca (16.00)

Rudar : Korotan (1:0)
Potrošnik : Gorica (1:5)
Vevče : Publikum (3:4)
Primorje : Olimpija (3:3)
Maribor : Mura (0:1)

24. krog - 5. aprila (16.00)

Maribor : Rudar (1:1)
Mura : Primorje (2:4)
Olimpija : Vevče (2:2)
Publikum : Potrošnik (1:2)
Gorica : Korotan (0:1)

25. krog - 11. aprila (16.00)

Rudar : Gorica (0:2)
Kortan : Publikum (1:4)
Potrošnik : Olimpija (0:1)
Vevče : Mura (0:1)
Primorje : Maribor (1:0)

26. krog - 19. aprila (16.00)

Primorje : Rudar (0:2)
Maribor : Vevče (3:1)
Mura : Potrošnik (2:0)
Olimpija : Korotan (2:2)
Publikum : Gorica (1:3)

27. krog - 26. aprila (16.00)

Rudar : Publikum (2:2)
Gorica : Olimpija (0:2)
Kortan : Mura (0:1)
Potrošnik : Maribor (0:5)
Vevče : Primorje (1:4)

28. krog - 3. maja (16.00)

Publikum : Rudar (0:0)
Olimpija : Gorica (1:1)
Mura : Korotan (2:2)
Maribor : Potrošnik (1:0)
Primorje : Vevče (3:0)

29. krog - 6. maja (17.00)

Vevče : Rudar (0:2)
Potrošnik : Primorje (3:1)
Kortan : Maribor (0:2)
Gorica : Mura (2:2)
Publikum : Olimpija (1:1)

30. krog - 10. maja (16.00)

Rudar : Olimpija (1:2)
Mura : Publikum (0:0)
Maribor : Gorica (1:0)
Primorje : Korotan (0:0)
Vevče : Potrošnik (1:0)

31. krog - 13. maja (17.00)

Potrošnik : Rudar (0:3)
Kortan : Vevče (1:1)
Gorica : Primorje (1:0)
Publikum : Maribor (0:3)
Olimpija : Mura (0:2)

32. krog - 17. maja (16.00)

Rudar : Mura (1:2)
Maribor : Olimpija (1:3)
Primorje : Publikum (2:6)
Vevče : Gorica (1:2)
Potrošnik : Korotan (1:2)

33. krog - 24. maja (16.00)

Kortan : Rudar (0:3)
Gorica : Potrošnik (1:1)
Publikum : Vevče (3:1)
Olimpija : Primorje (2:5)
Mura : Maribor (3:1)

34. krog - 31. maja (16.00)

Rudar : Maribor (0:1)
Primorje : Mura (0:2)
Vevče : Olimpija (0:0)
Potrošnik : Publikum (0:4)
Kortan : Gorica (3:2)

35. krog - 3. junija (17.00)

Gorica : Rudar (0:1)
Publikum : Korotan (1:0)
Olimpija : Potrošnik (4:2)
Mura : Vevče (4:1)
Maribor : Primorje (0:2)

36. krog - 14. junija (16.00)

Rudar : Primorje (1:2)
Vevče : Maribor (1:5)
Potrošnik : Mura (2:5)
Kortan : Olimpija (1:3)
Gorica : Publikum (1:1)

Košarka

Na tradicionalnem dnevu košarke v Ljubljani so sodelovale tudi igralke KK Pomurje Skiny iz Murske Sobotne.

V članski reprezentanci je igrala Jocičeva, v kadetski pa Kolmanova, Moravčeva in Pušenjakova.

Badminton

V Lendavi je bilo ekipno finalno tekmovanje osnovnih šol Slovenije v badmintonu.

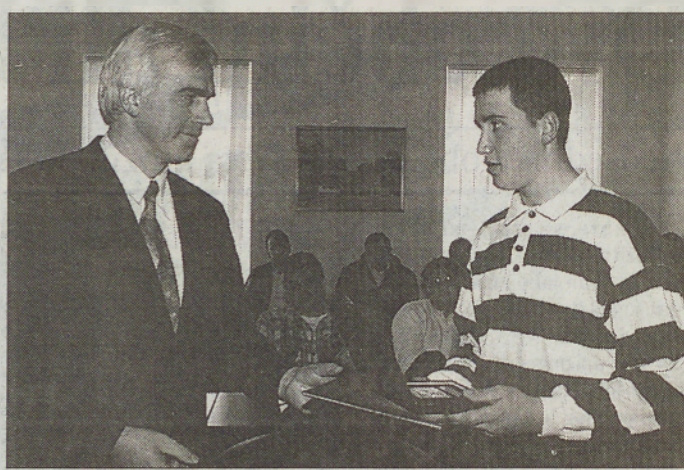
Sodelovalo je okrog 65 tekmovalcev.

Med njimi tudi iz DOŠ Lendava (Ketter, Pal, Skledar, Koncutova, Radakovičeva in Gjurkačeva), ki je ekipno zasedla drugo mesto. (VS)

Franc Maučec športnik občine Beltinci 1997

V Beltincih so pripravili slovesnost ob drugi razglasitvi najboljših športnikov, športnih ekip in perspektivnih športnikov za leto 1997. Po pozdravnem nagovoru je župan beltinske občine Jože Kavaš podelil plakete in priznanja najboljšim. Za perspektivne športnike so razglasili nogometaše Potrošnika iz Beltincev Cvetka Antolina iz Izakovec, Uroša Tratnjeka iz Gančan in Daniela Zlatarja iz Beltincev.

Za najboljšega športnika občine Beltinci je bil izbran član hokejskega kluba Lek iz Lipovec in eden najboljših slovenskih igralcev v hokeju na travi, zlasti pa odličen strellec Franc Maučec iz Lipovec. Veliko zaslug ima za uspešno tekmovalstvo HK Lek iz

Župan občine Beltinci Jože Kavaš podeljuje priznanje najboljšemu športniku občine Beltinci za leto 1997 hokejistu Francu Maučecu. Fotografija: N. Juhnov

Strelstvo

Manuela Rudolf solidna

V Münchnu je bilo veliko mednarodno tekmovanje v streljanju z zračnim orožjem. Med 580 strelci iz 37 držav sta v slovenski reprezentanci nastopila tudi Manuela Rudolf iz Ljutomerja in Robert Markojo iz SD Štefana Kovarja iz Turnišča. Prvi dan tekmovalja je Rudolfova zadela 389,

Markojo pa 579 krogov. Drugi dan tekmovalja pa je Rudolfova dosegla 390 in 378 krogov, Markojo pa 584 in 581 krogov.

Vodita Rudolfova in Tišina

SD Janka Jurkoviča je bila organizator četrtega kroga tekmovalja v streljanju z zračno puško treh dežel. Rezultati 4. kroga - ekipno: 1. SD Ljutomer 1745, 2. SD KF Tišina 1734, 3. SD ŠK Turnišče 1728, 4. SD Janko Ju-

rkovič 1728, 5. SD Radgona 1712 krogov. Posamezno: 1. Manuela Rudolf (Ljutomer) 591, 2. Dušan Ziško (Tišina) 586, 3. Milan Svetec (Radgona) 585, 4. Gorazd Kocbek (J. Jurkovič) 583 in 5. Ernst Huber (Gleichenberg) 583 krogov. Po 4. krogu ekipno vodi SD KF Tišina (6958) s 130 točkami pred SD ŠK Turnišče (6930), 111, SD Ljutomer (6951), 100, in 5. Janko Jurkovič (6296), 64 točk. Med posamezniki vodi po 4. krogu Rudolfova z 2348 krogi pred Markojo, 2348, Huberjem, 2330, G. Kocbekom, 2324, in Bukovcem, 2322 krogov.

Šah

Najboljši Krumpačnik

V Bakovcih je bil letošnji drugi konektedenski mednarodni šahovski turnir in hkrati sedmi za pokal Krajevne skupnosti Bakovci. Sodelovalo je 68 šahistov iz Slovenije in Hrvaške. Prepričljivo je zmagal Ptujčan Krumpačnik z 8,5 točke. Sledijo: Zupe in D. Hari (oba Radenska) ter Lazar (Poljskava) po 7 točk, Supančič (Kovinar, MB) in Kranjc (Branik, MB) po 6,5 točke. Med ženskami je bila najboljša Maja Hočvar (Radenska), ki je dosegla 5 točk. Tretji konektedenski šahovski turnir bo 15. februarja v Moravskih Toplicah. (J. R.)

Judo

Aleš Nedelko državni prvak

V Slovenski Bistrici je bilo državno prvenstvo v judu za starejše dečke in deklice. Med 163 tekmovalci in tekmovalkami so sodelovali tudi Lendavčani in se lepo odrezali.

Najuspešnejši med njimi je bil Aleš Nedelko (71 kg), saj je za-

sedel prvo mesto in postal državni prvak. Tretja sta bila Rene Žunič (46 kg) in Adriana Zver (48 kg), peti Matej Časar (60 kg), sedma pa Maja Zver (52 kg) in Ana Lekčević (48 kg).

F. Horvat

Sport od tod in tam

Kasaštvo - Konjeniški klub Ljutomer je pripravil v hotelu Radin v Radencih tradicionalni Kujski bal, na katerem so razglasili rezultate v lanskem letu. Ljutomerčani so bili zopet najboljši ekipno in posamično. Ljutomerski klub je prepričljivo zasedel prvo mesto z 802 točkami pred Brdom, 275 točk. Med vozniki pa je bil najboljši Marko Slavnič iz Ključarovec, evropski prvak, s 26 zmagami.

Badminton - V Ljubljani je bilo državno člansko prvenstvo v badmintonu. Med 51 igralci in 30 igralkami so sodelovali tudi Lendavčani. Najuspešnejši med njimi je bil Bojan Sekereš, saj je v moških dvojicah skupaj s Trampužem (Ježica) in v mešanih dvojicah skupaj s Sanjo Nadž zasedel peti mest, med posamezniki pa je pristal med 9. in 16. mestom. Enaki uvrstitvi sta dosegla tudi Miha Horvat in Sanja Nadž. (F. Bobovec)

Namizni tenis - Odigrano je bilo 3. in 4. kolo občinske namiznoteniške lige Puconci. Rezultati 3. kolo: Pečarovič II : Moščanci I : 4, Markišavci : Šalamenci 3 : 2, KA-EL : Noršinci 3 : 2, Gorica : Puconci I : 4, Zenkovič I : Zenkovič II : 2 : 3 in Lemerje : Pečarovič I : 4 : 1. Rezultati 4. kola: Moščanci : Pečarovič I : 2 : 3, Zenkovič II : Lemerje 3 : 2, Puconci I : Zenkovič I : 3 : 2, Noršinci : Gorica 5 : 0, Šalamenci : KA-EL 0 : 5 in Pečarovič II : Markišavci I : 4.

Vodi ekipa KA-EL.

Rokomet - V organizaciji ŠSD Tri srca pri OŠ Radenci je bilo medobčinsko tekmovanje v rokometu za osnovne šole iz občin Radenci, Sv. Jurij in Gornja Radgona za starejše deklice in dečke. Med st. dečki je zmagala OŠ Sv. Jurij pred OŠ Radenci, OŠ Kapela in OŠ Apače. Pri st. deklicah pa je bila najboljša OŠ Sv. Jurij pred OŠ Gornja Radgona, OŠ Kapela, OŠ Stogovci in OŠ Radenci. (OB)

Košarka - V osmem kolu prvenstva v pomurski moški košarkarski ligi je bila odigrana le ena tekma. Claudia shop je v Beltincih visoko premagal Sobotu s 103 : 62. Po nepopolnem osmem kolu vodi Sobotu s 14 točkami pred Radgono in Claudio shopom, po 13, Creativom, 11, Sebebroci, 10, in Lindaam, 5 točk. (K. Glazar)

Namizni tenis - Odigrano je bilo predzadnje kolo v prvi in drugi občinski ligi Ljutomer. Rezultati - 1. liga: Agro-Ma: Lo-Ko 5 : 4, Ljutomer : Žibrat I. 2 : 5. Vodi Ljutomerski Partizan. Rezultati - 2. liga: Žibrat II : Stara nova vas 5 : 1, Lo-Ko II : Vučja vas 2 : 5, Agro-Mekotnjak : Razkrižje 5 : 0. Žibrat II je že prvak. (NŠ)

Nogomet - V okviru pripravnih na drugi del nogometnega prvenstva je bilo odigranih nekaj prijateljskih tekem. Rezultati: Čakovci : Nafta 2 : 0, Drava : Potrošnik 2 : 1 (Zver), Aluminij

: Potrošnik 1 : 2 (Novak, Osterc), Potrošnik : Drava 4 : 0 (Kotnik, Kečan, Kocet, Baranja).

Tenis - V Celju je bilo državno člansko dvoransko prvenstvo v tenisu. Sodeloval je tudi Peter Škrabar iz Murske Sobotne in v prvem krogu premagal drugega nosilca Ivana Bezjaka (Železnica, Maribor) z 9 : 5, kar je lep uspeh. Za uvrstitev med 32 najboljših pa je izgubil z Mitjom Zgago (Branik, Maribor) s 7 : 9.

Mali nogomet - V tekmovalni prve slovenske lige v malem nogometu je Interior - Meteorplast iz Ljutomerja premagal Domel iz Železnikov s 5 : 3 (D. Novak 2, Stojko 2, Kosi). V tekmovalni druge slovenske lige v malem nogometu je FA Maik premagal Železne Dveri - Belca s 7 : 3 (Stanjko 2, Vrbnjak). Marco Polo pa je v Murski Soboti igral z Oplotnico neodločeno 3 : 3. (Zrim, Habjanič, Donoša). Agrotim Ljutomer je igral z Mizarstvom Širovniki prav tako neodločeno 5 : 5 (Modlić 5). (NŠ)

Rokomet - RK Pomurka iz Bakovec je organiziral tradicionalno tekmovanje v streljanju sedemmetrovk. Med 20 ekipami, ki so štele po štiri igralce, je zmagala ekipa Pelikana iz Nemčavec pred ekipo BMW in Tremi Kovači iz Bakovec. Najboljša strelca sta bila Mojca Buzeti in Peter Martinec, najboljša vratarja pa Martina Vrečič in Borut Vereš. (OB)

Lipovec na državnem, pokalnem in mednarodnem tekmovanju ter za uspešne nastope državne reprezentance. Drugo mesto v izboru najboljšega športnika občine Beltinci je pripadlo nogometašu Potrošniku iz Beltincev in članu državne kadetske reprezentance Mateju Škafarju iz Lipe. Je najboljši strellec druge slovenske mladinske lige vzhod. Tretje mesto med najboljšimi športniki občine Beltinci je zasedel član odbojarskega kluba Pomgrad iz Murske Sobotne Tomas Čeh iz Beltincev. Je stalni član prvoligaske ekipe in kandidat za državno reprezentanco.

Za najboljšo športno ekipo beltinske občine za leto 1997 so izbrali hokejski klub Lek iz Lipovec. Gre za enega najboljših slovenskih klubov, ki je lani osvojil vse možne državne naslove in sodeloval na evropskem pokalnem tekmovanju državnih prvakov skupine C na Švedskem. Za drugo najboljšo športno ekipo občine Beltinci je bil izbran Odbojarski klub Beltinci, jesenski prvak v tretji državni ligi. Tretje mesto v izboru najboljših športnih ekip občine Beltinci pa je zasedlo Strelsko društvo iz Gančan, ki je v dopisni strelski ligi zasedlo drugo mesto in je jesenski prvak v regijski strelski ligi. V imenu dobitnikov priznanj se je zahvalil predsednik hokejskega kluba Lek iz Lipovec Ivan Zajc. Prireditelji so popestrili beltinski tamburški (FM)

Atletika

Polonca Horvat prva v Avstriji

V Brucku v Avstriji je bil predzadnji mednarodni zimski kros. Med okrog 150 tekači so bili tudi pomurski tekači in dosegli nekaj dobrih uvrstitev. Najuspešnejša je bila Polonca Horvat (AK Pomurje), saj je teku na 3.000 m med mladinkami zasedla prvo mesto. Gregor Maruš (TS Radenska) je bil med dečki v teku na 2.000 m drugi, Damir Časar (AK Pomurje) med mladinci v teku na 4.000 m in Geza Grabar (TS Radenska) med člani v teku na 10.000 m četrta, Gregor Dugar (3.000 m) bil pri st. dečkih peti, Damir Žunič (10.000 m) pa pri članih šesti. (GO)

Sport od tod in tam

Veleslalom - Na Ravnah je bilo tekmovanje invalidov v veleslalomu. Med 87 tekmovalci je sodeloval tudi član DRSI Murska Sobotna Izidor Vrbnjak, v svoji skupini zasedel prvo mesto ter se uvrstil na državno prvenstvo. (T. K.)

Mali nogomet - V Radenci je bil veteranski turnir v malem nogometu. Zmagala je ekipa Bistrol Leo, ki je v finalu premagala Jurano iz Maribora z 2 : 1. Tretje mesto so zasedli Krizevci.

Odbojka

1. A moški

Fužinar	5	5	0	15:0
Salonit	5	5	0	15:2
Pomgrad	5	3	2	9:8
Gradiš	5	3	2	9:8
Olimpija	5	2	3	12:10
Žužemberg	5	1	4	3:12
Kamnik	5	1	4	3:12
Bled	5	0	5	1:15

1. A ženske

Infid Branik	5	5	0	15:3
N. mesto	5	4	1	12:4
Sobota	5	4	1	12:5
Ljutomer	5	2	3	9:10
Kemiplas	5	2	3	8:9
Krim	5	2	3	7:10
Marsel	5	1	4	4:14
Prebold	5	0	5	3:15

1. B moški

Krka	5	5	0	15:2
Granit	5	4	1	13:7
Šoštanj	5	3	2	11:9
Sim. zaliv	5	2	3	9:11
Brezovica	5	2	3	9:12
T. Lubnik	5	2	3	7:11
Ljutomer	5	1	4	6:12
Kočevje	5	1	4	6:13

Marika Kardinar in Tomaž Gajser športnika Lendave 1997

V hotelu Lipa v Lendavi so razglasili najboljše športnike, športnice, športne ekipe ter perspektivne športnike in ekipe za leto 1997 za območje nekdanje lendavske občine (Odranci, Črenšovci, Kobilje, Lendava). Na slovesnosti je o športnih dosežkih v minulemu letu govoril predsednik Športne zveze Lendava Viljem Sekereš. Najboljši so dobili plakete in praktične nagrade. **Perspektivni športniki:** 1. Sendi Lešnjak (plavanje), 2. Robert Hajdu (judo), 3. Marko Ketler (badminton). Kot perspektivni športniki so priznanja dobili še: Rok Horvat, Eva Cug, Aleš Lazar, Neda Tompa, Matej Časar, Aleš Nedečko, Rene Žunič, Adriana Zver, Tanja Koren, David Solarič in Simona Koncut. **Perspektivne športne ekipe:** 1. Judo klub Lendava, 2. Rokometna ekipa starejših deklic ŽRK Mobix iz Črenšovec, 3. Športno društvo Dokonca Lendava.

Za najboljšega športnika za leto 1997 so izbrali Tomaža Gajserja, člana Aerokluba Mavrica

Lendava, ki je na odprtem državnem prvenstvu z ultra lahкими letali zasedel prvo mesto in postal državni prvak. Na državnem prvenstvu v letenju z motornimi zmagi pa je bil drugi. Uveljavil se je tudi na mednarodnem tekmovanju. Je najboljši športnik Slovenije v letenju z motornimi zmagi.

Drugo mesto v izboru najboljšega športnika za leto 1997 je pripadlo Robiju Markoju, članu Strelske družine Stefana Kovača iz Turnišča, ki je na državnem prvenstvu z malokalibrsko puško zasedel četrto (leže) in peto (stisnjen) mesto. Na dvoboju reprezentanc Slovenije in Hrvaške je

Marika Kardinar in Tomaž Gajser – športnika občine Lendava za leto 1997. Fotografija: N. Juhnov

Odbojka

Zmage Pomgrada, Sobote in ZM Ljutomera

V petem krogu drugega dela prvenstva v državni moški odbojarski 1. A-ligi je Pomgrad iz Murske Sobotice v gosteh premagal Bled s 3 : 0 (15 : 12, 15 : 12, 15 : 11). Zmaga Sobočanov je bila pričakovana, vendar so se morali zelo potruditi. **Pomgrad Murska Sobotica:** Berdon, Horvat, Tot, Kerec, Čeh, Marič, Novak, Topovšek, Fujs.

V petem krogu drugega dela prvenstva v državni ženski odbojarski 1. B-ligi je ekipa Zagorja po pričakovanju premagala Radensko iz Radence s 3 : 0 (15 : 12, 15 : 12, 15 : 11). Za Radence sta bila neustavljiva Kundžić z 32 in Peterlin z 26 točk.

Strelci za Radensko: Karlo 15, Pavlin 14, Bratkovič 13, Banič 11, Zeli 9, Ojsteršek 9, Rojko 4, Balazic 4 in Ulaga 3.

Pričakovan poraz Radenske

V šestnajstem kolu prvenstva v državni moški košarkarski 1. B-ligi je ekipa Zagorja po pričakovanju premagala Radensko iz Radence s 104 : 82 (57 : 39). Za Radence sta bila neustavljiva Kundžić z 32 in Peterlin z 26 točk.

Strelci za Radensko: Karlo 15, Pavlin 14, Bratkovič 13, Banič 11, Zeli 9, Ojsteršek 9, Rojko 4, Balazic 4 in Ulaga 3.

Visoka zmaga Pomurja Skiny

V vnaprej odigrani tekmi za uvrstitve od 7. do 12. mesta v slovenski ženski košarkarski ligi je ekipa Pomurja Skiny v Murski Soboti brez težav prepričljivo premagala Domžale s 126 : 41 (61 : 27).

Strelci za Pomurje Skiny: Jočičeva 35, Horvatova 17, Svetinova 22, Huzjakova 17, Grčarjeva 14, Feferjeva 6 in Ivančičeva 5.

Pikado

Skupina A MS				
Jay Rankovci	10	9	1	0
Fujinash	10	7	2	1
Bakovci	10	7	2	0
Kanu Krog	10	4	1	5
Franki Ber	10	4	0	6
Jerec Bakovci	9	2	1	6
Robi Modč	10	1	2	7
Latavci	10	0	1	9

Skupina B MS				
Latavci	10	7	0	0
Latavci	10	7	1	2
Latavci	10	6	2	2
Latavci	10	5	2	3
Latavci	10	3	2	5
Latavci	10	3	2	5
Latavci	10	3	2	5
Latavci	10	3	2	5
Latavci	10	3	2	5
Latavci	10	3	2	5

bojkarki 1. A-ligi je ekipa Ljutomera Zavarovalnice Maribor doma premagala Kemiplas iz Kopra s 3 : 0 (15 : 7, 15 : 9, 15 : 9) in dosegla pomembno zmago. Kopečanke so namreč državne prvačkinje. **Ljutomer Zavarovalnica Maribor:** Kodila, Stankovič, Šošarič, Štumperova, Kosi, Vrtnjak, Pirher, Vrečko. Odbojkarice Sobotice so gostovale v Ljubljani in premagale ekipo Krma s 3 : 0 (15 : 9, 16 : 14, 17 : 15). Sobotica: Za-

poročec, Drevenšek, Kopylova, Kerčmar, Štebinger, Kuhar, Murec, Muraus, Časar, Kolar. V zaostali tekmi prvega kroga je Infod Branik v Mariboru premagal Sobotico s 3 : 0 (15 : 6, 15 : 8, 15 : 5).

V petem krogu prvenstva v državni moški odbojarski 1. B-ligi je Granit iz Slovenske Bistrice premagal Ljutomer s 3 : 1. **Ljutomer:** Primec, Šmauc, Babič, Žumer, Dobosič, Onišak, Savič, Zidar, Horvat, Pirher. (NS, FM)

Namizni tenis

Tesna poraza Sobočanov in Radgončanov

V enajstem krogu prvenstva v prvi državni namiznoteniški ligi sta obe pomurski ekipi tesno izgubili. Moravske Toplice Sobotica so v Ljubljani po hudem boju izgubile z državnim prvakom Olimpijo. Junak srečanja je bil odličen mladinec Olimpije Tokič, ki je premagal Ungerja in Nekhmedoviča. Nepremagljiv pa je bil tudi državni reprezentant Škafar. Presenetljivo pa je dvojica Sobočanov Unger-Nekhmedovič premagala dvojico Škafar-Reflak. Tudi Radgončani so v Mariboru po hudem boju tesno izgubili. Odločilen je bil poraz dvojice Kovač-Benko, ki sta prvi niz dobila, v drugem pa že vodila s 14 : 8. Kovač je sicer dobil obe partiji, Ben-

kovič pa eno, kar pa je bilo premalo, saj se nova okrepitev Kitajec Cheng ni dal presenetiti. V drugi državni namiznoteniški ligi je druga ekipa Moravskih Toplic Sobotice na Ravnah premagala Fužinarja. Kema iz Puconec pa je v tekmovalju tretje lige dosegla dve prepričljivi zmagi.

1. SNTL – MM Olimpija : Moravske Toplice Sobotica 4 : 3 (Tokič : Unger 21:14, 22 : 20, Reflak : Nekhmedovič 13 : 21, 21 : 7, 15 : 21, Škafar : Horvat 21 : 18, 21 : 17, Škafar-Reflak : Unger-Nekhmedovič 21 : 15, 11 : 21, 18 : 21, Tokič : Nekhmedovič 16 : 21, 21 : 17, 21 : 19, Škafar : Unger 21 : 12, 21 : 14, Reflak : Horvat 21 : 17, 13 : 21, 17 : 21);

zasedel četrto mesto (584 krogov). Tretje mesto je zasedel Miha Horvat, član badmintonskega kluba Mladost iz Lendave, ki je na državnem prvenstvu (do 17 let) zasedel prvo mesto in postal državni prvak. Po jakostni lestvici Badmintonske zveze Slovenije je športnik leta v svoji kategoriji.

Za najboljšo športnico za leto 1997 je bila izbrana Marika Kardinar, članica Kegljarskega kluba Miroteksa iz Celja. Je državna prvačkinja med posameznicami in v dvojicah. Z ekipo Miroteksa je bila na svetovnem klubskem prvenstvu peta. Na svetovnem pokalu državnih prvačkinj pa je zasedla drugo mesto. Je športnica Pomurja in kegljarka Slovenije za leto 1997. Za drugo najboljšo športnico za leto 1997 je bila izbrana Jožica Vrbanič, članica strelskega društva Varstroj iz Lendave. Na svetovnem prvenstvu gluhih, slepih in slabovidnih na Danskem je med posameznicami v streljanju z zračno puško zasedla drugo mesto. Zveza za šport invalidov Slovenije jo je razglasila za športnico leta 1997. Na tretjem mestu v izboru najboljših športnic za leto 1997 je Mateja Dražnik, članica AD Kladivar iz Celja. Je državna prvačkinja za starejše mladinke v suvanju krogle in metanju diska. Na evropskem mladinskem prvenstvu je v suvanju krogle zasedla dvanajsto mesto.

Za najboljšo športno ekipo za leto 1997 so razglasili aeroklub Mavrica iz Lendave, ki ga je Letalska zveza Slovenije razglasila za najboljši klub v Sloveniji za leto 1997. Drugo mesto v izboru najboljših športnih ekip za leto 1997 je pripadlo Strelski družini Stefana Kovača Turnišče, ki uspešno tekmuje v prvi državni ligi. Tretje mesto med najboljšimi športnimi ekipami pa je zasedlo šahovsko društvo Rokada iz Lendave, ki je v prvi slovenski ligi na drugem mestu. (FM)

Predstavljamo vam

Miha Gomboc – postati mednarodni mojster

Petnajstletni Miha Gomboc iz Černelavec, dijak prvega letnika soboške gimnazije in član Šahovskega društva Radenska - Pomgrad iz Murske Sobotice, je na nedavnem prvem močnem mednarodnem šahovskem turnirju Radenska open '98 dosegel svoj največji uspeh, saj je dobil naziv mojstrskega kandidata. Miha Gomboc sodi med zelo talentirane šahiste, prvih šahovskih potez pa se je začel učiti v tretjem razredu osnovne šole pri mentorju Jožetu Benku, nadaljeval pa pri mojstru Fide Borisu Kovaču. Zelo hitro se je začel uveljavljati na občinskih in medobčinskih tekmovanjih, kjer je zasedal prva mesta. Leta 1996 je na državnem prvenstvu med dečki do 14 let v Mariboru zasedel prvo mesto in prvič postal državni prvak. Istega leta je sodeloval tudi na svetovnem mladinskem šahovskem prvenstvu za dečke (do 14 let) v Španiji in osvojil 5,5 točke od 11 možnih, kar je bil lep uspeh. Lani je na državnem mladinskem prvenstvu (do 16 let) v Mariboru zasedel tretje mesto, uveljavil pa se je tudi na mednarodnih tekmovanjih v Ljubljani, kjer je osvojil 5 točk od 9 možnih, in v Finkensteinu v Avstriji, kjer je zbral 5,5 točke od 9 možnih. Zelo uspešno je igral na prvi deski za ekipo Radenske - Pomgrada na mladinskem državnem prvenstvu, ki je zasedla četrto mesto, in v prvi državni šahovski ligi vzohod, kjer je ekipa Radenske-Pomgrada zasedla prvo mesto in se uvrstila v superligo. Odlično pa je začel tekmovali letos, saj je na nedavnem prvem mednarodnem šahovskem turnirju v Radencih osvojil 5 točk in kot

najboljši mladinec zasedel 19 mesto med 46 šahisti ter postal mojstrski kandidat. To je uspeh, ki si ga je na tistem pred tekmovanjem tudi želel, zato je tembolj zadovoljen, hkrati pa mu je tudi velika spodbuda za zahtevna letošnja tekmovanja, ki ga čakajo. Še ta mesec bo sodeloval na državnem mladinskem šahovskem prvenstvu v Rogški Slatini. Potem se bo udeležil dveh najmočnejših mednarodnih šahovskih turnirjev v Sloveniji, to je na Bledu (marec) in v Ljubljani (junija). Za ekipo Radenske - Pomgrada iz Murske Sobotice bo igral tudi na državnem mladinskem prvenstvu in v državni superligi. Veliko si zlasti obeta od mladinskega državnega prvenstva, saj le-to odloča, kdo bo našo državo zastopal na evropskem in svetovnem mladinskem šahovskem prvenstvu. Seveda pa si dobrih rezultatov želi tudi na drugih tekmovanjih. Njegova največja želja pa je, da bi postal mednarodni mojster. Ker gre za zelo nadarjenega in vztrajnega šahista, se lahko nadeja, da se mu bo želja tudi izpolnila. Feri Maučec

Delavske športne igre

Zopet najboljši športniki Mure

V Teniškem centru Mešič v Murski Soboti so razglasili rezultate delavskih športnih iger Mestne občine Murska Sobotica za leto 1997. Pokale in priznanja sta po pozdravnih nagovorih podelila predsednik Športne zveze Murska Sobotica Stanko Kerčmar in predsednik odbora za šport in rekreacijo Zeljko Kranjc. V lanskem letu je v delavskih športnih igrah Mestne občine Murska Sobotica sodelovalo 22 podjetij. Moški so tekmovali v devetih, ženske pa v treh športnih panogah. Zmagovalci v posameznih panogah – moški: kegljanje: Mura; mali nogomet: Carinarnica MS; namizni tenis: Obrtna zbornica MS; odbojka: Carinarnica MS; košarka: Obrtna zbornica MS; tenis: Obrtna zbornica; strelstvo: Vojašnica MS; športni ribolov: Mura; šah: Potrošnik; ženske – kegljanje: Mura; odbojka: Carinarnica MS; Strelstvo: Vojašnica MS. Skupni vrstni red – moški: 1. Mura 135, 2. Obrtna zbornica 108, 3. Carinarnica 99, 4. Potrošnik 92, 5. Vojašnica 78, 6. Pomurska banka 68, 7. Zavarovalnica Triglav 49, 8. Elektro 43, 9. SCT-TKO 43, 10. Blisk montaža 40 točk. Ženske: 1. Potrošnik, 2. Mura 23, 3. Carinarnica 22, 4. Vojašnica 19, 5. Dom starejših Rakičan 19, 6. Obrtna zbornica 11, 7. Pomurska banka 9, 8. Zavarovalnica 9, 9. Mestna občina MS 8, 10. DRŠ in Pomurka po 7 točk. Generalna uvrstitev: 1. Mura 158, 2. Potrošnik 122, 3. Carinarnica 121, 4. Obrtna zbornica 119, 5. Vojašnica 97, 6. Pomurska banka 77, 7. Zavarovalnica Triglav 58, 8. Elektro 43, 9. SCT-TKO 43, 10. Bliska montaža 40 točk. (FM)

Dvoranski hokej

Prvi turnir dobila Svoboda

V športni dvorani soboške tretje osnovne šole je bil prvi (od štirih) turnir za državno prvenstvo v dvoranskem hokeju za člane in mladince. Med člani so bili najboljši hokejisti ljubljanske Svobode, ki so premagali vse tekmece. Rezultati članov – Triglav: Moravske Toplice 5 : 1, Svoboda : Lek

Lipovci 4 : 1, Lek Lipovci : Triglav Predanovci 5 : 3, Murska Sobotica : Svoboda 1 : 2, Triglav Predanovci : Murska Sobotica 7 : 1, Moravske Toplice : Lek Lipovci 2 : 5, Murska Sobotica : Moravske Toplice 2 : 2, Svoboda : Triglav Predanovci 5 : 2. Drugi turnir bo v nedeljo v Murski Soboti.

Svoboda	3	3	0	0	11:4	6
Triglav	4	2	0	2	17:12	4
Lek	3	2	0	1	11:9	4
M. Toplice	3	0	1	2	5:12	1
M. Sobotica	3	0	1	2	4:11	1

Rokomet

Dober štart Mobixa iz Črenšovec

V prvem spomladanskem krogu prvenstva v drugi državni ženski rokometni ligi je ekipa Mobixa iz Črenšovec premagala Sevnico z 21 : 20 (12 : 12). **Mobix Črenšovci:** Sabo, P. Smej, K. Smej, Horvat, K. Pintarič, S. Hozjan, 7. Huber, A. Pintarič, 8. V. Hozjan, 1. Žalik, Jakopina, D. Pintarič, 2.

Triglav (ž.)	1	1	0	0	6:1	2
Lek (m. l.)	1	1	0	0	6:1	2
Svoboda (m. l.)	1	1	0	0	3:1	2
Triglav (m. l.)	2	1	0	1	3:6	2
Svoboda (s. d.)	2	0	0	2	1:8	0
M. Toplice	1	0	0	1	1:3	0

Šolski šport

Mali nogomet – V četrtfinalu malega nogometa osnovnih šol skupine A so bili doseženi naslednji rezultati: Lendava : Črna 3 : 0, Lendava : Šentjur 8 : 0, Lendava : Maribor 5 : 2. Vrstni red: 1. DOŠ Lendava, 2. OŠ D. Koba Maribor, 3. OŠ Šentjur, 4. OŠ Črna. DOŠ Lendava se je uvrstila v polfinale.

Rezultati skupine B: Celje : OŠ III MS 0 : 1, OŠ III MS : Ta-

bor Maribor 3 : 2, Dravograd : OŠ III MS 4 : 1. Vrstni red: 1. OŠ Dravograd, 2. OŠ III Murska Sobotica, 3. OŠ Tabor Maribor, 4. OŠ Celje. OŠ III Murska Sobotica se je uvrstila v polfinale.

Rezultati skupine D: Črenšovci : Leskovec 5 : 2, Črenšovci : Zreče 4 : 4, Črenšovci : Dornava 4 : 2. Vrstni red: 1. OŠ Črenšovci, 2. OŠ Zreče, 3. OŠ Leskovec, 4. OŠ Dornava. OŠ Črenšovci se

je uvrstila v polfinale. (MS)

Košarka – V povratni tekmi šestnajstine finala osnovnih šol v košarki je OŠ Tone Čufarja iz Ljubljane premagala OŠ Križevci s 45 : 33 in se uvrstila v nadaljnje tekmovalje. V povratni tekmi šestnajstine finala srednjih šol v košarki je Srednja trgovska šola iz Kranja premagala Ljutomersko gimnazijo z 62 : 55 in se uvrstila v nadaljnje tekmovalje. V osmini finala srednjih šol v košarki pa bo igrala ekipa soboške gimnazije z ekipo Šolskega centra iz Brežic.

Strelstvo – Strelsko društvo Varstroj iz Lendave je bilo organizator območnega prvenstva osnovnih šol v streljanju z zračno puško serijske izdelave. Sodelovalo je 30 dečkov in 5 deklic. Ekipno je zmagala DOŠ Lendava s 535 krogi pred OŠ Turnišče, 497. Med dečki posamezno je zmagal Marjan Benčik s 182 krogi pred Jožefom Kopinjo, 178, in Igorjem Pavšičem (vsi Lendava), 175 krogov. Pri deklicah je bila najboljša Eva Cug (Lendava) s 172 krogi pred Petro Pintarič, 170, in Barbaro Pintarič (obe Turnišče), 166 krogov. (A. Zver)

Karate

Na soboškem seminarju 120 karateistov

Karate klub Murska Sobotica je organiziral prvi samostojni zimski seminar, ki so ga vodili: Milan Zdravac (3 DAN), Franjo Kramberger (1 DAN), Metka Primec (1 DAN), Mitja Klemenčič (1 DAN), Samo Gros (2 DAN), Mišo Skuhala (2 DAN) in prof. Silvester Vogrinec (4 DAN).

Na seminarju je sodelovalo okrog 120 karateistov iz Lovrenca na Pohorju, Slovenj Gradca, Radence in Murske Sobotice. Izpi-

te za podmojstrskega kandidata so opravili: Dejan Zečević, Boštjan Lucu, Mitja Voroš, Mihael Benkič, Goran Trajbarič in Nuša Ledinek. Izpit za mojstrskega kandidata pa so uspešno opravili: Peter Kaštrun, Saša Pjevič, Robert Sočić in Tina Mlinarič. (D. Skandali)

VESTNIK

ZLATOPOROČENCA PETERNELJ IZ ŽEPOVEC - 20. decembra 1997. je minilo 50 let, odkar sta se poročila Marija in Rudolf Peternelj. Ona se je rodila v Koprivniku na Gorenjskem, on pa na Cerkljanskem Vrhu pri Cerknem. Kot mladenič je delal v rudniku živega srebra v Idriji. Po vojni sta se preselila na Apaško polje v Žepovce. Nekaj časa sta delala v KZ, pozneje, ko je zadržala propadla, pa se je Rudolf zaposlil na kmetijskem kombinatu, Marija pa se je posvetila gospodinjstvu in vzgoji otrok. Rodila sta se jima dva sinova (Boris in Jelko) in hčerka (Emica). Imata sedem vnukov in enega pravnuka. Pred kratkim, ko sta Peterneljva zaznamovala petdeset let zakon s »poroko« na matičnem uradu, jima je čestital tudi gornjeradgonski župan Miha Vodenik in izročil spominsko listino. - L. Kr.

GORNJA RADGONA - V katoliški cerkvi sv. Petra v Gornji Radgoni je bilo v tednu krščanske enotnosti zanimivo ekumensko srečanje. Pri večerni maši je sodelovala tudi evangeličanska duhovnica Violeta Vladimira Mesarič, nameščena v evangeličanskih cerkvenih občinah Maribor in Apače. V svojem nagovoru je spomnila, da bi bilo lepo, ko bi bilo duha ekumenizma (sodelovanje krščanskih cerkva) čutiti vse leto in ne le v enem tednu. Obrada se je udeležila še kakih 20 evangeličanskih vernikov. (F. Kl.)

SODIŠINCI - Prostovoljno gasilsko društvo Sodišinci ima lep gasilski dom, gasilsko cisterno, orodno vozilo ter ročno gasilsko brizgalno, izdelano 1845. leta, na katero so še posebno ponosni, saj jim jo je uspelo ohraniti vse do današnjega časa. Na obnem zboru so se zbrali člani, mladinci, članice, pionirji ... Samokritično so ocenili lanske aktivnosti. Tudi v letošnjem letu bodo sodelovali na več vajah, tekmovanjih in gasilskih jubilejih. (F. Ku.)

Društvo kmetie Beltinci ima okrog 100 članic iz osmih vasi, vodi pa ga Anica Bugar. Še posebej so aktivne v teh dolgih zimskih večerih, saj se zberejo najmanj enkrat v tednu in oživljajo stara kmečka opravila: luščenje bučnega semena, pletenje izdelkov iz koruznega ličja, ročno luščenje koruze in oblikovanje izdelkov iz slame. Obiskovale bodo tudi 30-urni tečaj, ki ga bo vodila Mihaela Flisar s Tišine. Sicer pa so si članice društva kmetie zastavile bogat program aktivnosti: več predavanj o zdravi prehrani, urejanju okolice kmečkih gospodinjstev in raznih kmečkih opravilih. Pri delu jih strokovno usmerja Ivanka Donko iz kmetijskošvetovalne službe ŽVZ Murska Sobota. - Fotografija: T. Horvat

Klic v sili: Šola se podira!

Hkrati z gradnjo šole v Apačah je nujno treba »sanirati« stari del šole v Stogovcih

V dvanajstih krajih krajevne skupnosti (v Vratji vasi, Vratjem Vrhu, na Novem Vrhu, Pogledu, v Grabah, Janhovi, Žibercih, Spodnjem Konjišču, Drobotincih, Stogovcih, Podgorju in Zgornjem Konjišču) je komajda 364 gospodinjstev oziroma 1.300 prebivalcev.

To so osnovni podatki, ki jih je povedal predsednik sveta KS Stogovci Jože Zagorc. Pozabil sem ga vprašati, na koliko kvadratnih kilometrih se razprostirajo ta naselja, saj bi tedaj lahko kar hitro izračunal, koliko ljudi prebiva v povprečju na enem kvadratnem kilometru. To je sicer običajno merilo za merjenje gostote naseljenosti. Trdim pa, da je naseljenost redka, saj v omenjenem ducatu krajev živi komajda toliko ljudi, kot kje drugje - v eni vasi.

Posamezniki: 100.000 tolarjev za krajevno cesto

Redka ali gosta naseljenost imata dobre in slabe strani. Jasno

kot beli dan pa je, da na območjih, kjer prebiva več ljudi, lažje izpeljejo določene naložbe, ker imajo pač več denarja. Še sreča, da skozi večino krajev pelje regionalna cesta Gornja Radgona-Trate, ki je seveda asfaltirana; hudo bi bilo, ko ne bi bilo tako in bi morali sami modernizirati vse cestne povezave. Že zdaj, ko imajo »samo« 56 kilometrov krajevnih cest, težav ne manjka: ne morejo jih tako hitro asfaltirati, kot si želijo, ker pač ni denarja. Doslej so jih utrdili in prevlekli z asfaltom 18 kilometrov. Lani so bili kar uspešni, saj so uspeli položiti črni trak v dolžini 1.800 metrov na cesti Vratja vas - gramoznica oziroma ribiški dom. Še svež je tudi asfalt v dolžini 1.500 metrov v Janhovi. Za modernizacijo cest so dobili iz

občinskega proračuna 14.000.000 tolarjev, 4.500.000 tolarjev pa so zbrali v krajevni skupnosti. Pa ne s klasičnim samoprispevkom od osebnih dohodkov, ampak z neposrednimi deleži občanov. Domačije, ki so ob cestah, ki so jih na novo asfaltirali, so primaknile okrog 100.000 tolarjev, preostali krajsani dvanajstih vasi pa so sodelovali s prostovoljnimi prispevki: od 1.000 tolarjev naprej.

»Z modernizacijo cest bomo seveda nadaljevali. V naslednjih letih bomo asfaltirali cesto Vratja Vrh-Vratja vas,« je povedal Jože Zagorc, ki sem ga obiskal na njegovem domu. Čeprav je bilo zunaj hladno, je bil zunaj in je obrezoval sadno drevje. Če me spomin ne vara, mi je povedal, da to najprej stori doma, šele potem pri drugih. Zaposlen pa je kot delovodja na Kmetijstvu Črnci.

Sogovornik je o cestah še povedal:

»Seveda ne moremo le čakati na asfalt, ampak skušamo maksimirati krajevne ceste vzdrževati. Prav te dni smo dali nanje voziti okrog 300 kubičnih metrov gramozu. S tem smo ponekod napravili dobro podlago, kje pa je bolj malo pomagalo. Na hribovitih območjih zaradi nedogodnih vremenskih razmer klemen velikokrat »odnese«, niso pa nam tuji niti zemeljski plazovi.

Klic v sili: Šola se podira!

Ob starem šolskem poslopju v Stogovcih je novejši prizidek, ki se seveda dobro drži. Drugače pa je staro »učilno«, ki se utegne praliti slej podreti, če je ne bodo »meljito« obnovili. V Stogovcih tudi ne bodo dovolili, da bi vse otroke prešolali na OŠ Apače, kajti dobro poznajo razmere, ko je v krajih, kjer so izgubili šolne učitelje - vse gre dol, čeprav včasih radi »šimfamo« prosvetarje, da se ne vključujejo v zunanjo šolsko življenje in delovanje kraju. V Stogovcih, kot je povedal Jože Zagorc, želijo, da občan, dražava ... poskrbijo, da bodo hkrati z gradnjo nove šole v Apačah »sanirali« še staro šolsko poslopje v Stogovcih. Tamkajšna popolno osnovno šolo obiskujejo povprečju 115 učencev. Ne bodo pa vztrajali, da ostane vseh osem razredov (v prihodnosti devet razredov), saj se zavedajo, da je nesmiselno, da bi bilo v enem razredu na višji stopnji po več učencev. Konkretno: tretja, tretja da bi lahko obiskovala šolo v Apačah (učenci sedmega, osmega in devetega razreda).

Še bo čas za dogovarjanje, s lepanje morebitnih kompromisov ... s popravilom starega šolskega poslopja pa le ne kaže odlašati, saj se utegne zrušiti. In kdo bi nosil posledice? Otroci.

Voda prihaja na Vratji Vrh

Del krajev segovske krajevske skupnosti je na ravninskem območju Apaškega polja, del na hribovskem območju. V vasi, ki so na višjih nadmorskih višinah, imajo seveda večje probleme, kar zadeva črpanje vode, saj je treba kopati globoko, preden pride do »žile.« Na Vratjem Vrhu bo v tem letu dobilo oskrbo najst gospodinjstev zdravo vodo iz zajetja v Vratji vasi. Čevo bodo napeljali iz črpalnice, katerega se napaja zavod H. Stovec Trate. Večina gospodinjstev v drugih krajih pa bo nekaj časa odvisna od lastnih (hišnih) črpalnic. Na območju KS Stogovci namreč nimajo nobenih vodovodov, krak občinskega vodovodnega omrežja pa je zdaj »obstal« v Žepovcih (v Apače).

Pravimo: Za malo denarja malo muzike. Pa še res je! Vse se vrti okrog denarja in nikoli ni dovolj. Pa ne toliko zaradi tega, ker bi imeli bistveno več dohodke, ampak predvsem zato, ker imamo vedno več nekih izdatkov. Da bi jih pokrili, se je treba dodatno potruditi, morda »prezaposeliti.« Strmimo pa se s tistimi, ki pravijo, da prav vsak »ne more znati.« V območju KS Stogovci je zaposlenih 130 ljudi, kar je 10 odstotkov vseh prebivalcev. Veliko tudi tako imenovanih dnevni migrantov, ki hodijo na »dnevo« v bližnjo Avstrijo. Podobno tudi na prekmurskem Goričkem, marsikoga na apaškem polju »suje« ta občasna zaposlitev na stran meje. Resnici na ljubo pa je treba z debelimi črkami zapisati, da so tudi na območju KS Stogovci uspešni podjetniki in tudi kmetje.

Š. SOBOČAN

Š. SOBOČAN

Ljudje iz naših krajev

Težko bi bilo brez Karla

72-letni Karel Vogrinčič iz Domajinec se je učil za ključavničarja, a je postal in ostal - kmet

V krajšem pogovoru se ni nobenkrat (pri)tožil, da mu je žal, ker je poprijel na kmetiji. Priznal pa je, da vsega tega, kar sta ustvarila z ženo (in v novejšem času še sin in snaha), ne bi bilo, če ne bi nekoč hodila oba z ženo na občasna dela v Avstrijo. Že nekaj časa pa sta oba kmečka upokojenca, saj sta bila pokojninsko zavarovana.

Eden tistih Domajincanov, ki so zaslužni za razvoj kraja, je prav gotovo Karel Vogrinčič, saj ni bilo akcije, kjer bi ne bil zraven. Tako je bil več let predsednik vaškega odbora in tudi njemu se gre zahvaliti, da je dobilo štirinajst domačij, ki so v zaselku Domajinski Vrh, času primerno ceste. Zraven je bil, ko so 1957. leta napeljevali v vasi elektriko; ni manjkal pri gradnji gasilsko-vaškega doma; bil je ustanovni član gasilskega društva, ki deluje od 1950. leta ... Povedal je, da so imeli gasilci najprej ročno brizgalno (in še jo imajo), nato so kupili starejšo »rosenbacherico«; 1972. leta so kupili kombinirano vozilo IMV, leta 1991 pa novo motorno brizgalno znamke Rosenbacher. Menda so bili domajinski gasilci celo prvi v Prekmurju, ki so dali brizgalno blagosloviti.

Karel spada med tiste ljudi, vsaj tak vtis je naredil name, ki ne govorijo ravno veliko, ampak več naredijo z rokami. Kar dobro je moral poprijeti na kmetiji v Domajincih, kamor se je bil poročil in vzel za ženo Pavlo. Njegov rojstni kraj pa so bližnji Topolovci. Od tam je kmalu po končani osnovni šoli odšel v Szeged na Madžarsko (čas okupacije), da bi se izučil za ključavničarja. Proti kocu 1944. leta, ko je vse bolj pritiskala ruska rdeča armada, jo je popihal domov. Po osvoboditvi je služil triletni vojaški rok v »avtočeti«. Potem se je zaposlil v tovarni okovja v Slovenski Bistrici in se postavil na stran delavcev, ki so si v tistem času upali štrajkati. Seveda so udbovci zaslišali tudi njega in zažugali, da se to v socializmu ne sme početi.

»Ko sem se učil za ključavničarja, sem bil več lačen kot sit; ko sem bil pri vojaki, je bila slaba hrana, pa premalo je je bilo; ko sem delal v tovarni, smo med drugim prekinili delo, ker nismo dobili hrane. Sklenil sem, da se bom poročil na kmetiji. Zavedal sem se, da bo treba trdo delati, a tolažil sem se, da vsaj lačen ne bom. Tako je bilo in je!

Karel in Pavla sta se poročila 1949. leta. Imata hčer in dva sina, od katerih se je eden poročil domov. Vogrinčičeva sta na novo postavila gospodarski del kmetije, stanovanjski del pa sta lepo obnovila. Pri tem je bila uporabljena doma izdelana in žgana opeka. Vešč je bil tudi v tesarstvu in s svojo »dardo« (sekira za tesanje hlodov) je pomagal pri iz-

delavi marsikatega ostrejša. Potem ko se je »odprla« tujina, je kupil traktor Stayer in z njim orl ne le na domači, ampak tudi na marsikateri tuji njivi.

Karel Vogrinčič iz Domajinec pravi, da se mora človek zaposliti, četudi mu tega ni treba. On v prostem času rad plete razne izdelke iz šibja. - Foto: Š. S.

V vitrini na hodniku Vogrinčičeve domačije sem zagledal priznanja in druga odličja, ki jih je dobil za delo v gasilstvu. Nisem pa tudi spregledal priznanja Regijske zveze lisaste pasme Pomurja Murska Sobota, ki mu je 1. 9. 1991. leta podelila odličje za osvojevo prvo mesto »za življenjsko proizvodnjo.« Priznanje je seveda za dosežke v živinoreji. V povprečju najmanj šest Vogrinčičevih krav je v tako imenovani A-kontroli.

Še kaj? Kakih 20 let je bil pooblaščenec za sklepanje zakonskih zvez na matičnem uradu na Cankovi. Nekoč je bil čebelar, a so bolezni uničile »roje.« Dokler je bil mlajši, je bil neke vrste vaški mesar. Tedaj so bile kolone resnično praznik: skupaj so prišli zjutraj, domov so šli ponoči ...

Karel pa tudi zdaj, ko je zakoral v sedmo desetletje svojega življenja, ne more brez dela: iz šibja plete košare in še kaj, kar pride na kmetih prav. Morda pa bo spet sezidal krušno peč. Nekoč jo je že in v njej je žena Pavla pekla zelo dober kruh. Ko so preurejali hišo, so (kot marsikje drugod) žrtvovali peč na drva. V sedanjem času pa se krušne peči spet vračajo in zdi se, da bi jih morali imeti na večini kmetij, saj jih imajo ponekod, kjer sploh niso kmetje.

Na Meleh je nastala v velikih steklenjakih »industrija cvetja«

Tisoči cvetov družine Kurbus

Na obisku v eni od petih največjih vrtnarij v Sloveniji

Slavko in Marija Kurbus v svoji razsežni vrtnariji na Meleh. Foto.: F.Š.

Cvet je podoba duševnih kreposti, šopek pa duhovne popolnosti. In cvetna čaša je kot klet, ki zbirajo ali ležišče nebeske tejevnosti.

Karkoli že je človek doslej napisal o cvetju, je dejstvo, da si brez njega ne moremo zamisliti lepših in ne žalostnih življenjskih

prilicnosti. In ni nam dovolj cvetja, ki ga narava poseje po travnikih, premalo ga posadimo na svojih vrtnih gredah, pomoč potrebujemo pri vrtnariji. Nekoč so poznali vrtnarije po graščinah, samostanih, v velikih mestih. Danes jih je vedno več tudi v manjših krajih. In ko se vozimo skozi

Mele, vasico, ležečo med Gornjo Radgono in Radenci, se radi zadržimo v velike steklenjake, v katerih raste na tisoče rož. To je Vrtnarstvo in cvetličarstvo Kurbus.

Kmalu bo v deželi pomlad in tam se rojeva cvetja, ki bo krasilo naša okna, balkone, gredice. Na voljo bo 50 sort fuksij in drugega cvetja.

Vrtnarijo na Meleh vodita Slavko in Marija Kurbus s sodelavci. Vseh zaposlenih je dvanajst. Njuna hčerka Simona in sin Dani pa obiskujeta štiriletno tehnično vrtnarsko šolo v Celju. Hčerka bo s študijem kmalu končala. Tako bo v vrtnariji dovolj strokovnjakov.

Ljubezen do cvetja je pred leti vodila Slavka v vrtnarsko šolo v Celje. Štiri leta je potem delal v

vrtnariji Zdravilišča Radenska. Danes mu je 41 let in s popoldansko obrtjo je začel leta 1978 ob svoji hiši v Gornji Radgoni. Redno obrt ima 11 let, na Meleh deluje vrtnarstvo v novih rastlinjakih od 1992. leta. Osnova za delo na Meleh so domača zemlja ter velika pomoč staršev in drugih sorodnikov. S pridnim delom so se povzpeli med pet največjih vrtnarij v Sloveniji.

Na voljo imajo sadike za okna, balkone, gredice, za cvetlična korita, grobove. Prodajajo rezano cvetja, lončnice in drugo. In da bi bila povezava z ljubitelji cvetja uspešna, organizirajo dneve odprtih vrat in predavanja. Skratka, delajo tako, da si pridobivajo ugled, zadovoljstvo kupcev. Podjetna in delavna družina so in so lahko drugim za zgled.

FRANČEK ŠTEFANEC

BODONCI - Društvo kmečke mladine Goričko Bodonci ima 43 članov iz Bodonce, Beznovec, Vadarec, Zenkovec, Vaneče, Salamenec, Pečarovec in Radovec. Poslanstvo društva: pomagati mladim pri reševanju njihovih težav in problemov. Društvo pa skrbi tudi za izobraževanje. V sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo je potekal tečaj s področja poljedelstva, govedoreje, varstva rastlin, o okolju prijaznem kmetovanju, ureditvi okolice domov in pripravi prazničnih pogrinjkov. Mladi sodelujejo tudi na kmečkih igrah in tekmovanjih v oranju. Društvo gmotno in moralno podpira Občina Puconci, pridobilo pa je tudi pokrovitelja: Lekov obrat v Lipovcih. (J. Ž.)

DOBROVNIK - Svet KS Dobrovnik je sklical na pobudo upokojencev sestanek, ki se je udeležilo 40 upokojencev. Ti so potem ustanovili klub upokojencev. Podobna klubba naj bi ustanovili še v Strehovcih in Žukovcih. Upokojenci, organizirani v klubih, bodo lažje in bolj informirani o vseh dogajanih, ki jih zanimajo. (F. B.)

GORNJA RADGONA - France Slana, lastnik poslovne hiše v središču Gornje Radgone, je prenovil okrepevalnico N. Pucco, ki je zdaj še priaznejša in počutje v njej je še bolj pristno, zato obiskovalcev ne nanjka. En prostor je namenjen tudi nekadilcem. (J. Ka.)

MURSKI CRNCI - V tem kraju imajo 100-letno galsko tradicijo. Lani so bili še osebnostno dejavni, saj so kupili novo orodno vozilo, imeli pa so tudi več prireditev in tekmovanj, od katerih naj posebej omenim tekmovanje v spomin na Karla Lisarja. (F. Ku.)

BAKOVSKI ŽENSKI SEKSTET - Skupina šestih bakovskih upokojenk že nekaj časa nastopa na vrsti prireditve, ki jih organizirajo v okviru upokojenskega društva in krajevnih skupnosti. S tem veliko prispevajo h kulturnemu utripu kraja. Fotografija in besedilo: M. JERŠE

Obveljati mora medgeneracijski dogovor

koordinacijski odbor Zveze upokojencev Pomurja in Demokratična stranka upokojencev
 bila organizatorja zanimivega ponedeljkovega predavanja o pokojninski reformi

Povzetek iz bele knjige je pripravil poslanec državnega zbora Ivan Kebrič, ki je poudaril, da je za upokojence ves čas visel Damoklov meč, da se bodo s predvideno reformo precej zmanjšale njihove pravice. Okrog 460 tisoč slovenskih upokojencev pa je odločnih stopiti skupaj, saj ni, kot udarjajo, vlade, ki bi lahko brez njihovega pritiska na silo uveljavila spremembe, ki bi bile na do upokojencev. Zmotno pa je tudi mnenje, da danja reforma pokojninskega sistema ne bo pridelala sedanjih upokojencev, ampak zgolj prihodnje generacije. Ravno upokojenci pa so pripravljeni zagotoviti pas, če bodo seveda takšno pripravnost pokazali tudi drugi. In kaj pravijo o vsem nekateri pomurski upokojenci?

ANTON SLAVINEC (Lendava): »V Pomurju 15 upokojenjskih društev z okrog 14 tisoč člani, predstavlja z invalidskimi društvii zares močsilo. Zato nas morajo povsod upoštevati, še ko nastopamo enotno s svojimi stališči. Če n prav sledil povedanemu, se strinjam s približnimi gledi reforme pokojninskega sistema. Tem seveda ne delamo samo za upokojence, pa tudi za zaposlene in brezposelne ter za ti-

upokojenjskih pravic. S tem bodo lahko dostojno živeli, hkrati pa nas pohvalili, da smo jim pustili tako zapuščino.«

MILKA NEUVIRT (Gornja Radgona): »Bele knjige ne poznam povsem, dobro pa sem seznanjena z vsebino posameznih stebrov. Pri tem mi ni všeč tisti del, ki govori o podaljšanju delovne dobe za ženske. Vsega ne bi smeli strpati v prvi steber, druge zadeve pa bi morale biti prostovoljne. Menim, da bi morali izločiti drugi stebor pokojninske reforme, do katere pa bo prej ali slej moralo priti. Ni ugodno tudi to, da če nimaš polnih službenih let, se ti za vsako leto manj tvoja

ste, ki se bodo šele zaposlili. To pomeni, da mora v praksi obveljati medgeneracijski dogovor. Če bomo to dosegli, bom najbolj vesel. Želim, da bodo imeli naši zanamci tudi v prihodnje zagotovljene ustrezne pokojnine in da nas ne bodo kritizirali, češ da smo zapravili del njihovih

FRANC WEINDORFER (Krog): »To, kar se predvideva v beli knjigi, najbrž za nas upokojence ne bo ugodno. Ne morem se namreč strinjati, da so v preteklosti posegali po naših pravicah in nam odvzeli poračun pokojnin. Bojim se, da bomo tudi v prihodnje iz-

osnova za pokojnino zniža po 2 odstotka. To pa seveda ni v skladu z zavzemanji za socialno državo. Z drugim, kar je zapisano v beli knjigi, pa se strinjam. Sicer pa bomo o tem še velikokrat razpravljali, saj bomo upokojenci morali sprejeti dokončna stališča.«

gubili del svojih prisluženih mesečnih povprečnih pokojnin. Zato se zavzemam za večjo navzočnost upokojencev na skupščini Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, kjer bi morala biti zastopana vsaj polovica delegatov iz vrst upokojencev. Če je nekaj državno premoženje, to pomeni, da ga država lahko proda. Ravno kapitalni sklad pa je naše minulo delo, zato so tu naša spreminja.

FRANJO ŠTEBIH (Ljutomer): »Glede pokojninske reforme moram reči, da so bile dosedanje razprave o njej preozke. Po mojem so sedanji predlogi dr. Ribnikarja in dr. Marmorja zelo dobrodošli, ker nakazujejo tudi rešitve za t. i. stebre oziroma kapitalne sklade z vložitvijo delnic vanje. To bo prišlo v obdobju tranzicije zelo prav, kajti država ne bo imela dovolj sredstev, da bi zadovoljila potrebe pokojninskega sklada, posebej zato, ker so v preteklosti prehitro upokojevali mlade ljudi. Tako imamo sedaj preveč premladih upokojencev, ker jih je država v preteklosti prehitro upokojevala; nekatere že pred 40. letom starosti. To pa seveda zelo vpliva na upokojenski sklad.«

MILAN JERŠE, foto: NATAŠA JUHNOV

Franc Kojek (levo) in sin Franc, ki sta z veseljem pokazala stari in novi pralni stroj. Foto: NATAŠA JUHNOV

Nemogoče je mogoče!

Čudežni pralni stroj

To, kar se je pripetilo 65-letnemu upokojenemu trgovcu iz Bakovec Francu Kojeku, spada gotovo v Guinnessovo knjigo rekordov

Ko je leta 1964 kupil pralni stroj italijanske firme Candy, si niti v sanjah ni mogel predstavljati, da mu bo brezhibno deloval polnih 33 let. Čeprav se na prvi pogled zdi skoraj neverjetno, da lahko pralni stroj, ki ga v gospodinjstvu nenehno uporabljamo, zdrži toliko časa, pa je vendarle res.

Kot trgovski poslovodja v Celju, kjer sem preživel kar 40 let, sem navezal številne stike s strankami. Ob neki priložnosti sem spoznal zdaj že pokojnega dr. inž. Uga Luterottija, ki je delal v predstavništvu milanskega Candyja v Trstu. Beseda je dala besedo in z njegovo pomočjo sem se odločil za nakup pralnega stroja te priznane italijanske tovarne. Šlo je za tip super 5 avtomatik, ki je bil takrat najboljši in najdražji pralni stroj. Pri njegovem prevozu iz Trsta v Celje mi je pomagal brat, ki živi danes v Kočevju, je pripovedoval.

Kot kaže, je imel Franc Kojek, ki je že 35 let naročnik časopisa Vestnik, ki ga je ves čas seznanjal z dogajanjem v domači pokrajini, res srečno roko pri izbiri pralnega stroja. »Stari pralni stroj, ki ga zaradi okvare programatorja ni bilo mogoče več zamenjati, je dokončno odpovedal lanskega junija. Odločil sem se, da ga ne bom vrnil v staro šaro, ampak ga bom obdržal kot lep spominček. V teh dolgih 33 letih je bil pokvarjen le nekajkrat, večinoma je »šel grelec, vendar ga je celjski serviser vedno znova usposobil za nadaljnje delovanje.«

Ker se sodobnega načina življenja pač ne da zamišljati brez pralnega stroja, je bila družina Kojek, ki se je v novo hišo v Bakovcih preselila šele v 90. letih, primorana kupiti novega. Začasna rešitev je bil pralni stroj Gorenja iz Velenja. Toda Francu Kojeku trgovska žilica ni dala miru, zato je drezal dalje in se naposled odločil, da v tovarno Candy v Milano pošlje dopis s tremi fotografijami čudežnega pralnega stroja. V dopisu je izrazil željo po zamenjavi pokvarjenega programatorja ali nakupu novega pralnega stroja. Čez približno dva tedna je dobil odgovor, ki ga je nadvse presenetil.

Izrazili so začudenje in hkrati tudi zadovoljstvo, ker doslej še niso imeli takega primera. V znamenje priznanja so mi prek ljubljanskega Tehnionionia, kjer je zastopstvo Candyja za Slovenijo, ponudili številne ugodnosti, poslali pa so mi tudi prospekte in cenik. Žena in sin, ki največ pereta, sta izbrala sodobni tip activa 126, ki sicer stane dobrih 115 tisočakov. Nam so zaračunali le 101 tisoč tolarjev, povrh pa so nam za stonj poslali še sušilni stroj, katerega vrednost je okrog 80 tisoč SIT.

Franc Kojek in njegova družina niso mogli skriti zadovoljstva nad tako pozornostjo italijanske firme Candy. Direktor Tehnionionia Franc Šusteršič pa je hudomušno pripomnil: »Naj se ne zgodi, da bi tudi novi pralni stroj deloval 33 let, sicer bomo ob prodajo!«

MILAN JERŠE

Starostno razvrščanje je delitev pravic in obveznosti

Sodba po letih

Vse moje starosti

Če ste pri volji, vas vabim, da stopite pred ogledalo in se dobro ogledate. Videli boste svojo podobo. Ampak pogled v ogledalu se ne bo končal samo pri tem, da se vidite, ampak vas bo napeljal k temu, da boste začeli premišljevali. O čem? O svojem videzu v povezavi z vašimi leti. Da pa boste mogli sami sebe spoznati čimbolje in da boste uvideli, da je vaša podoba več kot le samo zrcalna slika v ogledalu, vam ponujam v rešitev naslednji test. Ne lažite sami sebi in pustite, da odgovori, ki jih boste vpisali, pridejo iz tistega najbolj intimnega kotička vaših misli. Pa začnimo:

1. Ljudje mi prisojajo let.
2. Mislim, da je moje telo enako telesu letnika.
3. Moje misli in zanimanja so enaka mislim in zanimanju letnega človeka.
4. Moj družbeni položaj je enak položaju ... letnika.
5. V sebi se počutim starega ... let.
6. Pošteno povedano, raje bi imel let.

Sedaj pogledajte vse vaše starosti! Vas to spoznanje, da nimate samo ene starosti, preseneča?

Pa nadaljujmo. Vzemimo, da ste moški pri štiridesetih. Ste polni telesne moči, vendar »prestar«, da bi se začeli ukvarjati s tekmovalnim športom in »premladi«, da bi šli v pokoj. Vaša hčerka jih šteje petnajst let, in je »premlada«, da bi šla delat, in »prestar«, da bi se igrala z barbiko. Vaša sosedka se je poročila pri sedemdesetih, pa ste rekli: Ali ni za to že malo »prestar«? Vaš sodelavec jih šteje šestdeset, pa je »prestar«, da bi začel delati na novem delovnem mestu, vendar ravno dovolj star, da obdeluje vrt in dela v sadovnjaku. Starosti torej različno presojo. Po naši družbeni presoji je torej otrok pri trinajstih še premlad, da bi delal, medtem ko je v nekaterih državah otroško delo pri teh letih običajno, pričakovano in zahtevano. Družbeno določeno je tudi, da gre človek pri petdesetih, šestdesetih ali petinšestdesetih letih v pokoj.

Merjenje starosti s koledarskimi dnevi in leti ne more biti merilo naših telesnih in miselnih sposobnosti

Torej: starost presoja ljudi. Pri tem pa nam je os kronološka starost človeka. Na tej osi je pripet kazalec, ki se potem odklanja v levo ali desno in presoja glede na naše in družbene norme ali pričakovano ravnanje ter vedenje človeka določene starosti. Govorimo torej o predsojdu ali vnaprejšnji sodbi.

»Če je kronološka starost nekaj popolnoma neosebne, gluho odštevanje let, in funkcionalna starost 'objektivna uporabnost človeka v družbi' pri neki kronološki starosti, pa je doživljajska starost človekovo

osebno doživljanje svoje starosti. Kaj pomaga, če je človek kronološko šele v poznih srednjih letih, funkcionalno v izredno dobrem stanju za svoja leta, počuti pa se 'na koncu' vseh svojih poti,« je v eni svojih knjig zapisal dr. Jože Ramovš.

Biti star

Stereotipno ali »vgravirano«, vtisnjeno vnaprejšnje prepričanje pri ljudeh je tudi, da ženska ostari prej kot moški, pa čeprav govori statistika o življenjski dobi ravno obratno. Pred petnajstimi leti so v javnomnenjski raziskavi spraševali, koliko let naj bi imel človek, da bi ga opredelili za starega. Več kot polovica vprašanih je imela žensko pri štiriinšestdesetih za staro, moškega pri teh letih pa le tretjina vprašanih.

Podobno vprašanje smo po telefonu postavljali tudi naključno izbranim tridesetim anketirancem. Torej ne gre za raziskovalni vzorec, ki bi nam absolutno potrjeval ali zaničal določene trditve, ampak zgolj za »tipanje« ali pobiranje mnenj naključno vprašanih.

Tretjina vprašanih je na vprašanje Pri katerih letih postane človek star odgovorila, da pri petinšestdesetih, in druga tretjina, da pri sedemdesetih. Samo dva vprašana sta mejo »biti star« postavila v poznejša leta. Ta prelom med vprašanimi se je zaznal pri štiridesetletnikih.

Kaj bomo porekli na to ali h kateri skupini bi uvrstili še sebe? Pa je to vaše prepričanje res čisto vaše ali pa ste preprosto povzeli normo ali mejo, ki jo postavljajo ljudje okoli vas in družba.

zrasla na mojem zelniku, se pa z njo popolnoma strinjam:

Nobene znanstvene podlage ni, da bi mogli reči, da se človek mora upokojiti pri šestdesetih, petinšestdesetih ali kateri koli drugi kronološki starosti. Upokojitvena (kronološka) starost je torej družbeno določena meja, povezana z veljavnim starostnim razvrščanjem. To pa se spreminja, odvisno od družbene potrebnosti ali koristnosti. Torej, če prevlada ocena, da je družbeno koristno, da ljudje ostanejo zaposleni dlje časa oziroma da pozneje odlagajo družbene obveznosti, bo temu primerno (tako kot sedaj pri nas) sledilo spreminjanje družbenih določil, zakonov. Da pa to vendar ne poteka preprosto in gladko, se lahko ob zadnjih vročih debatah okrog pokojninske reforme prepričamo sami. Spreminjanje upokojitvene starosti je namreč izžvalo niz trditvev ZA in PROTI, vse pa še kako trdno stojijo, saj vendar izhajajo iz pestrosti življenja ter upoštevanja ne samo kronološke, ampak tudi funkcionalne in osebne, doživljajske starosti.

Upokojitev – odlaganje družbenih obveznosti

Predstavljajmo si, da imamo pred sabo tehničico. Na levo stran bomo dali trditve in pojasnitve, ki govorijo ZA povečanje upokojitvene starosti, na levo pa tiste, ki govorijo PROTI. In pri slednjih bo glede na javnomnenjsko razpoloženje tehničico zagotovo močno prevesilo v levo prepričanje, da je starejši delavec na svojem delovnem mestu manj uspešen. Ali je res?

O tem, ali so starejši delavci na svojem delovnem mestu manj uspešni, smo povprašali tudi naše anketirance. Devetnajst od trideset vprašanih je to zanimalo, pritrdilo pa je odgovorilo enajst. Odgovore smo povezali s starostjo vprašanih in ugotovili, da se s trditvijo nekoliko bolj strinjajo starejši vprašani. Ko pa smo naredili povezavo med izobrazbo anketirancev in odgovori, pa smo, morda nekoliko presenetljivo, ugotovili, da je pomemben delež anketiranih z višjo in visoko izobrazbo prepričan, da so starejši delavci na svojem delovnem mestu manj uspešni.

In kako so se odločali upokojeenci? Med naključno povprašanimi jih je bilo sedem, štirje so se s trditvijo strinjali, trije, od tega sta bila dva kmetovalca, pa ne.

Spet vprašanje vam: kam bi dali sebe, ali med tiste, ki so prepričani, da je starejši delavec na svojem delovnem mestu manj uspešen, ali k drugim, ki se s tem ne strinjajo?

Skoraj verjamem, da sem z vsem zapisanim o starosti že nekoliko omajala vašo trdnost pri dajanju enoznačnega odgovora. Če pa boste prebrali še slednje, povzeto iz knjige Huberta Požarnika Umetnost staranja, pa boste svoje prepričanje ali še bolj utrdili ali pa ga dobro »prevetрили« in celo prevrednotili. Omenjeni strokovnjak je namreč zapisal: »Starejši ljudje so duševno in telesno zvečine enako sposobni kakor mlajši ali pa jih celo prekašajo. Res je, da se starejši človek težje zapomni nepomembno telefonsko številko. Tudi novega dela se ne loti tako nestrpnost in zagnano, kakor se ga je loteval, ko je bil še mlad. Zato pa ima mnogo več znanja in izkušenj, razsodnosti in zdrave previdno-

sti. S temi in podobnimi lastnostmi temeljito odtehta in nadomesti posamezne primanjkljaje.« Svojo trditev je utemeljeval z različnimi opravljenimi študijami in pa izreki številnih strokovnjakov. Naslanja se tudi na dr. Trstenjaka, ki je ljudi glede na njihov upad ustvarjalnosti razdelil v pet skupin.

O upadu ustvarjalnosti človeka je dr. Trstenjak ljudi razvrstil v pet skupin.

Prvi tip so na primer športniki in vsi tisti, katerih ustvarjalnost je odvisna od telesne moči, hitrosti in gibčnosti. Življenjska krivulja njihovih ustvarjalnosti ali dosežkov poteka skoraj vzporedno z biološko krivuljo rasti in se povzpne najvišje konec drugega ali v začetku tretjega desetletja življenja.

Drugi tip so ustvarjalni duhovi, katerih življenjska krivulja doseže svoj vrhunec v srednjih letih. Mednje spadajo številni raziskovalci, iznajditelji, pisatelji.

Tretji tip so ljudje, katerih življenjska ustvarjalna krivulja doseže svoj vrhunec v zadnji tretjini življenja. V to skupino spadajo predvsem filozofi in politiki.

Za četrti tip je značilno, da so ustvarjalni dosežki teh ljudi enakomerno porazdeljeni skozi vse življenje.

Pri ljudeh petega tipa ima krivulja ustvarjanja več vrhov, navadno dva ali tri.

Hitri svet je proti starejšemu delavcu

Hubert Požarnik tudi trdi: »Mnenje, da v poznih srednjih letih popušča delovna sposobnost, je splošno razširjeno, a z ničemer zares dokazano.« Po njegovem so številne predčasne upokojitve posledica neustreznih delovnih razmer in odnosov na delovnem mestu, bolezni, nezdravega načina življenja ali doseženega pričakovanega standarda. Če so starejši delavci manj uspešni, ko morajo delati v časovnem pritisku ali je od njih pričakovana hitra reakcija, pa so pri delu toliko bolj zavzeti in natančni ter delajo s premislekom. Če so manj uspešni na delovnih mestih, ki od njih terja veliko »potisne« moči, pa so uspešnejši, ko gre za lažja dela z enakomerno zahtevano trajno močjo. Po vsem tem zopet lahko ugotovimo: presojanje uspešnosti na delovnem mestu je odvisno od tega, s katerimi parametri ali merili merimo ali katerim merilom dajemo večji pomen. In ker v zadnjem času prav hitrost pri odločitvah postavljamo na tron napredka in sodobnega sveta, potem ne more biti drugače, kot da počasnost okvalificiramo kot nesposobnost in neuspešnost.

Delodajalci sodijo po letih.

Prestar za zaposlitev že pri petintridesetih?

Stereotip, da so starejši delavci manj uspešni, pa kajpak ni samo tema teoretičnih razglabljanj, ampak je lahko neka-

terim v korist ali drugim trpko rezilo v življenju. Prepričanje, da so starejši delavci manj uspešni, si lahko v prid obrnejo tisti, ki se želijo umakniti iz delovnega procesa, udarja pa po tistih, ki so ostali brez zaposlitve, pa jim je ponovna zaposlitev pomemben življenjski cilj. Toda delodajalci, ki iščejo novega delavca, najprej vprašajo po letih in pri določenih poklicih še po spolu. V svoje prijave potreb po delavcih prav vsi zelo natančno izpolnijo rubriko o pričakovani starosti delavca ne glede na to, kakšno delo ponujajo, a le redki zapišejo, da zaposlitev ponujajo vztrajnemu, tistem, doslednemu delavcu. In kakšna je torej za delodajalce »primerna« starostna meja za zaposlitev delavca? Čedalje nižja je in vedno več delodajalcev jo postavlja že pri petintridesetih letih.

Je torej delavec, ki dopolni petintrideset ali štirideset let, že »prestar« za novo zaposlitev?

Biti manj star je na trgu dela prednost

Na murskosoboški enoti zaposlitvenega zavoda je prijavljenih 3454 iskalcev zaposlitve, ki so stari več kot štirideset let, torej tretjina vseh prijavljenih brezposelnih. Drži tudi to, da starejši iskalci dela dlje časa čakajo na novo zaposlitev, ampak je ta njihova čakalna doba bolj kot s samo starostjo povezana z znanjem ter izobrazbo. Starejšim iskalcem dela je torej pot do ponovne zaposlitve težja kot mlajšim predvsem zaradi nižje izobrazbe, še najmanj možnosti, da imajo delavci, ki so fizično iztrošeni, Svetovalci zaposlitve tudi ugotavljajo, da je verjetnost, da bo tak delavec dobil novo zaposlitev, odvisna tudi od človeka samega. Tisti, ki je od vsega začetka opravil delo na enem delovnem mestu, in to natančno nobenih sprememb ali prihoda, takšnemu bo pri iskanju nove zaposlitve veliko težje kakor drugim. Če morali opravljati raznovrstna dela ali celo večkrat menjali zaposlitev, pri iskanju dela so vztrajnejši moški kot ženske, saj se slednje zadovoljijo z gospodinjskim delom doma. Toda tisti štiridesetletniki, ki so odločeni, da si denar najdejo, so pri tem početju vztrajnejši od mlajših iskalcev zaposlitve. Za programe usposabljanja se redkeje odločajo, vendar takrat, ko se, jih tudi dokončajo.

Od delavcev, ki so vključeni v javni del, jih je 26 odstotkov starih deset let in več, v klubu iskalcev zaposlitve pa jih je te starosti manj kot desetina. Kar 31 odstotkov vseh, ki imajo problem nezaposlenosti reši s samo zaposlitvijo, je starih štirideset let in več.

In kako bi se glasil vaš nasvet delavcu, ki je v kasnejših letih ostal brez zaposlitve ali pa je njegova uspešnost pri delu začela upadati? Enajst anketirancev, ki so se strinjali s trditvijo, da je starejši delavec manj uspešen, smo povprašali po rešitvi problema. Ponudili smo dva odgovora, najprej, da se tak delavec umakne mlajšim, ali pa, da se doda usposablja za to ali drugo delovno mesto. Šest jih je menilo, da se tak delavec mora dodatno usposablјati, pet pa, da se umakne mlajšim.

Dane odgovore smo povezali s tem, ali je anketirani poslan ali iskalec zaposlitve. Povprašani ne potrjuje domneve, da bi bili iskalci dela bolj za to, da se stari umaknejo, »naredijo prostor« njim oziroma mlajšim.

MAJDA HORVAT
FOTO: NATAŠA JUHAR

Ramazan v getu

Po ocenah Helsinškega monitorja Slovenije (HMS), ki je del Mednarodne helsinške organizacije, s statusom posvetovalnega telesa pri svetu Evrope in OSCE-ja, živi v Sloveniji brez državljanstva okrog 70.000 ljudi - Slovensko notranje ministrstvo to zanika, po njihovem štetju ima neurejen status okoli 2000 ljudi, 6000 vlog pa naj bi bilo v postopku

Ne glede na število Neslovencev, ki živijo v Sloveniji, so tukaj še vedno hegunci, ki čakajo, da se bodo vrnila na svoje domove. Tudi v Vihoncih, kjer živi še vedno 55 ljudi, v katerem muslimanov.

Po šestih letih njihovega bivanja nam spomin nanje blede. Tudi po tistih, ki je nekaj prihajala, ni več, saj so odšli, kot je bilo prej. Je jesti in življenja v zaboju res vredno? Slovenska zakonodaja jim ne omogoča niti priložnostnega dela. Ne, nimajo delovnih viz. V Vihoncih se zdi, kot da so odrezani od sveta.

Toda ostaja jim vera. Njihova. Muslimanska. In post, ramazan, ki se začne od konca decembra do 28. januarja - sledilo je »slavje«, ne, ne obredno, tiho, skrivno pred očmi Neslovencev. V mesecu ramazanu se

tespih (molek), njen mož pa iz rute odvijte koran, muslimansko sveto pismo. Pri tem nama pripovedujejo, kako pomemben je ritual pranja pred molitvijo: od čistega perila do čistega telesa: najprej se trikrat operejo dlani, potem se izperejo usta, nato nos, nato lice, desna roka pa leva roka, nato lasje, nato desno in nato levo uho in na koncu še stopala. Nimajo hiše, nimajo doma, izginil je sin, toda še vedno imajo vero. Starejša gospa pripoveduje o tridnevni predpripravi za slaščice (saj veste, baklave, hurmaje, tulumbe ...) do priprav slanih jedi (burek, sarma...). Govori v pretekliku. Saj odkar ne ve za sina, ne pripravlja več baklav. Po licu ji tečejo solze. Kaj ji lahko rečem? Da mi je žal, da so postali hegunci v državi, kjer ne smejo delati in kjer večina komaj čaka, da izginejo, kamorkoli že. Naj rečem, da vem, kako je, če ti nekoga ubijejo? Ne vem, ne vem, kako je to.

Foto: N. J.

muslimani postijo od zore do mraka, ne jedo, ne pijejo, ne tekočini, hrani in tudi drugim odnosom. Post je resda ko- za zdravje, toda kot piše v muslimanski knjižici, je v glavnem metoda samoočiščenja. Post verj (v Alaha), namazu (moli-

tvah, ki se obvezno opravljajo ob zori, opoldne, sredi popoldneva ob zahodu in zvečer), zakatu (darovanje) in hadžu (romanje v Meko) eno od petih načel islama. Muslimanska žena iz Foče kaže, kako opravlja molitev. Pokaže tudi

Marija Krajačič iz Lendave ni sužnja televizije, ampak v dolgih zimskih večerih veze prte. Odkar je v pokoju - 35 let je delala v računovodstvu Nafte - ji sicer ne manjka časa tudi podnevi. - Foto: Š. S.

Marija in njeni prtički

So ljudje, ki se še kar mladi upokojijo, potem pa se posvetijo svojemu

najljubšemu opravilu - hobiju, po slovensko: konjičku

Škoda, ker mi je odpovedal fleš, kajti ko bi blisnilo, potem bi bila fotografija jasnejša in bolj ostra. Sem pa zadovoljen tudi s to, ki je nastala ob prizgani luči v kuhinji Marije Krajačič v Lendavi.

Na mizi so sicer krožniki, skleda ..., vendar ta ni pripravljena za kosilo, ampak je razstavljen jedilni servis, ki ga je dobila Marija od tovarne porcelana v mestu Hollohazi na Madžarskem. Odzvala se je na natečaj za najlepše izvezenprtz z zaščitnim znakom tovarne. Na belem prtu v velikosti enega kvadratnega metra je izvezla osem svetlih znakov in jih obrobila z zlatim sukancem. Komisija je presodila, da je njeno ročno delo naj... in ji dodelila prvo nagrado: dragocen jedilni servis, ki ga kaže fotografija, na kateri je seveda tudi Marija. Povem naj, da je dobila posebno nagrado tudi njena ročnodelska kolegica Olga Jandl, in sicer servis za pecivo.

Marija Krajačič živi s svojo družino v Lendavi, zelo pa je navezana še na domači kraj: Čentibo. Tam že nekaj časa deluje krožek ročnih del, v katerem prihajajo mlajše in starejše ženske, njihova mentorica pa je Eta Török iz Zalaegerszega. Uspeh ni izostal, saj so ženske bolj ali manj vztrajne. Pametno in koristno je v prostem času nekaj početi, saj samo sedenje pred televizijskim sprejemnikom nikamor ne vodi. Marija ni sužnja televizije, čeprav je priznala, da je velikokrat, ko plete, vključen televizijski sprejemnik ali radio. Ne toliko, da bi gledala in/ali poslušala, pač pa zato, da potem lažje dela.

Dela pa kar precej, in to ji je v veliko veselje. Pojasnjevala mi je, kolikokrat je treba vbosti z iglo, da izveze rob ene same luknjice na prtu. Nekaj stokrat! Ustrašil sem se seštevanja, da bi dognal, kolikokrat je zapičila iglo. Na vprašanje, ali ona in njene prijateljice, ki prav tako vezejo, svoje izdelke tudi prodajajo, mi je odgovorila, da ne. To, kar delajo, ostane doma, tu in tam pa katera kaj podari. Odzvala se so tudi povabilu madžarskega veleposlanstva iz Ljubljane in podarile nekaj svojih prtičkov za dobrodelno akcijo pred novim letom. Tudi na dan mojega obiska je vezla prtič z velikonočnimi znamenji. Ni mi bilo treba ugihati, saj sem že ob pogledu nanj ugotovil, da bo z njim pokrito meso, klobase, jajca, hren ..., ki jih bodo nesli blagoslovit pred veliko nočjo.

Marija Krajačič iz Lendave je samo ena iz ducata žensk na lendavskem območju, ki v tem zimskem

času ne gredo zgodaj spat, ampak vezejo, pletejo ... Njihove stvaritve so že bile na razstavi v Centibi, v lendavskem gradu in še kje. Zdaj, ko sta dve dobili nagradi, jih to še posebej spodbuja. Na njih je ponosna tudi njihova mentorica, ki jih obišče vsaka dva tedna, prinese nove vzorce, ženskam pokaže kako novost, pa tudi one, ki seveda niso mirovale, prinesejo svoje vezenine.

Š. SOBOČAN

APAČE - Pri nedeljskih mašah v cerkvi Marije Vnebovzete v Apačah pojeta dva cerkvena pevski zbora. Starejši mešani pevski zbor, ki šteje 40 pevcev, poje pri maši, ki se začne ob deseti uri, mlajši pevski zbor, ki ima 28 pevcev, pa poje pri maši, ki se začne ob osmi uri. Sedanji g. župnik Ferencek oba zbora enako upošteva, čeprav pojeta ločeno in med njima ni sodelovanja. Vsi, ki hodijo k maši, vedo, da sta oba zbora enakovredno vključena v kulturno in versko življenje v Apačah in okolici, hkrati pa se verjetno zavedajo njihove pomembnosti v današnjih časih, ko težko pridobiš ljudi za amatersko delovanje na kulturnem področju. Obema pevskima zboroma, tako MPZ, ki ga vodi ga. Marija Čepin mlajša, kakor tudi zboru, ki ga vodi gospodična Marjetka Urbančič, čimveč dobre volje in uspehov na pevskih predstavah! (B. Macuh)

TURNIŠČE - V župniji Marije Vnebovzete Turnišče nameravajo letos začeti z obnovo stare romano-gotske cerkve, v kateri so znamenite freske (stenske slikarje). Zavedajo pa se tudi, da bi bilo škoda prepustiti zobu časa (propadanju) nekdanje staro župnišče v središču Turnišča, zato naj bi ga postopoma obnovili. Seveda verniki sami ne bodo mogli prispevati potrebnega denarja, zato računajo na pomoč države in turniške občine. (J. Ž.)

FOKOVCI - V Fokovcih so bili preteklo leto zelo dejavni, saj so ob pomoči Občine Moravske Toplice rešili pred propadom zgradbo z zvonikom, ki že leta in leta stoji na pokopališču; posodobili pa so tudi krajevna cestna odseka proti Ratkovcem in na Votkov Breg. Precej denarja so tudi porabili za sklepna dela v vrtcu in vzdrževalne posege na tamkajšnji osnovnošolski stavbi. (G. G.)

Maturanti prihajajo

4. 2. Gimnazija Murska Sobota

Sedijo (od leve proti desni): Laszlo Cikajlo, Dunja Turk, Ksenija Svetec, Borut Mauko, Barbara Sever, Marina Radič, Tadeja Pucko, Simon Horvat, Barbara Flisar, Sašo Todorovič; prva vrsta: Dejan Beznec, Damir Podlessek, Matjaž Titan, Tamara Maučec, Jerneja Farkaš, Martina Marič, Blanka Denko, Aleš Mataj, Bojan Marušič; zadnja vrsta: Uroš Lulik, razrednik, dipl. ing., asistent Renato Lukač, Mirjana Horvat, Matejka Markovič, Saša Lebar, Jasmina Kuzmič, Maja Sočič, Ksenija Flegar, Sonja Škraban, Nataša Gerič, Mirjana Kuzma; manjkata: Stojan Cvetko in Roky Györek.

TOMO KOLEŠ

Fergusonova top model

Težnja po razkazovanju očitno leži v družini. Polsestra Sarah Fergusson bo postala manekenka. Prve fotografije 17-letne Alice Fergusson so objavili v Daily Mailu. Tudi oče major Ron Ferguson je ponosen na svojo Alice in pravi: »Postavo ima po meni.«

Budistični Richard Gere

Od Pretty Woman naprej ga ženske občudujejo. Toda Richard Gere, verjeli ali ne, še naprej namerava živeti v samostanu. Že leta je namreč deklarirani budist, ki se bori za človekove pravice na Tibetu. Na neki tajvanski otvoritvi fotografske razstave je predsedniku Lee Teng - Huiju razkril svoje načrte: v dveh letih bo se vrnil med filmarje, toda še naprej bo živel kot menih.

Obglavljena kraljica

Britanska kraljica Elizabeta bo v svojem najnovejšem portretu ka obglavljena - no, da, tako vse ne bo več veljalo za konzervativno Monarhinjo je z svoj 125. portret izbrala 27-letnega umetnika Justina Mortima. Njegov pogled na kraljico je doživel resne in ogorčene kritike. Podoben obglavljeni kraljici Britaniji ni všeč, kar zaradi navsezadnje ni slab znak.

Nemška predvolilna kampanja

Le kdo bo letos postal nemški kancler? Bo to uspelo Kohlu, Schröderju ali Lafontainu? Vsaj slednja dva sta že začela nastopati po pravilih volilne kampanje: na kamevalu saarbruške občine se je pojavil Oskar Lafontaine - tam so ga sprejeli celo s poljubčki. Schröder noče zaostajati: v okviru gaša športnega spektakla v Hannoveru se je postavil za vratarja - hehehe, tako si vsaj ni mogel zabiti autogola ...

John Glenn

Kdo bo prišel v zgodovino kot najstarejši astronaut? John Glenn je že pred 36 leti obkrožil zemljo. V oktobru se mu obeta še večji podvig: 76-letni vesoljski veteran naj bi na Discoveryju še enkrat poletel v vesolje ...

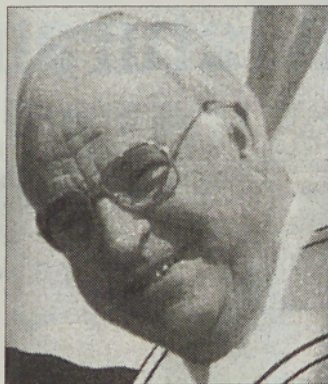

Gor in dol, dol in gor...

Bi radi tudi letos shujšali? Pazite! Enkrat na dieto, vedno znova na dieto! Znanstveniki svarijo: gor in dol s kilogrami se vedno konča z večjo težo. Zakaj? Preprosto: ko se odločite za stradanje, se v vaši glavi sproži alarm: telo hoče še naprej obdržati enako število kilogramov, zato bo poskušalo preživeti tudi z manj kalorijami. Zato začnete kuriti maščobne rezerve šele po tednu ali dveh, pred tem pa sprožite energijo iz jeter in mišic. In še več: pozneje se maščobne celice samo napolnijo. Njihovega števila z dieto ne morete zmanjšati. In ko prenehate z dieto, vaše telo z veliko paro poskrbi, da se maščobne celice znova napolnijo. Kaj je torej najpomembnejše pri dieti? Da spremenite življenjski stil, saj grška beseda dieta navsezadnje pomeni ravno to - vaš pogled na svet. Seveda, tudi prominentne osebe trpijo zaradi številnih diet:

Kam s truplom?

Leninovo balzamirano truplo počasi, a vztrajno razpada. Rusi razmišljajo, da bi ga zakopali, vendar še ne vedo, kje. (Dokler ne bi ga radi spravili pod zemljo news.)

Helmut Kohl, 67, leta 1986 je imel idealno težo: 100 kg. Koliko kancler tehta, pa je državna skrivnost.

Janet Jackson, 31, 166 cm: včasih 55, včasih 76 kilogramov. Razlog za debelost: slaščice.

Fergie, 38, 170 cm, gor in dol, vedno znova, med 58 in 90 kg.

Jah, Lizika, kaj počneš?

Ne kaj, ampak s kom se poljublja Liz Hurley?! Še vedno namreč velja, da je njena ljubezen Hugh Grant. Kakorkoli že, Hugh lahko samo gleda. Kajti Liz in Hugh pravkar skupaj snemata. In ona lahko počne kar hoče - navsezadnje je producentka filma.

med zvezdami

OVEN

Ona: Ne poskušaj ustvarjati videza, da si stanovita, saj ti tako ali tako ne bo nihče več nasedel. Je že tako, da je tvoja preteklost prepolna kratkih avantur, ki so žal pustile tudi nekaj slabih posledic. On: Nekdo ti bo obljubil neko priložnost, ti pa jo kar najhitreje izkoristi. Združil boš prijetno s koristnim, to pa še ne pomeni, da je tvojih skrbi konec. Popazi raje na sumljive poteze tvojih sodelavcev!

BIK

Ona: Če se boš vsaj malo potrudila in začela živeti drugače kot običajno, boš kar hitro spoznala, da je lahko življenje tudi nadvse prijetna zadeva. Nekomu pa bo včasih predvsem tvoja skromnost. On: Nikar se ne ožiraj na dogodke, ki te poskušajo speljati na slepo pot. Vse skupaj je le dobro zrežirana slika, ki ti jo skuša vsiliti nekdo, ki si se mu pošteno zameril. Raje zaupaj svojemu partnerju - ne bo ti žal.

DVOJČKA

Ona: Vse boš stavila na eno samo karto, čeprav nisi povsem prepričana, ali bo dobiček res tolikšen, da bi te zadovoljil. Toda star pregovor pravi, da imajo »norci« srečo, pa se bo to izkazalo tudi v tvojem primeru. On: Vse ima svoje meje - tvoj problem pa je v tem, da jih ne znaš pravilno določiti. Partnerica si lahko kaj hitro premisli, potem pa ti bo še žal izrečenih besed. Odidi raje malo v naravo in o vsem skupaj pošteno razmisli.

RAK

Ona: Preživela boš prav prijetno avanturo, vendar se nikar ne zanašaj na trenutno razmerje. Kakor je prišel, tako bo tudi odšel, tebi pa bo ostal prijeten spomin in predvsem dober in iskren prijatelj. On: Nekdo bo zagrešil napako, ti pa boš na ta račun dosegel tudi tisto, kar se ti je še ne dolgo od tega zdelo povsem nedosegljivo. Na poslovnem področju se ti bo odprla nepričakovana priložnost, ki jo kar najbolje izkoristi.

LEV

Ona: Prisiljena boš, da se postaviš na svoje noge, pa najsi bo to pri zasebni ali poslovni zadevi. Lahko bi se reklo, da se boš še kar znašla, seveda pa brez manjših spodrsiljav ne bo moglo iti. On: Izpolnila se ti bo dolgotrajna želja, toda nikar se ne prenašli, ampak poskusi obvladati svoje nagone. To se ti bo v prihodnosti še kako obrestovalo tako na finančnem kot tudi popolnoma zasebnem področju.

DEVICA

Ona: Še vedno trmasto vztrajaš in si ne daš dopovedati, da bi stvar tekla tudi brez tebe. Pojdi raje na potovanje, saj te tam čaka zelo prijetna avantura. In poskrbi malo za svoje zdravje, ki nikakor ni idealno! On: Zaradi poslovnih interesov se boš znašel v precej kočljivem ljubezenskem položaju. Poskusi se raje malo razvedriti, saj ti lahko pretirana resnost prinese kvečjemu še večjo zmedo in nezaupanje.

TEHTNICA

Ona: Jezik te bo tokrat pustil na cedilu in noben izvor ti ne bo kaj prida pomagal. To, kar si si skuhaš, boš morala tudi pojesti. Prijetno presenečenje pa ti čaka prav tam, kjer ga najmanj pričakuješ. On: Treščilo bo kot strela z jasnega neba. Toda pa se - tudi za najbolj očarljivim nasmehom se lahko skriva past, ki te lahko drago stane. Vendar bo na koncu skušnjava le pretehtala zdravo pamet in kdo ve - mogoče bo prav prijetno ...

ŠKORPIJON

Ona: Prijateljstva naklonjenost se bo sprevrgla v zahtevnejšo zvezo, v kateri bosta uživala oba. Prijateljica te bo povabila na prijeten klepet, kjer si bode razjasnile mnoge skrivnosti iz preteklosti. On: Vsaj še nekaj časa boš moral biti zadovoljen z mojim, zato si nikar ne zidaj gradov v oblakih. Le tako hitel, če pa dobro veš, da je trenutna pot popolnoma napačna. Saj obstajajo tudi druge alternative!

STRELEC

Ona: Slabo razpoloženje ti bo pokvarilo tepe navedenih zvez, v kateri bosta uživala oba. Prijateljica te bo povabila na prijeten klepet, kjer si bode razjasnile mnoge skrivnosti iz preteklosti. On: Vsaj še nekaj časa boš moral biti zadovoljen z mojim, zato si nikar ne zidaj gradov v oblakih. Le tako hitel, če pa dobro veš, da je trenutna pot popolnoma napačna. Saj obstajajo tudi druge alternative!

KOZOROG

Ona: To, kar si nekoč ljubila in občudovala, ne izgine popolnoma brez sledu. Preteklost je pač nekaj, kar ostane za vedno zakopano globoko v nas. Toda nikar ne spreglej priložnosti, ki se ti ponuja. On: Poslovni dogovor se bo prevesil na stran, bo dobička ne zate ne za tvoje partnerje. Prepričaj se zavedel, da ni vse v denarju, ampak je potrebno posvečati pozornost tudi obrobim rečem ...

VODNAR

Ona: Nenadoma se ti bo zazdelo, da te vse dolgočasi. Le kje so tisti časi, ko se je okoli tebe dogajalo tisoče zanimivih reči? Mogoče je pa že skoraj čas, da storiš nekaj tudi zase in za svojo srečo. On: Malo si zanemarl družabno življenje, zato nikar preveč ne brani povabila, ki ga boš dobil v prihodnjih dneh. Zabava ti lahko le pomaga urejati svoje poslovne pa tudi povsem zasebne načrte.

RIBI

Ona: Že mogoče, da se počutiš zrelo in izkušeno, vendar ti vse to v nastalem položaju ne bo prav nič pomagalo. Še najbolje je, da se prepustiš občutki: čustva pač ne moreš zatajiti in igrati nezainteresirano osebo. On: Vse predolgo si bil prepričan, da si popolnoma neobčutljiv na ljubezenske namige doletene osebe, sedaj pa se je izkazalo ravno nasprotno. Toda raje malo počakaj, saj si boš morebiti še premislil ...

Marjan in Janez

Janez: Si slišal, kako so o naju govorili na kongresu LDS.

Marjan: Ne, to niso govorili o naju, to so govorili o koalicijski partnerici ...

Slovenski kulturni praznik

Heh, časi se spreminjajo, mi ostajamo isti.

Luigijev toplice

V Lotmerki so našli vzrok za nenadne otoplitve: vrtna na Vili. Toda pokazalo se je, da topla fronta vleče tudi po Prekmurju. Zato se je občinska uprava zamislila. (Če se bo izkazalo, da vrtna ni najbolj primerna za ogrevanje, bi lahko naredili hokejsko igrišče news.)

Izraelska

Ne, ne, v Sloveniji nimamo ponovne vojaške afere. (Pogodba med izraelsko in našo obveščevalno se je izgubila news.)

Odjuga

Za otoplitev odnosov z Zvezno republiko Jugoslavijo se je na pot podal Zmago Jelinčič — bojda na pol privat. (Padalec jim je zagrozil, da bo nagnal iz Slovenije vse jugovčice, če ne bo Miloševićev režim sodeloval z nekdanjimi beograjskimi dečki news.)

Kujski val

Kujski val, prišlo je pismo

Podla Slovenije je v procesu laniškega razoblikovanja v svoj ogram uvrstila posebno nalogo: zloviniku bo končno dostavila pismo, ki ga že dva tisoč let pošiljajo in in tja in v katerega je lahko ak, ki je imel vsaj pet minut časa, prisoval, kar mu je padlo na past. Tako je skozi stoletja nastala najbolj čudna zmešnjava zgodb in mišljotin. Govor je o svetem pismu. Nanj bodo nalepili za dva tisoč tolarjev znak. Tako bo pismo nesljivo prišlo na pravi naslov.

Kujski val, vojna bo

Vojna ministra Slovenije in Hrvaške sta se v januarju 98 dokončno uskladila in sklenila pakt o padanini. S Hrvaški se bomo tolna dveh frontah hkrati. Na Sveseni in v Piranskem zalivu. Če bi bojišču najbližji sosedje vojne veličali in se nad hrupom začeli oževati, sta predvidela rezervbojišče Razkrižje pri Štrigovi. dni bodo na obeh straneh ste-propagandne in druge akcije. crti za tribune, s katerih bodo preštevati evropski opazovalci, so že nared. Mladi, za voščino godni fantje na obeh straneh, za divje pijejo zaradi skoraj-

snjega odhoda na fronto.

Kujski val, naj... osebnost '98

Najbolj dejaven Prlek leta '98 bo gotovo dr. Drnovšek, ki bo sprejemal varčevalne ukrepe, reforme in stabilizacije po tekočem traku. Računa na zakon verjetnosti, ki pravi, da z rastočim številom ukrepov narašča tudi možnost, da ga vsaj pri enem ne bo polonil.

Kujski val, zimsko veselje

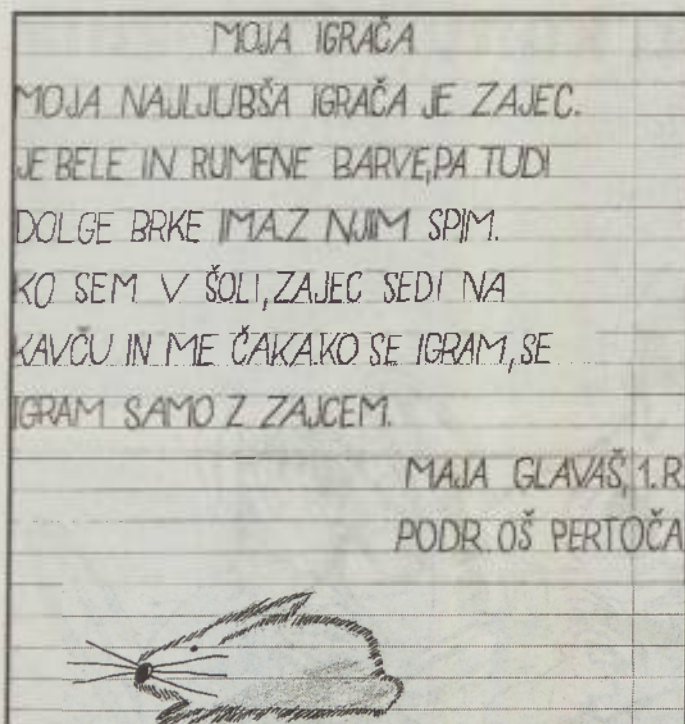
Na tekmi svetovnega pokala se

je nekdo pojavil tudi tekmovalac iz Prlekije. Za srečo ga je pred tekmo blagoslovil sam velečastni gospod Easy Big Barry. V Prlekiji se je zadnja leta to opravilo pokazalo na moč koristno. Vsa blagoslovljena dejanja in projekti so takoj propadli in zato kasneje niso povzročali prevelikih stroškov. S štartno številko 97 se je pogumno pogljal po strmi progi. Televizijski komentator iz Sri Lanke (sicer pripadnik Tamilskih Tigrov) se je navduševal nad njegovo elegantno vožnjo. Res so ga prehiteli tekmovalci z višjimi številkami, vendar so bili proti našemu mojstru videti nerodni in okorni, da jih ni bilo za gledati. Na cilj je prispel v velikem slogu. Nikogar ni motilo, da so že vse pospravili, kajti nikogar več ni bilo tam, razen premraženega Tamilskega Tigra. kuval@siol.net

Luigi ob izgubi Vesne, ki je deloma prešla v prekmurske roke.

Obisk pri Feriju Lainščku

V torek smo Alena, Armin in jaz obiskali pesnika in pisatelja Ferija Lainščka, ki je doma v Lendavski ulici v Murski Soboti. Najprej nas je sprejela njegova žena in nas povabila v kuhinjo. Postregla nas je s sokom in keksi. Nato je prišel gospod Feri. Spraševali smo ga, ali še kaj piše. Povedal je, da bo letos izšla njegova nova knjiga. Mi pa smo mu rekli, da v šoli radi beremo njegovo pe-

smico Ledene rože. Dal nam je knjigo Oto in Oto in Maruša ter poster, sliko in avtogram. Spraševal nas je, kako nam je ime, kateri razred obiskujemo in ali so nam všeč njegove knjige. Povedal nam je tudi, naj pozdravimo učiteljico.

Obisk pri Feriju Lainščku je bil zanimiv.

DENIS MOHAR, 3. c,
OŠ III M. Sobotica

V Medvedjem Brdu

V mesecu decembru smo po bližje spoznali življenje v naravi v okolici Medvedjega Brda. Hodili smo na pohode in se pogovarjali o kraških pojavih. Ker je bil sneg, smo se tudi kepali in lovili. Drugi dan smo se učili o gozdu in rastlinah, pogovarjali smo se o orientaciji in vremenu ter o tipih oblakov. Naslednji dan smo imeli predavanje o klopih, v učilnici smo postavili iglu šotor, šli smo na kmetijo, nato pa smo si ogledali diapozitive o rastlinah in živalih. Preostala dva dneva smo

se orientirali s kompasi, učili smo se o vretenčarjih in sesalcih, po bližje smo spoznali skakače in palčnjake, pogovarjali smo se o ognju, ognjiščih in kurjavi, o kamninah in prsti, o šotorki idr. Vsak dan smo imeli tudi nekaj prostega časa in večerne zabave. Ob koncu je bilo tekmovanje o vsem, kar smo se naučili. Težko smo se poslovali, saj smo se imeli lepo in spoznali smo veliko novih stvari.

MOJCA KOVAČIČ, 6. raz.,
OŠ Kapela

Sele po smrti ...

Leto tisoč osemsto je prineslo slovenskemu narodu človeka, ki je naredil v slovenski književnosti velik korak proti Evropi in svetu. Tega leta se je namreč rodil France Prešeren, njegovo ime pa je z zlatimi črkami zapisano v slovenski zgodovini.

Čeprav ga je mati imela najraje in je želela, da bi France postal duhovnik, se je odločil, da gre študirat pravo na Dunaj. Tam si je pridobil naslov doktorja prava.

Svojo pesniško pot je začel s

pesmijo Dekletom, svojemu rojstnemu kraju pa je posvetil pesem O Vrba. V njej je izpovedal, da bi bilo lahko njegovo življenje veliko slajše, če bi ostal v rojstni vasi. Srečno bi se poročil z delovno ženo in njegova življenjska barka bi mirno plula še naprej. Zaveznik tamkajšnje cerkve, sv. Marko, pa bi mu branil dom pred ognjem in pšenico pred točo.

Skoraj celotno usodo svojega življenja je mojster lirike izpovedal v tem, po videzu kratkem, po vsebini pa zelo obširnem sonetu.

Pogled na Prešerna v času njegovega življenja se ne da primerjati s pogledom nanj v sodobnem času.

»France je navaden človek, ki se pač ukvarja s pesništvom,« bi najbrž menil nekdo, ki je živel v njegovem času. Prav dobro pa se sedaj vsi zavedamo, kakšen mojster lirike (Sonetni venec) in epike (Krst pri Savici) je bil Prešeren. Tudi sam se je zavedal svojih pesniških mojstrov, ko je izrekel: »Sele po moji smrti uvidi moj narod, kaj sem storil zanj.«

MATJAŽ HORVAT, 7. a
OŠ Franceta Prešerna
Črenšovci

Dogodek mojega desetletja

V prvem desetletju mojega življenja se mi je marsikaj zgodilo. Opisala bom dogodek, ko sem bila stara pet let.

Doma smo pričakovali dojenčka. Najprej je moral očka odpeljati mamico v bolnico, jaz pa sem šla k babici, kjer sem čakala sestrico ali bratca. Želela sem si sestrico. Očka je prišel domov, a mamice z dojenčkom ni pripeljal s sabo. Mamica je morala ostati v

bolnišnici. Odšla sem spat. Ko sem se zjutraj zbudila, je prišla vesela novica. Dobila sem sestrico! Bila sem zelo vznemirjena. Očku sem rekla, da bi jo rada šla gledat, on pa je odgovoril, da jo bom lahko videla, ko pride do-

mov. Ko sem jo res zagledala, sem bila zelo vesela. V roke je še nisem smela vzeti, ker sem bila premajhna. Želim si še eno sestrico.

PETRA LUKAČ, 3. a
OŠ Bakovci

Kaj mi pomeni knjiga?

Ne morem si predstavljati življenja brez knjig, kajti zame je to največji zaklad.

Vsak dan berem knjige, včasih tudi do poznih nočnih ur, saj imam takrat največ časa in miru. Ko sem bila manjša, sem rada prebirala predvsem pravljice.

Najljubše so mi bile Pepelka, Sneguljica, Trnuljica, Zabji kralj, Rdeča kapica ... Zamikalo me je tudi, da bi še sama napisala kakšno pravljico, vendar nikoli nisem bila zadovoljna s svojim pisanjem. Zato pišem sedaj kriminalko. Vpisana sem tudi v lju-

tomersko matično knjižnico, kjer si prav tako sposojam knjige. Njih sem si pridobila veliko dneva zaklada, zato imam šolske spise večkrat dobro ocenjene. Berem tudi za bralno značko brez katere pri meni seveda ni gre.

Upam, da bom vedno rad brala in nikoli se ne ve, ali bom morda tudi sama kdaj pisateljica.

ALEKSANDRA ŽUNIČ, 6. b

Ptice pozimi

Nekatere ptice jeseni odletijo v tople kraje, nekatere pa ostanejo pri nas. Doma preživijo zimo: ščinkavec, brglez, kos, sinica, vrabec, plavček, kalin ... Če je veliko snega in je mrzla zima, so te ptice v veliki stiski, zato jim moramo pomagati.

Naredimo jim lesene krmilnice in natrosimo vanje zrna. Paziti moramo, da jim ne dajemo hrane, ki zmrzne.

Tudi pri nas doma smo lani naredili leseno krmilnico za ptice. Spomladi nam bodo v zahvalo lepo prepevale.

DOMEN HODNIK, 2. raz.
OŠ Sv. Jurij ob Ščavnici

Ko pride zima, so ptice, ki ostanejo pri nas, uboge, ker ne najdejo dovolj hrane.

Zato jim moramo nastaviti kr-

mi-l-nice. Očku sem rek-la, naj jo naredi tudi on. Ko je bila končana, sem jo obesila na vejo.

Potem sem šla k babici in jo prosila zrnje. Dala mi je sončnično in bučno seme ter pšenico. Zadovoljna sem odšla domov in natrosila zrnje v krmilnico. Vsak dan sem opazovala, kako so ptice zadovoljno kljuvale semena. Prihajalo jih je vedno več. Če bo huda zima, bom pridno trosila zrnje, da mi bodo ptice spomladi lepo pele.

PETRA LUKAČ, 3. a
OŠ Bakovci

Ko pospravljam v svoji sobi razmišljam tudi o knjigah, ki mi pri meni zelo priljubljene. O me je že velikokrat spodil iz sobe, ker ga je jezilo, da samo gledam knjige. Z njimi se lahko odpravim tudi na potovanje v Afriko, Ameriko ... in prav nestrpen sem, kajti zanima me nadaljevanje zgodbe. Nekoč sem se »spremenila« v papigo, starši pa so tako planili smeh, da so se tresle šipe na njih. Menili so, da bom gotovo postal filozof ali arhitekt, ker tiho liko brskam po knjigah. Če me je začel bolj zanimati računalnik. Televizije pa imam že pri glavi. Rajši prebiram knjige. V tem, kako so ljudje nekoč živeli.

MATEJ ŠTUHEC, 6. a
OŠ Križevci

Skupina učencev 1. a-razreda OŠ Bakovci ob ptici krmilnici, ki jo redno nastavljajo hrano.

Učenci 2. a-razreda pa so se naučili, kako se pripravljajo ptice pogaja. V raztopljeni goveji loj so dali bučno in sončnično seme, proso in tudi pesek. Potem so maso vili v kozarce in jih dali v zamrzovalno skrinjo. Ko se je loj spet strdil, so ga vzeli iz kozarca, pogaje pa so obesili pri krmilnici.

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjižarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobotica; nagrade pošiljamo po pošti)

Vprašanje št. 20 se je glasilo, ali veste, kdo izmed Slovencev je prav tako prejel Nobelovo nagrado. Nekateri ste odgovorili, da nihče, drugi pa ste najbrž v kakšnem leksikonu poiskali pravi odgovor. Morda ste to tudi vedeli? No, kakor koli, gre za dr. Friderika Preglja, ki se je rodil v Ljubljani leta 1869, in ker je bila Slovenija tedaj še del avstro-ogrske monarhije, je bil uradno razglašen za Nobelovega nagrajenca kot avstrijski kemik (Fritz Pregl) in kot oče mikroanalize. To se je zgodilo leta 1923, ko je živel v Gradcu, kjer je vodil medicinsko-kemijski inštitut. Umrli je leta 1930, še pred smrtjo pa je zapustil svojo najdragocenejšo lastnino (aparaturu za organsko mikroanalizo) ljubljanski univerzi. Naša nagrajenka (izžrebanka) pa je MARIJA MIKL iz Čakove. Čestitamo!

KUPON št. 22 – ALI VESTE?

Ali veste, katere napake so v stavku *Nebom moral priti k vam na kolone*? Odgovore pričakujemo najpozneje do 11. februarja.

Se deset dni do koncerta Green Day v Ljubljani

Punk rock, ki postaja pop

»Tokrat smo se želeli podati po različnih poteh in na njih zdržati, dokler se le da,« pravi pevec in kitarist Billie Joe Armstrong iz skupine Green Day, ki bo v nedeljo, 15. februarja, nastopila v ljubljanski hali Tivoli, kar bo njeno že drugo gostovanje v slovenski prestolnici. »V preteklosti smo se vedno nekako izogibali poizkušanja v različnih glasbenih smerih. Tokrat smo se tega lotili.«

Billie Joe je ponosen na Nimrod, peti album skupine iz Berkeleyja v Kaliforniji in tretjega za založbo Reprise. Nimrod sledi albumom Dookie, Insomniac, Kerplunk in 39/Smooth. Zadnja dva sta bila posneta za berkeleyško založbo Lookout Records. Album Nimrod so fantje snemali dobre štiri mesece poleti '97 v Los Angelesu z že standardnim koproducentom Robom Cavallo. »Mislim, da smo se potrudili, kolikor smo se le mogli,« pravi Billie Joe. »Kar se tiče snemanja, je bila to verjetno najtežja plošča, kar smo jih posneli. Zanj smo si vzeli največ časa doslej. Vsaka skladba ima svoj značaj in identiteto, ki smo ju hoteli na plošči čimbolje izraziti.«

Na albumu Nimrod je gostovala tudi violinistka skupine That Dog iz Los Angelesa Petra Haden, ki igra v dveh pesmih, poleg nje pa se kot gosta na plošči pojavita tudi trobilca Gabe McNair in Stephen Bradley, ki sta že igrala na turnejah z No Doubt.

Nimrod pomeni za skupino nekakšen nov začetek. Ko so že patentirali svoj pogosto kopirani melodični punk pop stil, se z novim albumom Green Day dvignejo nad že doseženo. Nova plošča ho tako zadovoljila stare oboževalce in presenetila tiste, ki so skupino že odpravljali kot preveč enodimenzionalno. Po tritedenskem odmoru, ki so si ga vzeli po turneji Insomniac, so Billie Joe, Mike in Tre začeli pisati in vaditi pesmi, ki so se kasneje znašle na albumu poimenovanem Nimrod. »Ko je začelo snemanje plošče, sem bil res razdražen,« pravi Billie Joe. »Mislim, da smo odšli v studio z željo, da dokažemo samim sebi, da se hočemo glasbeno bolj izraziti in izraziti, čeprav smo želeli še vedno ohraniti znani značaj Green Day.«

To jim je tudi uspelo. Med vsem prisenčenjem na albumu osemnajst pesmi vsebuje Nimrod tudi

surfersko inspiriran instrumental Last Ride In, z godali posnet Good Riddance ter osebno izpoved o izgubljeni mladosti Walking Alone. »Pesmi, kot so Dominated Love Slave z albuma Kerplunk ali All By

Myself in Knowledge z EP-ja Slappy, so bile kot nekakšna mala vrata. Pokazala so, da zmoremo več. Te pesmi so odprle vrata novim, na primer Good Riddance ali King For A Day.«

»Tokrat se nismo branili pred drugimi glasbenimi stili, ki so nam všeč,« dodaja basist Mike. »Vedno smo pisali različne tipe glasbe. Skladba Longview je na primer jazzy. Prav tako smo prej pisali pesmi, ki zvenijo kot Sesame Street. Vedno se je lahko našlo namige na to, česa smo prav tako zmožni. Sedaj smo tisto, kar se nam je pletlo v glavah, brez predsodkov tudi posneli.«

Dookie in Insomniac sta prodala skupaj štirinajst milijonov izvodov v Združenih državah, vendar skupina z novim albumom ni hotela znova uporabiti obrazca, ki se je ponujal s prejšnjih albumov, da bi prodala še več plošč. »Mislim,

življenja sem žrtvoval za to ploščo. Vsi smo se zelo potrudili. Ob snemanju praktično nismo razmišljali o ničemer drugem, kot le o plošči,« pravi bobnar Tre Cool. »Sedaj čutim ta velikanski občutek olajšanja,« samozavestno dodaja Billie Joe. »Ob poslušanju Nimrod se tako zabavam. Mislim, da je plošča odlična. Je ena najboljših, kar jih je izšlo v zadnjih desetih letih, takšen je vsaj moj občutek. Takšnih reči prej nikoli nisem izjavljal, a vem, da je to izvrstna plošča, in to je najpomembnejše.«

Obsežna svetovna turneja za podporo albuma Nimrod se je začela jeseni leta 1997. Cestno popotovanje jih je pripeljalo tudi v mesta, v katerih skupina ni še nikoli igrala, kot na primer v Južni Ameriki. »Ob igranju pesmi na živih nastopih množici pošiljamo

energijo,« pojasnjuje Tre Cool. »In potem se ta energija vrne nazaj k nam in to je super! Igranje novih pesmi v živo je vedno zabavno. Prav tako že dolgo nismo igrali nekaterih starejših, ki pa bodo sedaj verjetno vzbudile tudi čisto nove občutke.«

Glede na ogromen uspeh Green Day v zadnjih letih se postavlja tudi vprašanje, ali čutijo še vedno isto strast in hrepenenje do svoje

glasbe, kot so jo nekoč. »Po mojem mnenju je,« potrjuje Billie Joe. »Vendar čas nekako vzame svoj davek na vse in tega se ne da zanikati. Glede tega ni izbire, vsaj dokler si odkritosrčen. Odkritosrčnost je najboljši del vsakršne umetniške oblike. Če je nimaš, mislim, da lažeš samemu sebi in svojemu poslušalcu.« »Za punk rock, ki smo ga igrali, se nam je že zdelo, da ne more biti res popularen,« končuje Mike. »Imeli smo punkovske nastope in preprosto opravljali svoje delo. Niti najmanj si nismo predstavljali, da nas bo vse skupaj pripeljalo tako daleč, kot nas je. Ko pa je prišlo do tega, da smo začeli verjeti, da je tudi punk rock lahko res popularen, smo lahko postali le večji in slavnnejši ali pa bi verjetno preprosto razpadli.« Pripravil: T. KOLES

Novice od tu ...

Skupina Dicky B. Hardy si je zastavila skorajda bojni plan, ker jo čaka v letošnjem letu veliko dela. Februarja bi naj izšla njihova druga plošča, na kateri so hiti z njihove prejšnje plošče, s katero se bodo predstavili po Sloveniji. Morda tudi v našem koncu, čeprav so skupine, ki zaidejo k nam, bolj redke. Odpravljajo pa se tudi v Ameriko, kjer naj bi imele nekaj koncertov.

Če se dva glasbenika združita, nastane duet, lahko pa tudi plošča z naslovom Gorim. Katrina je namreč izdala svojo prvo ploščo, na njej pa je štirinajst skladb, katerih večino je napisal multiinstrumentalist in skladatelj Rok Golob. Za skladbo Ne rabim dveh dežnikov je že posnela videospot, videoupodobiti

tev pa bo dobila tudi skladba Bodi moj.

... in tam

Madonna se po tem, ko je postala mamica in drugih novic, razen o materinstvu, sploh ni bilo, spet vključuje v glasbeno življenje. Njen novi album je poln dencea in tehnika, prav kmalu pa se bo z novo predstavo odpravila na veliko svetovno turnejo. Svojo zadnjo turnejo je imela leta 1993.

George Michael je šele pred kratkim priznal, da je na snemanju svojega albuma Older pokadil tudi do 25 džointov na dan. Dodal je tudi, da je kadil zato, da ne bi v tem času pil alkohola, saj potem ne bi zmozel obilice dela. Z lepimi stvarmi se hvališ, George!

Fred Hersch

Jazzovski svet pozna pianista Freda Herscha predvsem kot improvizatorja in komponista z močnim vtisom Earla Hinesa in Ahmada Jamala. Danes dvainštiridesetletni pianist se je pred dvajsetimi leti iz rodne Cincinnati preselil v New York. Širši javnosti pa je vsekakor najbolj znan po svojem albumu iz leta 1994 z naslovom Last Night While We Were Young: The Ballad Album, katerega prihodke, zbrane s prodajo albuma v vrednosti 1.000.000 dolarjev, je podaril skladu za raziskavo aidsa.

Sicer pa je Fred Hersch zelo dejaven glasbenik in je v svoji dvajsetletni karieri naredil že marsikaj. Najraje ustvarja z majhnimi zasedbami, skupaj z basistom in bobnarjem. Prav tako se zelo posveča tudi solističnemu nastopanju in snemanju. V nekaj zadnjih letih je njegova dejavnost zaenkrat dosegla vrhunec, saj je v dokaj kratkem času posnel kar veliko plošč. Prva od teh je plošča z naslovom The Fred Hersch Trio Plays ... (Chesky). Na njej so skladbe avtorjev, kot so Wayne Shorter, Miles Davis in Ornette Coleman, skupaj s takratnim triom, v katerem sta sodelovala še basist Drew Gress in bobnar Tom Rainey. Kmalu zatem je podpisal pogodbo za založbo Nonesuch Records, za katero je kmalu posnel dva albuma. To sta albuma Passion Flower, na katerem Fred preigrava klasike Billa Strayhorna, in solistični album z naslovom Fred Hersch Plays Rodgers And Hammerstein. Lansko leto je sklenil s ploščo Thirteen Ways za založbo GM.

Na najnovejšem albumu, ki je izšel januarja letošnjega leta, Fred nadaljuje s solistično obdelavo legendarnih skladateljev, med katere sodi tudi Thelonius Monk. Na plošči z naslovom Thelonius: Fred Hersch Plays Monk (Nonesuch) je prav njegova glasba. Kot solist je Fred začel nastopati pred kratkim. O tem pravi: »Pri igranju sem vedno posvečal veliko pozornost zvoku in barvi tona. Ko igram sam, brez

spremljave, sem lahko obenem aranžer in improvizator. Svoboda v glasbi mi pomeni največ in s solističnimi izvedbami sem temu najbliže.«

Kmalu ima Fred Hersch namen izdati album v duetu, in sicer z izvrstnim kitaristom Billom Frisellom. Pričakujemo lahko zelo zanimivo ploščo.

Bobnarja Simona Phillipsa gotovo poznate že vsi. Čudežni dečko je že kmalu začel z igranjem bobnov in se kmalu uveljavil kot zelo nadarjen studijski bobnar. Čeprav je bil glasbeno skoraj neizobražen, so ga k sodelovanju povabili takšni mojstri, kot so Mick Jagger, Stanley Clark, Jeff Beck, Al De Meola in drugi. Po smrti Jeffa Porcara, bobnarja superskupine Toto, je stalno mesto bobnarja v tej skupini zasedel prav Simon. Poleg sodelovanja s skupino Toto pa se že kar nekaj časa ukvarja tudi s svojim projektom. Za sabo ima štiri studijske plošče z glasbo, ki so jo v sedemdesetih letih imenovali fusion. Mešanica rocka, jazza, funka in še česa je torej glasba, ki jo bomo slišali 10. februarja ob 20. uri v Festivalni dvorani v Ljubljani. Skupaj z njim bodo tokrat nastopali kitarist Andy Timmons, klavirist Jerry Watts, basist Jeff Babko in saksofonist Wendell Brooks. Kot predskupina bodo nastopili Rok Golob & Stop The Band.

IZTOK R.

MUSIC
S-H-O-P

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: NSTSNMV
1. BETTER DAY - Ocean Colour Scene
2. YOU MIGHT NEED SOMEBODY - Shola Ama
3. MY FAVORITE THINGS - OMC
4. RAIN DAY - 10.000 Maniacs
5. TOWN - Natalie Imbruglia
6. TOO MUCH - Spice Girls
7. WHO PER LEI / ICH LIEBE FÜR SIE - Andrea Bocelli & Judy Weiss

PREDLOGI:
1. I NEVER LOVED YOU ANYWAY - The Corrs
2. GOIN' TO VEGAS - Jimmy Ray
3. TO MAKE YOU FEEL MY LOVE - Billy Joel

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELIČASTNIH
1. ZNAM ŽIVET (na tleh) - Tinkara Kovac
2. NORO - Zasavci
3. DVE POMLADI, DVE JESENI - Viktorija
4. KO TI VSE NAROBE GRE - Leteči potepuhi
5. ROKI MOJA - Jan Plestenjak
6. EN KORAK NAPREJ - Vili Resnik
7. ODVAJAM - Sunny Orchestra

PREDLOGI:
1. OPOSTI MI - Braco Koren
2. ZVEZDATO NEBO - Vladimir Samec
3. LJUBEZEN GRE SKOZI ŽELODEC - Adi Smoler

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKOM, CEKRON PA Z MARELOF
1. NOČOJ SE VESELIMO - Slovenski muzikantje
2. MARIČKA OČETU - Slovenskogrški kvintet
3. VEČELO V KAMNIK - Ans. bratov Poljanšek
4. NE JOČI, DEKLE - Igor in Zlati zvoki
5. NAŠA POLKA - Vnski
6. MENTOL BOMBON - Gamsi
7. JOKAL BI S TEBOM - Štirje kovači

PREDLOGI:
1. BOG NAM ZMI DOMOVINO - Bobri
2. KAJ BI SVET BREZ MUZIKE - Štajerskih 7
3. CE BO ŠLO PO SREČI - Zasavci

Izbrane kupone pošljite do četrta, 12. februarja 1998, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 6

Glasbeni za skladbo - tuja:

domaća:

narodnozabavna:

ime in priimek ter naslov:

Narodnozabavna uganka

Narodnozabavno glasbo poslušate, ker je vedno vesela, ker se z njo zbijate, ker je prijetna za dušo, ker vas ob njenem ritmu zasrbiijo pete, ker opeva lepoto slovenske pokrajine in še kaj. Izžrebali pa smo dopisnico Marije Mikl, Čakova 3, 9244 Vdem ob Ščavnici. Čestitamo! Novo vprašanje:

Kdo sedaj prepeva popularno skladbo Ne joči, dekle?

Odgovor:

Kupon št. 38

Odgovore pošljite do 13. februarja na naš naslov: Vestnik, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom za »narodnozabavno uganko«.

MURSKO - MORSKI VAL s turistično agencijo RELAX iz Murske Sobotice postavlja v vsaki sredini večerni oddaji od 21.45 do 22.45 nagradno vprašanje.

Tokratno se glasi:

Morje pokriva 71 % zemeljskega površja. Kateri oceani ga sestavljajo?

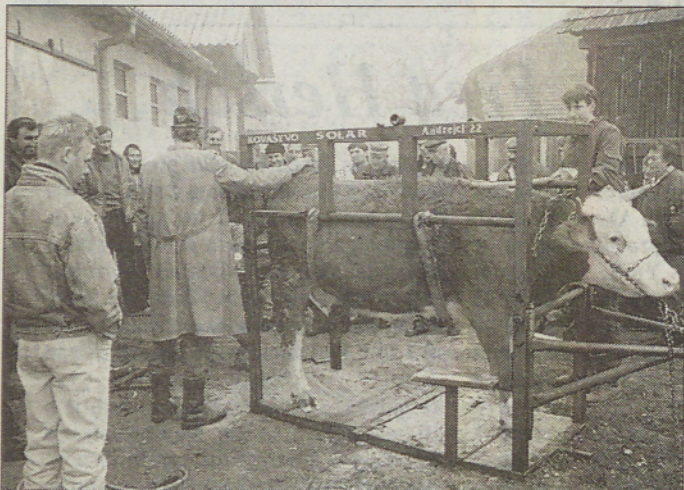
ODGOVOR:

Odgovore pošljite najkasneje do 11. februarja 1998 na naš naslov: Murski val, za oddajo MURSKO-MORSKI VAL, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota. NAGRADA: Prvomajski Relaxov klub v Novigradu.

KUPON ŠT. 49!

Demonstracijski prikaz rezanja parkljev pri kravah

Tudi kravam je potrebna temeljita nega

Pred kratkim je bilo prikazano rezanje parkljev na kmetiji Stanka Glavača v Beltincih. Ta prikaz je za kmete pripravilo rejsko društvo iz Beltincev ob pomoči kmetijske svetovalne službe. Rezanje parkljev (delo je potekalo ročno) so prikazali na kravi Šargi lastnika Stanka Glavača. Delo je opravil kovač Evgen Solar iz Andrejca, strokovni prikaz z obrazložitvijo pa je vodil veterinar z Veterinarske postaje Murska Sobota. Tako so si kmetje lahko ogledali, kako je kravo potrebno pripraviti na to opravilo, da čim manj občuti bolečine. Kovač Evgen Solar iz Andrejca je za takšno opravilo usposobljen, saj se s tovrstnim delom ukvarja že nekaj let. Kot nam je dejal, ima za tovrstna opravila posebej pripravljen boks, kjer kravo priveže, nato pa se loti obolenih parkljev. Ob koncu demonstracijskega prikaza nam je še zaupal, da je takšen način za krave zelo zdrav in bi morali kmetje vsaj enkrat letno kravam očistiti parklje.

Besedilo in fotografija: Jože Žerdin

Koruza na Krapju

V letu 1997 smo preskušali tudi koruzne Bc-hibride. Včasih so bili ti hibridi na našem območju mnogo bolj zastopani, potem pa so »odšli« malo v pozabo. Nekateri te koruzne hibride še vedno dobro poznate in v tem preskusu smo hoteli prikazati, kateri Bc-hibridi se pojavljajo pri nas in so vam dosegli.

Preskus je bil nastavljen pri kmetovalcu Marjanu Kranjcu s Krapja 13, preskus pa je nastavila in ga ovrednotila svetovalka Marjana Sovič.

Preskus je bil demonstracijski, dolžina vrste je bila 250 m, število vrst na parceli pa 44 (11 hibridov je bilo posejanih vsak v 4 vrstah).

Tip tal: tla so bila peščeno-ilovnata.

Oskrba z vodo: v glavnem je bilo zadosti vode, rastline so doživele manjši stres le pred cvetenjem in po njem.

Predposevek: prvo leto pred preskusom, leta 1996, je tu bila pšenica, še leto nazaj pa koruza.

Gnojenje: osnovno gnojenje je bilo opravljeno spomladi, ko je bilo pognojeno z govejo gnojilko v količini 30 m³, tik pred setvijo je bilo 30. 4. 1997 pognojeno z NPK 9/18/18 v količini 900 kg/ha in istega dne še z ureo v količini 300 kg/ha.

Varstvo pred plevlji: takoj po setvi in pred vznikanjem je bilo poskropljeno s kombinacijo TROPHYJA (aktivna snov acetoklor + diklormid) v količini 1,5 l/ha in STOMPA (aktivna snov pendimetalin) v količini 3 l/ha; kasneje, 21. 5. 1997, je bil kot korekcijsko škropljenje uporabljen še RING (prosulfuron + primisulfuron) v ko-

ličini 25 g/ha.

Preskus je bil zelo kakovostno izveden. Organiziran je bil tudi dan polja, katerega se je udeležilo veliko kmetovalcev, pridružili pa so se nam tudi strokovnjaki z BC-inštituta in iz podjetja Semevit Lenart, ki so tudi priskrbeli koruzno seme.

Datum setve: 1. 5. 1997.

Datum spravila: 9. 10. 1997.

Preglednica 1: Preskus koruznih hibridov na Krapju 1997

hibridi	Pridelek kg/ha (zrna)	Odel. vlage (izraja)	Gostota rasti/ha ob spravilu	Zrelostni razred FAO	Pridelek sušenega zrna kg/ha
BC 175	10.390	21,08	73.950	250	11.322
BC 278	12.921	28,56	74.460	270	15.555
BC 272 - ETA	11.084	29,47	68.850	290	13.515
BC 222	12.446	31,19	69.870	300	15.555
BC 318	11.187	31,90	67.830	350	14.127
FANT 36	11.111	30,09	68.340	370	13.660
BC 3786	12.122	30,94	69.870	380	15.096
YUMBO 48	14.457	34,29	72.420	480	18.921
BC 488 B	14.310	34,07	71.910	470	18.666
BC 408 B	12.109	32,83	74.970	490	15.504
BC 5982	15.350	32,06	75.990	540	19.431

Tretje ocenjevanje domačih žganih pijač in sadnih vin

Osemindvajset zlatih medalj

Sadarsko društvo Pomurja je pripravilo že tretje ocenjevanje domačih žganih pijač in sadnih vin, strokovna komisija pa je tokrat dobila v ocenitev kar 102 vzorca žganih pijač in 9 vzorcev sadnih vin. Spodbudno je, da se kakovost vzorcev iz leta v leto izboljšuje, saj je bilo na prvem ocenjevanju zaradi neustrezne kakovosti izločenih 12 vzorcev, lani so izločili 7 vzorcev, letos pa le enega.

Vino meseca februarja iz Ljutomerske kleti

Že lani vinar leta

Slovenska vinska akademija Veritas nadaljuje z izborom vin za Veritasovinski nakupovalni vodnik. Vina, ki jih še naprej jemljejo iz prodajne mreže, ocenjuje posebna strokovna komisija, ki za vino meseca izbere tisto vino, ki doseže najboljše razmerje med kakovostjo in ceno.

Med 21 slovenskimi vini, predvsem mladimi, letnika 1997 je komisija za vino meseca februarja izbrala laški rizling iz Ljutomerske kleti. Za ljutomerski laški rizling, letnik 1996, je zapisala, da je to kakovostno donegovano polsuho vino z lepo izraženo cvetico in oromo, po okusu pa prijetno in lepo razvito vino z nekoliko višjo kislino. Z dvema zvezdicama vinske kakovosti se Ljutomerčanov laški rizling uvršča med zelo dobra slovenska vina, ker je treba zanj odšteti manj kot 500 tolarjev, pa se po ceni uvršča v spodnji cenovni razred.

Vino meseca februarja je tako postalo vino iz kleti, ki se je lani največkrat ponašala z vinom meseca in ji je tako tudi ob koncu leta pripadel laskavi naziv vinar leta 1997.

L. KOVAČ

Med vzorci sadnih vin so štirje prejeli zlato, eden srebrno in trije bronasto priznanje, za žganja pa so podelili 24 zlatih, 69 srebrnih in 8 bronastih priznanj, če ne bi močno poostriili kriterijev ocenjevanja, pa bi bilo število zlatih priznanj še večje. Med žgani je prevladovalo slivovo, saj so pridelovalci dali v ocenitev kar 39 slivovk, med slivovimi žgani pa so izbrali tudi najboljše in jim dodelili šampionski naslov. Tega je s svojo slivovko osvojil dr. Lojze Slavič iz Radenec, drugo mesto pa si delila Sonja Pasičnik iz Kuštanovec in Karel Gjergjek iz Otovec.

Med vsemi žgani je najvišjo oceno 18,50 točke prejela viljamovka Mitje Slavinca iz Murske Sobote, med višnjevinami je zmagala Marta Horvat iz Moščanec, med vinskimi družina Pelc iz Okoslavca, med breskovimi Stefan Pintarič iz Martjanec in med hruskovimi Anton Lesic iz Otovec. Največ vzorcev je dal v ocenitev Drago Škraban iz Murske Sobote, in to kar 20 aromatičnih žganj.

Sadarsko društvo Pomurja pripravlja 18. in 19. februarja predavanje o žganju in pripravi na žganjekuho. Predavanje bo ob 15. uri pri Smodišu v Otovcih, predavanje in demonstracijo žganjekuhe pa bo pripravil priznani strokovnjak Šabanovič iz Sentilja. V. SMODIŠ

Predavanja Kmetijskosvetovalne službe za Pomurje

10. 2. 1998 ob 10.00 bo predavanje z naslovom **Kaj čaka sadjarje ob vstopu v EU, Ekonomika v sadjarstvu**, predavala bosta g. Milko Kranjc, GIZ Slovenije, ga. Tanja Strniša

10. 2. 1998 ob 9.00 bo v dvorani KZ Videm, Sveti Jurij ob Ščavnici predavanje **Pristop k urejanju kmetijskih zemljišč**, predavatelja bosta Zita Flisar-Novak, dipl. inž. agr., Marijan Potisk, UE Gornja Radgona

10. 2. 1998 ob 10.00 bo v dvorani kulturnega doma v Dobrovniku predavanje na temo **Spomladanski ukrepi v ozimnih žitih in priprave na setev**, predavatelja Metka Barbarič, dipl. inž. agr., Evgen Sep, dipl. inž. agr.

10. 2. 1998 ob 17.00 bo v Lendavi v I. osnovni šoli predavanje na temo **Tehnika škropljenja**, predaval bo Andrej Kraner, dipl. inž. agr.

11. 2. 1998 ob 9.00 bo v Ivanovcih seminar iz vinogradništva, tečaj bo vodil Ernest Novak, dipl. inž. agr.

11. 2. 1998 ob 9.00 bo v dvorani KS v Turnišču predavanje na temo **Spomladanska oskrba žit in priprava na setev**, predavatelja Metka Barbarič, dipl. inž. agr., Franc Režonja, inž. agr.

11. 2. 1998 ob 9.00 bo v dvorani KS v Turnišču predavanje na temo **Prednosti prašičereje, vpliv pasme na kakovost mesa**, predavateljica bo Zorica Abraham Panič, dipl. inž. agr.

12. 2. 1998 ob 9.00 bo v Zenkovcih predavanje **Napake pri pridelovanju voluminozne krme; plevelna flora v žitih in koruzi; zatiranje plevelov in bolezni; ohranjanje rodovitnosti tal**, predavali bodo mag. Stanko Kapun, dipl. inž. agr., Metka Barbarič, dipl. inž. agr., Zita Flisar-Novak, dipl. inž. agr.

12. 2. 1998 ob 10.00 bo v prostorih KSS v Lendavi predavanje na temo **Vzgoja sadik vrtnin**, predavatelja bosta Drago Belec, inž. agr., Andrej Grof, inž. agr.

13. 2. 1998 ob 9.00 bo v Bodoncih predavanje **Ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal; direktna setev - izkušnje iz ZDA**, Zita Flisar-Novak, dipl. inž. agr.

V Radgonskih gorica zadnje dejanje lanske vinske letine

Svečnično vino za sladokusce

Trgatev, ki so jo v mrzlem februarjem dopoldnevu, na svečnicu, opravili v podjetju Radgonske gorice, je bila gotovo med zadnjimi lanskega letnika, v zgodovini podjetja pa so grozdje nekega vinskega letnika tako tudi prvič potrgali šele v naslednjem letu. V vinogradu na Janževem Vrhu, nedaleč od parcele, kjer so imeli v začetku decembra Miklavževu trgatev, so pustili okoli 800 trsov chardonnaya, tako direktor Škrobar kot enolog Filipič pa sta bila z boro zadovoljna. Čeprav razmere za ledeno trgatev niso bili najidealnejše, se zaradi tega niso hudovali, saj so v moštu namerili dobrih 200 Eoxlejevih stopenj sladkorja, s tem pa presegli celo kriterije za najboljšo kakovost - suhi jagodni izbor, za katerega je potrebnih 154 Eoxlejevih stopenj.

Res da je iz stiskalnice nateklo le kakšnih 200 litrov mošta, bo pa zato iz njega nastala zlahka kapljica, ki jo bodo prodajali pod imenom svečnično vino, suhi jagodni izbor in čez leto ga bodo vinski sladokusci že lahko poskusili. Za polnilev bodo izbrali posebne 0,2-litrne steklenice v obliki sveče. Sicer pa v Radgonskih gorica iz leta v leto namenijo vedno več pozornosti kakovosti, zato tudi posebnim tr-

gavam namenijo vedno več pozornosti. Ob že uveljavljeni in tradicionalni Miklavževi trgatevi se ponašajo tudi s poznimi trgatevami različnih sort ter z izbori, za lanskega letnika pa pravijo, da bo eden najboljših v tem stoletju, po količini in kakovosti skupaj pa gotovo najboljši.

S suhim jagodnim izborom se bodo ponašali tudi v vinogradniškem in vinarskem podjetju Kapela, kjer so zadnji pridelek pospravili konec prejšnjega tedna. Tudi to vino bodo napolnili v posebne unikativne steklenice, namenjene bo za posebne priložnosti ter primerne za poslovna in druga darila.

Tekst in fotografija: LUDVIK KOVAČ

Turnišče: cene pujskov

Na turniskem sejmu so minuli četrtek ponujali 24 pujskov, starih do 9 tednov in težkih do 22 kilogramov. Za par je bilo potrebno odšteti od 16.000 do 17.000 tolarjev, lastnike pa je zamenjalo 17 živali.

KREKOVA BANKA

ZA NOVE SODELAVCE

V poslovni enoti Krekove banke v Murski Soboti, ki si z uspešnim poslovanjem v Krekovem duhu nenehno prizadeva negovati zaupanje varčevalcev ter plemeniti njihovo premoženje, si želimo dobrega sodelavca,

REFERENTA - BLAGAJNIKA

Razmislite o sebi in se predstavite!

Ste komunikativni in na delovnem mestu radi urejeni?

Vas veseli delo z ljudmi?

Imate srednješolsko izobrazbo ekonomske smeri vsaj dve leti delovnih izkušenj v bančništvu?

Poznate blagajniško poslovanje in osnove računalništva?

Napišite nekaj o sebi, priložite potrdila o izobrazbi in svojo prijavo pošljite v osmih dneh na naš naslov: Krekova banka d.d., Slomškov trg 18, 2000 Maribor.

Spoznajmo se in prepričajte nas!

Tako boste lahko postali naš sodelavec za določeno 6 mesecev, s polnim delovnim časom in z zanimivim delom, kar vam zagotavlja bogato pridobivanje izkušenj in osebno zadovoljstvo.

Skupaj si bomo prizadevali uresničevati naše cilje.

Da bo danar v gladih blagajnika

Pomurskim psoriatičnim bolnikom na njihovi poti k soncu

Luskavica in njeno zdravljenje (IV)

Lekarnar, kdor zna noč temno razjasnit, ki tare duha – In zdravilo, kar položi jutranjo roso ob svitu na vrt in dete na matrine prsi

Mehanizem delovanja ni znan, nekatere avtorji pravijo, da ga je iskati v fotosenzitivni reakciji, preobčutljivostni reakciji na osvetljeni koži, drugi spet, da ne. Seveda pa je zdravljenje varno le pod zdravniškim nadzorom, pri samozdravljenju pa bolnikom odsvetujemo sončenje in umetno obsevanje med uporabo katranskih pripravkov.

Prav tako svetujemo, da o vsakem samozdravljenju obvestijo svojega zdravnika. Katrani niso primerni za nosečnice in doječe matere, saj naj bi bili nekoliko kancerogeni, rakotvorni. Drugače naj bi bili dokaj varni, možno pa je, da povzročijo draženje kože, ekcem in nastanek tako imenovanih katranskih izpuščajev. Tedaj je treba ožjo temeljito izprati z vodo.

Ne smejo se nanašati na vneto in poškodovano kožo, prek katere se lahko vsrkali v telo in delovali srupeno zaradi vsebujočih fenolnih spojin. Previdna naj bo raba na obrazu, na pregibnih mestih kože in spolovilih, ne smejo priti v stik s sluznico, denimo očno. Očiščeni manj obarvajo kožo, lasje in oblačila, a nekateri avtorji pravijo, da so manj učinkoviti.

Ugotavljali so kancerogenost pri luskavičnih bolnikih. Po raziskavi iz leta 1980 pri 59 bolnikih naj bi večji odmerki katranov v

kombinaciji s sevanjem UV zvečali tveganje pri obolenju za rakom. Kasnejši raziskavi 1981. trditve nista potrdili najprej pri 260 psoriatičnih bolnikih, ki so se zdravili s katrani in svetlobo UV povprečno 20 let, nato še druga raziskava pri 719 bolnikih, ki so se s katrani prav tako zdravili daljše obdobje.

Zdravila za zdravljenje pod zdravniškim nadzorom

Zdravljenje luskavičnih bolnikov je zelo zahtevno, za bolnika zvečine neprijetno, zdravila pa so z mnogimi pastmi, zato ne more in ne sme potekati brez zdravniškega nadzora. To velja tako za lažje kot težje oblike bolezni.

Zanimanje za luskavico se je zadnje čase zvečalo tako teoretično v znanstvenih krogih kot praktično v farmacevtski industriji. Razvili so nekaj novih zdravil, nekaj jih je v fazi kliničnega preiskovanja, nekaj jih je na voljo samo na zahodu. Zelo obetavni sta skupini zdravil, ki izhajata iz vitaminov A in D, pa tudi iz dithranola izpeljujejo nova, učinkovitejša in varnejša. Prvi od sorodnikov vitamina D je kalcipotriol (Daivonex, Psorcutan), ponj ho-

dijo nekateri slovenski bolniki v Avstrijo. Tudi to zdravilo ima svoje omejitve in njegova raba seveda zahteva zdravniški nadzor.

DITHRANOL (cignolin). Je indijanskega izvora. Njegov predhodnik krizarobin je najučinkovitejša sestavina praška goa, najstarejšega zdravila za luskavico, ki so ga Indijanci pridobivali iz vzhodnobrazilske metuljnice Andira araroba in ga že pred več sto leti uporabljali proti gobastim kožnim obolenjem. Verjetno so ga Portugalci že v 18. stoletju izvažali v druge portugalske kolonije, od tam pa denimo prek Goe v vse druge dežele, kjer je bila potreba po zdravljenju kožnih bolezni. V 1. svetovni vojni se je prašek komaj še dobil, zato je firma Bayer sintetizirala podobno spojino dithranol, soznačnici sta antralin in cignolin, to pa sta Unna in Galewski 1916. vpeljala za zdravljenje luskavice. Se danes je bistvena učinkovina za zunanje zdravljenje. Rabi se skupaj s salicilno kislino (Psoraleon MT) ali sečnino (Psoradexan). Mehanizem delovanja še vedno ni do konca pojasnjen. Ima citostatični vpliv na keratinocite, zavira njihovo delitev v zarodni vrhnji plasti kože.

JANEZ ŠPRINGER, mag. farm.

GALEX
d.d.
MURSKA SOBOTA

Cene sadja in zelenjave

Zelenjava	M. Sobot	G. Radgona	Ljutomer
jabolka	80	150	120
hruške	260	-	470
banane	215	200	200
limone	236	300	280
grozdje	950	980	1000
ananas	340	390	400
parazični	137	235	210
mandarine	190	240	220
grenolke	236	-	260
kivi	420	450	410
paradižnik	390	450	450
poprta	550	590	600
krompir	60	90	70
solata	260	279	250
radič	330	400	350
korenje	140	200	200
zeleno zelje	66	80	70
rdeča zelje	100	-	120
kisla repa	144	-	200
kislo zelje	144	180	200
čebula	170	150	150
ohrevi	194	-	250
kisljake zelje	120	-	120
česan	420	450	450
cvetača	340	280	300
šampioni	660	-	550
jajca	20	22	24
ščetel v zrnju	321	300	300
oreheva jedrca	1050	450	450
suha figa	800	890	680
suha sliva	800	550	600
med	950	600	-
lešniki	1050	-	1399
kozovov oreh	340	-	250
razlao	410	-	480

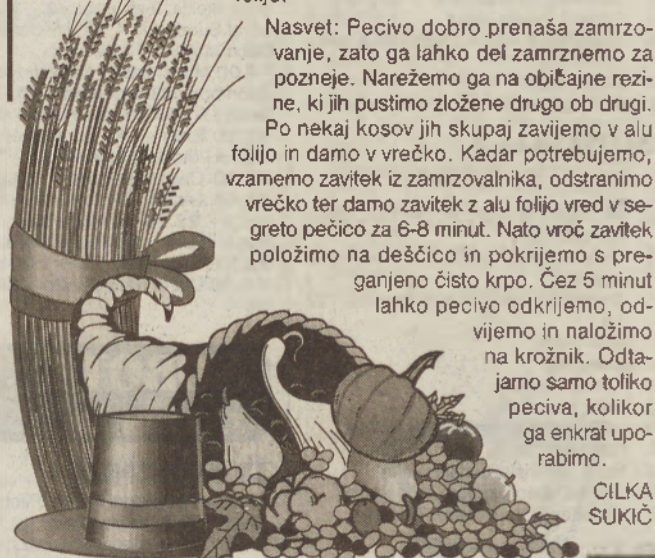
Rozinov kolač k čaju in kavi

Potrebujemo (količine za dva ozka, podolgovata rebrasta modela): 30 dag moke, 8 dag gustina, 15 dag rozin, 30 dag zmečane margarine, 25 dag sladkorja (najboljše v prahu), 1 vaniljev sladkor, 1 pecilni prašek, 3 žlice dobrega belega vina, 6 jajc, 15 dag mlelih orehov, 1/2 žličke soli, 1/2 žličke mletega cimeta, margarino za premaz modelov in bele kruhove drobtine za posipanje modelov.

Podolgovate (lahko rebraste) modele izdatno namažemo z margarino in potresemo s kruhovimi drobtinami. Pečico segrejmo na 190 °C.

Rozine operemo z vročo vodo in osušimo s krpo. Zmečano margarino (ali maslo) penasto umešamo s sladkorjem, vanilijo in limonino lupino. Drugo za drugim (eno po eno) dodamo jajca in še penasto umešamo ter dodamo vino. Moko zmešamo z gustinom (jedilnim škrobom) in pecilnim praškom ter presejemo skozi gosto sito. Rahlo premešamo z ročno (ne z električno) metlico. Dodamo še rozine, orehe, cimet, sol. Mešamo rahlo samo toliko časa, da se masa poenoti. Razdelimo v dva modela in spečemo.

Peče naj se počasi, po potrebi pokrijemo z alu folijo.

Nasvet: Pecivo dobro prenaša zamrzovanje, zato ga lahko del zamrznemo za pozneje. Narežemo ga na običajne rezine, ki jih pustimo zložene drugo ob drugi.

Po nekaj kosov jih skupaj zavijemo v alu folijo in damo v vrečko. Kadar potrebujemo, vzamemo zavitek iz zamrzovalnika, odstranimo vrečko ter damo zavitek z alu folijo vred v segreto pečico za 6-8 minut. Nato vroč zavitek položimo na deščico in pokrijemo s preganjeno čisto krpo. Čez 5 minut lahko pečico odkrijemo, od-

vijemo in naložimo na krožnik. Odtajamo samo toliko peciva, kolikor ga enkrat uporabimo.

CILKA SUKIČ

Cene rabljenih avtomobilov

Minulo nedeljo so na sejmu rabljenih avtomobilov v Murški Soboti prodajali 21 avtomobilov, prodali pa so dva.

Znamka	Letnik	prev.km.	Cena
Renault Clio RN 1.2	1993	37.000	9.600 DEM
Renault 5 Campus	1993	50.000	7.100 DEM
BMW 316	1987	113.000	7.800 DEM
Suzuki Swift 1,3 GS	1990	95.000	7.900 DEM
Rover 216 Si	1996	17.000	21.000 DEM
Golf Diesel 1,6	1989	125.000	8.700 DEM
Zastava 126 PGL	1989	42.000	1.000 DEM
Lada Samara 1,3	1987	112.000	1.700 DEM
Mercedes 190 D	1985	172.000	12.000 DEM

14. februar – valentinovo

Ste že slišali, da spomladi razsaja huda bolezen? To je ljubezen. Verjetno poznate misel: »Zlivenje je prekratko, da bi storili vse, kar si želimo, eno pa moramo – ljubiti!« Ljubezen ne pozna meja, ljubezen prebiva vse. Valentinovo, 14. februarja, je praznik ljubezni.

In kaj pričakujemo od tega dneva? Dobro besede, drobno pozornost – darilo. Ljudje smo zadovoljni z različnimi stvarmi, prinašamo oblačila, kozmetiko ali kakšno drugo uporabno darilo. Kar koli podarimo, brez cvetja ne gre. Vrtnica je simbol za cvetlično nasploh. Zaradi tamno rdečega svojega cveta, izrazitosti in čistosti plemenitega vonja je res tralica cvetličnega sveta. Vrtnica, pa naj bo rdeča ali kakšne druge barve, je simbol ljubezni. Veliko rat podarimo velika darila, velike sote denarja, pa kljub temu nismo zadovoljni. Pogosto pa nas prav majhen šopek zares razveseli in osreči.

Tokrat podarimo za valentinovo prirčen bidermajerski šopek ali šopek teloha ali eno samo vrtnico. Presenetite svoje sodelavke, sodelavce z drobno pozornostjo, s cvetjem, s tem čudovitim delčkom narave. 14. februar ni samo dan zaljublencev, je dan pričakovanja, in ker je ljubezen eno od velikih čustev človeka, naj bi ta dan pripravili presenečenje. Valentinovo je cvetno obdarovanje, z njim preženemo zimo in se veselimo prihajajoče pomladi.

Floristi nam v cvetličarnah znajo svetovati, kakšno vrsto cvetja vzeti oziroma podariti prijateljici, prijatelju, sodelavki, kakšno cvetje podariti za poslovni obisk. Pa poglejmo, kakšno simboliko izražajo nekatere vrste cvetja: bela vrtnica – ti zavračam tvojo ljubezen, a jaz umiram; rdeča vrtnica – goreča ljubezen; lilija – čisto brezmadežno bodi tvoje srce; vijolica – samo skrita ljubezen osrečuje; pasijonka – potrpi, ljubi, upaj; kovačnik – daj mi upanje; marjetica – jaz sem srčno dober; hiacinte – ali te smem ljubiti, kajti skromnega potrpežljivca čaka sladko plačilo.

Sicer pa vam prepuščamo, da izberete najljubši cvet in obdarite tiste, ki so vam pri srcu, ki jih cenite. Torej, če vam besede ne dopuščajo, povejte z rožami.

OLGA VARGA

PO OKNA IN VRATA JELOVICA

SEDAJ V BTC

Škofjeloška Jelovica je preselila svoje predstavništvo iz Cankarjeve ulice v prostore BTC-ja v Murški Soboti.

Velik prostor, opremljen z razstavljenimi vzorci oken, notranjih in vhodnih vrat vam omogoča, da si mirno ogledate in izberete izdelke iz prodajnega programa Jelovice.

Vodja predstavništva gospod Alojz Klemenčič in gospa Ema Bari vam zagotavljata, da se hodi v novem razstavnem salonu dobro počutili in dobili tudi vso strokovno pomoč ter nasvete.

Odprto

vsak delavnik od 8.00 do 17.00 ob sobotah od 8.00 do 12.00.

JELOVICA

Predstavništvo Murška Soboti, Nemčavci 1d (BTC) tel./faks: (069) 22 921

V PETEK, 13. FEBRUARJA od 9.00 do 18.00 IN
V SOBOTO, 14. FEBRUARJA od 9.00 do 12.00 BO

INFORMATIVNI DAN
V DEKLIŠKEM DIJAŠKEM DOMU LIZIKE JANČAR

DEKLETA IN STARŠI, SPOZNAJTE NAS IN NAŠE CILJE:

- SKRB ZA ČIMBOLJŠI UČNI USPEH •
- AKTIVNA IZRABA PROSTEGA ČASA •
- PRIJETNO IN USTVARJALNO VZDUŠJE •
- PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI NAŠIH DIJAKINJ JAVNOSTI •

PRISRČNO VABLJENI!

DIJAŠKI DOM LIZIKE JANČAR

TITOVA 24 A, 2000 MARIBOR, telefon: 062-30-046-66

PETEK 6. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

8.35 Lutkovna igrlica
8.50 Narava od blizu, nemška nanizanka
9.20 Humanistika
9.50 Parada plesa
10.10 Oh, dr Beeching, angleška nanizanka
10.45 Vrtnec rož, francoska nadaljevanka, 2/14

12.00 Oddaja o Slovenski vojski
12.30 Ljudje in zemlja
13.00 Poročila
15.50 Zgodbe iz školjke
16.20 Mostovi
17.00 Obzorje
17.10 Po Sloveniji
17.30 Sprehodi v naravo
17.45 Risanke
18.20 Novi raziskovalec, ameriška serija
19.10 Risanke
19.30 Dnevnik
20.05 Nagano '98
20.35 Storyville, ameriški film
22.35 Odmevi, vreme, šport
23.20 Newyorška vročica, ameriška nanizanka
23.55 Mojstri jazza
1.00 Novi raziskovalec, ameriška serija

TV SLOVENIJA 2

9.30 Pepa in Pepe, španska nanizanka
10.00 Šport
15.30 Bo uspeh pokvaril Rocka Hunterja?, ameriški film
17.30 Moje pasje življenje, ameriška nanizanka
18.05 Anna Maria, nemška nadaljevanka, 12/14
19.00 Kolo sreče
19.30 Videoring
20.00 Tomaž Domicelj
21.00 Koncert
21.35 Veliki miti in skrivnosti 20. stoletja
22.05 Noč polna dežja, ameriški film
23.50 Profit, ameriška nadaljevanka
2.00 Zimske olimpijske igre '98, studio
2.55 Otvoritev ZOI, prenos iz Nagana

POP TV

10.00 Senca - 11.00 Esmeralda - 12.00 Misija. Zvezde - 13.00 POP kviz - 13.30 Na zdravje! - 14.00 Obalna straža ponoči - 15.00 Power Rangers - 15.30 Esmeralda - 16.30 Senca - 17.30 POP kviz - 18.00 Roseanne - 18.30 Acapulco H. E. A. T. - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Prva izdaja - 21.00 Dosjeji X - 22.00 Psiho, ameriški film - 0.00 Poskropljena, erotični film - 1.30 24 ur

TV GAJBA

9.00 24 ur - 9.30 Borzni monitor - 15.00 Highlander - 16.00 Krila - 16.30 Taks - 17.00 Supermanove dogodivščine - 18.00 Harry in Hendersonovi - 18.30 Živa, regionalni program - 19.30 Mulci - 20.00 Izbor filmske zvezde: John Travolta (090 91 51), Richard Gere (090 91 52), Patric Swayze (090 91 53) - 22.00 M. A. S. H. - 23.00 Mesto prekleth - 0.00 Živa

STUDIO AS

9.30 - GNES; 10.00 - ZAKOJ PA NEJ; 11.00 - Risanke; 12.00 - Videostrani; 16.00 - GNES; 16.30 - ZAKOJ PA NEJ; 17.30 - Videostrani; 18.30 - Slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku; 19.00 - GNES, informativna oddaja; 19.30 - TV Dnevnik; 20.00 - GNES; 20.30 - VIDEOBOOM 40; 21.25 - NAJ SPOT; 22.30 - GNES, ponovitev; 23.00 - Videotop; 23.50 - Erotika; 01.00 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.25 Pastir, nadaljevanka - 13.15 Santa Barbara - 14.00 Poročila - 14.05 Z namenom in razlogom - 15.10 Otroški program - 15.40 Poročila - 15.45 Izobraževalni program - 17.00 Hrvaška danes - 18.00 Kolo sreče - 18.35 Govorimo o zdravju - 19.30 Dnevnik - 20.15 Sedem vrhov, potopisna serija - 20.50 Po naši lepi - 22.10 Opazovanja - 22.45 Tednik - 23.45 Poročila - 23.50 Oddelek za umore, nanizanka - 0.40 Nasloni se name, ameriški film - 2.25 Koncert - 3.00 Zimske olimpijske igre, prenos otvoritve - 5.00 Sedmi element - 5.50 Sedem let zvestobe, ameriški film

TV HRVASKA 2

14.55 Koledar - 15.05 Fantomska dama, ameriški film - 16.25 Za otroke - 17.05 Pastir, nadaljevanka - 17.55 Iz sveta znanosti - 18.25 Mojstrovine svetovnih muzejev - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.15 Stranka, nadaljevanka - 21.05 Poročila - 21.20 Cosby - 21.50 Žrtve za žrtve, ameriški film - 23.30 Smrtonosna iluzija, ameriški film

TV MADZARSKA 1

5.30 Vaška TV - 5.50 Sončni vzhod - 9.35 Vino in oblasi - 10.05 Ponovitve - 11.15 Savannah - 12.00 Zvon, ura novic - 13.55 Peterica na otoku - 14.25 Martin Chuzzlewit - 15.25 Vino in oblasi - 15.55 Za otroke - 16.30 Vesoljske igre - 17.00 Otroška soba - 17.15 Za upokojece - 17.45 Regionalni dnevniki - 18.05 Okno - 19.00 Za otroke - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Savannah - 20.45 Ekskluzivno - 21.10 Jeanne Moreau, portret - 22.05 Aktualno - 22.50 Capone, ameriški film - 0.15 Telejazz - 1.15 Dnevnik

TV MADZARSKA 2

6.00 Dnevnik - 6.15 Aktualno - 6.45 Od meje do meje - 7.00 Dnevnik - 7.15 Svet v slikah - 7.45 Od meje do meje - 8.00 Odrpta univerza - 9.00 Zakladnica - 11.00 Bogovi ljubijo hrabe - 11.55 Ozdravljena otroška srca - 13.00 Ura novic - 14.00 Derrick - 15.00 Repeta, izobraževalni program - 17.30 Zeleni planet - 17.50 Tip - 18.00 Družina Onedin - 18.30 Alpe-Donava-Jadran - 18.55 Pravljica - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Skrivnostni otok Island - 21.00 Madžarska hiša - 22.00 Nikogarsnja zemlja, madžarski film - 23.45 Globoka voda

TV AVSTRIJA 1

6.00 Otroški program - 9.25 Obalna straža - 10.00 Harry z dolgimi prsti, filmska komedija - 11.45 Konfeli - 12.10 Risanke - 14.50 Dr.

Quinn - Zdravnica iz strasti - 15.40 Zvezdne steze - 16.25 Obalna straža - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Glej, kdo tam razbija - 18.05 Roseanne - 18.30 Grozno prijazna družina - 19.00 Prijatelj - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Šport - 20.15 Iskanje zalega otroka, filmska komedija - 21.40 Umazani Harry III, kriminalka - 23.25 X-Tro II, srhljivka - 0.50 Vlak za dva malopridneža, akcijski film

TV AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 Ženski hudci, filmska komedija - 10.35 Bogati in lepi - 11.20 Dežela danes - 12.00 Poročila - 12.10 Vera - 13.00 Poročila - 13.10 Ljuba družina - 14.00 Lipova cesta - 14.30 Zdravnica Markus Merthin - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Kraj srečanja zvezna dežela - 17.00 Poročila - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Dežela danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Stari - 21.20 Luč v temi - 23.00 Poročila - 23.10 Nočni pogovor - 0.00 Čas v sliki 3 - 0.30 Nor nate

3SAT

6.50 Sedem dni drugačne televizije - 7.00 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čas za kulturo - 9.45 Deželni magazin - 10.30 Po sledovih stekla, lesa in kamna - 11.00 Filmski festival Sundance - 11.15 Oznaka D - 12.00 Nočni studio - 13.00 Novo - 13.30 Borza - 14.00 Münchensko glasbeno poletje - 14.45 Šport pod drobnogledom - 15.15 Arktika - Antarktika - 15.45 Klic centrale - 16.45 Design - 17.30 Bremenska zdravstvena delavnica - 18.15 Potovanja k umetnosti - 19.00 Danes - 19.20 Čas za kulturo - 20.00 Poročila - 20.15 Arktika - Antarktika - 21.30 Šalova borza - 22.00 Zapiski iz tujine - 22.10 Albin Egger - Lienz - 22.35 Festival male umetnosti - 23.20 Prijateljstvo, film - 1.05 Pogledi s strani - 1.10 Deset pred deseto - 2.15 Jazzballica '96

SOBOTA 7. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

7.40 Radovedni Taček: Pilot
8.00 Taborniki in skavti
8.15 Male sive celice, kviz
9.00 Tedi, kontaktna oddaja
9.35 Beg z Jupitra, avstralska nadaljevanka
10.00 Otvoritev ZOI iz Nagana, posnetek Igor Sergej Krilov
11.35 Orgelska improvizacija
12.10 Tednik
13.00 Poročila
13.10 Sprehodi v naravo
13.25 Zgodbe iz školjke
14.25 Mojstri jazza
15.30 Navihanci, koprodukcijski film
17.00 Obzorje
17.15 30 let folklorne skupine Emona
17.35 Ayily, ansambel peruanske glasbe
17.45 Umirajoči labod, balet
17.50 Na vrtu
18.20 Kult v Gani, nemška dokumentarna oddaja
19.10 Risanke
19.30 Dnevnik
20.10 Podelitev Prešernovih nagrad, prenos
21.20 Portreti Prešernovih nagradencev
21.50 Nagano '98
22.20 Turistična oddaja
22.50 Poročila, vreme, šport
23.20 Groza na progi 9, ameriški film
0.50 Na vrtu
1.15 Kult v Gani

TV SLOVENIJA 2

10.00 Tomaž Domicelj
11.00 Koncert
13.00 Šport
17.30 Otvoritev ZOI, posnetek
19.30 Videoring
20.00 Poljska akademija VI, ameriški film
21.30 V vrtincu
22.10 Sobolna noč
1.45 Zimske olimpijske igre, smuk (m)

POP TV

8.00 Pujsji Dol - 8.30 Mukci - 9.00 Zverinice - 9.30 Vrnitev v prihodnost - 10.00 Družinski pes - 10.30 Majši bratec - 11.00 Rolkar, mladinski film - 13.00 Mali filmar - 13.30 Roseanne - 14.00 Super POP - 15.30 Tekwar - 16.30 Highlander - 17.30 POP party - 18.30 Pustolovščine Robina Hooda - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Ubežnik, ameriški film - 21.45 Teksaški mož postave - 22.45 Sophijina izbira, ameriški film - 1.00 Playboy special - 2.00 24 ur

TV GAJBA

15.00 Ponovitev izbora filmske zvezde - 17.00 Šolska košarkarska liga - 18.00 Harry in Hendersonovi - 18.30 Zapp, glasbena oddaja - 19.30 Mulci - 20.00 Napad, ameriški film - 22.00 Kaskaderji - 23.00 MacGyver - 0.00 Zapp

STUDIO AS

9.30 GNES; 10.00 - Slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku 10.30 - Videoboom 40; 11.25 - NAJ... SPOT; 12.20 - Videostrani; 16.00 - GNES; 16.30 - Videoboom 40; 17.25 - NAJ SPOT; 18.15 - Videostrani; 18.30 - Risanke; 19.00 - GNES, informativna oddaja; 19.30 - TV-dnevnik; 19.55 - Utrip; 20.10 - GNES; 20.40 - Rezerviran čas; 22.30 - GNES; 23.00 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.30 Opazovanja - 8.00 Risanke - 8.30 Poročila - 8.35 Za otroke - 9.00 Dobro jutro - 11.00 Besedo imajo mladi - 12.00 Dnevnik - 12.25 Tarzan in velika reka, ameriški film - 14.00 Poročila - 14.10 Otroška serija - 15.05 Briljantna - 15.50 Televizija o televiziji - 16.30 Dr. Quinnova, nanizanka - 17.20 Turbo Limach Show - 19.30 Dnevnik - 20.15 Smrtonosno orožje III, ameriški film - 22.15 Opazovanja - 22.45 Forum - 23.20 Polnočna premiera - 23.35 Psi faktor, serija - 3.20 Dokumentarni film - 4.05 Skrita kamera - 4.35 Koncert - 5.35 Največji uspehi hrvaškega športa - 6.50 Jazz pred jutrom

TV HRVASKA 2

11.55 Koledar - 12.05 Dosjeji X - 12.50 Filmi Kim Novak - Prijatelj Joe - 15.50 Zmagovalne strategije, poljudnoznanstvena serija - 16.50 Po meri - 17.20 Izobraževalna oddaja - 18.10

Doba pamikov, dokumentarna oddaja - 18.40 Glasbena oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.15 Triler - 21.10 Dokumentarna serija - 22.15 Ekran brez okvira - 23.15 Oprah Show

TV MADZARSKA 1

5.30 Vaška TV - 8.00 Otroški program - 11.05 Strasti - 12.00 McKenna, nanizanka - 12.55 Energetska abeceda - 13.00 Dnevnik - 13.10 Erdeljski primaši - 13.30 Ameba - 13.50 Zelena žaba - 14.05 Telesport - 16.15 Armenci - 16.30 Naj - 17.00 Po poti - 18.00 Živalski svet - 18.35 Najlepše poletje naše najstniške dobe - 19.05 Lotoshow - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Satelit, kabarel - 20.40 Album smešnic - 21.00 Maharadžina hči, 2. del - 22.30 V soboto zvečer - 0.15 Smrtna tišina, ameriški film

TV MADZARSKA 2

6.00 Dnevnik - 6.15 Aktualno - 6.45 Od meje do meje - 7.00 Dnevnik - 7.15 Kje, kaj? - 7.45 Od meje do meje - 8.00 Tunem - 8.30 Šola sv. Martina - 9.00 Umetnostni spomeniki - 9.30 Narodnostne oddaje - 12.00 Moj rojstni kraj - 13.00 Okno v Evropo - 15.00 Biseri - 15.30 Polepanje - 16.00 Ljubezni pesnikov - 16.30 Telesport - 18.30 Anno - 18.55 Pravljice - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Familija - 20.30 MTV plus - 20.40 Galvolygijev šov - 21.15 Bil je velik uspeh - 22.00 Bolnišnica v predmestju - 22.50 Poper, nanizanka - 23.50 Globoka voda

TV AVSTRIJA 1

6.00 Otroški program - 7.25 Olimpijske igre Nagano '98, otvoritev - 7.55 Ol Nagano, hokej Avstrija - Slovaška, prenos - 10.35 Vroča sled - 11.05 Disneyev festival - 12.00 Harry in Hendersonovi - 12.20 Nick Foley - 13.35 Čudovita leta - 14.00 Princ iz Bel Aira - 14.25 Divji bratje s šarmom - 14.50 Zabava pelerice - 15.35 Beverly Hills 90210 - 16.20 Melrose Place - 17.10 Specialisti - 18.00 Šport - 18.30 Olimpijski studio - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Najboljše iz avstrijske komedije - 21.45 Smrtonosne slike, srhljivka - 23.15 Nož v hrbet, srhljivka - 0.40 Ol Nagano: smučarski tek, 15 km (ž.), smuk za moške, prenos

TV AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 V Avstriji - 9.30 Kralj torerov, film - 11.30 Iskanje izgubljenega otroka, filmska komedija - 13.00 Poročila - 13.10 Maska v modrem, film - 14.45 Majhni ljudje tokrat nekoliko večji, film - 16.15 Podobe Avstrije - 16.30 Dežela in ljudje - 17.00 Poročila - 17.05 Pogled v deželo - 17.35 Kdo me hoče? - 17.53 Religije sveta - 18.00 Milijonsko kolo - 18.25 Konflikti - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Pogledi s strani - 20.15 Sin proizvajalca otrok, filmska komedija - 21.45 Poročila - 21.50 Vse je komedija - 23.55 Poročila - 0.00 Zadnji sestanek, romanca

3SAT

6.50 Sedem dni drugačne televizije - 7.00 Francosčina - 7.30 Znotraj britanskih otokov - 8.00 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čas za kulturo - 9.45 Alpe-Donava-Jadran - 10.15 Domovina luja domovina - 10.40 Reportaža - 11.30 Pred tridesetimi leti - 12.00 Koncert - 14.00 Novo - 14.30 Čudoviti svet - 15.15 Televizija za ženske - 15.45 Ogled - 17.35 Nasveti in tendence - 18.00 Arktika - Antarktika - 18.30 Tujina - 19.00 Danes - 19.20 Foyer - 20.00 Poročila - 20.15 Demon, opera - 21.15 Gledališka delavnica - 22.45 Tri pesmi - 23.15 Boulevard Bio - 0.15 Pogledi s strani - 0.40 Tohuwaboju - 1.10 Aktualni športni studio - 2.30 Jazzovska klet

NEDELJA 8. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

8.45 Ferdi, risanka
9.10 Telimele
9.15 Zvezdica, lutkovna igrlica
9.40 Čarobni šolski avtobus, risanka
10.00 Orkestralna glasba 20. stoletja
11.00 Dogodivščine z Dvija zahoda
11.30 Obzorja duha
12.00 Ljudje in zemlja
12.30 Pomagajmo si
13.00 Poročila
13.30 Najstarejša družica, ameriški film
15.10 Podelitev Prešernovih nagrad, pon.
16.20 Portreti Prešernovih nagradencev
17.00 Obzorje
17.15 Po domače
18.55 Svečina
19.10 Risanke
19.20 Zrebanje tota
19.30 Dnevnik
20.10 Nagano '98
20.40 Zoom
22.15 Intervju
23.10 Poročila, vreme, šport
23.30 Harper, ameriški film

TV SLOVENIJA 2

10.00 Anton letalec, danski film
11.20 Pomp
12.05 V vrtincu
13.00 Šport
19.30 Videoring
20.00 Stolejte ljudstva, angleška serija
21.00 Alpe Jadran
22.10 Šport v nedeljo
23.15 V New Orleansu, ameriška nanizanka

POP TV

8.00 Kapitan Zed - 8.30 Pasji momarji - 9.00 Klop - 9.30 Maček Felix - 10.00 Mladi superman - 10.30 Parker Lewis - 11.00 Tekwar - 12.00 Highlander - 13.00 Brez zapor z Jonasom - 14.00 Goreči hribi, ameriški film - 15.30 Radijska postaja - 16.00 Otroški zdravnik - 17.00 Moč - 19.00 Športni krog - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Super POP - 21.45 Športna scena - 23.00 Viva Maria, italijansko-francoska komedija - 1.00 24 ur

TV GAJBA

15.00 Šolska košarkarska liga - 16.00 Sled rožnatega panterja, angleška komedija - 18.00 Harry in Hendersonovi - 18.30 Živa, regionalni program - 19.30 Mulci - 20.00 Se spominjaš Dolly Bell, jugoslovanski film - 22.00 Predvolfni bob, ameriški film - 0.00 Kavama nočne more, ameriška nanizanka - 1.00 Živa

STUDIO AS

9.30 TEDNIK ODDAJ GNES; 11.00 - Slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku; 11.30 - ZAKOJ PA NEJ; 12.30 Moji mali prijatelji; 13.00 iz ZLTV - TV Primorka; 13.30 - Videostrani; 18.00 - Skilasti lev; 19.30 - TV-dnevnik; 19.55 - Zrcalo ledna, 20.10 - Alera Lucona; 21.30 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.30 Opazovanja - 8.00 Risanke - 8.20 Koledar - 8.30 Poročila - 8.35 Poljudnoznanstvena serija - 9.30 Filipovi otroci - 10.00 Otroški karneval Opatija '98 - 12.00 Dnevnik - 12.25 Kmetijska oddaja - 13.15 Dokumentarno glasbena oddaja - 13.45 Mir in dobrotla - 14.20 Opera Box - 14.50 Poročila - 15.00 Oprah Show - 15.50 Družinska afera, avstralski film - 17.25 Poročila - 17.35 Ženska v belem, nadaljevanka, 4/6 - 19.05 Loto - 19.30 Dnevnik - 20.15 Nevihna tišina, dramska serija - 21.15 Pami valjak, posnetek koncerta - 22.20 Opazovanja - 22.50 Spoznavanja, dokumentarna serija - 23.45 Poročila

TV HRVASKA 2

11.25 Koledar - 11.35 Briljantina - 12.20 Psi faktor, serija - 13.05 Polnočna premiera - 15.55 National Geographic, serija - 16.50 Klasična glasba - 17.50 Alpe-Donava-Jadran - 18.20 Etnokajda - 19.05 Maček Viktor - 19.30 Dnevnik - 20.15 Fantomorgana, oddaja o filmu - 21.10 Foxov filmski večer: Saigon - 22.50 Zakonski pristan, humoristična nanizanka - 23.15 Grenki mesec, britansko-francoski film

TV MADZARSKA 1

6.30 Za kmetovalce - 7.00 Otroški program - 9.30 Družinski dnevnik - 10.00 TV-magister - 11.05 Puder - 11.35 Poje Vera Jako - 12.00 Zvon, poročila - 12.05 Minute za srečo - 12.30 Opoldanska okrogla miza - 13.05 Glavni inšpektor, ameriški film (č-b) - 15.00 Begavčki - 16.00 Disneyjevi filmi - 17.10 Odločate vi! - 18.10 Halo, svet! - 19.00 Teden in dnevnik - 20.00 Knejinja Sandra, nanizanka - 20.50 Album smešnic - 21.00 Nebrzdano srce, ameriški film - 22.45 Telesport - 23.10 Svet v peldesetih letih - 23.35 Angleški nogomet

TV MADZARSKA 2

7.30 Vesoljske igre - 8.00 Šola sv. Martina - 8.30 Civilna korajza - 9.00 Zabavni program za mlade - 11.00 Zimske olimpijske igre - 13.00 V imenu ljubezni - 14.50 Obvezno čtivo - 16.15 Pogled domov - 17.05 Zimske olimpijske igre - 18.00 Donator - 18.30 Naš prijatelj Tomi Marx - 19.00 Kolumb in doba odkritij - 20.00 Pot, dokumentarni film - 21.30 Telesport - 22.00 Dokler se živimo, nanizanka - 22.45 Antarktida, španski film - 0.25 Globoka voda

TV AVSTRIJA 1

6.00 Šport. bob, smuk, umetnostno drsanje, hokej, prenos - 14.55 Kdo nam je ukradel dinovra?, filmska komedija - 16.25 Smokey in bandit, filmska komedija - 18.00 Srček - 18.30 Šport v nedeljo - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Zvezdna vrata, znanstvenofantastični film - 22.05 Kolumbo - 23.45 Bronk, kriminalka - 0.55 Ol Nagano: smučarski tek in kombinacijski smuk, prenos

TV AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 Polovalne zgodbe - 9.30 Literarni kvartet - 10.45 Teden kulture - 11.00 Evropski studio - 12.00 Visoka hiša - 12.30 Orientacija - 13.00 Poročila - 13.05 Tednik - 13.30 Domovina, luja domovina - 14.00 Pogledi s strani - 14.30 Dnje življenje - 15.00 Policijska inšpekcija 1 - 15.30 Grad Hubertus, film - 17.00 Poročila - 17.05 Klub seniorjev - 17.55 Lipova cesta - 18.25 Kristus v času - 18.30 Podobe Avstrije - 19.00 Avstrija danes - 19.17 Loto - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Aubergerjevi - 22.00 K stvari - 23.20 Vizije - 23.25 Brecht: matineja - 1.00 Teden kulture

3SAT

6.50 Sedem dni drugačne televizije - 7.00 Pogovori o kulturi - 7.45 Kulturni izseki - 8.00 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Linka za vse - 9.15 Mozartiana - 10.00 Literarni klub - 11.00 Eskim, film - 12.50 Trije filmi Oskarja Fischingerja - 13.00 Poročila - 13.05 Tednik - 13.30 Spomini - 13.45 Arktika - Antarktika - 14.30 Vsak poje na svoj način - 15.00 Ko oče s sinovi - 16.00 HITEC - 16.30 Arktika - Antarktika - 17.15 Živalski portret - 17.30 Televizijski zdravstveni nasveti - 18.00 Dnevnik - 18.15 Obzorje - 19.00 Danes - 19.10 Pogovor - 20.00 Poročila - 20.15 Arktika - Antarktika - 21.00 Zakladi sveta - dediščina človeštva - 21.20 Arktika - Antarktika - 23.00 Besedo ima javni ložilec - 0.15 Policijska zgodba, film

PONEDELJEK 9. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

9.00 Na potep po spominu
9.45 Novi raziskovalec, ameriška serija
10.35 Na vrtu
11.00 Ganski kult, nemška dokumentarna oddaja
11.50 Pomagajmo si
12.10 Utrip, Zrcalo
12.40 Glasbena oddaja
13.00 Poročila
13.10 Turistična oddaja
13.30 Ljudje in zemlja
14.00 Intervju
14.50 Zoom
17.00 Obzorje
17.10 Po Sloveniji
17.30 Radoved

TOREK
10. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

8.35 Sonce ne sije vsak dan, češka nadaljevanka
9.25 Recept za zdravo življenje
10.10 Newyorška vročica, ameriška nanizanka
10.45 Savannah, ameriška nadaljevanka
11.35 Po domače
13.00 Poročila
15.25 Dosje
16.20 Priljubimo tišini
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Taborniki in skavti
17.45 Beg z Jupitra, avstralska nadaljevanka
18.20 Besede
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.05 Nagano '98
20.35 Gimnazija stritih src, avstralska nadaljevanka, 6/26
21.30 Made in Slovenia
22.30 Odmevi, vreme, šport
23.20 Kdo je glavni, ameriška nanizanka
23.50 Solo ali zakon molka, nizozemska dokumentarna oddaja
0.45 Svet poroča

TV SLOVENIJA 2

9.00 Pepa in Pepe, španska nanizanka
9.30 Trdno v sedlu, novozelandska nanizanka
10.00 Grad Hohenstein, nemška nadaljevanka, 5/6
10.50 Cik cak
11.45 Zimske olimpijske igre Nagano '98
16.00 Tv-prodaja
16.30 Zimske olimpijske igre
19.00 Kolo sreče
19.30 Videoring
20.00 Hipnotični svet Paula McKenna
21.00 Osamljeni planet: Jamajka
21.45 Vprašanje zakonitosti, angleška nanizanka
22.15 Maistrova najdaljša mariborska noč, tv-igra
23.50 Sestre, ameriška nanizanka
1.00 Zimske olimpijske igre

POP TV

10.00 Senca - 11.00 Esmeralda - 12.00 Misia Zvezde - 13.00 POP kviz - 13.30 Policisti - 14.00 POP party - 15.00 Power Rangers - 15.30 Esmeralda - 16.30 Senca - 17.30 POP kviz - 18.00 Roseanne - 18.30 Acapulco H. E. A. T. - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Usodna diagnoza, kanadska drama - 21.45 Bolnišnica upanja - 22.30 Na zdravlje! - 23.00 Spi, dete moje, ameriški film - 0.45 24 ur

TV GAJBA

10.00 24 ur - 9.30 Borzni monitor - 15.00 Highlander - 16.00 Krila - 16.30 Taksi - 17.00 Vesoljski bojevniki - 18.00 Harry in Henderssonovi - 18.30 Živa, regionalni program - 19.30 Mulci - 20.00 Severna obzorja - 22.00 M. A. S. H. - 23.00 Mesto prekleth - 0.00 Živa

STUDIO AS

9.30 - GNES; 10.00 - Zagovor minulega življenja; 11.45 - Risanke; 12.00 - Videostrani; 16.00 - GNES; 16.30 - Zagovor minulega življenja; 18.15 - Videostrani; 18.30 - Risanke; 19.00 - GNES; 19.30 - TV-dnevnik; 20.00 - GNES; 20.30 - Teden ob Muri, informativna oddaja; 22.00 - Glasbeni predah; 22.30 - GNES ponovitev, 23.00 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.25 Pastir, nadaljevanka - 13.15 Santa Barbara - 14.00 Poročila - 14.05 Dramski program - 15.10 Opera Box - 15.40 Poročila - 15.45 Izobraževalni program - 17.00 Hrvatska danes - 18.00 Kolo sreče - 18.35 Novice iz znanosti - 19.30 Dnevnik - 20.15 Zgodi se tvoja volja, dokumentarna oddaja - 20.50 Tiskovni klub - 22.40 Opazovanja - 23.15 Filmska noč z Jamesom Woodsom: Salvador

TV HRVASKA 2

14.40 Koledar - 14.50 Na ulici Delancey, ameriški film - 16.25 Za otroke - 16.55 Pastir, nadaljevanka - 17.45 Prizma - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.10 Kviz - 20.25 Urgenca, nanizanka - 21.15 Poročila - 21.25 Filmi Kim Novak: Vrtoglavlca

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 5.50 Sončni vzhod - 9.35 Španska akademija - 10.30 Anno ... - 11.00 Dnevni filmi - 12.00 Zvon, ura novic - 13.00 Poje Marika Nemeth - 14.00 Zimske olimpijske igre - 16.30 V imenu ljubezni - 17.00 Pomagaj - 17.15 Igra - 17.45 Regionalni dnevnik - 18.00 Katoliška kronika - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Urgenca, nanizanka - 20.50 Kriminalistični magazin - 21.25 Tiskovni klub - 21.55 Aktualno - 22.55 Pres v dežju, jugoslovanski film - 0.40 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

6.00 Dnevnik - 6.15 Aktualno - 6.45 Od meje do meje - 7.00 Dnevnik - 7.15 Intervju z ministrskim predsednikom - 7.45 Od meje do meje - 8.00 Skupščinski dnevnik - 8.30 Zasedanje parlamenta - 16.30 Repeta, izobraževalni program - 17.30 Rokopis - 18.00 Družina Onedin - 18.30 Madžarska danes - 18.55 Pravljice - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Plesna hiša - 21.00 Telesport - 22.00 Madžarski večer - 23.35 Globoka voda

TV AVSTRIJA 1

6.05 Ol Nagano: bob, superevleslalom, hokej, steze - 16.25 Obalna straža - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Glej, kdo tam razbija - 18.05 Roseanne - 18.30 Olimpijski studio - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Zapeljivanje varuške, srhljivka - 21.50 Čast Prizijevih, kriminalka - 23.55 Ubežniki iz zapora, akcijski film - 1.05 Ol Nagano: kombinacijski stolom, prenos

TV AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 Majhni ljudje tokrat nekoliko večji, film - 10.35 Bogati in lepi - 11.20 Dežela danes - 12.00 Poročila - 12.05 Šiling - 12.35 Dežela in ljudje - 13.00 Poročila - 13.10 Ljuba družina - 14.00 Lipova cesta - 14.30 Umor je njen konjiček - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Kraj srečanja zvezna dežela - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Dežela danes - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Pogledi s strani - 20.15 Univerzum - 21.10 Reportaža - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Ogled - 23.05 Nočna straža - 0.00 Čas v sliki - 0.30 Nor nate

3SAT

6.50 Sedem dni drugačne televizije - 7.00 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čas za kulturo - 9.45 Slike iz Avstrije - 10.30 Evropski magazin - 10.55 K stvari - 12.10 Tema - 13.00 Hobiteka - 13.30 Raziskovalni magazin - 14.00 Pogled v deželo - 15.00 Titanik, film katastrofe - 16.20 Železniška romantika - 16.45 Svetovne religije - 17.15 Veselje do potovanja - 17.45 Uživanje na pravi, nemški način - 18.15 Slike iz Nemčije - 19.00 Danes - 19.20 Čas za kulturo - 20.00 Poročila - 20.15 Mož za mojo ženo, filmska komedija - 21.45 Rendez-vous - 22.00 Poročila - 22.25 Ljubljene ženske, film - 0.30 Apropos film

SREDA

11. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

9.00 Dogodivščine iz živalskega vrta
9.45 Besede
10.40 Kdo je glavni, ameriška nanizanka
11.10 Gimnazija stritih src, avstralska nadaljevanka
12.00 Priljubimo tišini
12.30 Glasbena oddaja
13.00 Poročila
14.10 Svet poroča
14.40 Solo ali zakon molka, dokumentarna oddaja
15.30 Made in Slovenia
16.20 Obzorja duha
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Pod klobukom
18.20 Zaročnica, italijanska nadaljevanka, 6/10
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.05 Nagano '98
20.35 Nash Bridges, ameriška nanizanka
21.25 Osmi dan
21.55 (Ne)znani oder
22.25 Odmevi, vreme, šport
23.20 Grace na udaru, ameriška nanizanka
23.55 Koncert simfonikov RTV

TV SLOVENIJA 3

9.00 Pepa in Pepe, španska nanizanka
9.30 Trdno v sedlu, novozelandska nanizanka
10.00 Iz dobrega gnezda, nemška nanizanka
10.50 Sobotna noč
12.50 Najstarejša družica, ameriški film
15.00 Zimske olimpijske igre
19.00 Kolo sreče
19.30 Videoring
20.00 Evropska liga v košarki (ž)
21.40 Sestre, ameriška nanizanka
22.30 Lov za zakladom, francoski kviz
23.30 Šport

POP TV

10.00 Senca - 11.00 Esmeralda - 12.00 Acapulco H. E. A. T. - 13.00 POP kviz - 13.00 POP kviz - 13.30 Na zdravlje! - 14.00 Bolnišnica upanja - 15.00 Power Rangers - 15.30 Esmeralda - 16.30 Senca - 17.30 POP kviz - 18.00 Roseanne - 18.30 Acapulco H. E. A. T. - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Nič ne vidim, nič ne slišim, ameriška komedija - 22.00 Prijatelji - 22.30 Na zdravlje! - 23.00 Zasvojenka, ameriški film - 0.45 24 ur

TV GAJBA

9.00 24 ur - 9.30 Borzni monitor - 15.00 Highlander - 16.00 Krila - 16.30 Taksi - 17.00 Detektivka Lea Sommer - 18.00 Harry in Henderssonovi - 18.30 Živa, regionalni program - 19.30 Mulci - 20.00 Strogo poslovno, ameriška komedija - 22.00 M. A. S. H. - 23.00 Mesto prekleth - 0.00 Živa

STUDIO AS

9.30 - GNES; 10.00 - Teden ob Muri; 14.30 - Risanke; 12.00 - Videostrani; 16.00 - GNES; 16.30 - Teden ob Muri; 18.00 - Videostrani; 18.30 - MINI 5, glasbena videolestica; 19.00 - GNES, informativna oddaja; 19.30 - TV-dnevnik; 20.00 - GNES, ponovitev; 20.30 - Iz ZLTV - VTV VELENJE; 21.00 - Klik; 22.30 - GNES; 23.00 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.25 Pastir, nadaljevanka - 13.15 Santa Barbara, zadnji del - 14.00 Poročila - 14.05 Iskanje preteklega časa - 15.10 Otroški program - 15.40 Poročila - 15.45 Izobraževalni program - 17.00 Hrvatska danes - 18.00 Kolo sreče - 18.35 Hrvatska in Federacija BiH - 19.30 Dnevnik - 20.15 Živa resnica - 20.50 Poslovni klub - 21.20 Sinovi neviht - 22.25 Opazovanja - 23.00 Filmska noč z Jamesom Woodsom: Bestseler - 0.35 Poročila

TV HRVASKA 2

14.30 Koledar - 14.40 Pet dni nekega poletja, ameriški film - 16.25 Za otroke - 17.05 Pastir, nadaljevanka - 17.55 Kiparstvo - 18.25 Hugo - 19.30 Dnevnik - 20.10 Kviz - 20.25 Jalna, serija - 21.15 Poročila - 21.30 Popolni začetniki, ameriški film - 23.15 Frasier, humoristična nanizanka

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 5.50 Sončni vzhod - 9.35 Vino in oblasti - 10.05 Ponovitev - 11.10 Druga možnost - 12.00 Zvon, ura novic - 14.00 Narodnostne oddaje - 15.25 Vino in oblasti - 16.00 Za otroke - 16.00 V imenu ljubezni - 17.00 Naše stiske - 17.10 Išćemo pogrešane

- 17.15 Regionalni program - 18.15 Za otroke - 18.35 Kralj pamp, nanizanka - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Maharadževa hči, 3. del - 21.45 Aktualno - 22.45 Krvni brat, španski film - 0.20 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

6.00 Dnevnik - 6.15 Aktualno - 6.45 Od meje do meje - 7.00 Dnevnik - 7.15 Publikum - 7.45 Od meje do meje - 8.00 Odprta univerza - 9.00 Zakladnica - 11.00 Slovite knjižnice - 11.45 Duh kraja - 12.00 Ura novic - 13.00 Šport - 15.00 Repeta - 17.30 Fortissimo - 18.00 Družina Onedin - 18.55 Pravljice - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Terra X - 20.45 MTV plus - 21.00 Šport - 22.00 Bomo preverili - 23.45 Charlie Bubbles, angleški film

TV AVSTRIJA 1

6.05 Ol Nagano: bob, kombinacijski smuk, prenos - 12.35 Risanke - 14.50 Dr. Quinn - Zdravnica iz strasti - 15.40 Zvezdne steze - 16.25 Obalna straža - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Glej, kdo tam razbija - 18.05 Roseanne - 18.30 Olimpijski studio - 19.30 Čas v sliki - 20.15 V krempljih morilcev, srhljivka - 21.45 Projekt 9000, kriminalka - 23.25 Napad na ladjo Mavrični bojevnik, kriminalka - 0.55 Ol Nagano: smučarski tek, prenos

TV AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 Kolumbo - 10.40 Bogati in lepi - 11.20 Dežela danes - 11.45 Vreme - 12.10 Reportaža - 13.00 Poročila - 13.10 Ljuba družina - 14.00 Lipova cesta - 14.30 Umor je njen konjiček - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Kraj srečanja zvezna dežela - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 18.50 Loto - 19.00 Dežela danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Policist iz Tölza - 21.45 Pogledi s strani - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Žarišče - 23.30 Apropos film - 0.00 Čas v sliki - 0.30 Nor nate

3SAT

6.50 Sedem dni drugačne televizije - 7.30 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čas za kulturo - 9.45 Slike iz Nemčije - 10.30 Sosedej - 11.00 Zvezdna ura filozofije - 12.00 Dnevnik - 12.15 ML Mona Liza - 13.00 Veselje do potovanja - 13.30 Uživanje na pravi, nemški način - 14.00 Hitparada - 14.45 100 stopinj - 15.45 Pur TV - 16.15 Obala morilcev - 16.45 Pustolovščina preživetje - 17.15 Avtji in mobilji - 17.45 V Avstriji - 18.15 Slike iz Švice - 19.00 Danes - 19.20 Čas za kulturo - 20.00 Poročila - 20.15 Brizantno - 20.45 Prepri - 21.15 Verižni mislec - 22.00 Poročila - 22.25 Heinrich Heine - Drugi izgon iz raja - 0.10 Pogledi s strani - 0.15 Deset pred deseto

ČETRTEK

12. FEBRUAR

TV SLOVENIJA 1

9.00 Živalske pravljice
9.15 Quasimodove čarobne dogodivščine
9.45 Grace na udaru, ameriška nanizanka
10.20 Nash Bridges, ameriška nanizanka
11.00 Dogodivščine z Divjega zahoda
11.30 Glasbena oddaja Poročila
13.00 Poročila
14.50 30 let folklorne skupine Emona
15.10 Aylu, ansambel perzijske glasbe
15.20 Umirajoči labod, balet
15.25 (Ne)znani oder
15.50 Osmi dan
16.20 Slovenski utrinki
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Jasno in glasno, kontaktna oddaja
18.20 Zenit
18.50 Stedi, oddaja o ljubiteljski kulturi
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.05 Nagano '98
20.35 Vrtnec rož, francoska nadaljevanka, 3/14
21.40 Tednik
22.30 Odmevi, vreme, šport
23.15 Oblikovalke, ameriška nanizanka
23.50 Zenit
0.20 Stedi

TV SLOVENIJA 2

9.00 Pepa in Pepe, španska nanizanka
9.30 Trdno v sedlu, novozelandska nanizanka
10.00 Doktor Sylvestre, francoska nanizanka
10.50 Lov za zakladom, francoski kviz
11.50 Stolejte ljudstva
17.00 Zimske olimpijske igre
18.30 Gremo plesat
19.00 Kolo sreče
19.30 Videoring
20.00 Športna oddaja
20.35 Evropska liga v košarki (m)
22.15 Sestre, ameriška nanizanka
23.05 Igra usode, nemški film
1.10 Zimske olimpijske igre

POP TV

10.00 Senca - 11.00 Esmeralda - 12.00 Acapulco H. E. A. T. - 13.00 POP kviz - 13.30 Na zdravlje! - 14.00 Razprti - 15.00 Power Rangers - 15.30 Esmeralda - 16.30 Senca - 17.30 POP kviz - 18.00 Roseanne - 18.30 Acapulco H. E. A. T. - 19.20 Vreme - 19.30 24 ur - 20.00 Brez zapor z Jonasom in zrebanje dobim - podarim - 21.00 Obalna straža ponoči - 22.00 Prijatelji - 22.30 Na zdravlje! - 23.00 Jasnovidna Lisa, ameriški film - 0.45 24 ur

TV GAJBA

9.00 24 ur - 9.30 Borzni monitor - 15.00 Highlander - 16.00 Krila - 16.30 Taksi - 17.00 Na jug! - 18.00 Harry in Henderssonovi - 18.30 Živa, regionalni program - 19.30 Mulci - 20.00 Dosjeji X - 22.00 M. A. S. H. - 23.00 Mesto prekleth - 0.00 Živa

STUDIO AS

9.30 - GNES; 10.00 - Iz ZLTV - VTV VELENJE; 10.30 - MINI 5, glasbena videolestica; 11.00 - Risanke; 12.00 - Videostrani; 16.00 - GNES; 16.30 - Iz ZLTV - VTV VELENJE; 17.00 - MINI 5, glasbena videolestica; 17.30 - Videostrani; 18.30 - Risanke; 19.00 - GNES, informativna oddaja; 19.30 - TV-dnevnik; 20.00 - GNES;

20.30 - MEHANIKA 19-51, 21.30 - Naj. spot; 22.30 - GNES; 23.00 - Videostrani

TV HRVASKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.25 Pastir, nadaljevanka - 13.15 Mesto, nadaljevanka, 1/352 - 14.00 Poročila - 14.05 Živa resnica - 14.30 Poslovni klub - 15.10 Otroški program - 15.40 Poročila - 15.45 Izobraževalni program - 17.00 Hrvatska danes - 18.00 Kolo sreče - 18.35 Besede, besede - 19.30 Dnevnik - 20.15 Odkriti - 20.50 Kubanska trgovina, dokumentarni film - 21.30 Pol ure kulture - 22.05 Opazovanja - 22.35 Doba zarot, dokumentarna serija - 23.00 Poročila

TV HRVASKA 2

14.40 Koledar - 14.50 Bestseller, ameriški film - 16.25 Za otroke - 17.00 Pastir, nadaljevanka - 17.50 Planet živali - 18.20 Moč denarja - 18.35 Hugo - 19.00 Županijska panorama - 19.30 Dnevnik - 20.10 Kviz - 20.25 Dosjeji X - 21.15 Poročila - 21.30 Ceremonija, francoski film - 23.20 Osumljeni, ameriški film

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 5.50 Sončni vzhod - 9.35 Vino in oblasti - 10.05 Ponovitev - 12.00 Zvon, ura novic - 13.00 Operete - 14.00 Narodnostne oddaje - 15.25 Vino in oblasti - 16.00 Za otroke - 16.30 V imenu ljubezni, nanizanka - 17.00 Nujna pomoč - 17.20 Lesteneč, tv-igra - 17.45 Regionalni dnevniki - 18.00 Ekumenizem - 18.20 Za otroke - 18.35 Kralj pamp, nanizanka - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Sosedje - 20.30 Zgodba neke generacije - 21.45 Aktualno - 22.45 Topoglave zadeve, školski film - 0.00 Pori jazz - 0.35 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

6.00 Dnevnik - 6.15 Aktualno - 6.45 Od meje do meje - 7.00 Dnevnik - 7.15 Svobodno tekmovalje - 8.00 Odprta univerza - 9.00 Zakladnica - 11.00 Slovite knjižnice - 11.50 Arboretum - 12.00 Ura novic - 13.00 Šport - 15.00 Repeta - 17.30 Poročila s seje vlade - 18.00 Družina Onedin - 18.30 Madžarska danes - 18.55 Pravljica - 19.30 Dnevnik, šport - 20.00 Naše 20. stoletje - 20.55 MTV plus - 21.00 Šport - 22.00 Elektra na veke, rock-opera - 23.45 Globoka voda

TV AVSTRIJA 1

7.00 Ol Nagano: hitrostno drsanje, umetnostno drsanje, hokej - 14.50 Dr. Quinn - Zdravnica iz strasti - 15.40 Zvezdne steze - 16.25 Obalna straža - 17.15 Vsi pod eno streho - 17.40 Glej, kdo tam razbija - 18.30 Olimpijski studio - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Komisar Rex - 21.05 Dosjeji X - 21.50 Zunaj meja - 22.40 Eden - 23.05 Oddaja o kulturi - 1.15 Ol Nagano: nordijska kombinacija, skoki, superevleslalom, prenos

AVSTRIJA 2

9.00 Poročila - 9.05 Talent za srečo, film - 10.35 Bogati in lepi - 11.20 Dežela danes - 11.45 Vreme - 12.00 Poročila - 12.05 Milijonsko kolo - 12.30 Ogled - 13.00 Poročila - 13.00 Ljuba družina - 14.00 Lipova cesta - 14.30 Umor je njen konjiček - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Kraj srečanja zvezna dežela - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Dežela danes - 19.30 Čas v sliki - 20.02 Pogledi s strani - 20.15 Ko muzika igra - 21.05 Vera - 22.00 Poročila - 22.30 Šiling - 23.00 Primer za dva - 0.00 Čas v sliki - 0.30 Nor nate

3SAT

6.40 Sedem dni drugačne televizije - 7.30 Alpska panorama - 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čas za kulturo - 9.45 Slike iz Švice - 10.30 Orientacija - 11.00 NDR-šov - 13.00 Avli in mobilji - 13.30 V Avstriji - 14.00 Narodnozabavna glasba - 14.45 Arktika - Antarktika - 16.30 Jusut, princ iz Tebe - 17.15 Novo - 17.45 Borza - 18.15 Deželni magazin - 19.00 Danes - 19.20 Čas za kulturo - 20.00 Poročila - 20.15 Chicago blues, film - 22.00 Poročila - 22.25 Berlinska srečanja - 23.00 Zgodbe iz hladne vojne - 23.45 Strupena megla nad Urijem - 0.25 Deset pred deseto

RADIO MURSKI VAL

UKV 94,6 MHz (DOPOLDAN TUDI SV 648 KHz)

PETEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Mariborsko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečajji bank - 09.15 Zamurjenci - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.30 Kinoventilator - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.30 Romskih 60 - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00 MV-dur - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Mladi val - 21.00 Poročila - 21.10 Sipli mi - 21.40 Želimo vam lahko noč.

SOBOTA: 05.45 Jutro na Murskem valu - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.30 Mali oglasi - 09.15 Predstavljamo vam - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajji agencij - 10.30 Potepajte se z nami - 11.10 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Popoldne na Murskem valu - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.45 Evropa v enem tednu - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.20 Obvestila - 17.30 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00

Lepa
kot nevesta
Vestnikova
fiesta!!!

**SKUPAJ
PROTI**

KRI MI NALU

080-1200

**POKLIČITE!
OSTALI BOSTE ANONIMNI**

**MALE
OGLASE**

**ZA VESTNIK IN
MURSKI VAL
LAHKO
NAROČITE PO
TELEFONU
št. 31 998
VSAK
DELAVNIK
OD 8. DO 14.
URE.**

motorna vozila

**MOTOR SUZUKI RM 125
CROSS**, vozen, brezhiben, prodam.
Tel.: 48 011. m17015

VW PASSAT TS, letnik 1976, vo-
zen, po delih, prodam. Tel.: 57 372.
m17032

CITROEN CX 2.0, karavan, letnik
1987, nujno prodam. Tel.: 23 296.
m17037

CITROEN GS 1.3, letnik 1979, od-
lično ohranjen, poceni prodam. Zel-
ko, Tropovci, Kolesarska 83.
m17047

ZASTAVO 35.8, letnik 1986, nere-
gistrirano, vozno, prodam. Černela-
veci, Ledavska 15, po 15. uri.
m17052

OPEL KADETT 1.3, 5 vrat, letnik
1986, motor za ford escord 1.3, let-
nik 1984, in menjalnik za BMW se-
rije III, 5 prestav, prodam. Tel.: 57
650. m17068

GOLF JX D, letnik 1987, rdeče bar-
ve, prevoženih 120.000 km, odlično
ohranjen, prodajo. Tel.: 24 986.
m17069

TAM 2001 s kesonom in podaljša-
no kabino, registriran do avgusta
1998, prodam. Tel.: 71 188, zvečer.
m17075

JUGO 45, letnik 1990, registriran
do septembra 1998, prodam. Tel.:
57 416. m17084

LADO NIVO, registrirano, l. 1987,
preurejeno na plin, kovinsko zelene
barve, dobro ohranjeno, prodajo. Fi-
lovci l. m17087

živali

NESNICE, mlade jarčice, rjave, bi-
sex, in nove štajerke, pred nesno-
stjo, opravljena vsa cepljenja, pro-
daja Farma pri Mostu, d. o. o. po
ugodni ceni. Na vsakih 10 ena za-
stoj. Naročila sprejemajo: gostilna

Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 28
190, gostilna Benčec, Bakovci, tel.:
43 070, Franc Movrin, Petanjci 98
c, tel.: 46 505, gostilna Zelezen,
Beznovci, tel.: 49 025, gostilna Raj-
sar, Grad, tel.: 53 148, Zamuda,
Galošak, Videm ob Ščavnici, tel.: 68
044, gostilna Jožeta Čeha, Nedelica,
tel.: 72 146. m16745

TELICO, brejo 4 mesece, prodam.
Hoheger, M. Crnci 54. m17056

NESNICE, mlade jarčice, cepljene,
hisex, rjave, stare 12 tednov, pro-
dam po 450 SIT/kos. Dostava na
dom. Tel.: 062 792 357. m17073

PLEMENSKE MERJASCE prodam.
Koroša, Veržej, tel.: 87 100. m17081

posesti

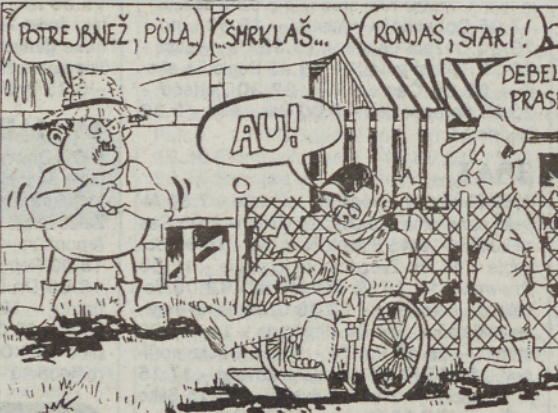
GOSTIŠČE V OBRATOVANJU
prodamo ali damo v najem. Tel.: 48
533. m16975

STAREJŠO HIŠO Z GOSPODAR

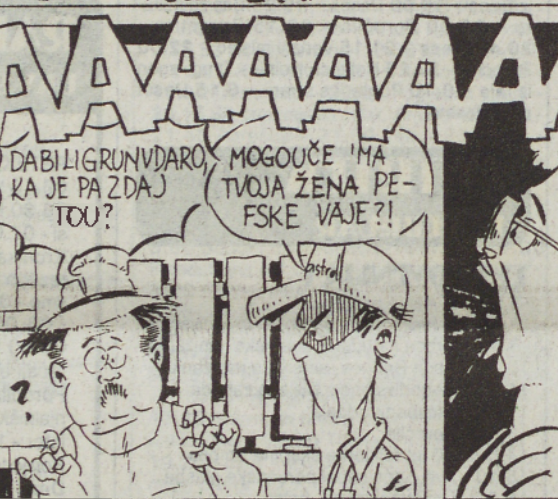
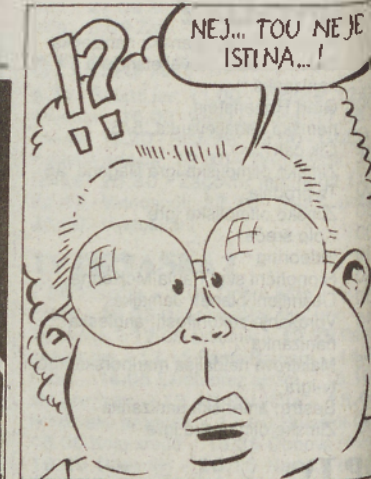
Riše in piše: I. Banfi

DRUŽINA KMETIČ

NASLEDNJIH NEKAJ DNI SO SE SOSEDE GLEDALI MED
SABO IZREDNO MRKIH OBRAZOV...

MEDETEM V HIŠI, MAMA KMETIČ
OPRAVLJA ŽIVLJENJSKO POSLANSTVO...

Gradovi na slovenskem severovzhodu

5. del

Pripravil: Franček Štefanec

Reske ponazarjajo podobno kot v dvorcu Slo-
venska Bistrica Heraklejeva dejanja, vpete v
okvir iluzionistične arhitekture. Po Steletu naj bi
nastale leta 1708. V dvorani sta med drugim dva
izjemno kakovostna baročna kamina. Po vojni je
bila odlična oprema v večini prenesena na Ptuj.
Tukaj so bile na platno slikane tapete s prizori v
parkih in v naravi s postavami in skupinami dvorja-
nov in dvorjank, ki so se močno naslanjale na fanta-
zijo in barvitost francoskih mojstrov Lancerta in
Paterja.

IZGINULA GRAŠČINA V DRVANJI PRI BENEDIKTU

Drvanji blizu Benedikta v Slovenskih goricah
je stal dvorec Tribein. Ime Drvanja se v sre-
dnjem veku ne omenja, možno pa je, da je tu stal
strelski dvorec, ki se 1290 omenja kot Turbaen.
Leta 1659 se Hans Karl Khemeter imenuje Dr-
vanjski - von Tribein. Pozneje so bili lastniki Stubi-
chi in Silberbergi. 1740 baroni plemeniti Biloa, po
katerih so graščino svoj čas imenovali. Dne 24.
Decembra 1765 je Ernest Anton von Azula, arhi-
diakon v Strassgangu, pisal svojemu ordinariusu, da

je bila v graščini Drvanja kapela - oratorium publi-
cum, ki pa se je pred leti podrla in bila profanirana.
Baron Baloa je zato preuredil drugo primeno mesto
v dvorcu za kapelo, ki je 1766 dobila mašno licen-
co. Stavbo je 1797 kupil Johan Strubl, 1808 Johan
Ehrlich, 1810 Johan Edler pl. Rachenbuhel, 1811
Johan Nepomuk Schock, 1817 Anton Edler plemi-
niti Pistor, potlej znova J. N. Schock, 1822 znova
Edler pl. Rauchenbuhel, za njim Kajetan pl. Schue-
tenberg. Ob koncu stoletja je o njej pričalo le še
nekaj sledov.

Podoba nekdanje graščine nam posreduje Vi-
scherjev bakrorez iz okoli 1681. Stavba je bila dvo-
nadstropna z asimetrično komponirano fasado in
štirikapno streho. Vogale je imela poudarjene z
rustiko, v pritličju pa so držali vanjo trije mogočni
rustificirani portali. Od nekdanjega obzidja je imela
ob koncu 17. stoletja samo še dva štirioglasta, s pira-
midasto streho pokrita stolpa. Obzidje, ki je povezo-
valo stolpe in osrednje grajsko poslopje ter je bilo
opremljeno s strelnimi linami in zastrešeno, je bilo
ohranjeno samo kot vezni člen med prednjim stol-
pom in graščino. V neposredni bližini stavbe sta bila
ribnika in sadovnjak.

DVOREC V ČREŠNJEVCIH

Na blagi vzpetini v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni stoji
dvorec Eggenwald. Prvotni last-
niki so bili Ivniški in Königsfel-
derji, sledil jim je Andrej pl. Pich-
ler, ki je stavbo 1618 prodal baro-
nu pl. Stadlu. Leta 1651 je kupil
posest Andrej Gopleis, trgovec iz
Radgone. Zaradi raznih prezidav,
ki jih je opravil na stavbi, so gra-
dič imenovali po njem Gopleisov
gradič. Njegovi dediči so bili po-
vzdignjeni v plemiški stan s pre-
dikatom pl. Eggenwald. Po smrti
Jakoba Jožefa Gopleisa pl. Eg-
genwalda je gradič 1761 prišel v
roke njegove hčere Justine, po-

ročene z Jožefom Pavlom Eggerjem pl. Eggenwal-
dom, podjetnikom iz Leobna. Leta 1784 je prevzel
posest Jožef Treger, med poznej-
šimi lastniki pa nastopajo 1794
Jožef in Ana Huber, potlej Janez
Jurij Schwinghammer, 1800 Fer-
dinand Benedikt Lang, 1807 Jo-
žef Feichtinger, 1850 njegov sin
Florentin. Ta je gradič s pritlikla-
mi 1864 prodal Karlu Vincen-
cu, vitezu pl. Pichl in Gamsenfels,
ki ga je temeljito preuredil in mo-
derniziral. Obzidje, ki je nekoč
obdajalo stavbo, so na začetku
preteklega stoletja odstranili, ma-
terial pa uporabili za nove stave-
be. Leta 1905 je kupil gradič ravnatelj
črešnjevske opekarne Karel
Korat, zdaj je njegov lastnik Ivan
Borko.

Poslopje je zidano iz opeke. V
tlorisu ima obliko pravokotnika z
nekaj zamiki - ti pač razodevajo
različne stavbne faze. Stavba je podkletena in sega v
višino nadstropja, pokrita pa je s sedlasto, ob krajih
na čop prirezano streho. Vhodni portal je na eni
oziroma na obeh straneh in ima pravokoten, zgodnjebaročen,
kamniten okvir s školjo sredi pretrganega trikotnega
čela. Poleg je polkrožen portal, ki drži v klet in ki je
zunaj opremljen s krilom iz kovane mreže, znotraj
pa z vrati, obitimi s tolčeno ploščino. Pozneje pre-
delana okna so večinoma še ohranila renesančne pe-
ščenčeve okvire. Okrog opuščene in že razpadajoče
stavbe so ostanki parka z baročnim vodnjakom ter
mnogimi gotskimi in baročnimi arhitekturnimi čle-
ni.

DVOREC DOMINIKA ČOLNIKA V DRVANJI

Leta 1864 je začel graditi v bližini nekdanjega
dvorca Tribein novo poslopje Dominik Čolnik,
narodnjak, umen sadjar... Čolnik se je poročil 25.
novembra 1861 z Ano, hčerjo lenarskega trgovca
Antona Fanedla. Ta mu je v zakon prinesla lepo

doto (24.000 goldinarjev) s čimer je Čolnik ob po-
sestvu v vrednosti 100.000 goldinarjev postal najbo-
gatejši kmet daleč naokrog. V tistem času je imel na
svojem posestvu že peščeno vrsto sadja in štiristo sor-
tr, kot se je sam pohvalil v Novicah leta 1862. Za-
pisal je tudi, da je postavil prvi veliki kranjski kozo-
lec v Slovenskih goricah, ki še danes nosi častljivo
letnico. Preprosta kmečka hiša, mu je zaradi vse-
večjih potreb postala premajhna. Na rahli vzpetini

Čolnikov dvorec v Drvanji dokler ni povsem propadel.

nad strugo Drvanje, na mestu matrine domačije
le kakšnih 230 sežnjev (460 m) od ostankov nek-
danjega dvorca Tribein se je odločil postaviti
sežno stanovanjsko poslopje. Govorilo se je, da se
je odločil za tako veliko hišo, ker je upal, da bo pri
njem restavracija ob železnici, ki so jo tedaj nek-
daj načrtovali skozi Slovenske gorice, in ki naj bi po-
vezovala Ptuj ter Lenart s severnimi mesti pri
Dunaju.

Načrte za dvorec, ki ga je pričel graditi leta
s pomočjo tasta, je menda dobil na enem od svojih
potovanj v Pariz. Stavba, enonadstropen neogotič-
ni dvorec, je bila v celoti podkletena in gradena
o peke na pravilnem pravokotnem tlorisu. Dodan
bili še štirje enako visoki do kapi segajoči stolpiči.
Ti so dajali z neogotskimi okni in s stopniščasto
atiko vtis mogočnosti. Prav zato je tukajšnje pr-
valstvo imenovalo poslopje grad. Po nekkih virih, naj
bi pri gradnji uporabili ostanki že opisanega gradu,
ki je stal v bližini.

(nadaljevanje prihodnji)

Dvorec Drvanja. Vischerjev bakrorez iz okoli 1681.

DE FACTO

- Brezplačno preverjanje zapiranja terjatev
- Zapiranje terjatev - kompenzacije (možnost prenositvenega posojila)
- Odkup terjatev in čekov (urejena dostava)
- Posredovanje posojil pravnim osebam in s. p.
- Računovodstvo za d. o. o. in s. p.
- Prodaja poštnih nabiralnikov

NOVO*NOVO*NOVO

- Nakup in prodaja vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi
- Odkup privatizacijskih delnic

Partizanska c. 30, Maribor
tel.: 062 224 375
062 224 377
faks: 062 224 508

SKIM POSLOPJEJEM na 80-arski parceli ugodno prodamo. Informacije v Kuzmi 97, tel.: 55 267. m17008

POSLOVNI PROSTOR v Cankarjevi ulici v Murski Soboti, primeren za pisarno, montne ali mirno obrt, dajemo v najem. Tel.: 32 463. m17017

STUDENTU - STUDENTKI iz Murske Sobotice, ki se zanima za kozmetične izdelke, ponujamo honorarno delo 2-krat mesečno po 2 do 3 ure. Plačilo 100 DEM mesečno. Tel.: 061 667 464. m17029

SLOVENSKA OBALA. Prodajamo apartnaje in stanovanja, super lokacija, plaža in podnebje na morje. Tel.: 041 699 060. m17035

POSLOVNI LOKAL v CENTRU TIŠINE, 30 m², dajo v najem. Gostilna Giermek, Tišina, do 12. ure. m17036

GARSONJERO, opremljeno, v centru Vidna ob Ščavnici, prodajo. tel.: 68 226, dopoldne. m17042

NIJIVO, 1500 m², ob asfaltni cesti Kuzma - Dole, prodajamo. Tel.: 65 266.

NIJIVO, 57 a, v G. Slavečih, prodajamo. Tel.: 65 266. m17045

V OKOLICI LENDAVE kupijo vinograde. Tel.: 76 466. m17048

DVOSOBNO STANOVANJE v Lendavi, 51 m², M. Sobota, prodajamo. Tel.: 22 951, po 15. uri. m17059

MANJŠE POSESTVO v Staresincih 45, hiša in gospodarsko poslopje, v hiši so voda, elektrika in telefon, prodajamo. Tel.: 61 172. m17061

STARO HIŠO na 16,76-arski parceli z sadovnjakom, vodnjakom in travnikom, primerno za gradnjo hiše ali počitniške hišice, prodajamo. Tel.: 51

547, popoldan in zvečer. m17071

POČITNIŠKO HIŠICO na sončni legi Goričkega, z vinogradom in sadovnjakom, ugodno prodajo. Tel.: 48 871. m17074

V OKOLICI GORNJE RADGONE prodajo gradbeno parcelo. Tel.: 062 315 682. m17078

GARSONJERO v Moravskih Toplicah dajo v najem. Tel.: 48 788, zvečer.

HIŠO v Lendavi ali v okolici vzamem v najem. Tel.: 77 554. m17083

STANOVANJSKO HIŠO, opremljeno, z vrtom, v Prežihovi I. M. Soboti, prodajamo za 70.000 DEM. Tel.: 00385 40 315 592. m17085

MANJŠE STANOVANJE v centru M. Sobotice in kompletno pohištvo za dnevno sobo prodajamo. Tel.: 21 087 ali 38 330. m17086

DVE GRADBENI PARCELI v Krogu ugodno prodajamo. Tel.: 22 997. m17090

STANOVANJE, dvosobno, v Murski Soboti, kupim. Tel.: 23 707, zvečer. m17096

kmetijska mehanizacija

AUTOREAL

Traktorji LAMBORGHINI sedaj tudi v Pomurju!

(069) 57 350

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO SIP, 18 m³, prodajamo. Tel.: 70 709. m17011

TROSILNIK GNOJA in drugo kmetijsko mehanizacijo prodajamo. Anton Rittlop, Janhova 2, Apače, tel.: 63 789, zvečer po 20. uri. m17030

OBRAČALNIK ZA SENO PANONIJA, SADIČNIK KROMPIRJA, komplet, in gostinsko točilno mizo prodajamo. Tel.: 062 755 391. m17038

SAMONAKLADALNO, 22 cm, in pihalnik za seno ter LADO, po delih, prodajo. Tel.: 26 553. m17064

KUPLJO samonakladalno prikolico in manjši traktor. Tel.: 062 835 225. m17066

MOTOKULTIVATOR, dizel, 7 KS, mulčer, frezo, plug in motorno škropilnico prodajamo. Tel.: 24 681. m17067

TRAKTOR IMT 558, z nakladalnikom

KINOLOŠKO DRUŠTVO GORIČKO PRIPRAVLJA TEČAJ ŠOLANJA PSOV VSEH PASEM.

PRIJAVE SPREJEMAJO PO TEL. ŠT. 48 101 ALI VSAKO SOBOTO NA POLIGONU DRUŠTVA NA NOGOMETNEM IGRIŠČU KMN SEBEBORCI. ZAČETEK TEČAJA BO PREDVIDOMA V ZAČETKU MARČA.

Carlo Pesci, planirno desko, pluge, nove, tribrazdne, obračalne, in 1.000 kg tehtnično prodajamo. Tel.: 27 553. m17020

razno

EURO PRIKLOP ZA KADET E. zadnja serija, prodajamo. Tel.: 46 544. m17012

ODKUPUJEMO DELNICE Pomrgrada, Gorenja, Krke, Petrova, Save, Kompara in Radenske. Tel.: 61 373. m16931

DELNICE PID serije B, G odkupujem. Gotovina takoj na domu. Tel.: 041 676 170 ali 061 1591 810. m16980

Preključem veljavnost spricevala 1. letnika Strojno tehnične šole, 1990/91, Borut Persa, Rožički Vrh 75 a. m17007

TRAČNO ŽAGO (»pant žago«), večjo

Oh, kako hitro čas beži,
leto dni je že,
odkar te več med nami ni.
Zakaj si moral nam umreti?
Grob prerani ti krasimo,
a odgovora od tebe ne dobimo.

V SPOMIN

Te dni mineva leto žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi

Emil Šebjanič

iz Rankovec

Tiho, žalostno in boleče je ob tvojem grobu, vendar polno
lepih spominov in dobrot, kar nam je dalo tvoje srce in
pridne roke. Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavite
ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.
Žalujoci: žena Erika, sin Andrej in drugo sorodstvo

Ze leto dni v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
Tvoj večni dom naj rože ti krasijo
in sveče ti v spomin gorijo.

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 4. februar, ko mineva leto
žalosti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga in
nepozabna

Marija Trplan

iz Markovec 89

Žalostni in potrti obiskujemo tvoje počivališče - dom miru.
Hvala vsem, ki se ustavite ob njenem grobu ter prižigate
sveče.
Z žalostjo v srcu vsi njeni

Ze drugo leto v grobu spiš,
v srcih naših še živiš,
ni ure, dneva in noči,
povsod si v srcu z nami ti,
solza, žalosti, bolečina te zbudila ni.
Ostala je praznina, ki hudo boli.
Starši, sestra, prijatelji moji,
lučka spomina naj vedno gori,
cvetje belo naj dom moj poslednji krasí
in moj nasmeh naj vedno med vami živi.

V SPOMIN

Žalosten in boleč je spomin na 8. februar 1996, ko mineva
drugo leto žalosti, odkar nas je mnogo prerano zapustila naša
ljubljená hčerka, sestra, svakinja in teta

Marija Buček

iz Sotine

Žalostni in potrti obiskujemo tvoje prezgodnje počivališče.
Hvala vsem, ki stojite ob njenem grobu, ji poklonite cvet,
prižgete svečo ali se z lepo mislijo spomnite nanjo.
Žalujoci: mama, oče in sestra Tatjana z možem Dragom.

*Marijo, zakaj, zakaj si odšla za vedno,
Ampak najini lepi spomini bodo ostali.
Radost, veselje, ki si mi dajala,
In najina ljubezen bo večna.
Jaz te nikoli ne bom pozabila,
A vedi, za vedno boš ostala zapisana v mojem srcu - Tvoja Meggie*

Kroška 73a, M. Sobota. m17054

DELNICE TELEKOMA in slovenskih podjetij ter skladov odkupujemo po najugodnejših cenah. Tel.: 76 030 ali 0609 619 258. m17062

Preključem veljavnost hranilne knjižice, izdane pri HKS Panonka na ime Evgen Lucu, Adrijanci 24. m17063

PRIKOLICO za avto prodajamo. Tel.: 46 572. m17072

Preključem veljavnost zaključnega spricevala, izdanega na SGŠ v Radencih v šol. l. 1996 na ime Daniela Santl, Vidonci 79. m17095

delo

ZAPOSILIMO ZIDARJE, tesarje in keramičarja. Možnost bivanja v Mariboru. tel.: 041 684 637. m17021

NATAKARICO za delo v bistroju iščejo. Gizela Kovač, Otovci 1a, tel.: 51 590. m17049

srečanja

GOSPE IN GOSPODJE, fantje in dekleta, si želite partnerja ali partnerko za občasna srečanja, prijateljstvo ali traj-

Oh, kako je hiša prazna,
odkar te v njej več ni,
prej bila tako prijazna,
zdaj pa pusta, sama tam stoji.
Oh, kako boli,
ko tebe, draga mama,
več med nami ni.

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustila draga mama, tašča in babica

Elizabetha Jug

iz Gederovec 20

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem,
sosedom, posebej sosedom Čontala - Karoli in Gaber,
sodelavcem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu
pospremili na njeni zadnji poti.
Iskrena hvala za darovano cvetje, sveče ter izražena pisma in
ustna sožalja. Zahvala gospodu duhovniku Novaku za
opravljen pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke,
govorniku Avguštinu za ganljive besede slovesa, godbeniku za
odigrano Tišino in pogrebništvu Banfi.
Z bolečino v srcu: vsi njeni

Ko živelá sem, ljubila sem
vas vse, zdaj, ko me več
med vami ni, ljubite me
v spominu vi!

ZAHVALA

V 91. letu nas je zapustila draga
mama in babica

Marija Denša

iz Turnišča

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
sosedom in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji
poti, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, nam pa
izrekli sožalje.
Iskrena hvala gospodu župniku za lep pogrebni obred,
pevcem, posebna hvala osebjú intenzivne nege internega
oddelka bolnišnice v Murski Soboti in delavcem oddelka 12-
351 Planike Turnišče.
Žalujoci: sin Ignac z ženo Ano in vnukinja Katja

Smrt se izlila je v blede obličje,
pogled je zaplaval v neznani pokoj,
ni več trpljenja, ne bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj.

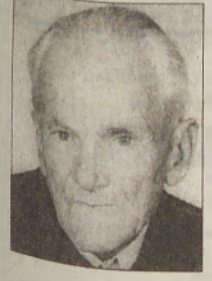
ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, dedka, pradedka ter brata

Jožefa Kereca

iz Sotine

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili k
zadnjemu počitku, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam
pa izrekli sožalje.
Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete
žalostinke in pogrebništvu Banfi.
Hvala vsem sosedom za vsestransko pomoč, prav tako
iskrena hvala dr. Neradu, dr. Ani Gomboč - Horvat za obiske
na domu ter patronažnima sestrama za lajšanje bolečine med
njegovo boleznijo.
Žalujoci vsi, ki smo te imeli radi

Ljubil si življenje,
ljubil si dom,
že eno leto ti rože
krasijo tvoj večni dom.

V SPOMIN

Tih in boleč je spomin na 4. februar,
ko mineva žalostno leto, odkar si nas
zapustil naš dragi mož, oče, dedek in
pradedek

Jože Rous

Ivanci 11

Hvala vsem,
ki mu prižigate sveče
in se ustavite ob njegovem grobu.

Tvoji najdražji

Kako prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih rok za vedno nam
ostaja.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa, komaj v 51. letu, nas je po dolgi in težki
bolezní za vedno zapustila naša draga žena, mama, hčerka,
sestra, tašča, snaha in babica

Marija Kerčmar

roj. Sever
iz Černelavec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste jo med boleznijo
obiskovali, ji delali družbo in jo tolažili. Hvala vsem
sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo
pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in
nakazali denar v dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalja.
Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred in slovo,
pevcem evangeličanske cerkvene občine za odpete žalostinke
in gospe Editi za besede slovesa.
Posebna hvala osebnemu zdravniku dr. Milanovu, dr.
Kocjančiču, dr. Evi Koltaj - Kocan in osebju ginekološkega
oddelka v Rakičanu in tudi dr. Plaperjevi z onkološkega
inštituta v Ljubljani za ves trud in požrtvovalno enajstletno
zdravljenje. Hvala tudi vsem sodelavcem žalujoci družine in
pogrebništvu Banfi.
Žalujoci vsi njeni

ZAHVALA

Zakaj neizprosna usoda jemlje nam najdražje iz ljubeče srede
in prezgodaj jih odnaša v večni mir - tišino
v tihi bolečini, ki nikoli ne zaceli.

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi nepozabnega moža, očeta, tasta, dedija, Zoli bačija

Zoltana Gerenčerja

fotografskega mojstra
iz Murske Sobote

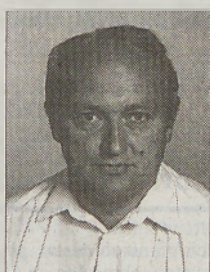
izrekamo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom in drugim, ki ste sočustvovali z nami in ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje, darovali prekrasne vence, cvetje in sveče ali darovali za dobrodelne namene.

Za neizmerno pomoč v težkih trenutkih se zahvaljujemo družinam Čančar, Banko in Hajdinjak. Posebej se zahvaljujemo g. dr. Alojzu Horvatu in preostalemu osebju Bolnišnice Murska Sobota za požrtvovalno pomoč.

Hvala g. dekanu Poredošu in g. kaplanu Benkoviču za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in g. Perkiču za odigrano Tišino.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Z žalostjo v srcu tvoji najdražji

ZAHVALA

V 45. letu nas je mnogo
prezgodaj zapustil naš dragi

**Stanislav
Jakič**
iz Veščice

Ob tej boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali sveče, za sv. maše in druge namene, njegov prerani grob pa prekrili z venci in cvetjem. Iskrena hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti, sodelavcem MI Lesnine, g. Roudiju za besede zadnjega slovesa, sodelavcem 3 DVA, Darjinim sošolcem 2. d in 3. b-razreda Srednje zdravstvene šole z razredničarkama.

Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbeniku za odigrano Tišino in potrebnistvu Banfi. Posebej hvala g. dr. Danijelu Grabarju, vsem zdravnikom in osebju intenzivne nege kirurškega oddelka soboške bolnišnice, ki so se nesebično trudili, da bi ga ohranili pri življenju, Kliničnemu centru, ter nevrokirurškemu in infekcijskemu oddelku mariborske bolnišnice.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat - iskrena hvala!

Globoko žaljuoč: žena Marija, hčerka Darja, mama in oče, sestra Marija z družino, bratje Jože, Milan in Drago z družinami, tašča in drugi sorodniki

ZAHVALA

V 90. letu nas je zapustila naša draga
mama, tašča, babica in prababica

Etelka Bac

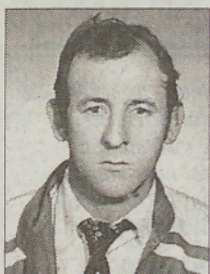
roj. Luthar
iz Strukovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovano cvetje in sveče ter za vsa pisna in ustna sožalja.

Hvala g. duhovniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu Banfi. Posebna hvala osebju doma v Lukavcih za požrtvovalno pomoč ob njeni bolezni.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žaljuoč hčerke Zlatka, Erika in Šarika z družinami

*Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej več ni,
prej bila tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se nam zdi.*

ZAHVALA

V 51. letu nas je po težki in kratki
bolezni zapustil dragi brat in vujček

Alojz Lazar

iz Bakovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so ga obiskovali med boleznijo ter pospremili na njegovi prerani zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče, za svete maše in nam izrekli sožalje. Hvala gospodu župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici za besede slovesa ter godbeniku za odigrano Tišino. Hvala tudi zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu ter pogrebništvu Kampuš iz G. Radgone.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Bakovci, 26. 1. 1998

Žaljuoč: sestra Helena z družino in drugo sorodstvo

*Zaman vaju iščejo naše oči,
zaman vaju kliče naše srce,
srce ljubeči zdaj v grobu
mirno spita tam,
nam pa rosijo se solzne oči.*

V SPOMIN

9. februarja mineva eno leto od
takrat, ko nas je zapustila naša draga
mama

Marija Žohar

iz Doliča 24

in

22. let mineva od takrat, ko nas je
zapustil dragi ata

Jože Žohar

iz Doliča 24

Hvala vsem, ki z lepo mislijo in
svečo počastite njen spomin.

Vsi, ki smo ju imeli radi

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih pridnih rok
za vedno nam ostaja.*

V SPOMIN

7. februarja mineva žalostno leto,
odkar nas je za vedno zapustil naš
dragi mož in oče

Janez Baligač

iz Gregorčičeve ulice
v Beltincih

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu, z lepo mislijo nanj postojite ob njegovem grobu, mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

Žaljuoč: žena, sinova in drugo sorodstvo

*Vse odhaja kakor tiha reka,
le spomini spremljajo človeka.*

V SPOMIN

V tistem spominu nas spremlja
bolečina, odkar nas je 29. januarja
1992 nenadoma zapustil naš dragi

Jožef Sijarto

iz Dolnjih Slaveč

Težko je pozabiti nekoga, ki ti je drag, a najtežje je živeti brez njega.

Iskrena hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu.

Vsi tvoji najdražji

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni.
A ostala je praznina,
ki hudo boli.*

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 3. februar, ko mineva leto
žalosti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga mama,
babica, sestra, tašča in svakinja

Jolanka Horvat

iz Središča

Iskrena hvala vsem, ki se je spominjate, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žaljuoč njeni najdražji

*Oh, kako je hiša prazna,
odkar te v njej ni več,
tvoj vinograd zaman te čaka,
ko pa bolezen bila je
močnejša od življenja.*

ZAHVALA

V 68. letu nas je za vedno zapustil
naš dragi oče, dedek, tast, boter in
svak

Štefan Dominko

gostilničar v pokoju
iz Odranec
Ravenska 6

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, sovaščanom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste nam stali ob strani, pomagali, ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli ustno in pisno sožalje.

Hala za izrečene prijazne besede, sočutja, darovane prelepe vence, sveče, darove za maše. Hvala g. župniku za pogreb in sveto mašo ter pevcem za čutno odpete žalostinke.

Iskrena hvala osebnemu zdravniku, upokojevcem, NK Odranci, Obrtni zbornici Lendava in govornici za ganljive besede slovesa.

Hvala pogrebništvu Ferenčak.

Žaljuoč: sin Stanko in hčerki Štefka ter Valerija z družinami in brat Ivan z družino iz Avstralije

*Pomlad bo na tvoj vrt prišla
in čakala, da prideš ti,
sedla bo na rožna tla
in jokala, ker tebe ni.*

S. Gregorčič

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, tašče in stare mame

Marije Maroša

iz Lipovec 53

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje, sveče, darovali za sv. maše, nam pa izrekli sožalje.

Hvala č. g. župniku za pogrebni obred in sv. mašo. Prav lepa hvala tudi pevkam za odpete pesmi in g. Šebjanu za poslovitne besede.

Posebno zahvalo smo dolžni dobrima sosedoma g. Srakovi in g. Vinkovičevi za skrb in nesebično pomoč v njeni visoki starosti.

Zahvaljujemo se tudi osebju doma starejših občanov v Lendavi za vzorno nego, kjer je naša mama preživela zadnje mesece svojega življenja.

Hvala tudi pogrebništvu podjetju Jurič za opravljene storitve.

Hvala vsem, ki ste bili do naše mame prijazni in dobri ter jo ohranjate v spominu!

Vsi njeni

*Ljubezen, delo in trpljenje
bilo tvoje je življenje,
nam ostaja zdaj praznina
in velika bolečina.
le srce in duša ve,
kako boli, ko več te ni.*

Ob izgubi našega dragega moža,
očeta in dedka

Jožeta Caroviča

roj. 25. 2. 1910
iz Stroče vasi 30a

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, izrekli ustno in pisno sožalje, darovali cvetje, sveče in za svete maše ter v druge namene. Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom g. Križanin za besede slovesa in godbeniku za odigrano Tišino.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žaljuoč:

*žena Marija, sin Marjan
in hčerka Marica z družinami*

*Zdaj ne trpiš več, mama,
zdaj počivaš.
Kajne, sedaj te nič več ne boli?
A svei je mrzel, prazen, opustošen,
za nas, odkar te več med nami ni.*

V SPOMIN

3. februarja je minilo žalostno leto od takrat, ko nas je zapustila naša najdražja mama, stara mama in prababica

Marija Lačen

iz Murske Sobotе

Lepa hvala vsem, ki se je še spomnite, postojite ob njenem grobu, prižigate svečko ali prinesete rože.
Žalujoča hčerka z družino

*Ni te na vrtu več ne med gredicami
ni te na polju več ne med meglicami.
Ni te nikjer več, kjer bila si prej,
a v naših srcih ostala boš za vselej.*

V SPOMIN

2. februarja mineva žalostno leto, odkar ni več med nami naše drage žene, mame, tašče, babice in sestre

Karoline Čerpnjak

iz Trdkove

Hvala vsem, ki postanete ob njenem grobu in se poklonite njenemu spominu.
Vsi njeni

*Na grobu, kjer sveča zate gori
in belo cvetje zate cveti,
je bolečina, ki jo poznamo le mi.*

V SPOMIN

Utožna tišina zimske narave nas je spet spomnila na 8. februarski večer, ko je pred sedmimi leti zemlja zakrila ljubljene sina, vnuka in brata

Fredija Škodnika

iz Gradišča

Hvala vsem, ki postojite ob njegovem preranem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.
Za vedno tvoji najdražji

V SPOMIN

2. februarja mineva leto dni od takrat, ko nas je zapustil naš najdražji mož, oče in dedek

Vinci Glažar

iz Murske Sobotе

Cerprav mineva že leto dni, ne moremo doumeti, da je to resnica, da smo tako zgodaj ostali brez našega najdražjega. Hvala vsem, ki ste nam takrat v naših najtežjih trenutkih pomagali in nam stali ob strani ali nam kakorkoli pomagali. Hvala vam!

Žena Marjeta, hčerka Suzana z možem Brankom, hčerka Marijana in vnučinja Julija

Kruta usoda
nam je iz naše srede iztrgala
dragega sodelavca

Stanislava Jakiča

iz Veščice

Ohranili ga bomo
v lepem spominu!

sodelavci MI Lesnina Murska Sobota

*Ljubemu možu,
dragemu očetu in
dediju z ljubeznijo.*

V SPOMIN

na 9. februar, ko minevajo tri
žalostna leta, odkar nas je tragično
zapustil

Ludvik Rituper

iz Kušanovec

Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu.
Tvoji najdražji

Dragemu

ajteku Francu,

ki se je na novoletni dan 1998. leta tiho poslovil od nas

hvala

- za zlato srce, ki je ljubeče bilo za nas;
- za tople oči, ki so srkale lepoto prekmurskih ravnic;
- za trdne roke, ki so tudi v najtežjih trenutkih življenja hvaležno božale pšenično klasje;
- za kolače kruha, ki so bili ljubezen sama;
- za pravičnost, ko se nam je vsem enako razdaljal;
- za trdni pogum, da je ostal vse življenje zvest Bogu in zemlji;
- za toplino našega kmečkega doma, kjer nas je venomer čakal in kamor nas je vabil;
- za vse, o čemer ni nikoli govoril, a smo ob njem čutili ...

Vsi, ki smo ga imeli neizmerno radi

*Ostalo grenko je spoznanje,
to je resnica, niso sanje,
da te nazaj več ne bo,
ker za vedno vzel si slovo.
Spočij si - za vse še enkrat
hvala ti.
Dobrota tvojega srca
nikdar ne bo pozabljena.*

ZAHVALA

V 36. letu nas je zapustil ljubi mož,
oče, sin, brat, zet in sorodnik

Franc Kotnrec

iz Lendave

Ob kruti usodi in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, dobrim prijateljem, sedanjim in nekdanjim sodelavcem DOŠ I Lendava, župniku in kaplanu ter dr. Kulčarju, ki so nam stali ob strani, in vsem, ki so ga pospremili na mnogo prerani zadnji poti. Hvala za darovano cvetje, sveče, za sv. maše ter izrečeno ustno in pisno sožalje.

Z žalostjo v srcu vsi tvoji najdražji

*Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej več ni.
Prej tako prijazna,
zdaj otožna, tuja se nam zdi.
Oh, kako zelo boli,
ko tebe več med nami ni.*

ZAHVALA

V 88. letu nas je zapustila naša draga mama, sestra, tašča,
babica in botra

Marija Čerpnjak

roj. Kerec
iz Martinja 13

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, dobrim sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, darovali cvetje, sveče, za svete maše ter za mrliško vežico, nam pa izrekli sožalje. Še posebej hvala Alojzu Kerecu iz Čepinca. Hvala g. župniku I. Camplinu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, pogrebništvu Banfi ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči vsi, ki smo jo imeli radi

V SLOVO

dragemu svaku

Francu Kontrecu

iz Lendave

Vedno, vsak trenutek te bomo pogrešali in naše veselje in sreča ne bosta več nikoli tako brezmejna.
Hvala ti, da si bil del našega življenja in da si nas bogatil.

Družina Fajhtinger

*Ljubil si življenje,
delo, polje, naravo,
ljubil si vinograd,
v katerega si se rad vračal
in ga z ljubeznijo obdeloval.*

Dedku

Štefanu Dominku

v slovo

njegovi žalujoči vnuki
*Anita, Ksenija, Iztok, Tina, Sašo, Rok, Vito, Silvija,
Jure in Ingo*

*V tihem grobu mirno spiš,
a v naših srcih še živiš.*

V SPOMIN

Tiha bolečina spremlja spomin na 3.
februar 1997, ko nas je zapustil dragi

Ludvik Časar

iz Kupšinec

Hvala vsem, ki na njegov grob prinašate cvetje, prižigate sveče in se z lepo mislijo poklonite njegovemu spominu.
Žalujoči vsi tvoji najdražji

*Ljubezni žar, vse lepe blage sanje
s teboj so se zgubile v črno noč,
ostal je le spomin na dni nekdanje,
ki v sreči so minevali nekoč.
Besede zdaj tolažbe so zaman
in solze, ki močijo tvoj grob preran.
Srce tih, boleče krvavi
in tebe kliče, ki med nami te več ni.*

Robi Zver

iz Trnja

nisi nas zapustil, samo v svetlobo si se zlato skril.

Pogrešamo te!

*Sošolci in sošolke
Srednje gostinske šole Radenci*

*Cvet z imenom Iris
komaj je zacvetel,
ko je tebe, dragi očka,
Bog v svoje varstvo vzel.
Zaman je bil tvoj boj,
zaman dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi nas je v 24. letu zapustil
dragi mož, očka, sin, vnuk in zet

Robert Zver

iz Trnja 117

V globoki žalosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, znancem, sosedom in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste darovali za cvetje, sveče, svete maše in v druge namene. Hvala vsem, ki ste mu stali ob strani ali mu kakorkoli pomagali.
Vsem še enkrat - iskrena hvala!

*Žalujoči: žena Marjetka, hčerkica Iris, mama, oče, mamca,
tata, tašča in vsi žalujoči, ki smo ga imeli radi*

**BODITE PODJETNI,
POSTANITE USPEŠNI!**
oglašujte v

VESTNIK

SATEN Šivanje po meri:
zavese, namizni prt, gosp. pripomočki
Marta Rogan, Čemelavci, tel.: 31 011

MIZARSTVO VUTEK
Izdelava notranje opreme in stavbnega pohištva
Ludvik Vutek, Vaneča 36, 9201 Pucanovci, tel.: 069 45 604

TUROPOLJE d.o.o.
ul. Zorana Kežarja 13, 9000 Murska Sobota, tel.: 36 580

Montaža centralne kurjave in vodovodne inštalacije **PETER SOVJAK**, s. p. Nemčevci 22, Murska Sobota, tel.: 069 24 553

KOVAŠTVO

Miran Cigut
Martjanci 88, 9221 Martjanci, tel.: 069 48 441

Po obisku gozdne učne poti obiščite gostilno **SMREKA KOROVCI**. Čaka vas počitek ob izbrani pijači in jedi. Sprejemajo tudi zaokrožene skupine. Korovci 4a, karavla, tel.: 069 40 150

SPLOŠNO MIZARSTVO in izdelava igralnih avtomatov
ANDREJ RUŽIČ, Tomšičeva 6, 9000 Murska Sobota, tel.: 069 22 790

PARKETARSTVO FENX
Serdica 99, telefon: 57 532

izposojevalnica »**ROŽA**«
poročnih in slovesnih oblek, poročni servis
»**ROŽA**«
ZVER
Kmečka 4, Beltinci, tel.: (069) 41 542
velika izbira in ugodne cene

MIZARSTVO ANTOLIN Štefan Antolin, samostojni podjetnik
Odranci, Mladinska 25, mobil: 0609 629 703

Strojno ključavničarstvo ŠTEFAN KRANJEC
Storitve: struženje na avtomatih, rezkanje, pehanje, ozobljenje, rezanje navojev M8-M52, brušenje.
9221 Martjanci 28a, tel./faks: 069 48 511

RTV SERVIS
Dejan Kerčmar, s. p., Ul. Prekmurske čete 75
9232 ČRENŠOVCI, tel.: 069 71 037

Gostilna LOVENJAK na Vaneči
domače specialitete in žlahtna domača kapljica. Franc Lovenjak, Vaneča 54, tel.: 45-201

Trgovina VRTNICA in knjigovodski servis
Panonska 9, Beltinci, tel.: 42-176

Siviljstvo in trgovina Metka
Lendavska 13b, M. SOBOTA
Slovesna oblačila po vaši meri ali že gotova. Posebna akcija v marcu: hlače že od 2.500 sit. Telefon: 56 010

Polaganje vseh vrst podov in izdelovanje strojno betonskih tlakov
Branko JAZBEČ, Ribiška pot 1, Beltinci, tel.: 42 110

Cvetličarstvo in pogrebništvo FERENČAK
Trnje 58, tel.: 70 560, posl. Črenšovci, Prekmurske čete 20, tel.: 71 198

AVTOMATERIAL, d. o. o., Ljutomer
Trgovina na debelo in drobno

Anteja Trstenjaka 17, 9240 Ljutomer, tel. in faks: 069 84 400

* REZERVNI DELI ZA VSA OSEBNA VOZILA PO NAJUGODNEJŠIH CENAH
* IZPUŠNI LONCI ZA VSE TIPE VOZIL
* DODATNA OPREMA
* OLJA VSEH VRST

Prešernova 24, Ljutomer, tel. in faks: 069 83 210

* GUME (svetovno priznanih proizvajalcev) IN OB NAKUPU BREZPLAČNA MONTAŽA
* IZDELKI IZ GUME
* UMETNO USNJE
* VELIKA IZBIRA KLINASTIH JERMENOV
* DODATNA OPREMA

A.I.P. CONSULTING
International
Kassel, München, Brno

Tel.: 00420/5/42 21 96 04
Fax: 00420/5/42 21 86 71

Naš naročnik je mednarodno dejavno gospodarsko podjetje s sedežem na Dunaju. Za slovensko hčerinsko družbo iščemo

ORGANIZACIJSKE VODJE

Vaša naloga je organizacijsko vodenje obstoječe mreže, podpora in motivacija pri prodaji. Naš naročnik ponuja zanimivo nalogo, dolgoročne perspektive, dinamične možnosti napredovanja, obsežno izobraževanje in položaju primeren dohodek.

Vi ste stari od 25 do 35 let. Radi navezujete stike. Ste prodorni in radi delate v dinamičnem timu. Vaš cilj je uspeh in se ne čutite vezane na delo za pisalno mizo. Imate vsaj srednješolsko izobrazbo in aktivno govorite nemško ali angleško.

Pogovora z Vami v hotelu Holiday Inn, Miklošičeva cesta 3 v Ljubljani, dne 10.-12.2.1998, od 10.00 do 16.00 se že veselita g. Berkopec, dipl. oec. in g. P. Uzel, dir.. Na tel.št.: 00420/5/42 21 96 04 se že lahko predhodno dogovorite za termin.

AVTO ZA ŠTIRI PLAČE!
(POSILANSKE)

pride
že od
11.990

Moč 1,3 i/64 KM, poraba 4,9 l/100 km, 3 ali 5 vrat,
GARANCIJA 3 leta ali 100.000 km, cena * v DEM s popustom.

KIA MOTORS
KIA MOTORS IMPORT d.d., LJUBLJANA
tel. 061 18 43 402 in 18 43 404

KREDIT
183 DEM/mes.
pri 1/3 pologa

/Bransberger E. s. p., Murska Sobota, 069 21-238/ /Wolf d.o.o., Cankova, 069 40-088/ /Avto-R d.o.o., Ljutomer, 069 81-988/

DOSEGLJIV TUDI VAM:

MALE OGLASE
ZA VESTNIK IN MURSKI VAL
LAHKO NAROČITE PO
TELEFONU št. 31 998 VSAK
DELAVNIK OD 8. DO 14. URE.

V POSLU MORATA BITI ZADOVOLJNA OBA PARTNERJA

Reja činčil zagotovo ni samo posel, vsaj meni je pomenila mnogo več. Opravka imaš z ljubkimi živalmi, kjer je še veliko neznank in tudi zanimivosti. Uspehi v reji, je v bistvu velika nagrada za določena odrekavanja ob razvijanju farme, ki se običajno začne z nekaj družinami. Tudi sam sem tako začel pred skoraj devetimi leti. Spomin nazaj obuja veliko podrobnosti in zanimivih dogodkov. Celotna pot bi bila zagotovo mnogo težja ali pa bi vodila v slepo ulico, če ne bi bilo srečnega naključja, da sem takrat podpisal pogodbo z podjetjem C. I. International, ki se je med drugim obvezalo za reden odkup in plačilo glede na kakovost. Takrat je podjetje še imelo sedež v Avstriji in njegov direktor g. Rudolf Kovač si je veliko prizadeval za rejo činčil v Sloveniji in sleherne novosti posredoval takrat še maloštevilnim rejcem. Veliko skrb je posvečal izdelavi biketirane hrane v Sloveniji po novem - njegovem receptu, ki je dejansko osnovni pogoj za zdravo rast živali. Poleg redne oskrbe z različnimi potrebščinami za uspešno rejo moram posebej pohvaliti redno prevzem vzrejenih živali, to pomeni seveda dejansko izvrševanje zapisanega v omejeni pogodbi oziroma dogovoru. V minulih osmih letih se namreč ni primerilo, da prevzema ne bi bilo ob dogovorjenem datumu. Glede na to, da se nenehno pojavljajo in izginjajo konkurence, ki bolj ali manj vse obljubljajo, tudi obdržalo, da vztrajam pri istem podjetju. V preteklosti se je namreč name obrnilo že več mladih rejcev začetnikov, ki so želeli oddati vzrejene živali, pa jih niso mogli oziroma so jih oddali po mizerni ceni. Nenehno so se ubadali s problematičnimi oskrbami z ustrežno biketirno hrano. Vse te pomanjkljivosti so v glavnem urejene s sodelovanjem s podjetjem C. I. International iz Miklavža pri Mariboru. Prav je, da se v poslu trudita oba partnerja in da sta tudi oba zadovoljna. Upam, da bo sodelovanje tudi v prihodnje na kakovostni ravni na obeh straneh, si ga rejci najbolj želimo.

IŠČETE DONOSNO DELO, POKLICNO ALI DODATNO?

Postanite naš partner v vzgoji južnoameriških činčil!

Pogoji: - ljubezen do živali

- nekaj lastnega kapitala

- približno 10 m² ogrevanega prostora

Ponujamo: - visokokakovostne razplodne živali

- strokovno pomoč

Zagotavljamo: - odkup živali in ugodno ceno

- poslovno zanesljivost

Za vse dodatne informacije pokličite po telefonu (062) 69 22 50 (od 8. do 9. ure in od 18. do 19. ure)

Ci
C. I. INTERNATIONAL

Matična farma južnoameriških činčil z 18 - letnimi izkušnjami
2204 MIKLAJŽ, Ul. Kirbiševih 53
tel./faks: (062) 592 250

ELTI, d. o. o.,
Panonska 23, 9250 Gornja Radgona
razpisuje delovno mesto
finančnega direktorja.

Pogoji:

- visoka ali višja ekonomska izobrazba,
- 5 let delovnih izkušenj s področja financ in računovodstva,
- znanje angleškega jezika.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh od objave na gornji naslov.

DAEWOO MOTOR **Flamin MS**, d. o. o.
PRODAJA VOZIL IN REZERVNIH DELOV, LEASING, SERVIS
Industrijska 1, M. Sobota, tel.: (069) 36 600, faks: (069) 36 610

DAEWOO
PRIPOROČA
OLJA
Mobil

TICO

cena: 9.990

VABIMO VAS NA TESTNE VOŽNJE IN NAKUP
SALONSKIH VOZIL PO UGODNIH CENAH!

Pooblaščen prodajalci

MOBIX, Prekmurske čete 61, Črenšovci, tel.: (069) 70 550 * Autoservis MI-MELRAJH, Kapelska 21, Radenci, tel./faks: (069) 65 517, GSM: (041) 686 117 * FUTURA SISTEM, Stroja vas 11 pri Ljutomeru, tel.: (069) 84 347

AVTOSERVIS
FIAT - LANCIA
Franc MAKOTER, s. p.

FIAT

Anteja Trstenjaka 17,
9240 Ljutomer,
tel. in faks: 069 81 987

* SERVIS IN PRODAJA
* AVTOOPTIKA
* MONTAŽA GUM
* IZPUŠNI LONCI (prodaja, montaža in izdelava)

KINO

Kino Park
Murska Sobota

V četrtek, 5. februarja, v petek, 6. februarja, v soboto, 7. februarja, in v nedeljo, 8. februarja, ob 17. uri, je na sporedu ameriška komedija Moj bivši se poroči. V četrtek, v petek, v soboto in v nedeljo ob 19. uri pa bodo vrteli ameriško psihološko dramo Zbogom dekleta.

Kino Gornja Radgona

Ameriški risani film Herkul je na sporedu v petek, 6. februarja, ob 17. in 19. uri, ter v nedeljo, 8. februarja in v ponedeljek, 9. februarja, ob 17.30 uri. Ameriški psihološko srhljivo igrata pa si lahko ogledate v petek ob 21. in v soboto ob 20. ter v nedeljo in ponedeljek ob 19.30 uri.

Kino Ljutomer

V soboto, 7. februarja, ob 19.30, in v nedeljo, 8. februarja, ob 17.15 in 19.30 uri, bodo vrteli angleški film Do nagega.

KINO

TEŠANOVCI - Ker se pripravljajo v Tešanovcih na gradnjo kanalizacije (z deli naj bi začeli še letos), lani v tem kraju, ki je v Občini Moravske Toplice, niso imeli večjih naložb. Nekaj pa so vendarle naredili: »sanirali« so staro podružnične osnovne šole, obnovili vaško-gasilski dom, nekaj denarja pa je šlo še za usposobitev prostorov za javno občinsko komunalno podjetje Čista narava, ki ima sedež v Tešanovcih. (G. G.)

DOBRVNİK - V delu Dobrovnških gor, ki se imenuje Paphegy, so s prispevki vinogradnikov zgradili kapelico sv. Urabana, zaščitnika vinogradnikov. Potrebno pa jo je še prebarvati in poslikati. Ščasoma bodo trčili denar tudi za to, bo pa treba početi, saj se 25. maj, ko naj bi kapelico odprli in blagoslovili, naglo bliža. (F. B.)

Delimo vstopnice za kino

Titanik bo očitno res podiral vse rekorde, saj dobivamo v naše uredništvo ogromne kupe pravih odgovorov. Film Titanik je režiral James Cameron, kar je vedela tudi naša nagrajenka **Blanka Kocbek, Užiška 20, 9240 Ljutomer.** Čestitamo, naše novo nagradno vprašanje pa je:

Kdo igra v glavni vlogi v ameriški psihološki drami Zbogom dekleta?

Odgovori: _____

Kupon št. 46

Odgovore pošljite do 10. februarja na naš naslov: Vestnik, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota.

REPUBLIŠKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE
OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA
ARHITEKTA NOVAKA 3
9000 MURSKA SOBOTA

objavlja
prosta dela in naloge

INFORMATIKA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višješolska izobrazba računalniške, elektro ali druge ustrezne usmeritve,
- poznavanje lokalnih računalniških mrež (Novell), komunikacij, Windows ...,
- zaželjene delovne izkušnje.

Za objavljeno delovno mesto se sklepa delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj vložijo lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na naslov: **Republiški zavod za zaposlovanje, Območna enota Murska Sobota, Ulica arhitekta Novaka 3, 9000 Murska Sobota.**

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po odločitvi.

kulturni koledar

Slovesnosti ob kulturnem prazniku

MURSKA SOBOTA: V četrtek, 5. februarja, bo v grajski dvorani ob 19. uri slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku ter podelitev občinskih nagrad za dosežke na področju kulture. Slovesnost bo potekala v znamenju španskega večera, nastopila bosta mezzosopraniška Edita Garčević - Koželj in kitarist Žarko Ignjatovič, nagrajence bodo predstavili z videoportreti, ki jih je pripravil Aleš Nadaš, letošnja slavnostna govornica je kustosinja Pokrajinskega muzeja Metka Fujs, scenarij in režijo pa je prevzela Duša Škof.

LJUTOMER: V petek, 6. februarja, bo v Domu kulture slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku in podelitev Miklošičevih nagrad in priznanj ter knjižnih nagrad osnovnošolskim literatom. V programu sodelujejo dijaki gimnazije Franc Miklošič. Ljutomerski oktet in Pihalni orkester KD Ivan Kaučič.

BELTINCI: V soboto, 7. februarja, bo v prostorih OŠ ob 18. uri osrednja občinska proslava ob kulturnem prazniku ter večer proze in poezije mlajše generacije ob spremljavi harmonike in cimbal.

GORNJA RADGONA: V soboto, 7. februarja, bo ob 18. uri v dvorani Kulturnega doma osrednja prireditev ob kulturnem prazniku, ki je posvečena spomenu na Manka Golarja ob obletnici njegove smrti. Sodelujejo Mladinski pevski zbor in recitatorji OŠ Gornja Radgona, ženski pevski zbor Manko Golar in recitatorji iz Gornje Radgone ter igralska skupina iz Veržej.

TEŠANOVCI: V petek, 6. februarja, bo v dvorani vaško gasilskega doma ob slovenskem kulturnem prazniku osrednja prireditev občine Moravske Toplice. Nastopili bodo slovenski igralec karakternih in komičnih vlog Evgen Car s 125. predstavo svoje monodrame Poredušov Janoš ter ljudski duet Rumič in Remenarov.

VERŽEJ: V soboto, 7. februarja, bodo ob 19. uri v Domu kulture nastopili pevski zbori.

KRIŽEVCI: V nedeljo, 8. februarja, bo ob 18. uri

v Kulturni dvorani praznovanje 50. obletnice folklorne v Križevcih. Odprli bodo tudi prenovljen oder.

Literarni večer

GORNJA RADGONA: V torek, 10. februarja, bo ob 10. uri v dvorani Glasbene šole literarni večer s pisateljico Karolino Kolmančič ter predstavitev njenih knjig Razcvet sončnice in Sence na belih listih.

Otvoritve

LENDAVA: V soboto, 7. februarja, bo ob 18. uri v lendavskem gradu otvoritev razstave slikarja Vojka Pogačnika.

Razstave

MURSKA SOBOTA: V Galeriji Murska Sobota si lahko ogledate razstavo slik prekmurskih likovnih umetnikov z naslovom Nikolaj Beer, Sandi Čerček, Marjan Gumilar, Zdenko Huzjan in Franc Mesaričslike 10 let pozneje. Na ogled bo do 9. februarja.

MURSKA SOBOTA: V soboškem gradu je na ogled na Stalna razstava Pokrajinskega muzeja. Muzej je odprt od torka do petka, ob 10. do 17. ure, v soboto in nedeljo pa od 10. do 13. ure. V četrtek, 12. februarja, pa se lahko ob 17. uri pridružite strokovnemu vodstvu po razstavi, ki ga bo vodil kustos pedagog Franc Kuzmič. Ob nedeljah je vstop prost.

RADENCI: V galeriji muzeja Radenske si lahko ogledate razstavo skulptur in slik Sedem smrtnih grehov, avtorice Irene Brunec. O razstavi bo spregovorila umetnostna zgodovinarica Meta Gabršek Prosenc. Razstava bo odprta do 28. februarja.

LJUTOMER: V galeriji Antea Trstenjaka je na ogled razstava Razglednice Maksima Gasparija.

LJUTOMER: V prostorih Mestne hiše si lahko ogledate muzejsko zbirko Taborsko gibanje na Slovenskem ter splošna muzejska zbirka Ljutomer. Obiščete jo lahko vsak delovnik med 10. in 15. uro. Izven delovnega časa in ob sobotah ob 12. uri pa si lahko muzejsko zbirko ogledate ob predhodni prijavi.

SVETI JURIJ OB ŠČAVNICI - Na območju občin Sveti Jurij ob Ščavnici, Radenci in Gornja Radgona se je lani rodilo 193 otrok. V to število je vseh tudi 85 otrok, katerih starši niso poročeni. Leto prej - 1996. leta - se je rodilo na območju omenjenih občin 189 otrok. Postopoma se torej število novorojenčkov povečuje, vendar najbrž še dolgo ne bo doseženo število novorojencev v letu 1989, ko jih je bilo 310. Kdo bi vedel? (F. Kl.)

MURSKA SOBOTA - Občinska gasilska zveza je organizator tečajev za nižje gasilske častnike, strojnike in sod-

nike gasilskih športnih disciplin. Izobraževanje bo v tem in prihodnjem mesecu, usposabljal pa se bodo gasilci z območja občin: Murska Sobota, Beltinci, Moravske Toplice, Puconci, Cankova - Tišina, Hodoš - Šalovci, Kuzma, Rogasovci in Gornji Petrovci. (J. Ž.)

TIŠINA - Predsednik Čebelske družine Tišina Jože Andrejč je povedal, da je bilo lansko leto zelo slabo za čebelarje. To je posledica opuščanja pridelovanja določenih poljščin, čedalje manj travnikov in slabo razvitega sadjarstva. Vse pa le še ni izgubljeno, kajti trinajst članov ima še vedno

354 panjev. Nekaj je tudi podmladka. Nenehno pa bijejo tudi boj z boleznimi, ki ogrožajo čebele. (F. Ku.)

GORNJA RADGONA - Komisija za pripravo elaborata za gradnjo doma starejših Občine Gornja Radgona je prišla do sklepa, da je treba začeti graditi tak objekt najkasneje v letu 2000. Stal naj bi na območju Trat, v njem pa naj bi bilo prostora za 110 postelj. Načrt zanj naj bi omogočal tudi prizidek, seveda, če bi se tudi svetovljurjska in radenska občina odločili sofinancirati gradnjo. Za zdaj ti občini ne sodelujeta pri projektu. (F. Kl.)

Republiški zavod za zaposlovanje, Območna enota Murska Sobota

PROSTA DELOVNA MESTA s pogoji za zasedbo

POLAGALEC
KERAMIČNIH OBLOG

OBLAGANJE TAL IN STEN; določen čas 10 mes.; 2 i. delovnih izkušenj; ostali pogoji: TERENSKO DELO; do 10. 02. 98; METIS D. O. O., BAKOVCI, ULICA OB MURI 26, MURSKA SOBOTA

MIZAR

MIZARSKA DELA; določen čas 3 mes.; 5 i. delovnih izkušenj; ostala znanja: Vozniški izpit za kat. B; ostali pogoji: POSKUSNO DELO 3 MESECE; do 06. 02. 98; FILIPIČ BOJAN S. P. MF MIZARSTVO FILIPIČ, KLJUČAROVCI 75, KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

MIZAR; določen čas 3 mes.; 5 i. delovnih izkušenj; ostala znanja:

Območje	PROSTA DELOVNA MESTA NA OBMOČJU					SKUPAJ
	II	III-IV	V	VI	VII-VIII	
Murska Sobota	1	8	1	0	0	10

Vozniški izpit za kat. B; ostali pogoji: POSKUSNO DELO 3 MESECE; do 06. 02. 98; FILIPIČ BOJAN S. P. MF MIZARSTVO FILIPIČ, KLJUČAROVCI 75, KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

ZIDAR

ZIDAR; določen čas 12 mes.; 12 mes. delovnih izkušenj; do 06. 02. 98; TOPALLAJ TAFIL S. P. ZIDARSTVO - FASADERSTVO, KARDOSŠEVA 4, MURSKA SOBOTA

VOZNIK AVTOMEHANIČ

VOZNIK - DELAVEC - VILIČARIST; nedoločen čas; ostala znanja: Vozniški izpit za kat. C; do 06. 02. 98; DISKONT - UNIVERZALNA VELIKO IN MALO D. O. O., KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU 136, KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

KUHAR NATAKAR

KUHAR - PRIPRAVNIK; določen čas 6 mes.; do 10. 02. 98; PREHRANA LENDAVA D. O. O., INDUSTRIJSKA 2, LENDAVA - LENDAVA

NATAKAR

NATAKARICA; nedoločen čas; Samsko stanovanje; jeziki: nemški jezik - pisno; ostali pogoji: GOSTILNICA ŠOLA; do 05. 02. 98; MAUČEC SLAVA S. P. GOSTILNA, GANČANI 80A, BELTINCI

NATAKAR; določen čas 6 mes.; ostali pogoji: LAHKO PRIPRAVNIK; do 06. 02. 98; TUBONJČ NADA S. P. OKREPČEVALNICA NADA, FOKOVCI 88, FOKOVCI

NATAKAR; določen čas 12 mes.; 36 mes. delovnih izkušenj; do 06. 02. 98; RUDOLF ANICA S. P. FRIZERSTVO - KOZMETIKA - PEDIKURA, PREŠERNOVA 28, LJUTOMER

EKONOMSKI TEHNIK

TAJNICA; določen čas 12 mes.; 12 mes. delovnih izkušenj; znanje programskih orodij: Word, Windows, Excel; ostali pogoji: DOBRO OBVLADANJE STROJEPIŠJA, DELA NA RAČUNALNIKU; do 06. 02. 98; ŽIVINOREJSKO VETERINARSKI ZAVOD ZA POMURJE MURSKA SOBOTA, ULICA ŠTEFANA KOVAČA 50, MURSKA SOBOTA; (*)

argumentov

Kaj? Telefaksi Canon.

Kje? Samo v Teletrgovinah.

Kdaj? Februarja.

Kako? Cenejši za 4.500 SIT.

Zakaj? Ker so stroški vključitve v ceni!

M. G. D., d. o. o.,
marketing Kranj,

generalni zastopnik in uvoznik delovnih oblačil za vse poklice firme SOLIDA iz Avstrije in firme WOODY iz Avstrije, proizvajalca zaščitne delovne obutve,

vabi k sodelovanju samostojne podjetnike.

Od kandidatov ali kandidatki pričakujemo delavnost, komunikativnost in vestnost. Sodelavcem ponujamo obdelavo terena na območju Pomurja.

Informacije: MODNA KRAVATA GJERGJEK, MURSKA SOBOTA, Ivana Regenta 29, telefon 22 326.

POSEBNI POPUSTI
PRI NAKUPU KURILNEGA OLJA

V mesecu februarju je cena kurilnega olja nižja za 1,50 SIT na liter.

GOTOVINSKO PLAČILO ALI PLAČILO S KARTICO MAGNA

pri nakupu nad 1000 litrov 42,20 SIT/liter
pri nakupu nad 2000 litrov 41,70 SIT/liter

brezplačen prevoz
brezplačen prevoz

OBROČNO ODPLAČILO PRI NAKUPU NAD 1000 LITROV

v 3 obrokih 43,00 SIT/liter
v 5 obrokih 44,00 SIT/liter

brezplačen prevoz
brezplačen prevoz

MOŽNOST TELEFONSKEGA NAROČILA IN PLAČILA OB DOSTAVI

TOČNA DOBAVA NAROČENIH KOLIČIN

PRAKTIČNO DARILO ZA VSAK NAKUP NAD 2000 LITROV

Podrobnejše informacije dobite na najbližjih Petrolovih skladiščih in bencinskih servisih.

PETROL

Ni vsaka trgovina

Teletrgovina
Telekom Slovenije

http://www.telekom.si

V dvoje je lepše

Pusti zaljubljenca, naj ljubi, kar ljubi, kajti, če mu boš rekel, naj pusti, kar ljubi, bo še naprej ljubil, kar ljubi, tebe pa sovražil. Pa še res je! Torej se ni dobro, pametno ... vmešavati v zadeve mladih.

Nekoč pa je bilo tudi v naših krajih drugače. Nemalokrat sta se poročila fant in dekle, ne da bi se poznala dlje časa. Nemalokrat so ju »sparali« starši in »vogledniki.«

Bili so pač drugačni časi. Le katero dekle si ni želelo priti na »bogato« kmetijo? Poroke so bile ponavadi v predpustnem času. V večjih župnijah, na primer v

Turnišču, se je včasih pri veliki meši poročilo celo pet in več parov. Danes so poroke ponavadi ob sobotah in še zdaleč ne le pred pustom, ampak vse leto. Je pa tudi res, da prav veliko porok ni, kajti mnogi živijo »na koruzi.«

Pravimo, da glasba ne pozna meja. Tudi ljubezen ne pozna meja. Med Čepinci in Ritkarovci v slovenskem Porabju (Madžarska) je sicer meddržavna meja, ki pa v novejšem obdobju sploh ni velika ovira, da se ljudje ne bi družili. Pred kakimi šestimi leti jo je začel prehajati tudi Drago Gašpar iz Čepince, ko pa ga je zelo vleklo k Valeriji v Ritkarovce, ki je bila zaposlena kot šivilja v Monostru. Neki dan je kar ostal pri njej in potem se je še on zaposlil onstran meje. Pred tremi leti pa sta se preselila na njegov dom v Čepince. Valerija se je kar hitro vživela na novem domu, ravno tako pa tudi njun sinek petletni Daniel.

Naposled pa je nastopil še dan, ko sta večletno skupno življenje potrdila s poroko. Civilni obred je bil na matičnem uradu v Šalovcih, cerkvena poroka v katoliški cerkvi v Markovcih, gostija pa v združenem domu v domačih Čepincih. Igral je en moč orkester - mladi glasbenik Milan Horvat iz Fokovec. Bilo je res lepo. Tudi sinek zdaj 29-letnega Draga in 27-letne Valerije je rekel, da se bo poročil. V dvoje je pač lepše! - Š. S., foto: E. Kerčmar

GORNJA RADGONA - Na območju Upravne enote Gornja Radgona, to je območje občin Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij ob Ščavnici, je bilo v lanskem letu le 63 porok, od tega 46 v Gornji Radgoni, preostale pa pri Svetem Juriju. V Radencih pa še ne sklepajo porok. Število porok v nekaj zadnjih letih upada, saj jih je bilo nekoč veliko več, recimo 1989. leta: 104! Bolj kot mladi pa se »poročajo« starejši, saj je bilo lani samo v Gornji Radgoni 11 zlatih porok. Na matičnem uradu pri Sv. Juriju pa je bila lani celo ena biserna poroka. (F. Kl.)

MARTINJE - V Moškem kvartetu Martinje pojejo: Alojz Andrejek (prvi

tenor), Danilo Kozar (drugi tenor), Ciril Kozar (prvi bas) in Metod Kozar (drugi bas). Za kvartet (in ne kako širšo zasedbo) so se odločili, ker na njihovem območju ni dovolj pevcev, ki bi bili voljni organizirano peti. Martinski pevci so zelo uigrana skupina in zato rezultati ne izostajajo: peli so v domačem kraju, v porabskih Sakalovcih, Dolnjem Seniku in Monostru, gostovali so v Budimpešti in še kje. Pojejo cerkvene, ljudske in tudi zborovske pesmi. Gmotno jim pomaga Občina Gornji Petrovci. (J. Ž.)

Ponarejanje denarja se ne spleča

Odkrili tiskarno denarja

Previdno: ponaredki najbrž še krožijo

Od sredine lanskega leta so se na različnih krajih Pomurja pojavljali ponarejeni bankovci v vrednosti 10.000 tolarjev. Policisti in kriminalisti so seveda skušali čimprej najti ponarejevalca in ga 21. januarja letos prijeli.

Na območju UNZ Murska Sobota je bilo obravnavanih 35 vnovčitev ponaredkov po 10.000 tolarjev. Ugotovili so, da sta ponaredke vnovčevali dve skupini Romov, in sicer ena na murskosoboškem, druga pa na lendavskem območju. Obravnavali so tudi tri osebe z Ljutomer-

skega območja, ki so vnovčevale ponaredke na območju Gornje Radgone in Murske Sobotne.

Preiskovalci so med terenskim delom ugotovili, da so ponaredki delo Š. D. iz Ljutomerja in K. T. z Globoke pri Razkrižju. Na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika so opravili deset hišnih preiskav, našli dva ponarejena bankovca za 10.000 tolarjev, ponarejenih 1.000 šilingov, razne predmete, ki izvirajo iz drugih kaznivih dejanj, in - dve pištoli. Zelo pomembno: uspelo pa jim je priti tudi do podatka, da je računalniška tehnika, s katero izdelujejo in tiskajo ponaredke, skrita v nekem stanovanju v Murski Soboti. Tam so potem, seveda spet na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika, opravili hišno preiskavo in našli: računalnik, skener, tiskalnik, rezalnik in papir. Ponarejevalske naprave so seveda zasegli in pozneje temeljito pregledali. Ugotovili so, da je v bazi podatkov v računalniku spravljenih več skeniranih bankovcev, in sicer: trije po 10.000 tolarjev različnih serijskih števil, bankovec za 100 makedonskih denarjev, prednjo stran bankovca za 5.000 tolarjev in prav tako prednjo stran bankovca za 1.000 šilingov. Ekspertiza ponaredkov in odkrita tehnika sta zavrgli prejšnjo domnevo, da so ponaredki fotokopirani na kakovostnem barvnem fotokopirnem aparatu.

Zoper osumljene so podali kazensko ovadbo državnemu tožilstvu, kajti 249. člen Kazenskega zakonika R Slovenije določa za ponarejevalca denarja zaporno kazen od šest mesecev do osem let. Ker sumijo, da je nekaj ponarejenega denarja še v obtoku, je dobro, da preverite, ali je bankovec, ki vam ga kdo da, pravi.

Š. S.

Lendava: Ni mu spelo, to je golf

V Lendavi še naprej izginjajo avti višjega cenovnega razreda. V noči pred 31. januarjem, to je s petka na soboto, je neznanec vlomil v osebni avto Golf, katerega lastnik je Lazar G. iz Lendave. Avto, ki je bil parkiran v Župančičevi ulici, je očitno skušal ukrasti, a mu ga ni uspelo vžgati. Škoda, povzročena z vlomnimi »prijemi«, znaša 180.000 tolarjev.

Lendava: Kam je »šla« fiesta?

V noči s ponedeljka na torek v tem tednu je nekdo ukradel s parkirišča pred hotelom Lipa v Lendavi osebni avto znamke Ford Fiesta, bele barve, registrska številka MB 83 52E. Vse, ki bi morda kaj vedeli o nadaljnji usodi avta ali pa celo o avtomobilskem tatu, prosijo, naj to sporočijo policiji.

Radenci:

Vlom v dve stanovanjski hiši

Policisti in kriminalisti sumijo, da je v noči s sobote na nedeljo v Radencih »operirale« tič in je bilo vlomljeno v dve stanovanjski hiši v Ulici Štefana Kovača. Na grbi ima torej dva vlomna. Iz vsake hiše je odnesel zlate oziroma pozlačene predmete v vrednosti po 200.000 tolarjev. Ugotovili so tudi, da je poskušal vlomiti še v tretjo hišo, vendar je bila ta zanj »pretrd oreh.« Policija ga išče.

Lepa kot nevesta Vestnikova fiesta

Sodelujte v naši novi nagradni igri, saj boste morda dobili katero od tedenskih nagrad. Če pa vam bo sreča še posebno naklonjena, potem vam ne uide Vestnikova fiesta, ki je lepa kot nevesta.

Nagradno vprašanje št. 6

Kam bo peljal letos Vestnikov vlak?

- a) Na morje.
- b) V toplice.
- c) V hribe.

Zaokrožite odgovor, za katerega menite, da je pravilen, kupon prilepite na dopisnico in nam jo pošljite do srede, 11. februarja, na naslov: Vestnik, 9000 Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13.

PRAVILNA REŠITEV 5. NAGRADNEGA VPRAŠANJA:

a) Ludvik Kovač.

IZŽREBANI REŠEVALCI:

Vestnikov vlak: Rozalija Hozjan, Ulica prekmurske čete 137, 9232 Črenšovci; Marija Žizek, Velika Polana 80, 9225 Velika Polana; Jože Franko, Martjanci 18 c, 9221 Martjanci

Majice: Cvetka Gubič, Dankovci 33, 9202 Mačkovci; Cvetka Vajs, Dajnkova ulica 4, 9252 Radenci; Marijana Prelog, Šalinci 16, 9242 Križevci pri Ljutomeru

VESTNIK

in

S. O. S. Company d.o.o.

Veščica 4e, 9000 Murska Sobota, telefon: (069) 35 507

Priporočamo olja Castrol

nagradjujeta

Menjalniški tečaj

Pomurske banke 3. 2. 1998

Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 3. 2. 1998 od 00. ure dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.341,5461	1.327,00	1.343,00
Francija	100	2.816,7465	2.757,90	2.820,10
Nemčija	100	9.438,8664	9.335,00	9.450,00
Italija	100	9,5672	9,27	9,58
Švica	100	11.673,5180	11.429,60	11.687,30
ZDA	1	172,7596	170,00	173,00

Obrestne mere

od 1. februarja 1998 dalje

Temeljna obrestna mera - TOM - za februar je 0,8% mesečno oz. 10,95% letno.

Sredstva na vpogled

Nominalna letna obrestna mera

Hranilne vloge 1,00%
Tekoči računi 1,00%
Žiro računi 0,50%

Kratkoročna vezava toolarskih sredstev

Rok vezave	Obrestna mera	Skupna letna obr. mera
Od 31 do 90 dni od TOM + 3,2% do TOM + 4% 14,50% do 15,38%		
Od 91 do 120 dni od TOM + 4% do TOM + 4,4% 15,38% do 15,83%		
Od 121 do 180 dni od TOM + 4,1% do TOM + 4,5% 15,49% do 15,94%		
Nad 6 mesecev od TOM + 4,7% do TOM + 4,9% 16,16% do 16,38%		
Na 181 dni TOM + 5% 16,49%		
Nad 9 mesecev od TOM + 4,9% do TOM + 5% 16,38% do 16,49%		

Depozit z valutno klavzulo

Rok vezave Letna obrestna mera
Na 12 mesecev Val. kl. + 5,47% do 5,79%

Depozit s premijo

Rok vezave Letna obrestna mera
Na 12 mesecev TOM + 5,68% do 6,00%

pomurska banka

Pomurska banka d.d., Murska Sobota,
bankna skupina Nove ljubljanske banke

Prezidij je prejel oster protest in demanti hkrati, ki mu ga je posredoval šef z opozorilom, naj se ne spotika več ob enega od menedžerjev ZVZ-ja gosпода Vrečiča. Ta se namreč ni udeležil zadnjega strokovnega popotovanja na Portugalsko. To pa, da naj bi postal direktor ZVZ-ja, so tudi čiste insinuacije prezidija in ne držijo, čeprav niso zrasle na prezidijevem zelniku.

Še preden je uspelo moravskemu šefu sveta Štefanu Kuharju - Brizgalnemu in šefu volilnega štaba Gezi Džubanu - Tolminskemu slovesno napovedati začetek predvolilne kampanje za župana na listi LDS, že sta si skočila v vase direktor Toplic Dušan Benčik - Tobogan in župan Ferek Čopot. Benčik je Fereku jasno povedal, da mu ne bo plačal komunalne takse pred volitvami, da mu s tem ne bo kupoval volitev. Takso je Ferek nameraval vložiti v moravsko infrastrukturo in si s tem pridobiti naklonjenost volivcev.

Največja zavarovalna družba Triglav naj bi se v teh dneh kadrovske okrepila s strokovnjakom za oranje Vitom Györekem - Avstralskim, ki naj bi pregledoval oranje na njivah in s tem že v osnovi preprečeval odškodninske zahtevke kmetov, do katerih prihaja zaradi naravnih ujm, ki so pogosto posledica slabega oranja.

Krajani slovenskega naselja Hotiza z lego v hrvaški katarski občini so te dni prejevali položnice z dokaj visokimi zneski, ki jih morajo poravnati v osmih dneh. Po podrobnem pregledu položnic so ugotovili, da HDZ od njih zahteva plačilo parkirnine za zaseženi kombi z vohunsko opremo in brodnino, če se bodo blagovolili odločiti za vrnitev kombija. Hotižani so položnice poslali ministru Frlecu in na šemu Titu. Ob tem so sami vzdihovali, ker jim ni dano, da bi jih poslali kumrovskega Titu.

Jože Toplak - Igra brez meje in Violeta Mesarič - Deutscher sta minulo soboto zaplesala otvoritveni ples po končanem duhovni obnovi pomurskih SDS-ovcev. Joško Toplak je vskočil, ker Ludvik Sukič - Ringo ni našel ustreznih plesnih čevljev.

Jožef Kocon - Zidanica je na prvi tedenski terapiji s sedmimi silo predaval o uspešni in drobnice na lendavskih zelenicah in njeni klimatski pripravi goditvi panonskemu podnebju.

Neki direktor na lendavskem koncu si utrjuje svoje menedžerske pozicije tudi s stalnimi premeščanji delavcev. Tako je sedaj na enega od pomembnejših položajev postavil svojega sina, v prihodnosti pa se bo okrepil še s prisilno poravnavo in s prevzemom ene od lendavskih drogerij, je tudi v družinski lasti.

V ljutomerski Vesni te dni izločno iščejo ime predsednika upravnega odbora Pomurske banke. Sporočeno jim je bilo namreč, da je s tem povezano na prodaja njihovih delnic, ki so jih imeli v lasti PID-i.

RESEDA NI KONJ

BEL MUR

vestnikova kulturna priloga – murska sobota – februarja 1998

SLOVENSKA KULTURA NI ROBINZON

VLADO
ŽABOT

Ker je pojem nacionalna kulturna identiteta precej širok in zapleteno sestavljen, bi se ga bilo treba zagotovo lotiti iz več vidikov – vsekakor pa, še posebej seveda, kar zadeva slovenski kulturni prostor, tudi iz vidika nenehne vzajemne soodvisnosti različnih nacionalnih kultur. Ob vsej nenehni soodvisnosti in spremenljivosti neke nacionalne kulturne identitete pa je v vsaki od njih najbrž treba videti tudi neko trajno, nespremenljivo komponento ali celo specifično duhovno orientiranost, ki kljub vsem različnim vplivom in tendencam ob navezovanju na tradicijo v vsakem obdobju, v vsakem rodu vzpostavlja nekakšno nacionalno kulturno enovitost in s tem tudi lastno specifično diferenco do vseh drugih bodisi sosednjih bodisi širše dominantnih nacionalnih kultur. Če torej ostanem pri slovenski kulturni identiteti, lahko rečem, da le-ta niti v enem svojem zgodovinskem trenutku, vsej izpostavljenosti ter pritiskom in vplivom navkljub, ni postala recimo avstrijska, italijanska ali kar nemško-madžarsko-italijansko-balkanska. Ostala je kratko in malo slovenska, kakor so ostale slovenske tudi vse spremembe, ki so se predvsem zaradi tujih vplivov ves čas tako in drugače dogajale v njej. Tako pravzaprav lahko rečem, da smo Slovenci v vsej svoji zgodovini živeli nekakšno svojevrstno multikulturo, da smo recimo plesali, peli, igrali, govorili, gradili, slikali, kuhali itn. tudi po nemško, italijansko, madžarsko, hrvaško in celo srbsko, a smo kljub temu v svoji nacionalni bitnosti še vedno enovita nacija, ki premore vso svojo specifično kulturno diferenco.

Seveda je dejavnikov, ki takšno specifično kulturno diferenco ohranjajo, več. Vsekakor pa je eden od njih na primer skupni nacionalni jezik – brez katerega bi si najbrž le slovenka predstavljali recimo današnje slovenstvo. Ravno ta naš jezik je namreč v svojih izjemno številnih narečnih različicah že ves čas dovolj živ in trpežen, da ga trajni in močni tuji vplivi ne kazijo, ampak plemenitijo in bogatijo, saj je še zmeraj sposoben velik del takšnih in drugačnih tujih

elementov, se pravi bodisi besed bodisi sintaktičnih posebnosti, brez škode absorbirati in, kot pravijo etimologi, »po svoje prekvasiti«. Vse drugo, česar pač jezik zaradi svojih notranjih zakonitosti ne more sprejeti, prav tako brez škode ostaja in odмира v narečjih, pokrajinsko pogovornih jezikih ali interesnih govoricah. Ob vsem tem pa je slovenska jezikovna knjižna norma, ki je zasnovana na široki in raznoliki pogovorni in narečni osnovi, dovolj odprta in prilagodljiva, da jezika ne krni v nekakšno puristično čistunstvo, in hkrati tudi dovolj trdno utemeljena v izvorno slovanskih in slovenskih jezikovnih zakonitostih, da ji ta ali oni tujejezični sunek v resnici ne more do živlega.

Izjemnega pomena za ohranjanje slovenske specifične kulturne difference pa je še posebej slovenski umetnostni jezik. Že v najstarejših ohranjenih besedilih iz ljudskega slovstva je namreč mogoče čutiti nekakšno tipično slovensko melaholijo, liričnost ter globoko občuteno in ves čas negovano nesprijaznjenost z resničnostjo. Tudi v navidez veseljaških, pivskih besedilih je mogoče čutiti to žalobnost, ta tihi upor in hrepenenje – vse skupaj pa pravzaprav priča, da Slovenci, čeprav dolga stoletja podjarmljeni in tlačeni, po duši v resnici nikoli nismo bili hlapci ali črtomirovsko spreobrnjeni in sprijaznjeni poraženci, ampak da je v vsej slovenski zgodovini, sprva zgolj v ljudskem slovstvu, pozneje pa v slovenski umetniški ustvarjalnosti, živel skupna, nacionalna težnja po suverenosti in svobodi. V tej značilni lirični melanholiji, tihi upornosti in nesprijaznjenosti se je ohranjal v resnici nikoli poraženi duh nekoč svobodnega ljudstva, ki je kot neulovljiva, vendar trdna zaveza mnogih rodov ves čas ohranjal, obnavljal in motiviral osnove tistega, čemur danes rečemo slovenstvo.

Tako je umetnostni jezik za Slovence pravzaprav obstajal kot neke vrste magijski medij, prek katerega je bilo mogoče vzpostavljati vez z duhom že zdavnaj mrtvih rodov. V tem med Slovenci ves čas zelo razširjenem in živem umetnostnem jeziku, se pravi v njegovi leksiki, sintaksi, ritmu, intoniranosti, sta se ohranjala vsebina in občutje iz življenja preteklih rodov – in ko so novi rodovi to živo izročilo zmeraj znova sprejemali za svoje, ko so ga dopolnjevali in ohranjali za prihodnost, je nastajala tako rekoč nepogrešljiva in vsemu tujemu kljubovalna vez med slovensko preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo.

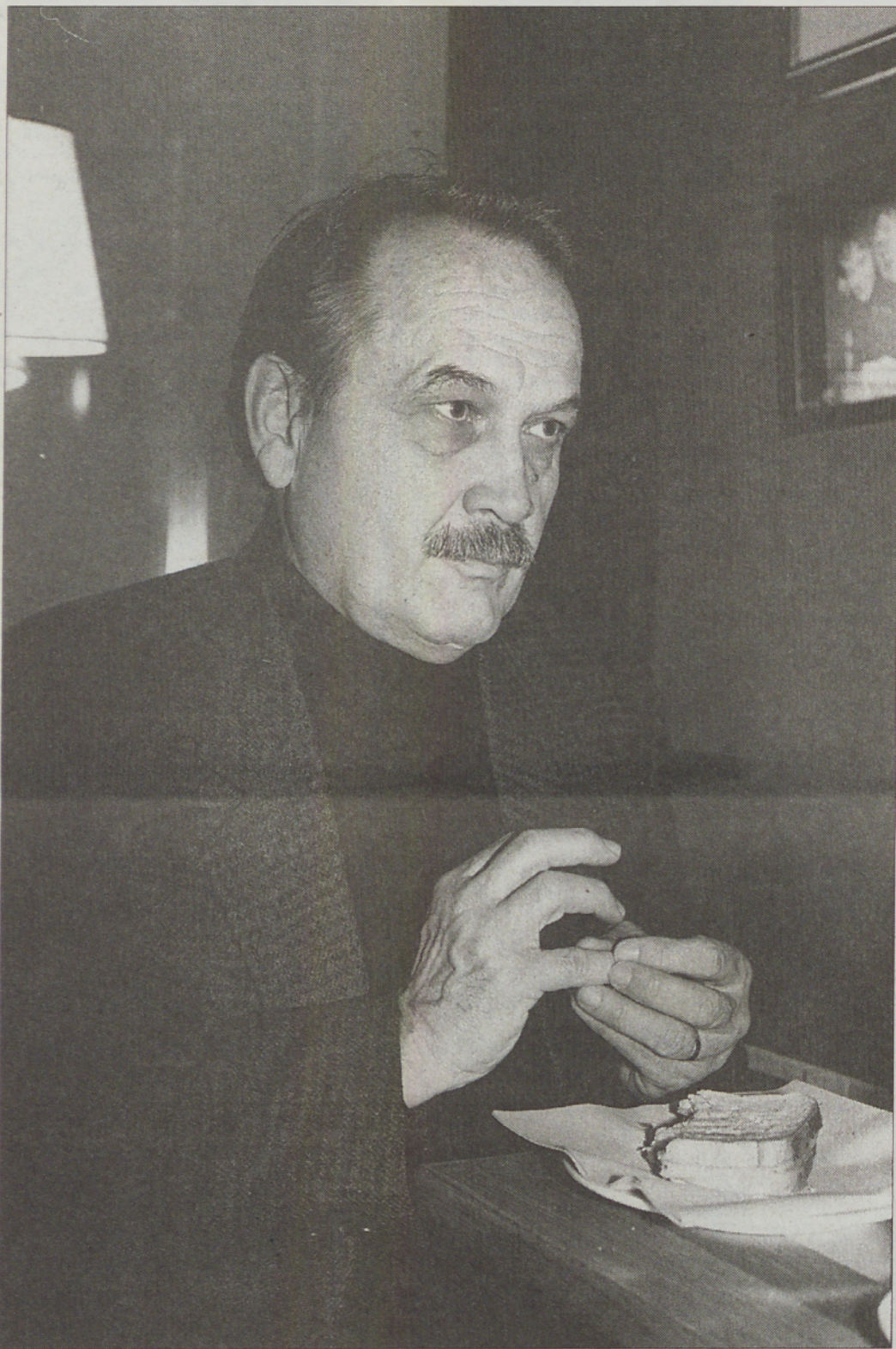
Nadaljevanje na 2. strani

Dr. Matjaž Kmecl
o Prešernovi
človeški podobi

Videl je daleč naprej, naj se

Moram priznati, da sem se v osemletki z veliko težavo naučil na pamet nekaj Prešernovih pesmi (O, Vrba, Uvod h Krstu pri Savici, Apel in čevljar ...), ki so mi takrat, prav zaradi umetelne jezika, množice podob ter številnih apostrofov, zvenele tuje. Celotno več zdelo se mi je, da so nekega Prešerna, za katerega takrat nisem bil niti prepričan, ali je sploh bil, preveč posiljeno postavili na piedestal slovenske poezije, da je njegov lik preveč v oblakih in preveč zamegljen, da bi bil lahko sploh človeški. Šele v dobi odrasčanja, ko sem tudi sam začel »trpeti brez miru«, so mi v zavest ob raznoraznih priložnostih prinikali Prešernovi nekoč nadrdani verzi, a tokrat živo, njegova beseda je naenkrat postala meso, prav tako tudi sam pesnik, o katerem je zrasla cela literarnozgodovinska znanost (dr. A. Slodnjak, dr. B. Paternu, dr. I. Prijatelj, dr. F. Kidrič ...), pesnikov mit pa se je ravno v zadnji študiji dr. Janka Kosa Neznani Prešeren (1994) nekako »demitiziral in demistificiral«. In ravno o tem, o »Prešernovi človeški podobi«, če smem tako reči, bo tekla beseda z akad. prof. dr. Matjažem Kmeclom, sicer upokojenim univerzitetnim profesorjem literarne zgodovine, ki skupaj s pisateljem Brankom Šomnom snuje filmski scenarij o našem največjem pesniku.

Nadaljevanje s 1. strani

Ta vez je živa še danes – in vsekakor pomeni enega temeljnih, nepogrešljivih elementov slovenske nacionalne in kulturne identitete.

Ravno to dejstvo, da pač slovenski ljudje zvečine v duši nikoli niso postali dejanski hlapci ali črtomirowsko spreobrnjeni poraženci, in ta v slovstvu, v kulturi obstoječa zaveza pa je vplivala tudi recimo na odnos do zemlje, pokrajine, narodnih običajev, dela, vojaške službe, religije, do tujine in navsezadnje tudi do tistih odpadnikov, ki so iz tega ali onega razloga zavračali, zasmehovali to slovensko kulturno zavezo in se razglašali za nekakšne »kozmo-polite« ali pa se kar naravnost vdnjali tujim, bodisi posvetnim bodisi cerkvenim oblastnikom. Takšnih slovenskih zvečin malo meščanskih kvazi kozmopolitov ali recimo nemškutarjev, madžaronov itn. je bilo na Slovenskem, še posebno po trgih in mestih, zmeraj veliko. In oblast, ki pač ni bila slovenska, je takšna odtujevanja od slovenskosti seveda še posebno spodbujala in nagajevala.

Vendar pa večina tako neizobraženega kot tudi izobraženega slovenskega prebivalstva nikoli ni sledila tem odmikom. Tudi v oholo domačijsko samozadostnost ali celo nacionalističnost ne. Obstoječe politične, gospodarske in socialne razmere so pač zahtevale določeno mero prilagodljivosti, odprtosti in multikulturalnosti – in vse to je skozi stoletja nedvomno sooblikovalo slovensko kulturo.

Ob dejstvu, da torej kljub nenehno obstoječemu svojevrstnemu multikulturalizmu na Slovenskem slovenskost naše nacionalne kulturne identitete nikoli ni bila izničena, da se je, nasprotno, ob vsem nenehno navzočem tujem ves čas celo krepila, pa se je spričo naposled vendarle pridobljene državnosti treba vprašati, kaj je pravzaprav s slovenskostjo slovenske države in še zlasti s kakšnim in na čem temelječim konceptom se ta država vključuje v aktualne mednarodne asociacije. Kakšna so njena tovrstna pogajalska izhodišča, kaj in koga zastopa, za kaj se po-

gaja – kaj žrtvuje in kaj pridobiva?

Kar zadeva nacionalno kulturno identiteto, bi bilo namreč vsaj neodgovorno pozabljati na dejstvo, da so vse glavne udeleženke sodobnih, predvsem seveda s kapitalom spodbujenih asociacijskih teženj močno ukoreninjene v lastne zgodovinske in kulturne koncepte, se pravi, da je recimo francoska država nedvomno zelo francoska, angleška zelo angleška, nemška zelo nemška itn. – in da bodo te države svoje nacionalne koncepte, s katerimi so neločljivo zraščene, zavzeto vnašale in vpletale v nastajajočo multinacionalno kulturno politiko. Tako še posebej spodbujeni in oživiljeni multikulturalizem pa vzpostavljale kot protitež in obrambo zoper liberalnopolitoniški monokulturalizem. Ravno zaradi tega pa je pomembno, da tudi slovenska država, čeprav s stoletno dvestoletno zamudo najde svoje oporne in izhodiščne točke tako v slovenstvu kot tudi v multikulturalizmu, v nastajajočih asociacijah zastopa in

Dolga leta ste predavali na univerzi o tako imenovani »slovenski književni klasiki«, o slovenskem realizmu in seveda niste mogli obiti Stritarjevega uvodnika k ponovni izdaji Prešernovih Poezij (1866); ali je bilo politično ali sploh kulturno ozračje prve polovice prejšnjega veka, če samo vzameva polarizacijo med mladostenci in starostenci, Prešernu res tako nenaklonjeno, da se je lahko »vzdignil med izvoljene slovenske sinove« šele desetletja po smrti?

Prešernov duhovni mecen in veliki prijatelj Čop je nekaj pred svojo nesrečno smrtjo v pismu znancu omenjal kranjske izobražence, tudi najbolj slovensko zavedne, ki niti v zasebnem dopisovanju ne uporabljajo maternega jezika. Čop je bil prepričan, da zaradi nerazvisti slovenščine. Levstik je še deset let po pesnikovi smrti govoril o potujčenosti gospode na Slovenskem. Manjkal je torej bistveni družbeni, jezikovni in duhovnokulturni humus za razumevanje Prešernovih »mokrocvetičnih rožic poezije«. Ne le da je vsa Evropa nepojmljivo, velikansko spreminjanje iz t. i. aksiomske v izkustveno civilizacijo temeljila na uveljavljanju meščanskih vrednot o enakosti in svobodi vseh in o pravici ter odgovornosti vsakogar za lastno usodo (nihče ni samo trpna ovca v čredi), temveč je tudi Prešeren upešnjeval svet, ki je vse prej kot lahek – svet, ki zahteva »gospodsko« izobraženost in pred vse postavlja pravico slehernika do lastnih strasti in čustev, do narave v sebi; popolno svobodo. Tole je seveda povedano zelo učeno; preprosteje bi lahko povzel približno takole: kar je bilo gospode na Kranjskem, je v nemškosti še zmeraj videla gospodkost; šole so bile izključno nemške ali pa jih sploh ni bilo; torej naj bi bilo slovenstvo vnaprej obsojeno na duhovno nerazvito in družbeno zapostavljeno kmetstvo (suženstvo so v monarhiji odpravili šele 1826., tlačanstvo 1848.); v Evropi pa je narodne usode jemalo v roke meščanstvo. Tovrstnega meščanstva pač nismo imeli; bilo je nekaj samohodcev, v gospodarstvu morda Fidelij Terpinc in še kdo, v kulturi jedro čbeličarjev; med njimi pa je bil Prešeren daleč najdaljnovidejši in daleč najbolj nadarjen. Kako bi torej imel kaj veliko občudovalcev? Ali vsaj tistih, ki bi ga lahko razumeli? Povrhu je bil svojevrstnega, nevsakdanjega obnašanja in je tako med tedanjimi filistrsko ljubljano zbuja tiste vrste neločljive, kakršno zmeraj občutimo pred nerazumljivostmi; zdi se nam, da nekaj je, da je zelo pomembno, ne vemo pa, kaj bi to bilo; potem se pač rešujemo v posmeh ali omalovaževanje. Skratka, nič prav hudo srečnega ni bilo v takratni Ljubljani za Prešerna in za razumevanje njegove poezije. – Nekoč kasneje je resignirano zavzdihnil, da je njegovo ime med Slovenci izžvenelo, kar bi dalo misliti, da vseeno ni bilo zmeraj enako hudo; v osnovi pa vendar drži, da ga je malokdo razumel. Videl je predaleč naprej, naj se sliši še tako patetično; in drugi Slovenci so ga lahko »dohiteli« šele po njegovi telesni smrti.

Iz dobe romantike pa tudi nove romantike, predvsem dekadence, izhaja kanon pesnika, ki rojeva pesmi predvsem iz osebne bolečine. Med ljudmi celo kroži krilatice, da pesnik mora biti nesrečen, da rodi, podobno kot Župančičeva školjka v Dumi, bisser? Je bil Prešeren tak? Je bilo vzneseno ljubezensko čustvo, povezano seveda z romantičnim razkolom med idealiteto in

realiteto, res tisto gonilo, ki je rodilo njegovo poezijo?

To je razlaga, kakršno najdemo predvsem poznoromantični filozofiji svetoboljša; nanjo je precej oprl tudi Stritar v svojem znamenitem eseju ob prvem ponatisu Poezij 1866, potem pa jo je ponavljalo prešernoslovje za vsa današnja doba, pri čemer ni opešalo vse do današnjih dni. Jo pa sproti in pogosto preključuje s pesnikovo poezijo sama po sebi; ta obstaja skrajnem razponu med »nebesi« in »pekli« med skrajno in srečno vznesenostjo ter enako skrajno bolečino in trpljenjem. Prešeren mu samo elegik, temveč tudi sijajen, v mnogem do danes nepresežen satirik. Ni napisal samo najbolj patetičnih verzov, kakršne smo Slovenci vzklíkali v najbolj dramatičnih in tesnobnih trenutkih svoje najnovejše zgodovine, temveč tudi najbolj banalne, če se mu je zdelo potrebno in če je le malo zaslutil, da ga bo okolica preslinasto vznesenostjo kot pesnika potvrdila. Ob splošni vseslovenski vznesenosti in ponosničenju takšnih mož, kakršen je bil za Čop mitični Jan Nepomuk, ki so ga vrgli v Vltavo, svojim ljudem vrgel v obraz znane verzice: *Sveti Janez Nepomuk / je moral / smuk, / ker je kraljico fuk!*

Ti verzi so izpričano Prešernovi in to po darjam zato, ker so mu pozneje skušali vsakršne verzificirane neslanosti. – Včasih bila duhovitost podobnih domislic vezana na situacijo in brez nje izgubi skoraj vse; ko je duhovniški prijatelj obiskal slap Savice, vsi vzklíkali od navdušenja in silili pesnika vendar v čast temu trenutku sestavi kakšno primerne verzice; in jih je: *Savica, Savica! / nisi več devica! / Poglejte, farji vi / kako ko šči!* Ni maral slinavosti. Če bi staval samo bolečino, bi bil naenkrat enodimenzionalen; staval je na vse, kar je med »peklo« in »bom«.

In če stvar malce politizirava: Niko Grašauer je lansko leto kot Prešernov najdenec izjavil, češ (po spominu) »da je Prešeren oče naše samostojne države«. Je takšna imaginarna Slava predstavljala zamisel ali realiteto?

To je bila pač domisljica, primerna trenutku po smislu tudi že od prej znana. – O Prešernem odnosu do slovenstva in slovanstva pa kratko: bil je po romantično prepričan v večvse narodenost, tudi kulturno; človeško narodnost v najširšem in tudi najbolj piskem smislu dana z rojstvom in materjo. Se je izneveril, stori greh zoper naravo, ki seveda pojmovana skorajda religiozno, kot naksion, vrhovno vsepravo. V pismu prijatelju Vrazu, ki se je ta čas že odločil za pušstvo, nekako melanholično zvesto navaja merja, češ da je vseeno boljše biti zadnjiški pastir med živimi kakor kralj med mrtvi. In je pri tem mislil na revno, domala brezizidno slovensko usodo.

Zase pristavlja besede, iz katerih je mogoče povzeti, da bo ostal zvest temu, kar mu je dano, in naj prihodnost pokaže, ali je prav. – Vsekakor je s takšno držo zaslužen prihodno slovensko pot; takrat se popolnoma negotovo, nejasno, tvegano, ki pa je po njegovih dramatičnih zasukih na koncu vendarle peljala do takšne naše samostojnosti, kakršna je današnja. Duhovno suverenost smo si seveda zagotovili že zdavnaj prej; pravzaprav nje prihajala tudi najpomembnejša politična dejanja.

torej ni čisto nič novega, saj se je s podobnimi multikulturalizmi v takšnih ali drugačnih večnacionalnih asociacijah pravzaprav srečevala in oplajala v vsej svoji zgodovini. Ravno nenehni boj za obstanek med različnimi in še mnogo večjimi in močnejšimi zapovrh jo je pravzaprav krepil in obnavljal. Tisto, za Slovence povsem novo, pa je lastna, samostojna država. In prav ta država se spričo agresivnega liberalnotrznega monokulturalizma, ob zanemarjanju lastne kulturne politike in brez nacionalnega kulturnega programa utegne iz velike, težko pričakovane priložnosti preleviti v veliko slovensko pogubo. Dejstva, da na primer nobena politična stranka v Sloveniji nima lastnega kulturnega programa, da gre državi predvsem za uvajanje liberalnotrznega gospodarstva in miselnosti, da se pri tem opira na razne trgovce in trgovčice, malomeščanske kvazivsevoljane in tako imenovane mobitelarje ter tujce z dvojnimi ali celo trojnimi državljanstvom, da Slovenija recimo namesto v trgovine z

mešanim blagom spremeni knjižarno ne premore niti za knjigo niti prevajalskega centra itn., pač nedvomno kažejo v to smer.

V razne multikulturalizme vpeta slovenska kultura je že od nekdaj usoda slovenskega naroda. Toda sedaj, ko smo lastno državo, je naša slovenske kulturne identitete modri porabniškoliberalni monokulturalizem, namesto venščine angleški »esperanto« namesto izvirne umetniške varjalnosti reklamarski evropski pokušaja ohranjanja kulture ter ustavitve vse ogrožajoči monokulturalizma trznega liberalizma pred dorkom na razvoju njihovih nacionalnih kultur in njihovim povezovanjem v pljeni multikulturalizem.

sliši še tako patetično

Iztruhnjeno srce

Med Prešernovimi sodobniki kroži anekdota, da je dal pesnik na nekem plesu svoji žuliji lastnoročno v usnje vezan Sonetni venec, in prav ta zgodba je rabila Evaldu Flisarju za ogrodje njegove drame o Prešernu Iztruhnjeno srce (1996). V tej drami je prikazan naš pesnik kot obotavljivec, kot mož, ki je »pogumen« le s peresom. Kakšen je bil kot človek po vašem mnenju? Že v uvodniku sem omenil, da pišete skupaj s pisateljem Šomnom filmski scenarij, sam nim pa naj bi bil prikazan ob dvestoletnici njegovega rojstva?

Predvsem naj takoj izrazim svoje prepričanje, da je bila ob premieri omenjene drame kritika Flisarju krivična. Njegovo Iztruhnjeno srce je zagotovo eden najresnejših poskusov, kolikor jih sploh imamo, da bi mit o Prešernu poclovečili; da bi ga na drugi strani osvobodili podlistkarskega odnosa, da bi ga sicer ohranili in vendar ubranili pred plakratno sveto preproščino. Mislim, da naša kritika, kolikor je pač je, težko prenese t. i. feature, poldokumentirane, danes bi rekli citatne zgodbe, kakršen je bil Flisarjev prikaz Prešerna. – Človeško bitje, ki se zaveda svoje razpetosti med »nebo in peklem« in v tem smislu tudi deluje, seveda ne more biti niti enostavno niti enoznačno bitje; ga medtem preobličili v narodno pomenjen mit, ki ima povrhu še to smolo, da za njim ni ostal niti njegov telesni obraz, kar ga dodatno skrivnostnega, hipoma postane vse in s tem nič, poljubnost po vsakršni sprotni volji. Resda obstaja kar precej spominskih pričevanj o njem; po njih si je mogoče predsta-

vljati človeka, ki je bil državljansko prej neopazen kot markanten, majčkeno čudaški, vase pogreznjen in zato neskončno potreben družbe, malce pojecljavajoč, ker se je težko vživljal v družabnosti, in vendar nenehno v gostilnah, toda ob zadnjem vogalu mize, in če je le bila dovolj živahna družina; potreben priznanja, saj je svoje pesmi kar naprej prepisoval in delil naokrog, jih recitiral po gostilnah, brezpogojen občudovalec ženskega sveta in obenem natihoma prestrašen pred njim; v ženski je pač videl moško usodo, v skupni usodi usodo sveta, oglašanje vesoljnega smisla; dokler se v moškem ne vname iskra ljubezni, je zato pač ženska le »lepa stvar«, potem pa se začne svet premikati po tečajih; »nevarnosti« iz te smeri se otepa s kvantanjem itd. ipd. – v nedogled, saj pravim: popolnoma enostavno; neskončno zamotana in obenem, bogsigavedi kako, enako neskončno pregledna in enostavna osebnost. – Z Brankom Šomnom sva se iz nekakšne objestne radovednosti res lotila posla, ki ga omenjate; zdi se nama, da nama je prvi del celo uspel.

Napisali ste tudi monodramo o nesrečnem Andreju Smoletu, po duši, vsaj po mojem, najbližjem Prešernovem prijatelju, ki mu je dobesedno izdihnil na rokah. Je zanimanje za tega prikupnega Prešernovega prijatelja, ki je, v nasprotju s Čopom, kar vrel od viharjih čustev, odločilo, da se boste ukvarjali s filmsko upodobitvijo Prešerna? Ali že imate predstavo, kakšen naj bi bil »na zunaj«? Bo Goldensteinov, Jakčev ali konekoncev Španzelov?

Najin Prešeren bo Šomnov in Kmečlov, to se razume. Goldensteinova upodobitev, ki je nastala nekaj let po pesnikovi smrti, ni nikoli žela prav obilnega odobravanja; ne s slikarskega ne z anatomskega vidika. Toda v sili hudič pač muhe je, in ker ni drugega, ki bi ga naslikal kak Prešernov znanec in sodobnik, ostaja s svojo neurejeno frizuro, mašnico pod vratom in starostno (umrl pa je samo dobrih 48 let star!) zabuhlostjo ta portret ključna pesnikova podoba. Na drugi strani pa je prav to dejstvo odvezovalo vse kasnejše podobarje od kakršnihkoli omejitev in ga je Koželj narisal notranje razviharjenega, dramatično patetičnega, tako da je obraz bolj obraz Prešernove poezije kot njegove človeške podobe; Jakac malce preveč »frizerskega« za moj okus itd. Midva bi rada Prešernov mit utemeljila iz njegove človečnosti, če bova zmogla. – Andrejček Smole mi je od nekdaj pri srcu: bil je velikopotezen, kulturni, malce premalo šolan zanesenjak in vetrnjak, vse obenem: Prešernov prijatelj v veselih urah – sijajna protiutež Čopu – »velikanu učenosti«. Kolikor je pesnika Čop pregloboko odpeljal v svetove duha, toliko vztrajno ga je Smole iz njih s svojo radoživostjo in čutnostjo spet »reševal«. Pesnik pač ne more biti ena sama siva modrost; seveda pa tudi brez nje ne gre.

Skozi njegov svobodni duh, ki mu je nakopal toliko nevspečnosti tudi s takratno Cerkvijo in bleiweisovci, pa se bo odslakovalo tudi takratno družbenopolitično ozračje, kajne?

Drugače skoraj ne more biti. Seveda pa je premogla Cerkve v svojem okrilju zelo različne ljudi in je ni mogoče posploševati v en sam konservativem janzenistične vrste. Prešeren je imel kup najbližjih sorodnikov med duhovniki, enega od stricev kar nekaj let na Šmarni gori, kamor so razžale veselo pobožne procesije; duhovniki so bili tudi številni bližnji prijatelji, recimo narodnjaški frajgajst in homeopat Jaka Zupan; ali še bolj svobodomiselnih frančiškanski pater Benvenuti, ki je tudi sam poskušal pisati verze in je zanimivo komentiral Prešernove pesmi, še posebej spotakljive, recimo o svetem Senanu ali o nuni in kanarčku. Cerkve je bila zelo široka in zanimiva panorama najrazličnejših ljudi z najrazličnejšimi nazori. Bleiweisovci so bili karizmatičnejši, kot so zapisani v literarni zgodovini, in Prešeren z Bleiweisom niti ni prišel v kakšen bistven spor. Drugo je bil seveda policijski režim, saj gre za čas Metternichove diktature; v Ljubljani je bilo kakšnih tisoč državnih uradnikov, ki so imeli vso realno moč v svojih rokah, toda med njimi so bili tudi pesniki, celo kakšen zelo mračen, ki je storil samomor. Predvsem pa so ti uradniki veljali za dobre ženitne partije, saj so imeli stalne državne dohodke. Omišljali so si t. i. »skupna gospodinjstva« z zelo mladimi podeželskimi, primestnimi ali tudi mestnimi dekletji; ta so jim gospodinjila v vsem: ko so postale matere, pa so jih odslovili in si omislili nove; »zaposlitvena« starostna meja se je zmeraj bolj nižala in na splošno je veljalo, da kaj dosti čez petnajsto leto staro dekle že skoraj ni moglo biti več deviško. Tudi skozi te oči velja kdaj pogledati zgodbo o »nezakonski materi«. Urednik Kranjske čbelice Kastelic je bil že skoraj znamenit v tem pogledu in policijski komisar je pošiljal na Dunaj leto za letom sramežljivo obupana poročila, da se v mestu rojeva do polovica in čez nezakonskih otrok. Zgodba o Prešernovi ero-

tiki je občutljiva in zamotana, premore zelo globoke nazorske in celo filozofske korenine, ki neopazno prehajajo v njegovo obnašanje. Nikakor je ni mogoče poenostavljati z ugibanji o (pre)zgodnjem onaniranju, kot smo zadnje čase tudi brali, ali s čim podobnim. Tedanje mestne navade so kajpada dodatno sodelovale pri tem; saj je šla po mestu med drugim govorica, da je Ana Jelovškova imela že prej erotična opravila z enim od Prešernovih znancev oz. odvetniškim šefom, Prešeren sam pa je bil prepričan, da sin (ki je zgodaj umrl, drugi »njun« otrok) sploh ni njegov. V vse to je treba vplesti ljubljansko purgarijo v vseh razsežnostih, ne samo cerkveni in bleiweisovski, pa vstane pred nami slikovita freska podeželsko bidermajerske družbe (Ljubljana šteje takrat okoli 20.000 preb.), ki se navdušuje nad modnim Schubertom, ki vsevprek obira, ki živi iz dneva v dan od različnih zgodb.

Prešeren ni bil le pesnik »mokrocvetičih rožic poezij«, temveč tudi, če smem tako reči, kosmatih pesmi o spolnosti, ki smo si jih v srednji šoli skrivaj prepisovali v zvezke in se mastno naslajali. Zdaj so te pesmi že obelodanjene v Hladnik-Dolganovi antologiji Fuk je Kranjecem v kratki čas (1990). Ta pomenljivi, za nekoga spotakljivi naslov je seveda Prešernov verz, ki prav tako odseva njegovo »frajgastovstvo« in hkrati kritiko takratnega, povečini v baročne manire zamejenega meščanstva. Seveda za njegov portret niste mogli obiti tudi tega sicer obrobne Prešernovega ustvarjanja, kajne?

O tem je bilo nekaj besedi že prej. Rad bi še enkrat rekel, da si je marsikdo, ki se je zadal voljil tudi z anonimno slavo, dovolil obesiti kakšno svojo verzificirano domisljico na Prešernovo ime. Zato najbrž tudi tiste, ki so kot njegove objavljene v omenjeni knjižici, niso vse njegove. Je pa težko dokazati neavtorstvo.

Stanko Vraz

Še na eno osebo se bova spomnila, na nesrečnega, danes docela zapostavljenega Stanka Vraza, ki se je menda zaradi razočaranja, ker ga niso sprejeli v »čbeličarski krog«, navdušil za ilirizem. Ali bi smela reči, da tragična figura prleškega pesnika Stanka Vraza ne odseva tudi dandanes vse bolj očitnega vzvišenega pogleda prestolnice nad tako imenovano provinco?

Vraz je bil po svoje rps nesrečna usoda. Prešernov in Smoletov krog ga je imel rad, Smole mu je prepustil v objavo celo svojo precej obsežno zbirko zapisov ljudskih pesmi. Tega, da je »uskočil« v ilirski Zagreb, pa mu niso zlahka odpustili: zdelo se jim je pregreha nad njegovo slovensko kulturno »naravo«. Vrazu pa je bilo laže iz dveh razlogov: na eni strani je bil takratni hrvaški jezikovni standard mnogo bližji kajkavščini, po drugi je iz jezikoslovja znano, da je bil jezikovni substrat na kajkavskem ozemlju vse noter do 13. stoletja skupen s slovenskim (svoječasna korespondenca med Beličem in Ramovšem) in da so šele nove upravno-oblastvene meje zarisale mejo med kajkavsko hrvaškim in štajersko slovenskim svetom. Prebivalci tod pa tako sami najbolj vejo, kako malo je različna govorica marsikje še danes tam in tukaj. No, bilo je, kakor je bilo: Vraz je zaslovel kot velik in pomemben hrvaški lirik, kdove kaj bi se z njim zgodilo tukaj.

Ne kaže pa ga preprosto analogizirati z današnjim »emonocentrizmom«; prvič se je od takrat nabrala kulturna in jezikovna tradicija, drugič pa je danes vse slovensko ozemlje komunikacijsko in upravno mnogo trdneje povezano v celoto – z elektronskimi mediji, časopisi, skupnim jezikovnim standardom itd.

In na koncu, spoštovani gospod profesor, bi vas pobaral z že »zlajnanim« vprašanjem: kako prikupiti Prešerna v šolah, kako navdušiti zanj učence pa tudi odrasle? Z učenjem na pamet? Z žuganjem ex cathedra, češ da je Prešeren največji ...? Jim zavrteti njegove pesmi, ki jih čudovito zapoje Jerca Mrzel? V današnjem svetu vizualizacije bo seveda tudi filmska upodobitev (podobno kot o Trubarju) bistveno pripomogla k temu, da se odstrne še ena tančica okoli njegove podobe tudi za tiste, ki na vprašanje, ali poznajo kakšno Prešernovo pesem, brezglavo izstrelijo, da Zdravljico, kajne?

Z vsem, kar ste našteali; predvsem pa s tem, da ga razbremenjujemo vsaj nekaj tistega narodno mitskega balasta, ki smo mu ga v tem poldrugem stoletju naložili, ko smo v najtežjih urah korakali z njim. Razbremeniti ga moramo že zato, da mu bomo lahko naložili nove tovore, ko ho spet potrebno; saj nismo še niti približno prikorakali do konca svoje zgodovine; naj si ta hip še tako ugajamo in dopovedujemo, kako dobri da smo. Recimo, da si ga za trenutek in za predih poskušajmo približati v najskritejši človeški intimnosti.

Pogovarjal se je Milan Vincetič

ZDENKO HUZJAN

MAČUHICE

*šel sem globoko v gozdove,
kjer ni več oblakov,
da pokazalo bi se sonce,
nikjer nobene slutnje več
ne giba, ne korakov,
le negibne tihe trave,
ki objele so pogled*

*nad gradovi Molka,
objet z večerno zarjo
sredi balustrade oblakov,*

*plamenim v noč,
v krilo Velike zemlje, s
toplim mlekom noči, čez
temne trave,
lega sijaj,
da se nalije Luč milosti*

*vem za skorajda nevidna bitja,
povita varno, v oblakih sna
objeta stiskajo se ob pomlad, kjer
priprte veke
teh goličev,
nemočno zro, v
zemlje hlad*

*lepo je danes, po polžje
gre dan,
zelene so trave in vse, prav vse je
v sijaju,
le meni gorijo pomladi v pepel,
kakor da v napoto sem mesecu maju*

*čez prvi mrak jeseni, zla slutnja,
gomazi tipaje v nas,
v temna okna ukrivlja čas,
ki razvršča nas v
neznano, da zvezde vrtoglavo
padajo v brezna, da
življenje dokončno dozori v osamo*

*tvoja kikla dekle šepeta tople noči,
ki jih spenjaš v sanjave lase,*

*da krasiš izgubljene pomladi,
tvoja kikla dekle šepeta šepet noči,
svetlika dotik temnih lilij,
ko s stokom
zvezd utrne svoj sij*

*sneži v tiha polja,
ki so tebi tako ljuba,
snežijo plahi poljubi,
minljive svetle peruti,
v mojo tiho grozo sneži*

Francek Mukič
(Sombotel)

Ko sem se ob neki priložnosti v začetku 70. let vračal v svoj rojstni Gornji Senik, me je pokojni duhovnik Janoš Kūhar, medtem ko je kopal z motiko pred cerkvijo, hudo mušno vprašal: »Kaj je novega na Vogrskem?« Porabje naj bi bilo na Slovenskem.

Kūharjevemu madžarskemu nasledniku v podirajoči se trdnjavi slovenstva v Porabju nekako ne gre in ne gre v račun, da škofa z velikima bradama na freskah nekam preveč spominjata na nekakšne Slovence ... Mar bi bilo mogoče, da svetega Cirila in Metoda, ki ju je dal naslikati še zgoraj omenjeni porabski Čedermac, ne bi prepoznal duhovnik, ki je dosegel tako častitljivo starost? Ali pa je posredi kaj drugega, ki spominja na rek Grško je, ne da se brati? Napis »Hvalite gospoda vsi narodi!« na oboku je slovensko napisan, se torej ne da brati?

V civilnem društvu v Monoštru je starejši možakar opozarjal sočlane, naj bodo čim budnejši, ker bo sicer kmalu visela na stavbi mestne samouprave kar slovenska državna zastava. Saj že visi, je repliciral drugi, drži jo sam predsednik Madžarske Árpád Göncz! Tovrstna mentaliteta ni značilna za normalne Madžare, torej za večino. Celo vendsko teorijo, ki se pojavi vsake toliko časa, razpihujejo v glavnem ljudje iz naših slovenskih vrt.

Nekdaj pogosta stigma – sintagma »budoš vendek« (smrdeči Vendi) je tonila globoko v pozabo. Danes že tudi na Madžarskem vedo, da po evropskih merilih tisti, ki govori dva jezika, ki se napaja z dvema kulturama, ne bi smel biti manjvreden v prime-

Mlada nevesta in stari ženin

rjavi s tistim, ki je kulturno enovalenten.

Odkar se je na Madžarskem zrušil sovjetski sistem, osnovan na bodečih žicah in mitraljezi, se je precej spremenilo tudi vprašanje narodne identitete. Čedalje manj pomembno postaja, ali smo na Madžarskem ali na Slovenskem.

Tudi samostojna Slovenija ima bistveno drugačen odnos do Porabja, kakor ga je imela prej. Mejni prehod G. Senik–Martinje je izredno veliko pripomogel k razvoju, kar dokazuje, da bi nujno potrebovali še drugega pri Verici–Čepincih. Vsaka čast mentorjem iz Pomurja: Camplinom, Ritu-perjem, Rošem, Bačičem, Krpičem, Pergerjem, Lainščkom, Vincetičem, Vildom in vsem drugim, ki jih tu ni mogoče naštet.

Zaželeno bi bilo, da bi prihajalo k nam v slovensko Porabje čim več rojakov iz Pomurja. Lahko tudi brez kakšnega posebnega poslanstva, vendar ne samo kupovat. Takih predstavitev zamejcev v ljubljanskem Cankarjevem domu si tudi ne želimo več, ko je potrebno angažirati dijake in vojakke, ker ni zadostnega zanimanja, češ da umetniška raven ni ravno na vrhuncu. Niti minute brez performanca? Še sreča, da me moja porabska mama, ko jo kdaj pa kdaj obiščem, ne spodi od hiše, ker ne prihajam iz Metropolitana ali milanske Scale.

Skale. Velike skale ho še treba odvaliti z duš porabskih Slovencev, če hočemo, da se v vse bolj odpirajočem evropskem prostoru ohrani ta del slovenskega narodovega telesa. Črna rana, ki jo je globoko zarezal bodičasta meja, se počasi celi. Če čas mogoče ne bodo opazne niti več brazgotine. Notranje brazgotine pa se tako ali tako ne vidijo. Otroci današnjih slovenskih staršev – ki menda še slišali niso o porabskih protititovskih bunkerjih in krvavih incidentih na meji v 40. in 50. letih – se kar uspešno imunizirajo proti kugi, imenovani narodnostna osveščenost. Ta serum jim vbrizgavajo njihovi starši, zavodni Slovenci! Brezna zgodovinskih krivic naj bi bila res tako strašansko globoka?

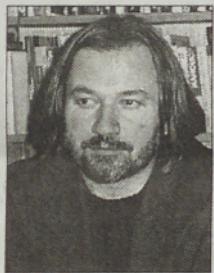
Prostor, v katerem živi slovenstvo v Porabju, postaja čedalje udobnejši, le neusmiljen čas nam zverinso preti.

Mlada nevesta in stari ženin poredkoma doživita zlato poroko. Znata pa ljubiti svoj naraščaj kot malokdo.

Branko Čegec
(Zagreb)

V PRIČAKOVANJU DNEVA, KO BODO HRVATI ZA SLOVENCE NA ZAHODU

Vse od 1990. leta sta se Zagreb in Ljubljana v kulturološkem smislu medsebojno spodbujala, resonanca nekih pomembnih dogodkov, tudi zaradi zemljepisne bližine, je segala od enega do drugega mesta in seveda krepila takšna ali drugačna podobna prizadevanja. Danes, sedem let pozneje, si le obupano postavljamo vprašanje o tem, kaj se je zgodilo s komunikacijo med hrvaško in slovensko kulturo. Stvari so namreč kristalno jasne: razen redkih izjem izključno individualnega značaja je taka komunikacija docela zvodenela v bolesten političnem pragmatizmu ter v hlavi želji, seveda v obeh kulturah, po horuk intergraciji v tako imenovane evropske kulturološke tokove. Zaradi tega sta obe kulturi, vsaj zdi se mi tako, z vsakim dnem, tudi povsem informativno, dlje in dlje od postavljenega cilja. Obenem pa ni treba posploševati: slovenska kultura je mnogo bolj odprta za zahodne penetracije, medtem ko je na hrvaškem javnem prostoru povsem zavladal peklenški ples snobovskega primitivizma ter s tem sprožil vprašanje kulturnega obstoja, saj njegova v temeljih zasnovana ksenofobična strategija »čuvanja« nacionalne tradicije povsem onemogoča kreativni razvoj aktualne kulture, ampak ponuja v zameno plehke nadomestke v podobi »zakladov hrvaške naive«, ki jih uspeva konzumirati, seveda na ravni trgovinske menjave, le mentalni sklop političnega establišmenta.

Prav zaradi opisanega, hrvaške kulturne povezave s svetom, z izjemo redkih in v glavnem proskribiranih posameznikov, niso zaživele s prav nobenim aktualnim kulturnim dogodkom, zato tudi slovenski prostor ni nobena izjema. Ob tem pa je treba pristaviti, zahvaljujoč nekim oblikam spodbujanja narodne kulture, ki jo Slovenci premorejo, Hrvati pa se že po tradiciji ne morejo sporazumeti, da je na Hrvaškem vseeno več slovenske kulture kot obratno: od devetdesetih do danes je ob spodbudni finančni pomoči Trubarjeve fundacije in precejšnjih naporih avtorjev ter prevajalcev izšlo nekaj ducatov slovenskih avtorjev, celo sodobnih, od Jančarja, Borisa A. Novaka, Aleša Debeljaka itd.; bilo je nekaj gledaliških predstav, gostovali so nekateri glasbeniki, celo kakšna samostojna slikarska razstava je bila odprta, redkeje sicer v Zagrebu, zato pa skoraj redno v Galeriji Danteja Marina Cettina v Umagu. Tudi hrvaški avtorji so nekaj malega razstavljali v Sloveniji, tudi nekaj gledališč je gostovalo, na slovenski televiziji redno gostujejo hrvaške estradne zvezde, knjige pa se ne prevajajo. Zagotovo zato, ker Hrvati nimajo kake Trubarjeve fundacije, ki bi se pri nas imenovala po Maruliću, ki mu bodo raje sredi Zagreba postavili spomenik, da bo vsem večno na očeh, za kaj se je porabil denar (kajti knjige se lahko sežgejo, poleg vsega pa jih na Hrvaškem tako nihče ne prebira, zato tudi ni pomena, da se objavljajo zunaj). Tudi letos bodo Slovenci na Hrvaškem objavili nekaj deset svojih sodobnih piscev. V Sloveniji verjetno ne bo nobenega Hrvata. Najbrž je tako, ker so Slovenci za Hrvate še zmeraj na Zahodu. Iz vsega tega lahko sklepamo, da bodo Hrvati objavljali svoje sodobnike v Sloveniji takrat, ko bo Hrvaška za Slovence na Zahodu. Zato morda ne bi bilo odveč, če bi se, seveda na račun krepitve kulturnih stikov, odločili kar za zamenjavo ozemlja?

Andrea Haberl - Zemljič
(Radgona)

Ivan: Živijo!
Franc: Živijo, stari. Kako si kaj? Ali si preveč slavil, ker si blede kot smrt?
Ivan: Hvala, ne, kar dobro sem. Ampak nekaj me že ves čas muči, ali te smem vprašati?
Franc: Seveda, kaj si pa naenkrat tako plah?
Ivan: Da, no, malo nerodno mi je.
Franc: Spusti že balonček, za kaj gre? Potrebujes stanovanje za ljubico?
Ivan: Ha, ta je dobra, ne, prosim, pusti te šale. Resna stvar je. Dobil sem vabilo.
Franc: To je lepo. Kam pa in s kom?
Ivan: Za srečanje v Avstriji, čezmejno sodelovanje med kulturniki.
Franc: Še vedno lepo. In?
Ivan: Ne bi šel z mano, sam se počutim tako nelagodno.
Franc: Kaj pa naj jaz tam počnem? Ne, ne, za tem tiči nekaj drugega. Si se zagledal čez mejo, ha? Nisem vedel, da se temu zdaj tako reče.
Ivan: Lepo te prosim, ne delaj se bolj prostaškega, kot že si. Prosim te, da me spremljaš na srečanje kulturnikov iz Slovenije in Avstrije. To je vse.
Franc: Ti si pa srčan. Zakaj misliš, da sodelujem ravno jaz pri stvari, ki je kot nalašč narajena za nedeljske govore podeželskih politikov in nič več? Čezmejno sodelovanje, lepo te prosim!
Ivan: Nepoboljšljiv cinik si. Zdaj, ko si že osi-vel, bi se lahko naučil česa drugega. Čezmejno sodelovanje je za vse nas. Pomaga nam živeti boljše življenje.
Franc: To mi moraš pojasniti. Kako nam pomaga boljše živeti. Kaj pomeni to za slehernega od nas?
Ivan: Butec! Seveda ne more sleherni od nas sodelovati čez mejo, ampak izbrani, kulturniki

1998

vsaj med drugimi.

Franc: Potem mi pojasni, kaj pomeni boljše življenje za tiste izbrane, ki se udeležijo čezmejnega sodelovanja!

Ivan: To je čisto preprosto. Čezmejno sodelovanje nam koristi, ker nam ponuja nove možnosti, ki jih prej nismo imeli.

Franc: A, da. Zdaj mi je vse jasno. Če vozim zdaj fiat in se mi odpre možnost, da grem vsak dan k prodajalcu pogledat vse nove mercedese, potem imam boljše življenje?

Ivan: Nočeš me razumeti, ne?

Franc: Sploh ne. S teboj bom šel, če ti uspe opisati stvar tako, da se mi bo zdelo smiselno iti tja. Torej, kaj imaš ti od tega, da si tam?

Ivan: Poglej. Zadnjič so se dogovorili, da bodo delali skupni »homepages«. Ali ni to nekaj, kar mi bo koristilo, ker bom dosegljiv po vsem svetu?

Franc: In kaj ti pomaga, če boš dosegljiv po vsem svetu? Misliš, da se kdo v Južni Ameriki zanima za tvoje delo? Malo moraš še premisliti, kaj bi rad od takega srečanja! Bodí konkretni in ne izgubi se v oblakih! Kaj bi rad od avstrijskih kolegov?

Ivan: Rad bi, da mi pomagajo, da gledajo tudi tam v Avstriji moje slike in da vsaj malo razumejo, kaj se dogaja pri nas.

Franc: To je že nekaj. In kako boš to dosegel? S tem, da ti pomagajo pri razstavljanju tvojih del. Ker že govorimo o tem, kdo pa to pravzaprav prireja?

Ivan: Sam ne vem. Zdi se, da je to nekakšna letišča konferenca, ki potuje in ki se je udeležijo razni ljudje. Torej, kdor pride, pač pride, ima pravico določiti dnevni red. Kdor ne pride, nima besede. Zapisni teh srečanj pa se porazdelijo po svetovnem spletu. Ni glavnih oseb, ampak mreža, ki se naprej razvija.

Franc: Za tem torej ne stoji kak ZKO?

Ivan: O tem ni ne duha ne sluha. Prvič, ker nekaj takega v Avstriji sploh ne obstaja, in drugič, ker so to neorganizirani kulturni ustvarjalci, ki tudi ne želijo ustanoviti kakšne nove zveze ali društva.

Franc: Zdaj pa mi še povej, kakšni so švabi v pogovoru? Ali se sploh da z njim pogovarjati? Ali tudi znajo poslušati ali pa ves čas samo besedičijo?

Ivan: Rečem ti, da eni ravno tako poslušajo kot ti. Drugi pa rajši govorijo. Ravno tako kot pri nas.

Franc: Ali so zelo naduti?

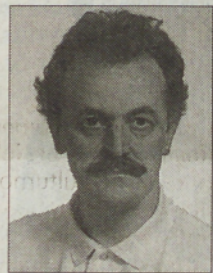
Ivan: Rekel bi, da ne bolj, kot si ti. Tako samozavesten, kot si ti, pa človek mora biti. Prav zares, ljudje, ki to počnejo, so itak malce drugačni od drugih. Misliš, da bi se tega lotevali, če jih ne bi zanimalo, kaj je na drugi strani meje?

Zdenko Kodrič
(Maribor)

Lažni potomec Martina Krpana

Razsežnosti tega sveta spoznavas s potovanji. Navaden obisk Ciudadá, Teotihuacana, Cuernavace, Taxca, Oaxaca in Havane mi je potrdil stereotip o majhnosti Zemlje, hkrati pa me navdal z novim prepričanjem, da je svet še vedno silno velik, obsežen in njegove razdalje skoraj neverjetne. In če drži hipoteza nekaterih astrofizikov, da je pred milijoni let precejšen del Zemlje vrglo v vesolje, potem sploh ne vem, kako bi lahko opisali Zemljine razsežnosti. Če zdaj z letalom potujem iz Madrida do Montrea la in Ciudad de Mexica dobrih trinajest ur, bi ob »povečani« Zemlji potovanje po zraku zagotovo trajalo nekajkrat toliko. Najbolj me daje radovednost, kje se je od velike materije utrgal kos Zemlje. Astrofiziki nimajo jasnega odgovora, čeprav namigujejo, da naj bi se to pripetilo tistemu delu, kjer je Srednja Evropa. Če se je res tukaj utrgal kos žareče materije v vesolje, mi je hudo, kajti države – zlasti moja – so izgubile precejšen kos ozemlja.

Izgubo ozemlja omenjam zato, ker je tačas površina vredna več kot vsebina. Tega ne bi smel verjeti, a žal vedno bolj verjamem, kajti stiki z ljudmi in institucijami znotraj in zunaj slovenskih meja se merijo s količino. Ko sem v Havani razlagal, kdo sem in kje sem doma, me ni presenetilo geografsko neznanje, me

pak začudenje nad mojo majhno državo, češ kako je sploh mogoče v njej obrniti avto, da ne govorimo o obratovanju avtobusa. Šele po njihovem razmišljanju sem ugotovil, da Slovenija za vse like ni zanimiva, zato tudi ekonomski odpor Nata in Evropske zveze do nas našega sprejema v ta rajski krog razvija država. Sicer pa je moja domovina zelo zanimiva, kajti nanjo tujci gledajo kot na kak eksotičen predmet. Tako kot je nekoč slavni impresionistični slikar Jakob Gledal na prekmurskega malarja Lu dvika Vrečiča. Zanj je bil menda Vrečič le glinen vrč. Tudi danes v središčih sveta, v prestolnicah, kjer prevladujeta snar in pamet, na provinco še gledajo z začudenimi očmi in besedami, ali mogoče, da z nami še živi kdo s človekom in umom, in se tako sprenevedajo, da prav provincialec polni matične akumulatorje.

Provincia je zapostavljena, to je znan aksiom. Ampak ne zaradi provincialističnih kompleksov, marveč zato, ker matrica nekomu in nečemu prepoveduje izstop iz provinc.

O teh rečeh je leta 1973 duhovito pisal »mariborski« pisatelj in publicist Marjan Kramberger, ki je v znameniti knjigi Skupaj zapisal, da na duhovnem območju Ljubljane postane skoraj vsak slovenski pisec, ki kaj da nase, neizogibno večji ali manjši narodni mesija. Prav ta značilna in izdajalska drža pa v provinci ni mogoča. Izkušnje govore, da je slovenski mesija, ki se sprehaja po Gosposki ulici v Mariboru gor in dol – in je nekaj takih – že po logiki okoliščin ne prostovoljno smešna prikazen. Mislim sem, da sta provinciale in centralist enako nenasitna ambiciozneža. Ker sem se zmotil, me je sram, da sem potomec Martina Krpana, ki je nekoč želel pokazati svojo modrost.

Mož z Akademijo

... je Avstrijec iz vzhodne Štajerske, letnik 1965, človek province ...

Martin Krusche, некоč trmoglav mladostnik in izučen knjigar, se pri enaindvajsetih odreče stalni službi in prične živeti kot bohem z močnim nagnjenjem do literature in rhytm & bluesa. Dolga leta gostuje naokrog, se končno ustali na graški založniški sceni in to obdobje konča z legendarno Literarno nočjo v Augartenkinu, ki jo organizira v okviru ene takrat vodilnih iniciativnih skupin Die Garage Graz (združevala je različno profilirane umetnike, v okviru njene založniške dejavnosti pa so izšle tudi prve produkcije skupin Aniada a Noar in Graymalkin, t. i. »neue Volksmusik« glasbe) in v kateri pride literate poslušat več kot petsto ljudi.

Iz centra odide proti vzhodni Štajerski.

Na začetku 90., ko z ženo pričakujeta rojstvo sina Ga-

brijela, ga z njegovega priljubljenega motorja vrže tovarnjak in na mnogih področjih nastopi cezura. Naslednja leta se nato zaznamujejo z vračanjem fizične in psihične integritete, nove orientacije pa se izrazijo tudi pri delu. Sredi desetletja je likvidirana Garaža in Krusche ustanovi Virtualno akademijo Nitscha ter postane njen, kakor se imenuje sam, hišnik. Vrni-tev na literarno in umetniško sceno naznani z vrsto projektov (Shortcuts, Kofferraum, Konferenz der Provinz ...) in je danes aktivno navzoč pri vseh pomembnejših manifestacijah na avstrijskem Štajerskem, za nas pa zanimiv predvsem zaradi tega, ker je njegova Akademija kot enega velikih načrtov podčrtala tudi sodelovanje s slovenskimi kulturnimi in umetniškimi ustvarjalci.

Virtualna akademija Nitscha je bila ustanovljena na prehodu 1996. v 1997. in ima svojevrstno konceptualno podobo. Od kod pravzaprav njeno poimenovanje?

Nitscha je majhen kraj na vzhodnem Štajerskem, oznaka pa aplicira na mojo nagnjenost do povezav s starinskimi oblikami. Sama akademija v naslovu se seveda navezuje na Platona, o čem pa tudi razmerja v odnosu do današnjih umetniških del. Virtualnost kot takšna ni mišljena zgolj v povezavi z računalniki, ampak pojem v svoji klasični obliki postavlja mogoče nasproti temu, kar je sedaj aktualno, kar se dogaja ali kar je dosegljivo. Tako je Virtualna akademija v prvi vrsti zgolj ideja, ki se s konkretnimi projekti preobrazi v Aktualno akademijo.

Kdo jo podpira in ali ima stalne sodelavce?

Deluje kot pravna oseba, sodeluje pa z različnimi partnerji. Materialne prihodke dobiva z različnih strani (deželni referat za kulturo, šolsko ministrstvo, posamezne občine in različne organizacije, ki se vključujejo v njene projekte). To okoli sodelavcev pa je nekoliko težje pojasniti; zadnjih dvajset let, odkar se ukvarjam predvsem z različnimi projekti, se mi zmerom znova postavlja vprašanje, kako naj se človek organizira in kakšne so njegove namere. Tako je Virtualna akademija kulturni projekt, poskus, ali lahko ustvarimo takšno kulturno ustanovo oz. ureditev, ki bi bila brez stalnega prostora in brez stalnih sodelavcev. V prihodnosti naj bi bila to oblika organizacije, ki bi bila odprta predvsem za komunikacijo brez vpetosti v kakršne koli dolgoročne okvirje. Preprosto skušam ugotoviti ali se je mogoče odreči tradicionalnim oblikam organiziranja. Seveda nisem proti organizacijam in društvom; gre le za poskus izdelati projekt, ne da bi se pri tem vezali na nekaj natančno določenega. Če delava skupaj, bo to trajalo tako dolgo, dokler se bova lahko pogovarjala – ko bo komunikacija pretrgana, bo uničen tudi projekt. Če torej jutri umrem, bo tudi Akademija prenehala obstajati, ker je to moja ideja; ostali pa bodo drugi ljudje in druge ideje.

Kakšna je njena tematska zasnova?

Tematsko je zelo raznolika, trenutno pa sta aktualna dva projekta: transliterarni *Shortcuts*, ki se konvencionalni tekst povezuje z drugimi medialnimi možnostmi, prvič je bil predstavljen lani junija na graškem Jakominiju, njegov motiv pa je nekoliko starinski in večer: iskanje avtonomnih možnosti za nastanek literature in njeno publiciranje ter umetniški *Kofferraum*, v katerega se vključuje veliko umetnikov. *Kofferraum* je npr. umetniški projekt, ki je nastal skupinsko in posega na več različnih področjih. Gre za umetniško prakso, ki pogloblja prostor in njegove vsebine, saj potuje po vsej deželi, vključena pa so tako besedila kakor tudi slike in toni. Pot spremlja uporaba starih in novih medijev in poročila s tega potovanja so v obliki virtualnih instalacij in multimedialnih predstavitev.

Umetniška praksa pa je najbrž samo eno od zastopanih področij Virtualne akademije?

Poleg umetniške prakse je tukaj še kulturna in kulturnokritična praksa, ki smo jo poimenovali *iniciativa na scena*. Moja teza je, da se tukaj emancipira malomeščanstvo v kulturnem smislu. Pri nas se je meščanstvo v odnosu do starih in mladih emancipiralo v drugi polovici 19. stol. Mnogo odrasli s tem idealom meščanskih kultur bi na uprizoritev in bilo je veliko poskusov, da bi ta ekstremno urbanistični in meščanski koncept prenesli na provinco in jo na ta način urbanizirali.

Živimo namreč v času, v katerem se ljudje še vedno zelo radi formirajo v skupine, kjer je torej povsem jasno, kam kdo spada. Si torej lahko le konzervativen ali pa progresiven, ali levo ali pa desno usmerjen. Gre za popolnoma zastarelo podobo, ki bi jo bilo treba pustiti za seboj. In ker je ta »ali ali« izražen tako jasno, je tudi kulturna dejavnost fragmentirana. Enostavno pa je treba dojeti, da je naše življenje »tako kakor tudi«. Zame, npr., ne obstaja odločitev, ali Goethe ali Dostojevski ali ceneni romani, oz. ali Be-

ethoven ali rokenrol; živim s strastjo do obeh. V naši družbi pa doživljamo prav takšna omejevanja – spadaš sem ali pa sem. In to je seveda težko.

V svojem kulturnem angažiranju poskušam razvijati modele, ki jih imenujem praksa kontrastov. V nekem življenjskem prostoru ne morem zanikati obstoja drugega, kajti s tem naredim sam sebe za odvečnega. Vprašanje je torej, kaj lahko naredimo v nekem kulturnem prostoru, ne da bi se medsebojno izključevali; govorim o prestopanju meja.

Seveda so te stvari zelo lahko izgovorljive; kaj pa to pomeni v praksi?

Aktualni projekt je npr. *Konferenz der Provinz* (*Konferenca province*), ki ima zelo pomembno funkcijo: Do sedaj je bilo tako, da je ustvarjalec pač šel v Gradec, na deželni referat za kulturo, in tam prosil za subvencije. Moje predstave o tem pa so nekoliko drugačne; predstavniki političnih strank in deželnega referata za kulturo naj ne bi le sedeli v pisarnah in čakali, ampak bi nas sami obiskali in s tem dokazali tudi to, da nas jemljejo resno, hkrati pa bi spoznali tudi naše delovno okolje. Tako je sedaj vsaka dva meseca v različnih krajih Štajerske Konferenca province, na katero povabimo »umetnike« in »politike« in, kar je presenetljivo, tudi dobro funkcionira.

Čeprav Akademija obstaja šele slabi dve leti, so nanjo najbrž že prvi odzivi?

Nekaj se je pokazalo že pri Konferenci province; ljudje, ki so sodelovali na njej, so se pritoževali, da so zapisniki pomanjkljivi, čeprav sem jasno povedal, da bo v zapisniku samo tisto, kar bodo sami prispevali. Če se zdi nekomu nekaj pomembno, mi mora poslati svoj material in jaz poskrbim zgolj zato, da ga dobijo vsi drugi udeleženci. Govora je torej o samoaktivnosti in prevzemu odgovornosti in to je za nekatere zelo težavno. Mnogi so se pripravljeni sprijazniti s hierarhijo, meni pa gre za to, da se srečujemo na področjih, na katerih se lahko razščam.

Prevzem odgovornosti do sebe, hkrati pa vračanje k individuumu?

Tako; pa še odgovornost do partnerstva in zahteva po zanesljivosti, sicer projekt propade. To je zame osnovna vaja demokracije, če se mi kaj zdi pomembno, moram sam poskrbeti, da se to tudi zgodi.

Problem regije ste začeli presegati z lastnimi aktivnostmi, kdo vse je vključen v te projekte in po kakšnih kriterijih izbirate sodelujoče?

V prvi vrsti so to ljudje, ki se ukvarjajo z najrazličnejšimi zanimivimi dejavnostmi, zelo pomemben kriterij pa je »dolgi dih«; je že lepo, če kdo nekaj naredi enkrat na leto, vendar je to premalo. Vključujejo se torej tisti, ki imajo že v zasnovi pripravljenost za medsebojno in strokovno sodelovanje. V mojem okolju je eden velikih problemov ta, da mnogim manjka praktični pristop k projektu in da se ne držijo dogovora. Ob vsakem stiku je potrebno najprej izmenjati izkušnje in se šele nato lotiti dolgoročnih dogovorov. Točka, katere organizacije vse se bodo vključile, pa pride na vrsto šele potem, ko sklenemo sporazum o vsebinskih vprašanjih.

Tovrstno kulturno in umetniško delovanje pa potegne za seboj skoraj gotovo tudi dobršen del političnega angažiranja?

Prepričan sem, da mora biti človek v svoji umetniški praksi resnično svoboden, prav tako umetnost tudi nima nobene družbene naloge, ki bi bila obvezujoča. Seveda pa nisem zgolj ustvarjalec, ampak tudi človek, ki živi s soljudi. Sem prebivalec te dežele in popolna osamitev bi bila groteskna. Čeprav je res, da je med nekaterimi ustvarjalci tudi takšna drža. To se mi zdi v času, ko je demokracija še zmerom na trhljih nogah, nesmiselno in infantilno. Pomeni namreč prenašanje odgovornosti na druge. Pred očmi imamo še zmerom to ikono meščanskih uprizoritev 19. stol. – umetnik kot genij – koga to sploh zanima?

Večkrat sem imela vtis, da v Avstriji obstaja veliko majhnih iniciativ, institucij in organizacij, ki so na svojih področjih sicer zelo dejavne, otepajo pa se s celim kupom težav – da so torej nekakšni samorastniki, bolj ali manj prepučeni svoji lastni iznajdljivosti.

To je zagotovo eden ključnih problemov. Čisto v smislu 19. stol. smo še zmerom orientirani na mesto kot center in tudi večji del sredstev je centraliziran – denar, pozornost medijev, politični interesi ... K spremembi miselnosti lahko največ pripomorejo ravno province. Zame konkretno pomeni to, da sedim v novem deželnem kulturnem sosvetu in intenzivno poudarjam to svoje stališče. Ljudje v majhnih okoliših pa se počutijo izključene, deloma pa tudi niso v položaju ali niso pripravljeni zastaviti del svojih moči za kooperativno delo ali zgolj kot gesto solidarnosti. In v takšnih primerih je še kako pomembno povezovanje vseh moči. Mnogi se morajo šele naučiti lobiranja tudi v provincah. Ljudje v mestu so glede tega bolj organizirani.

»Zbiranje moči«?

Zagotovo; to je igra moči, in če želim spremembe, potem moram imeti možnost, da pridobim sredstva. In tukaj že govorimo o moči.

V decembru ste v Potrno (Laafeld) na srečanje z delovnim naslovom Življenjski prostor in sporazumevanje povabili kulturnike in umetnike iz obmejnega dela Slovenije, Avstrije in Madžarske. Ali gre za ustvarjanje novih možnosti v tem skupnem življenjskem prostoru?

Premišlujem o življenjskih prostorih in ta obmejni del Slovenije je konkretno nekaj, kar je v povezavi z mojim življenjskim prostorom – to je dejstvo, pa če ga priznam ali ne. Ampak poleg politične meje obstaja še sporazumevalna in jezikovna meja, tu pa je še meja zadnjih sedemdesetih let, ki je bila za medsebojne odnose katastrofalnega pomena. Vprašanje, s katerim sem se sedaj začel ukvarjati, je: ali smo sposobni presegati te meje?

Odločitev pa ima svojo predzgodbo: veliko sem se ukvarjal z zgodovino in dobil sem dokaj jasen vtis, da so si ljudje v zelo kratkem času postali sovražniki. Na tem mestu je umestno vprašanje, kako se je to zgodilo. Poleg tega sem videl, kakšen je odnos politike na avstrijskem Štajerskem do Slovanov. To je tudi tista točka, zaradi katere največkrat kritiziram deželno vladno. Morda je to nekoliko netipično, saj mnogi ob tem ostajajo neprizadeti. Če se izrazim nekoliko polemično: v 19. stol. je ekonomija pomagala pri preboju nacionalizma in v tem prostoru uresničila nacionalno državo. V 20. stol. pa je spet ekonomija tista, ki primarno idejo nacionalne države zavrača in meje razlaga kot odvečne. Ljudje pa emocionalno nismo tako hitri in smo še zmerom vezani na idejo meje, dežele in kulture. Priznati moram, da sem tudi sam odrasel s tem, da slovenščina ni lep jezik, in danes, ko se jo želim naučiti, se mi ti problemi še zmerom oglašajo neke iz globine, kar je seveda smešno.

Drugi aspekt pa vabljivejši – s starostjo se človek obnaša udobneje in se nastani tam, kjer se dobro znajde. Zame pa so ta srečanja izredno zanimiva tudi zato, ker se kljub svoji življenjski samozavesti in z vsem svojim vedenjem v novem jezikovnem okolju postavljam kot nev in neznan človek. To me fascinira.

Kako naj bi potekalo takšno sodelovanje?

Gospodarski položaj v Avstriji je zelo slab in vsak pisatelj ali glasbenik je vesel, če najde publiko – tudi s tega stališča je potrebno gledati na sodelovanje. Seveda pa je tukaj še državna meja, ki je ne moremo zanikati. Ugotoviti je treba, ali je med ustvarjalci z obeh strani meje dovolj zanimanja najprej za spoznavanje, srečevanje v delovnem okolju in nato še za realiziranje skupnih projektov. Verjamem, da smo na začetku možnega procesa, ne morem pa napovedati, v kakšnem času bo vse to mogoče uresničiti.

Kakšno je vedenje o slovenskem kulturnem in umetniškem ustvarjanju pri avstrijskih kolegih? Ali je sploh kakšno zanimanje?

Odkrito rečeno – komaj kakšno. V zadnjih dveh desetletjih smo zaznali npr. to, da je tako velik mož, kot je Peter Handke, prevajal iz slovenščine ali da so na Koroškem Slovenci s svojo literaturo; poznamo še folklorno skupino Tamburica. To je to. V okolju intelektualcev je celo zanimanje za bližnjega sosedo grozljivo majhno. Slabo je že to, da se trenutno ne morem spomniti več primerov.

Morda nekoliko kontradiktorno vprašanje, glede na unikatnost pojavnosti pač: kakšna je klisejska podoba Slovenca v očeh nekega avstrijskega Štajerca?

Če torej zanemarimo dejstvo, da ni tipičnih predstavnikov, potem v ilustracijo majhna oseba epizoda: Mojega starega očeta, ki je bil Nemec in je imel vinograd v bližini Maribora, v katerem so seveda delali slovenski viničarji, so ubili partizani. Čeprav se o tem v družini ni nikoli veliko govorilo, je vladalo prepričanje, da Slovenci niso preveč dobri in so slabo organizirani. Vem, da imajo tudi drugi še danes takšno predstavo.

Od otrok sem v Avstriji večkrat slišala, da nekoga, ki pride z naše, slovenske strani meje, označujejo z »jugo« ...

Da, torej ne Slovenec pa tudi vindišar ne. Jugo je tip zdomca in ta klise je postavljen tako rekoč za vse, kar je slovanskega, in ga je še danes čutiti v Avstriji. Izraz je povezan z nemarnostjo, nezanesljivostjo in grdo govorico, ki se je sploh ne da govoriti.

V vaše projekte večkrat vključite tudi interaktivne medije. Kakšne načrte imate z njimi?

Več let sem se teoretično ukvarjal z novimi mediji, zadnje leto pa sem v intenzivnem raziskovanju *first class mailboxa*, ki je nekoliko drugačen kot internet. Načrtujem kompletni internetski projekt, ki naj bi funkcioniral dvojezično. Dolga leta je veljala za uradni jezik interneta angleščina, kar se mi je zmerom zdelo nekoliko problematično. Oziraje se na življenjski prostor, pa imam v mislih kot sporazumevalno kombinacijo nemščino in slovenščino ... Razvil sem teorijo lokalne kulturne družbe – srž ideje je v tem, da projekt na internetu ne funkcionira zaradi interneta samega, ampak mora ob njem obstajati družba, ki si ima kaj povedati. Delovno povabilo je: kako dati stvar, ki se dogajajo tukaj, aдекватnost na internetu. Velik problem umetniških del je v tem, da niso ustvarjena za medije, ampak so, npr. slike, zgolj digitalizirane, pri čemer seveda trpi njihova kakovost. Enako je z obširnimi besedili, ki jih na ekranu skorajda nihče ne mara brati. Umetniška dela zahtevajo natančen premislek o prenosu na tovrstne medije. V Akademijo vključujem torej še internetsko ravnanje in pravkar delam na arhitekturni podobi le-tega.

Kako pa se bo Akademija vključila v poletno obmejno dogajanje, vključno z deželno razstavo?

Ne vem še čisto zagotovo; morda se bo iz srečanj, ki smo jih napovedali, razvilo kaj primernega, na Deželni razstavi pa bom skoraj zagotovo navzoč z medialnim projektom.

In kaj pričakuje avstrijski kulturni in umetniški ustvarjalec v novem letu od svoje države?

Sam pričakujem repolitizacijo kulturnih politikov. Pri nas vlada namreč grozljiva tendenca, da se le-ti izmikajo jasnim, tudi nepopularnim stališčem in odločitvam. Pričakujem tudi to, da se ne bodo več ukvarjali s kozmetiko, ampak bodo ustvarjalce podprli tudi pri težkih in kočljivih načrtih, kot je npr. razjasnitev odnosa med nemško in slovensko govorečimi tukaj na avstrijskem Štajerskem, kjer je bilo več prikritiga kot odkritiga.

Jože
Horvat

Zemlja, ki se gubi na obzorju

V času, ko bolj kot kdaj iščemo določila svoje tubiti, se hote ali ne naslanjamo ne samo na ljudi, ampak tudi stvari iz svojega okolja. Danes se to zdi bolj doumljivo kot kdaj prej, saj nam vsaj nekatere izmed njih niso le sredstvo, s katerim si materialno pomagamo, ampak – osvobodjene te prvobitne naloge – tudi nekakšen »sodrug«, ob katerem začutimo nekakšno zadoščenje ali novo življenjsko spodbudo. Nekak nenavaden odnos imamo do nekaterih reči mrtve narave, do nekaterih živih bitij pa sploh: nekatere živali so sicer že v prazgodovinski dobi ponekod veljale za (pol)bogove, a tudi v modernem času niso le delec narave; čeprav je obdajajoči nas svet dozdevno že v celoti »pojasnjen«, nas ne neha vznemirjati.

V kulturni zgodovini bi našli nemalo primerov tovrstnega – vznemirljivega – odnosa do okolja; iz moderne dobe je eden najslavnejših tisti, ki ga je do dreves imel Rilke: preko njega, na katerega se je naslonil, je kot prek nekakšnega medija preniknil v stik s kozmosom. Nekateri ekologi vidijo v živih bitjih, kajpak tudi v rastlinskih, komplicirane organizme, ki segajo v nadčutne sfere in predstavljajo novo dimenzijo bivanja. Toliko bolj umetniki; celo v kamnu ali zrnu praha – imanenci – slutijo bodisi sled transcendence ali vsaj skriti smisel stvarstva.

Iz kulturne zgodovine je tudi znano, da so umetniško navdihnjeni ljudi in kajpada resnične umetnike že od nekdaj vznemirjale tri velike danosti njihovega sveta: morje, gore in ravnina. Slednja morda še najmanj. A dejstva se tudi v zvezi z njo spreminjajo; poleg umetnikov in zdaj tu že vse več »navadnih« ljudi, ki v njej čutijo vsebino, ki nima le materialnega razsežja, teže ali pomena. Pot do te zavesti ni bila kratka ne ravna tako na področju umetnosti kot tudi ne v sferi praktične pameti, ubrali je tudi niso kar mnogi, niti ne istočasno. Za primer: tudi v literaturi je videti, da je (bilo) potovanje do nje postopno, pogojeno z razmerami, v katerih so avtorji živeli ali živijo. Saj knjig te vrste dozdevno ni prav obilo in fenomen ravnine ne kažejo v mnogovrstnih podobah.

Med pisci, o katerih bi domnevali, da bi o ravnini utegnili marsikaj povedati, je tudi madžarski pesnik in prozaist Gyula Illyés (1902–1983). Seveda je med madžarskimi avtorji, ki so bili vsi po vrsti, a vendar vsak po svoje, »obsojen« na srečavanje z znamenito pusto, več takih, ki se jim motiv ravnine vrača v pisanje – tako je bilo že pri Petőfiju (1823–1849), ki je v svojih navdihnjenih verzih včasih sijajno upodobil kak element svoje pokrajine, čeprav je tako kot drugi – in ne samo pri Madžarih, temveč verjetno tudi pri drugih narodih, ki pretežno živijo na ravnini ali v temeljnem stiku z njo – tudi on ni še občutil, recimo, v »sodobnem« smislu (a to zapisujem samo glede na njegove tekste, dostopne v slovenščini). Kot kaže, pa tudi ne Illyés, saj je zaradi političnih in socialnih razmer gledal nanjo kot nekdo, ki živi pod vtisom revščine in krivic, ki se dogajajo ljudem na pusti. Toda pri tem je nekatere njene značilnosti zaznaval in izražal nadvse tenkočutno, čeprav jo je upošteval predvsem kot eksistenčno določilo, ne pa kot bodisi eksistencialno sidro njenih prebivalcev bodisi demonsko, tujo silo, ki v človeku zbujajo otožno

samoto ali delirij strahu. No, morda bi kakšna primerjalna analiza pokazala, da njegovi liki s svojo mentaliteto ali načinom reagiranja na svet izpričujejo poseben, morda tipično »ravninski karakter« – a to bi bilo treba šele dokazati; vsekakor se zdi Illyés po zaslugi svoje intuicije pisec, ki bi ga lahko poimenovali avtorja ravnine, čeprav v tej vlogi najbrž ne tako intenziven, kot so v svojih delih intenzivni njegovi pendanti, npr. avtorji, ki jim poznavalci menda pravijo »pri-povedniki morja«.

V slovenščini je dosegljiva Illyésova knjiga »Ljudstvo s puste«, ki jo lahko označimo za njegov avtobiografski roman, a tudi za sociološki ali zgodovinski esej z zelo pronicljivim vpogledom v družbo pustarjev. Vse to namreč to besedilo je: strukturno večplastna, a v svojem umetniškem učinku globoka pripoved. Ne bi se analitsko spuščali v njen značaj in sestav, pa na podlagi prepričljivega vtisa lahko zapišemo: Illyés je tu pojav puste – verjetno niti ne docela načrtno – vendarle pripeljal blizu tiste zavesti, ki ravnino motri ne samo kot velikansko življenjsko prizorišče, marveč tudi kot nekaj, kar zadeva človekovo eksistencialno vsakdanost – zadeva seveda komaj opazno, pa nič več, saj ostaja v nekakšni radicionalni doživljajski zaznavi ravnine; danes, ko misel o naravi obvladuje posameznika, znanega z imenom Homo ecologicus, si tudi velikega pisca skoraj ni več moč zamišljati brez pretanjene okoljske refleksije, odsevajoče ne v kakšnem ekološkem tekstu, nataknenem na literarno kopito, marveč v eni izmed narativnih plasti, ki sestavlja čutno-miselno membrano modelirane figure. Saj ravnina ne funkcioniira samo kot nadvse primerno sredstvo za proizvodnjo dobrin in bogastva, zardi česa je lahko predmet kar vsakršnih spopadov za njeno delitev, posest in izkoriščanje in torej odličen motiv za zgodbo; Homo ecologicus, še bolj pa pisec v njem, sluti v človeškem litku in življenju ravnine razsežnost, ki se zrcali v sugestivni povezavi med tem bitno skrivnostnim – čehovljansko rečeno »prezrtim« – okoljem in njegovimi prebivalci. Tega večina literarnih knjig doslej ni tematizirala – tudi ne omenjena Illyésova, saj je njegov pogled nanjo še izrazilo socialnopolitičen. Recimo:

»Pusta,« piše Illyés v omenjeni knjigi, »veliko posestvo z nekaj tisoč, včasih celo z nekaj deset tisoč orali orali zemlje, ne more razpasti na drobne parcele (op. J. H.: tedaj, pred drugo svetovno vojno, je še niso smeli deliti ne razprodajati). Podoba skupno obdelovanih ogromnih tabel rži in pšenice, neskončnost valovitih rumenih in zelenih polj, ki se gube na obzorju, je v toliki meri sorodna skupnemu nebesu in morju, da občuti preprosta duša pred njo le moč zemlje, njen blagoslov ali njeno stihijo ter je ob pomanjkanju nenehnega opozarjanja pripravljena pozabiti, da opravlja kupno delo na ukaz in da si plodove njenega dela prisvaja en sam človek.«

Gyula Illyés torej ravnine posebej ne tematizira, toda njena – če se lahko tako zapiše – energetska polja občutno sevajo skozi ljudi na njej. Omenba skrivnostne, nedoumljive »moči« zemlje, »neskončnosti rumenih in zelenih polj, ki se gube na obzorju«, ni le stvaren opis, ampak že s pridihom iracionalnosti obarvani občutek ravnine. A to je menda vse; tudi v drugih segmentih knjige, v katerih je govor o duhovnih in psihičnih značilnostih pustarjev, se Illyés ne dotika domnevno specifičnega odnosa med človekom in pusto. Tudi ne, ko – bolj v etnološkem zamahu – zarisuje kulturno delovanje pustarjev, prav tako ne, ko govori o njihovem umetniškem ustvarjanju. Njegov komentar v zvezi s tem se prej naslanja na metode opazovanja, ki jih pozna sociologija kulture, kot pa na specifičen uvid v morebitno posebno sožitje posameznika in okolja.

O kulturi ljudi na pusti npr. zapiše:

»Lepa zamisel – poslanstvo muze je, da tolažijo reveže, ljudstvo z dna. Najlepše stvaritve ljudske umetnosti plavajo na površju najbolj črne bede, kakor prekrasni cvetovi na usmrjenem močvirju. Z lepoto se utegnejo ukvarjati le bogataši – in berači, torej tisti, ki jih več ne mučijo skrbi tega sveta.« Niti najmanjše morebitne pogojenosti kulture s pusto, ki opredeljuje »ljudstvo z dna«, torej ni. Na nekem drugem mestu Illyés priznava le, da se je kultura pustarjev, torej »beračev«, ki so se v njegovem rodnem kraju ali vasi lahko ukvarjali z lepoto, »najprej dotaknila njegovega duha« – prej kot ona druga, »evropska«, se pravi ne ravno »ravninska«. O značaju te druge ne izvemo nič; zgolj to, da so na njenih »usmrjenih močvirjih« rasli in plavali »prekrasni cvetovi«.

V nekem drugem sestavku sem omenjal primere, ki pričajo o neki neobičajni občutljivosti, o nekakšnem nenavadnem »prisluškovanju« ravnini in opazovanju njenih pojavnih oblik, kakor so ga bili zmožni nekateri avtorji. Illyésov primer pa kaže, kako je mogoče tudi »iti preko« ravnine, ne da bi se ob njej zaslislali glasovi, ki se morda zasllišijo samo na njej, ali opazili znaki, ki so vidni le v zvezi z njo. Seveda je takšna drža v literaturi videti prevladujoča – v preteklosti, in je tudi v današnjem času. Vendar danes o drugačnem doživljanju ravnine ne poročajo le nekateri pesniki, ampak tudi nemara še jasneje laiki, ja, »navadni ljudje«, bodisi tisti, ki na njej živijo, ali včasih tudi oni, ki jo obiščejo iz takšnega ali drugačnega vzroka (a bi najbrž bilo že banalno, če bi jih tu navajal).

Torej se kaže še enkrat vprašati: kaj je ravnina? In: kaj je na njej tako drugačno, samosvoje, fascinantno ali tudi usodno? Seveda bi odgovor na to vrsto zvedavosti zahteval za celo knjigo teksta; ker je namen tega spisa kajpak skromnejši, saj je zelo parcialen, naj zapišem le: že na podlagi nekaj omenjenih primerov se v zvezi z ravnino kaže dveju ključnih pojmov: vpricho dejstva, da na njej praviloma ni točke (vzpentine ali gore), ki bi privlačila pogled in torej vsaj očem bila cilj, se njena širjava kaže kot nekaj brezupno neomejenega, nad čimer se razpira zgolj nebes v svoji kozmični dimenziji. Če natančneje pomislimo, sta tako neomejeno in neskončno pojma, ki v praktičnem življenju običajno ne igrata velike vloge; toda v določenih situacijah brez njiju nenadoma ne moremo shajati. Pravim »v določenih situacijah«, kajti ni mogoče reči, da »sploh ne«; življenje je pač sestavljeno iz milijon različnih situacij, v katerih si vrednote, smisel, eksistencialna določila, življenjski cilji in preference itd. izmenjujejo svoje prvenstvo. Tako se zgodijo trenutki, pri kom tudi odločilni, v katerih je nenadoma izredno pomembno vedeti, kaj je tisto, kar jemlje vase ali vsebuje kozmično, kaj je in kakšen je tisti nedoumljivi čar ali grozeča praznina, ki se skriva v neskončnem, se pravi neomejenem. Da ne bo treba navajati morebitnega nezanimivega umovanja, naj povzamem: odgovor na to zadeva samo srce prebivanja, dileme biti-ali-ne-bit, obstanka ali smrti.

Znano je, da ravnine nekateri, povedano v njihovem jeziku, »ne prenesejo« in na njej ne morejo živeti. Po nekaterih sicer nepreverjenih podatkih pa naj bi bilo danes med prebivalstvom na njej več samomorov kot v drugih, bodisi hribovitih ali obmorskih predelih življenjskega prostora. Toda zmeraj ni bilo tako: zanimivo se zdi, da samomorov v preteklosti tudi na ravnini ni bilo toliko – kolikor so sploh bili. Vzroki za to so menda znani: v dolgi dobi socialnih stisk in revščine, pa tudi – kar kaže posebej poudariti – splošne zavarovanosti s transcendenco ravninec očitno ni izgubil upanja v izboljšanje ali celo rešitev svojega položaja. V zadnjih desetletjih nekaj šne blaginje, ki se ujema z osipom transcendentnih vrednot in življenjskega smisla, pa neredki ne vidijo prihodnosti zase, bodisi cilja nimajo, bodisi da se jim pot do njega zdi brezkončna in ne poplača muke prebivanja. Če verjamemo, da je samomorilec na ravnini več kot drugje, pri čemer vemo, da tu življenjske razmere načeloma niso slabše kot ob morju ali na hribovskih območjih, potem vse kaže, da se v ravnini skriva dodaten vzrok za suicidno dejanje. Ta vzrok pa je verjetno blizu tistega, kar je povezano z neskončnim in kozmičnim, izrazoma, ki se tako silovito manifestirata prav na ravnini. Sicer sta to razsežnosti, ki sodobnike vse bolj zaposlujeta in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu ostanimo doma: s kakšno presunljivo željo po vstopu v kozmične kroge je pesnik Gregor Niša, je znano; morda zdaj še manj znano, zato pa ne nezanimivo med mlajšimi pisarji Janija Virka, ki – seveda ob drugem – tentativno zira ista pojma, povezujoč ju s človekovo dušo in njenim trajanjem. Kajpada je treba povedati, da pri tem ne Striša ne Virk ne izhajata iz »doživetja ravnine«; toliko bolj ju lahko razumejo tisti, ki poznajo skušnjo in navdajata s posebnimi občutji; primerov za to bi med ustvarjalci bilo moč navesti več, a vsaj tu o

Branko
Šomen

Božje oko

Prekmurje je v vseh letnih časih radodarno, v vsakem političnem trenutku preseneča s svojimi zamislivi in intrigami, predvsem pa uredničtvami le-teh. Vedno je na robu dovoljenega, pa ne zato, ker je obrobno območje že tako majhne slovenske dežele, marveč zato, ker Prekmurci svoje stvari že dolgo urejajo sami in se še vedno obnašajo, kot da bi bili od vseh pozabljeni, od večine zaničevani, samo posamezniki od posameznikov priznani. Prekmurje je imelo vedno svojo duhovno elito, svoje ministre v zvezni vladi, priznane in nepriznane umetnike in znanstvenike, rodilo je celo prvega predsednika republike. Zato samo pravim Prekmurcem močnejše utripa srce, ko se z zelenim vlakom vračajo iz osrednje Slovenije k severovzhodnemu prehodu v svet. Samo Prekmurec ob prekoračitvi Mure v sebi zavriska in si reče: Falabóugi, ka san palik domá ... Bog je na to dolinsko ravnico navrgel dovolj rodovitne crnice in težke ilovice, da bi matere lahko prehranile kopico svojih krščenih otrok. Na Goričkem pa je moškim naročil, naj ne spijo prevečkrat z ženskami, kajti luteranska zemlja je radodarna samo enemu, dvema otrokoma pri hiši. In tako je siromaštvo z ravninskega dela Prekmurja pognalo ljudi v Ameriko, z Goriškega pa v Evropo. Doma so ostali samo hetežni, bojazljivi in za uredništev sanj v velikem svetu nesposobni domotožneži. Prepirljivci so se doma skregali s sosedi, s polovico vasi, z vsem svetom. Osamljene ženske so spale z vsakim prišlekom, za katerega so vedele, da ne bo spraveval, kaj so delale včeraj in kaj bodo jutri. Katoliški katehet je hodil po župnijskem vrtu, odpiral brevir in molil, ne da bi si zapomnil, o čem je molilve, koga hvali, komu služi, komu koristi. Evangeličanski pastor je pisal knjige v prekmurščini in bil prav tako prepričan, da je strašno koristen. In samo najbolj izbrani so lahko kdaj pa kdaj na Lendavski cesti v Soboti slišali zavijajočo melodijo v koncentracijskem taborišču upepelnjenega židovskega rabina ...

Prekmurje je najprej postalo Marijin, potem pa še Božji ogrček, v katerem so ljudje živeli malo po cerkvenih naukih, malo po političnem diktatu, v glavnem pa so prisluhnili svojemu srcu, praznemu žepu in severnim vetrovom v možganskih vijugah. Prekmurci so namreč narod slikarjev, pesnikov, političnih zanesenjakov. Na slikah prevladujejo zeleni odtenki, v poeziji deška bojazljivost in hrepenenje po ljubezni, v politiki nepredvidljivost. Vse to je iz njih naredilo umetnike. Vsi ti dobri Prekmurci vidijo svet po svoje, ga doživljajo po svoje in ga spreminjajo tako, kot jim je všeč. Današnji čas jim nič več ne zameri.

Vsi naokrog se ukvarjajo predvsem s sabo, nihče nima časa ne za prijatelje ne za znanke. Mladi ljudje premišlujejo, kako bi se jim obogateli, bogati ne vedo, v kaj bi vložili denar, da bi se jim ohrsteval, upokojenci upajo, da bodo do smrti dobivali plačilo za minulo delo. Prekmurec pa je vseeno. Prekmurci v ravnici vidijo dlje od Gorenjcev med hribi in zato vedo, kdaj se božja neurje, kdaj bo počrnel Babji kot, od kod nosi točo, kakšna je huda ura, kakšne so tuje vojske. In se na vse to pripravi. Prekmurca ni nikoli nič presenetilo. Razen takrat, ko je hotel biti presenečen. Ko je zapiral oči pred fašizmom, pred zadružništvom, poplavo strank in besedami, ki jim ni hotel verjeti.

Nenavadno je, da ga noben sistem ni zlomil, da ga nobene grožnje niso ugonobile, da ni šel na limanice in da je ostal tam, kjer je bil in tak, kot je bil. Morda zato, ker je stal pregloboko v panonskem blatu, ker ga na goričkih klanecih niso našli, ker je raznašalcem političnih laži znal obrniti hrbet. Ker ga je pazilo Božje oko.

Ko sem se odpeljal z avtomobilskega servisa v Veščici, sem se spomnil, da že dolgo nisem bil pri Horvatu ali po domače pri Lovenjaku v Polani. S tem Horvatom sem nekoč sedel v zadnji klopi stare soboške gimnazije in skušal opraviti malo maturo že v tretjem razredu. To je bilo obdobje, ko so šole, predvsem pa industrija in gospodarstvo potrebovali srednji tehnični kader. Gimnazije so v naglici dajale osnovno znanje, nato je večina dijakov odhitela v ljubljanske srednje šole. Horvat je bil doma iz Kroga, v šolo je prinašal najboljše kmečke malice. Prebranjeval me je, ko je bila v mestu hrana na karte, čeprav nisem bil nor ne na prekajeno meso ne na šunkarice, domače klobase ali ovirke.

Od tega sem najraje jedel rženi kruh. Bil je hrapav in kisel. Topil se je v ustih, napenjal je in redil. Horvat se mi je posmehoval, češ ti res nisi pri pravi, ker nočeš mesa. Jaz pa sem se izgovarjal na skromnost. Prišel bo čas, ko bom tudi sam imel vsak dan na mizi meso, če je to sploh kakšno prestižno znamenje malomeščanstva ali bogastva. Moj oče je bil skromen uradnik. Živel smo z eno samo plačo in mama je bila v povojnih letih nepriznana alkimistka, saj je za malo denarja in s kromnimi obroki prehranila sebe in dva moška jedca. Ne vem, kako ji je uspelo z nakupi in točicami tridesetkrat na mesec prigriziti mizo in pripraviti kosilo. Priznam, nisem bil vedno sit. Takrat sem lahko pojedel do dvajset palačink, na taborjenju sem zmazal šestinideset slivovih cmokov. Z leti je želja po rikardih splahnela, želodec se je skrčil, apetit pa je ostal. Vedel sem, da pri Lovenjaku dobro kuhajo.

Na stopnicah v gostilno so me pričakale pisane mačeha v fioletovih vazičih, seme je bilo gotovo iz Avstrije. Horvat je stal predi sobe, v kateri je bil točilnik, in gledal v televizijski sprejemnik. Eleganten prostor, narejen predvsem za okus turistov, zlasti stajerskih Avstrijcev, je bil skoraj prazen. Ob oknu sta sedela dva poslovneža, za oddaljeno mizo štirje Prekmurci. Horvat se me je razveselil, kajti rad je klepetal, vsak gost pa ga ni bil pripravljen poslušati. Tudi sam sem se ga razveselil. Nisva se videla tri, štiri leta.

Enkrat me je skupina avstrijskih prijateljev v Gradcu povabila v njegov lokal na razstavišču, češ da boš jedel svoje pleskavice, vendar mojega prijatelja Horvata takrat ni bilo v gostišču. V moji družbi pa je bil neki drugi Horvat, Brano Horvat iz Zagrebja. Spoznala sva se na neki intimni večerji in postala dobra prijateljica; nadomestil mi je brata, ki ga nikoli nisem imel. Rad je klepetal z mano, ker je hodil v Slovenijo, imel je uspešno potudijo, ukvarjal se je s sitotiskom, pri njem so naročali umetniki vedel, kako sta si Horvat iz Zagreba in Horvat iz Polane podobna. Žal se nisva nikoli srečala, ker je Brano znenada umrl. Če bi se videla, bi se najbrž presenečeno zastrmela drug v drugega. Brano je bil rahlo plešast in tak je bil tudi moj sošolec. Oba sta

nosila očala. Oba sta bila veseljaka, zgovorna, vljudna, gostoljubna človeka. Tudi Brano je rad pekel meso na žaru. Potem pa je dobil med dopustom zlatenico, vrnil se je z morja, odšel v bolnišnico in umrl, ker mu je odpovedalo srce.

Gostilničar me je odpeljal med mize in pokazal, kjer naj se usedem. V kot, v zadnjo vrsto. Spomnil sem ga na to, kako sva sedela v zadnji klopi. Stara navada, železna strajca. »Veš, da imam bajpas,« je rekel in se prijel za levo stran prsnega koša. Tako kot Brano, sem pomislil. Moj bog, kako sta si bila podobna, vendar je bila med njima nepremostljiva razlika. Lahko bi bila dvojčka. Lahko bi bila uspešen rezultat kloniranja. Lahko ...

Zamahnil sem z roko, naročil grahovo juho in ribo. Horvat je odšel, se vrnil, pripovedoval mi je, kako je bil pred kratkim pri njih na večerji Milan Kučan. Kako je za sosednjo mizo sedel neki hadezejevec iz Zagreba in se ni mogel načuditi, da je prišel predsednik države sam na večerjo, da je sedel med Prekmurci in z njimi klepetal pozno v noč. Rekel je Horvatu: Vsaka čast, sijajnega predsednika imate. Naš Tudman ... in tako naprej. Moj sošolec mu je segel v besedo in končal s frazo, da ima vsaka država predsednika, kakršnega si zasluži. HDZ pa ima itak na vrhu najboljšega človeka ... Skomignil sem: žal ne bo več dolgo, pravijo, da ga je bolezen hudo načela. A tega nisem rekel, samo pomislil sem. Horvat je vedeč, da živim malo na Hrvaškem, malo doma, in je vpletel v zgodbo Prekmurca in Hrvata, da se mi ne bi zameril, da bi se počutil domače. Ni vedel, da se najboljše počutim v Kaliforniji. Tudi tam živijo Prekmurci in tudi tam sem našel sošolca, ki se prav tako piše Horvat, Vinci Horvat. Kaj morem, obdan sem s Horvati, da ne rečem Hrvat - kamorkoli se obrnem, kamorkoli grem. A ti Horvati so imenitni ljudje. Živi in mrtvi, daleč, a še vedno tako blizu mene.

Lepa dežela, to Prekmurje. Še bolj zanimivi ljudje, moji Prekmurci. Nekoč je tukaj vozil ekspresni vlak iz Budimpešte v Trst. Ponoči je prisopihal kot zmaj z majhnimi očmi, ki so mežikale po pokrajini, se za trenutek ustavil na soboški postaji, vzela vodo, medtem ko so z vlaka stopili skrivnostni, neznani ljudje. Med njimi so bili domači študentje in slikarji, propadli sinovi nekoč bogatih grofov, prostitutke s pajčolanastimi klobučki, pustolovci, kovači lažnega denarja, mešetarji z menicami in navnimi dušami, avanturisti in impresionisti, baptisti in husarji, prostozidarji brez hrama ...

Tukaj so se pomešali ljudje, politična stališča in veroizpovedi. V tem majhnem mestu sta bili dve cerkvi in ena sinagoga. Cerkev stoji še danes, sinagoga je izginila šele po vojni, v socialističnih kreacijah domačega arhitekta, ki je bil prepričan, da je opustela, prazna sinagoga brez rabina in vernikov v komunizmu nekoristna. Z leti je izginilo tudi židovsko pokopališče, vonj po besedah, ki so se pisale od desne proti levi in se prav tako tudi brale. Danes se je sedem potomcev Abrahamove družine porazgubilo v vrvežu novih prišlekov, ki so z zanikanjem vsakršne vere obogateli ter se z Goriškega, Ravenskega in Dolinskega spustili ali prišli v Soboto, se v njej naselili in ji spremenili duhovno podobo.

Tudi znane soboške Faflikove kavarne ni več. Zdaj že nekaj let v njej prodajajo čevlje, kajti Prekmurci so še vedno popotniki, ki so ugotovili, da je potovanje samo - cilj. Tudi Sočičeva kavarne je takoj po vojni izginila. Ostalo je samo gostišče Dóbrai. Vsako panonsko mestce je namreč moralo imeti vsaj tri gostilne ali tri kavarne, če je dalo kaj nase. Tudi madžarščina je zamrla in večina mojih znancev, prijateljev, sošolcev, pa tudi oče, je odšla »čez štreko«, na pokopališče, ki je v Soboti na drugi strani železniške proge ... Ob dnevu mrtvih se z večernega vlaka vidi na tisoče prižganih sveč, kako migljajo, kot da bi se hotele odtrgati od zmrzali in se pognati za vlakom, spremljati bobneče zeleno pošast od končne postaje, čeprav je vsak tak droben plamenček vsak zase življenjska postaja. Ti plameni v nočni tihoti so bili potniki in postajni načelniki hkrati: prišli so do cilja, kot postajni načelniki pa niso več usmerjali svojih življenj, marveč naša. Bili so bele spominčice, ki so mislile za nas žive. V nasprotju z modrimi, na katere smo bili navezani mi, saj so nas spominjale na mrtve. In to je bila ta simbolična razlika med mrtvimi in živimi, med zakopanimi ljudskimi dušami in živimi, potujočimi telesi.

Mrtvi in živi nikoli niso tako blizu svetopisemskemu izročilu ali grški mitologiji kot v trenutku, ko Zeleni vlak v novembrskem mrazu zapelje mimo soboškega pokopališča na poslednjo postajo. Potniki z zasanjanimi pogledi pozdravljajo svoje mrtve znanke, prijatelje, najdražje. Mogoče se je kdaj komu zazdelo, da je vlak zapeljal med bele spominčice, po beli travi, po svečavi, ki je razsvetljevala prostor pred večnostjo. Mogoče je prav tukaj pokopan staroiranski bog Mitra. Legenda namreč zatrjuje, da je imel deset tisoč oči. Kaj, če so bile te oči bele sveče na pokopališču?

Kaj, če je pod to panonsko ilovico njegov grob, njegova nemirna duša, ki se še pod zemljo bojuje z mrakom, sili ven in kvišku, k svojemu kamnitemu spomeniku? Kajti malo naprej, na levi, stoji ob progi katoliška cerkev, obrnjena tako, da je vhod na zahodu, oltar pa na vzhodu. In na tej vzhodni strani, na zunanji strani zidu, so bile vzdane rimske spominske plošče kot dokaz, da je stala pred to cerkvijo in na tem mestu še starejša kapelica in pred to kapelico še starejši žrtvenik in pred tem žrtvenikom verski pomniki, mogoče tudi staroiranski steber, višok in vitek, tristraničen, v višini človeških oči pa je imel vdolben s primitivnim dletom, toda z mojstrsko roko vrezan trikotnik in v njem vklesano božje oko. In to granitno oko, še vedno del žive skale, so častilci izginulih misterijev vzdicali v cerkveni zid, da bi zjutraj vpijalo sončne žarke, vsrkalo novo moč, popoldne pa občemelo v pokriti senci in razvrščalo svojo energijo. In to božje oko je nepremično stalo na straži nad mrtvimi na drugi strani proge, dvotirne železne ceste, obenem spremljalo, nadzorovalo potnike, ki so se zjutraj odpravljali proti Ljubljani in zvečer vračali v svoje domove. To ezoterično, skrivnostno oko je bilo namreč ves čas budno, gledalo je dlje, kot seže človeški pogled, videlo je več, kot vidi naše oko, in vedelo je več kot vsi mrtvi na pokopališču, kot vsi živi v mestu, katerih večina niti ne ve za božje oko ne za njegovo nedokončano delo, večni smisel.

To oko se kdaj pa kdaj iztrga iz kamnitega objema, dvigne, izlušči iz opečnatega dna, splava čez bližnje grmičevje in hiše, poišče kakšnega Panonca in ga začne spremljati kot nevidnega klobuk ali kapa nad njegovo glavo, spremeni se v nevidnega

angela varuha, v človekovo usodo, dobronamernost.

Naši prekmurški, Kranjčevi strici niso zaman trdili, da so nekateri otroci rojeni pod srečno zvezdo. To ni bila peterokraka ali celo šesterokraka zvezda, to je bil trikotnik, trikraka zvezda, njen vrh je pomenil mater naravo, njen levi krak noč in njen desni krak usodo. Otroci so pod takšno trikrako zvezdo zrasli v poštene, uspešne, nadarjene moške, in ko so dosegli, kar jim je bilo usojeno, ko so opravili svoje poslanstvo, ko so jih odpeljali »čez štreko«, jih pokopali ter zasuli s cvetjem in zaznamovali grob s svečami, se je ta nenavadna zvezda, trikotnik z božjim očesom, prav tako vrnila v svoje kamnito gnezdo, legla na opečnato polico, se malo spočila, pozneje pa se je znova odtrgala, si poiskala novega potnika, ne da bi ta to vedel, ne da bi se sploh zmenil za to božjo naklonjenost, čeprav bo morda nekoč spoznal, da je nad njim Veliki Graditelj Vseh Svetov in da je človek samo čudovito seme, ki je nastalo iz prahu in se bo vanj tudi vrnilo.

Ko sem prišel sem domov, sem imel nenavadne sanje. Sedel sem za ovalno mizo, nasproti mene je sedel Brano Horvat, šarmanten, zgovoren, v elegantni beli strajci z metuljčkom, in smejal se je kot moj sošolec Horvat iz Polane ali moj sošolec Horvat iz North Hollywooda, pogovarjal se je s človekom na svoji desnici, s človekom na svoji levici, meni pa je bilo lepo, odleglo mi je, vedel sem, vrnil se je, vse je zopet v redu, spet bova skupaj sanjarila, načrtovala, zidala nevidni hram prijateljstva, človečnosti in strpnosti. Nekajkrat sem se hotel dvigniti, stopiti k njemu in ga objeti. Pa nisem mogel vstati. Klepetali smo, danilo se je, svetloba je počasi prihajala v prostor in sobesedniki so drug za drugim izginjali, se stapljali v belino, dokler niso izginili, dokler se nisem zbudil.

Ko sem še isto popoldne pripovedoval prijateljem, kaj se mi je sanjalo, je prvi vprašal, ali se spominjam, kaj je rekel Brano, drugi pa me je zgroženo vprašal, ali sem ga objel. Ne spominjam se, o čem smo govorili, nisem ga objel. Prijatelja sta si oddahnili.

Dobro je, dobro je, sta rekla, mogoče je prišel samo na obisk, če bi ga objel, bi bilo po tebi. Jaz pa vem le, da je imel nad sabo ta nevidni staroiranski trikotnik, da je skrivnostno znamenje napolnilo sobo, v kateri me je obiskal prijatelj, brat po očeh, saj je tudi sam rad nosil v gumbnici majhen, moder cvet, spominčico, ki je z leti zbledela in postala bela, bela ... Kot sveča na pokopališču čez štreko ...

Pogovor pisatelju
Fenja Lainščka
in pesnika
Milana Vincetiča

DESET SEKUND

Smisel za metaforo

LAINŠČEK: Dovolj, da začnem ta dvogovor in ga načnem s svojim mnenjem o fenomenu, ki naju kot besedna ustvarjalca zagotavlja drugače zadeva. Trdim namreč, da slovensko bralstvo postopoma, a očitno že nezadržno izgublja neko razsežnost ali dojemljivost, ki sem jo sicer dokaj poljubno imenoval »smisel za metaforo«. Gre namreč za občutek, da je med bralci vse manj tistih, ki so zmožni dojeti stilistično in kompozicijsko zahtevnejše literarno besedilo, predvsem pa seveda besedilo, ki stopnjuje svojo izpovedno zmožnost in umetniško doživetje s pomočjo metafore in simbola. Povsem se verjetno lahko strinjava, da ne iščem te zmožnosti pri večinskem ali podpoprečnem bralstvu, toda ali ni recimo tudi že slovenska literarna kritika, ki že lep čas poveljuje predvsem žanrsko in lahkotno pisanje, zdrsnila v tak trivialni ris, ki niti malo ne obeta dobrega? Vztrajanje pri »žanrskih poenostavitvah«, kot je temu že nekoč rekel Drago Jančar, ali pa obsedeno iskanje neke preproste »story«, ki naj bi zadovoljila tudi široke množice, se mi zdi namreč v kontekstu, ko naj bi bila Literatura pisana z veliko, naravnost uničevalsko dejanje. A vendarle je to verjetno bolj ali manj dejstvo. Zanimiva pa se mi zdi tudi primerjava s slovenskim filmom, ki se mu prav v tem času dogaja nekaj podobnega. Outsider in še nekateri filmi, ki naj bi po mnenju tukajšnje časopisne kritike pomenili dolgo pričakovani preporod slovenskega filma, so v bistvu in vseh pogledih nepretenciozni izdelki, ki morda doma res polnijo dvorane, že takoj za mejo pa seveda pomenijo nekaj hudo neinventivnega in kajpada tudi neopaznega. Skratka, ali torej tudi ti meni, da Slovencem upravičeno oponašam nekako usihajoče mentalno ozračje, ali pa se ti zdi trditev vendarle prečna?

VINCETIČ: Morda je res za odtenek prečna, a je še zmeraj črna. V današnjem času embalaže, površnosti in hlepenja po blaginji je ta polarizacija seveda pričakovana. Literatura vendar nikoli ni bila izjema, venomer je kazala svoj dvojni obraz: ali posladkan ali kritični popis kakršnekoli realnosti. Na eni strani torej salonski romani, na drugi pa Balzac ali Flaubert, ki ga prav tako berejo v salonih, vendar s pridruženim nasmeškom. Dandanes vlada svet vizualizacije in le redki don Kihoti se še bojujejo s tem strašnim mlinom na veter, ki pa le kuštra lase, a nikoli ne zmeša štren. Samo poglej: večina ljudi kar gola nebulozne zabavljške televizijske produkte, ne da bi se vprašali, čemu in ali ni škoda časa. Ne, zanje ne obstaja »smisel za metaforo«, večina njih se ne meni niti za jančarjevske »izvedence za metaforov«, ki jih strogo nadzirajo, a jih več ne kaznujejo kot nekdanji apartički. Njih kaznovanje je bolj perfidno: servirajo jim namreč to, kar bi radi jedli. Do onemoglosti. Tako daleč, da izgubijo okus in vonj za vse lepo. Zgrozim se namreč ob besedilih pa tudi filmih, ki slepo posnemajo ameriško-zahodne vzorce ali trende; le-ti so še dokaz več, da se želimo hote izgubiti v naplavinah lažnih oceanov, s tem pa tonemo, moj bog, v kar otopelo in samozadostno provincialnost, čeprav na vse grlo razglajamo, da smo dežela na sončni strani Alp in malodane v »osišču in osirju sveta«.

LAINŠČEK: Zdi se mi, da označitev take pozicije z donkihotovstvom ni posrečena. To bi namreč pomenilo na eni strani neprepoznavanje dejanskosti, na drugi pa tudi občutek, da pravzaprav ni več upanja in tudi ne poti na bolje. Težko bi tudi prištal na posplošitev v smislu

nekakega globalnega stanja, kajti položaj se mi vendarle zdi specifično slovenski. Strinjam pa se, da je na neki način verjetno res posledica naše majhnosti oziroma takega našega trenutka v času, ko smo obsedeni s primerjanjem in posnemanjem vsega, kar smo doslej lahko le od daleč gledali. A simptomatično je vendarle, da se recimo količina uvožene, kot praviš, zabavljške televizijske produkcije nenehno veča, količina, rekel bi, res nujno potrebne prevodne literature pa se seveda manjša. Zato pravzaprav pa želim samo poudariti, da nam je lahko vsem, ki zadevo vsaj nekako uvidimo, tovrstno druženje z don Kihotom kvečjemu škodljivo ali neproduktivno, zato bi bilo nemara bolje v tem kontekstu uporabiti kako učinkovitejšo držo.

VINCETIČ: Misliš, da bi torej potrebovali novodobnega Levstika ali Čopa, da bi razbila to že mučno letargičnost miselnosti in duha?

LAINŠČEK: Nekdo je dejal: »Ne najde vsak čas svojega velikega moža in ne vsaka velika sposobnost svojega časa.« Vendarle pa vsekakor v tem kontekstu raje priščem na izjemnega posameznika kot recimo na katoliški, liberalni, novorevijaški, ali katerikoli drugi koncept, ki se, kot smo temu priča iz dneva v dan, izčrpavajo v političnem boju, reči pa ostajajo bolj ali manj inertne. A ob razmišljanju, ki sem ti ga natesel uvodoma, sem te pravzaprav želel povprašati bolj o tem, kako se sam počutiš v opisanem položaju?

VINCETIČ: Nič kaj rožnato seveda. A kakega brumnega posameznika, ki bi stopil tej jari kači na rep, preprosto ni, so le krogi, ki se pretakajo v krožnice, po domače v kuhinje s strankarsko ali religiozno glavno jedjo, bolje rečeno začimbo. Vsak literarni ali umetniški ustvarjalec bi rad zaštrlel kot kleni osamelec, vsak tudi na videz tako kljubuje, njegove korenine pa se – če smem reči metaforično – skrivoma razraščajo v podtalje, v mehko, podtlehno, tudi nagravžno sočivo, v katero se, moj bog, celo rad pogreza. Ali preprosto: nobeden si dandanes ne upa biti sam. Kot da se čuti nemočnega in poraženega v tej navlaki informacij, zato sili s svojimi lovskimi tudi na slepo skozi zid. Samo poglej, koliko piscev se danes pojavlja v abotnih političnih omizjih, v oddajah a la Zoom ali Res je, misleč, da bodo njihove knjige bolj brane. Pa se krepko motijo: povprečen gledalec bo z njim zlahka izenačil popularnega pevca. In spet sva na klavrnem začetku: smisel za metafore tukaj in za večino kratkomalo ni potreben, toda ali je to to, kar lahko zadovolji resničnega ustvarjalca? Zame že ne. Vsaj kot pesnika ne. Poezija kot subtilna individualna človekova kreativnost tako tudi komunicira. Pesniki recitatorji, v mislih imam avantgardiste, futuriste in »tankiste«, so izginili v prahu zgodovine. Mojega mesta ni med njimi: še naprej bom vztrajal v svoji, za marsikoga zadržani drži, zavedajoč se, da moja poezija ne kriči, temveč šepeta.

Slovenska kulturniška laž

LAINŠČEK: Toda – se morda spomniš – kako prostodušno so naju leta 1981 zavmili ob nastajanju Pesniškega almanaha mladih, njem je takrat objavilo ducat mladih pesnikov, ki so jih uredniki kajpada zagovarjali kot prihodnja velika pesniška imena. Več kot polovica tam objavljenih je seveda že zdavnaj izginila v tem tvojem »prahu zgodovine«, le kakšna tretjina se jih je morda res potrdila naslednjimi knjigami, o morebitni krivici pa seveda nihče ni nikoli razmišljal. Medtem je izšlo tvojih osem pesniških zbirk, zvrstilo se je nič koliko osebno izrečenih in tudi natisnjenih lepih besed, tvoja poezija pa je bila doslej uvrščena le v lansko Mondenino antologijo »spregledanih« Do grla v mulj vraščeno. Lahko torej rečeš, da nekaterim kar prav, da tvoja poezija le »šepeta« in da tudi ti kot nje avtor nikoli ne dvigneš glasu in ničesar ne terjaš zase?

VINCETIČ: Tudi ne bom, pa če je še tolikim prav in se jim nima zdi, da so imeli od tega kako svojo korist. Tak sem pač, čeprav hkrati zavedam, da so se kot poezija prodajale in se seveda še, kot nekoč dejal Menart, celo pomije. Koneckoncev, tudi ti si od tistih nesrečne pesniške antologije mladih izdal celo goro knjig, mnogi prozaisti, ki so začeli v tistem času kot ti in bili nadvse hvaljeni, pa prav tako usahnili. Morda si torej tudi ti na neki način sodeloval tem, kar je Mazzini imenoval »slovenska kulturniška laž«?

LAINŠČEK: Tu in tam sem pač že koga polil z vinom. Ampak pustiva to ...

VINCETIČ: Videti bo, kot da tarnava ...

LAINŠČEK: Včasih lahko tudi midva malce potoživa ...

VINCETIČ: To raje prepustiva najinim literarnim junakom, ki sari na prvi pogled nimajo kake osebne zveze z nama.

LAINŠČEK: Misliš reči, da so morda bolj trdoživi kot midva?

VINCETIČ: Kot so tvoji literarni junaki, ki jih nisi posejal le v panonskem, temveč v zadnjem romanu Skarabej in vestalka celo pa že izginulem keltskem prostoru? A vseeno se mi zdi, da jih gnetes iz panonske gline in jim napihaš, kot bi dejal prijatelj Janez Balčič, dušo, ki se kar seseda od stepske melanholije. Kajti, priznavaš, da mi imamo še na podplatih prah zapotij, od koder smo prišli, vsi nosimo v sebi davne, na silo pregnane in zatajene bogove, ki se jih dobrikamo le v sanjah. Vsa ta naplavina ali ostalina preteklosti je naših genih in v podzavesti, v tistem dnu možganov, ki jim ne moremo do živga. In najini literarni junaki so od tam, junaki, ki jih preganjajo povsem zemeljske travme, fobije in kompleksi ter druge zikalne danosti. Tudi vanje se je, podobno kot v našo vejo prednikov nagradilo brejne preteklosti, teža potovanj in silni gon, da bi pobegnili za vsako ceno. A kam? V kakšno iluzijo letnega snaga, da se meje ne bi več poznale?

LAINŠČEK: Dobremu prijatelju, sicer »razseljeni osebi«, ki mu preostane le še priseganje na vse tisto, kar zaobjame sicer že mu arhaična beseda »kozmpolitizem«, sem nekoč med tovrstnimi glabljanjem rekel: »Že prav, ampak kaj meni, kam bo hodil tvoj jokati?« Odvrnil mi je: »Moj sin pa pač ne bo jokati.«

VINCETIČ: Vsaj na zunaj ne ali vpricho očeta.

LAINŠČEK: Čeprav so na tem svetu nedvomno taki, ki več zmorejo in ne znajo jokati. In najverjetneje so to prav ti sinovi tvoj, ki so šli kar tja v tri dni in so se kar nekaj šli. Kakor se je pač, lo, je bilo pri roki ali pa je bilo v modi. Kajti s tem se začne bejavost – posameznikova ali družbena – z norčavo stjo, lahkotnostjo, neznanjem, neodgovornostjo. Saj ne morem, da ne bi rekel: Slovenci, ta hipocimio, vse bolj govorijo angleško, vedejo se nemško, vse, kar je slovensko, pa se jim ni jemu kdaj še oglašati kot kaka slaba vera, jo je kajpada treba nujno zatreti ali skriti.

VINCETIČ: Brez dvoma. Najbolj me razžalosti, da je že danes prijen sen o samostojni državi, narodne simbole ali identiteto, torje se kratko malo poznamo. Samo poglej: večina – to je potrdila anketa – se niti ne zaveda, kdo so možje na naših kovcih ...

LAINŠČEK: Saj ko napovedujejo na tistih bankovcih, sljivo ne bo »našim« zdajšnjem tri četrti oduku od nacionalnega hodka za kulturo pa verjetneje niti utapljaajoči se narod je s slednjimi močmi plaval iz »juge«, se že tako v naslednjem stoletju začel ujaljati v ...

ZA PREMISLEK

Pogovor pisatelja
Ferija Lainščka
in pesnika
Milana Vincetiča

»slupnosti«. I nikome ništa. Reci zdaj, prosim, nekomu, da bi si bilo treba vzeti vsaj deset sekund za premislek, kot je bilo to včasih v kvizi! »Spoznavajmo svet in domovino!«

VINCETIČ: Spet bo začela krožiti tista šala o največjem kolesu na svetu, ki pa jo bomo ponašili: prvo kolo s krmilom v Bruslju, zadnje kolo s prtljajnikom pa v Ljubljani. In kaj bomo tvorili na tem majavem prtljajniku: strašno, skorajda nečloveško željo, da bi bili podobni »onim« tam v obljubljeni Evropi, za katero je že Kosovel zapisal, da umira kot utrjena kraljica. Se spomniš Handkejeve maksime o Srednji Evropi kot o »meteorološkem pojmu«? Se spomniš, kakšen vik in krik je nastal, vsi majhni narodi, ki so se, če smem biti pateričen, komaj včeraj otreli stoletnih spon, so mrzlično iskali svojo identiteto.

LAINŠČEK: Saj pravim: vsaj deset sekund za premislek ...

VINCETIČ: In odgovor je na dlani: na prestol porušene diktature proletariata se je kratko malo zavihtela diktatura kapitala, ki pa ni nič manj miostna. Trdim namreč, da odprava totalitarnega režima še zdaleč ne pomeni konec diktatorov, ki pa so nam jih nastavili kot muholovke. Samo poglej, koliko ljudi se pilepi na blišč jeklenih konjčkov in navidezne meščanske blaginje. Pred dobrimi tednom sem srečal akviziterja, ki se mi je potožil, da se mu pred nosom zapirajo predvsem vrata premožnih. Nekoč je veljalo – samo poglej ljubljanskega župana dr. Hribarja in seveda dr. Tavčarja –, da so v svojih domih radi volje gostili umetnike. Dandanes postavljamo slavoloke in sprejeme z godbo na pihala le športnikom, ki da so pravi ambasadorji naše dežele!

LAINŠČEK: A vprašajva se že vendar, kdo to počne in zakaj? In pretežni del trivialnosti in populizma, ki naju očitno prizadeva, bova morala pripisati politiki in politikom, ki v tej državi »diktirajo tempo«. A če si morda spregledal, ravno pred nekaj dnevi so tudi naši časopisi poročali o natanko stoletnici znamenitega Zolajevega pisma l'acuse predsedniku francoske republike, ki je 13. januarja 1898 izšlo na prvi strani pariškega časopisa L'Aurore, s katerim je pisatelj sprožil rehabilitacijo Alfreda Dreyfusa. Francozi so prav te dni obesili na zid francoskega parlamenta faksimile tega članka, povečanega na ogromnem platnu, in ob potrebi spomina s tem verjetno vsaj na neki način izrazili tudi opomin temu času. Pri nas kajpada pisatelj, ki je malo pred tem govoril v avstrijskem parlamentu, nato lahko le caplja med množico protestnikov pred našim parlamentom. I nikome ništa. Razen seveda, da to sploh še ni vse, kar se mu lahko zgodi. Medijski kampanja, ki seveda sledi, potem tiho, perfidno in zahrbtno blati avtorjevo avtoriteto in ga razglasi za nergača. Ustvarja se razporeditev, ko se ti malodane v obraz posmejijo, če si rečeš razumnik, ker pač tako prevajaš besedo intelektualca. Zato, mislim, da je Emil Zola s paradigmo o »intelektualcu, angažiranem državljanu, ki je za svoja prepričanja pripravljen javno zastaviti svojo besedo« za nas ali, če hočeš, tudi za naju ta hip še kako aktualen. Oziroma da je to ob vsem, kar sva tu natresla, v tem času in prostoru dejansko nujno.

VINCETIČ: Brez dvoma. Edvard Kocbek je v nekem televizijskem intervjuju že pred desetletji javno opozoril na apolitizacijo potrošniške družbe. Seveda s tem ni mislil, da bo politika med diktatom kapitala izginila, temveč na porajajoče se politikanstvo in frazerstvo, ki sicer zabava množice, ker jim je blizu, državo pa tišči nazaj. Samo poglej, kdo in koliko se jih peha v politiko, poglej sestavo tega našega parlamenta, posebej pa še občinskih, pa ti bo vse jasno. Logično je, da se bojijo razumnikov kot vrag posvečene vode, čeprav nimam rad tega izraza, zato pa perfidno delujejo s pozicije sile. Mediji so v njihovih rokah, cenzorske škarje tudi, čeprav jih uradno ni. Čas so hudo opopali vrednot, da se lažje vlada. Zato pa so se ljudje oprijeli slamice, ki jo ponujajo ali uradno krščanstvo ali razne vzhodnjaške psevdosekte, ne zavedajoč se, da tudi njim vladajo posvečeni zemeljski bogovi, ki niso nič boljši od uradnih oblastnikov. Človek je hudičjevo manipuliran. Zato je zlezel pod lastni stekleni zvon, ki pa ne zažvenketa, pa naj vanj buta še tako okovani oven vesti. Tisti, ki pa si upajo potrkati po prsih, pa ne zgolj v pivski družbi ali v svoji jazbini, pa so nenadoma izpostavljeni javnosti, ki postaja kar mozoljiva od apatičnosti. Morda so zato kulturniki oziroma pisatelji pobegnili iz politike. Njihova vznesenost iz slovenske pomladi je nenadoma splahnela in vrnili so se za pisalne mize. Zdi se, kot da so opravili svoje poslanstvo in vajeji prepustili drugim. Tu so morda naredili usodno napako ali pa se ni dalo drugače. Vsak od nas potihem ve, za kaj gre, a nobeden ne bi rad, bodiva odkrita, nastavlil svoje kože. Kaj šele, da bi strnili vrste in se zavihteli na alegorični »pedestal resnice in pravice«. Vse spominja na maksimo, češ psi lajajo, karavana gre svojo pot. Pa to ni refleks mojega malodušja, temveč splošnega stanja. Kaj misliš, bi ljudstvo ali čas pri nas vzvalo, če bi na naš parlament zabili sila radikalni, aktualizirani umirajoč plakat z zolajevskim imperativom Otrujem?

LAINŠČEK: Mislim, preprosto, da na ta parlament ta hip in

v takih razmerah, ki jih sam dovolj prozaično opisuješ, ni mogoče ničesar zabiti. Obenem pa v resnici tudi ne pričakujem, da bi bil, tak kot je – ker je seveda predvsem glasovalni stroj, s poudarkom na stroj – sploh še lahko prizorišče, ali pač celo generator kakega družbenega očiščenja. Najakutnejše slovenske skupne teme, pa naj si bo to sprava, odnos do prejšnjega režima, poprava krivic, vse to se je vendar zmelelo in sfižilo prav v tem parlamentu. A tudi v tem je navsezadnje samo še dokaz več v prid pomisli, da politične garniture pač niso kos nalogi. Taka zamisel se seveda zdi predrzna, potentna, ošabna, lahko je navsezadnje hudo ožigosana ali osmešena, a vendarle se mi zdi, da bi bilo vse drugače, če bi jo zmogli obravnavati kot tudi možno. Kajti, kaj se dogaja: pojmi, s katerimi politiki ta hip, gotovo pa ne po naključju, polnijo javni prostor, so v prvi vrsti »legalno, legitimno, demokratično.« Soglašam, seveda so to vrednote, ki jim ne gre ugovarjati, niso pa za to, da bi z njimi strašili ljudi. Sicer pa – mar ne bi morale biti vsaj zdaj že kar same po sebi umevne? Ali pa bi jim bilo treba enako goreče dodajati vsaj še recimo »poznavalsko, strokovno, odločilno«, in pa seveda »pravično, moralno, etično ...« Poleg tega pa, vsa ta zadeva s to našo politiko je ta hip v stanju, ko na drugi strani, se pravi med »rajo«, najpogosteje slišiš »saj, oni bi bil še slabši« ali pa celo, »če pa boljših nimamo.« Zdaj pa, če k temu dodava še, »saj vsak od nas potihem ve, a nobeden ne bi rad«, potem pa res ne vem, kaj bi lahko iz tega nastalo drugega, kot že imamo? Pa bodiva tudi midva raje lepo tiho. Uničiva trak s posnetkom tega pogovora. Počakajva na pomlad in se ne obremenjujva z njenimi prenesenimi pomeni ...

VINCETIČ: Konec koncev je pomlad tudi letni čas, ki celo v poeziji lepo šaja.

LAINŠČEK: Posebej če grem na Goričko, pustim avto za voga in pozabim, da bom moral čez nekaj dni zopet iz raja.

Strogo nadzorovani vlaki

VINCETIČ: Goričko, seveda. Tisto pravo. V mojem spominu ga je še za ščepec. Zato pa se vanj tudi vračam, čeprav sem vedno znova manj navdušen. Kocbekovska podoba o rdečih juncih, ki sta s pokrajino zalebdela v nečasovnosti in negibnosti, se je tu popolnoma izrodila. Pa ne mislim, da bi morala najina dežela ostati na zunaj, kakršna je bila v mojem otroštvu, le več duhovnosti bi si morala ohraniti. Kot so se kot po tekočem traku rušile slamnjače, so se podirale tudi sanje. A ne nostalgije, temveč hudo realne, židovi, za katere smo se preselili, niso več dihali, okna, čeprav brez križev, so ponujala manjši košček letnih časov, zemlja, ki je včasih dišala po gnoju in znoju, se je izrodila prav zato,

ker se je hotelo na vse kriplje pobegniti iz »rajskega«, iz zlizanih kranjčevskih stereotipov o »dobrih malih ljudeh«, ki jih, žal, vsaj zame, čeprav je šlo za pretirani romantizem, ni več. Sta morda krčevita, hudo lucidna Breza in Dúplin iz tvojega romana Vankoštanec še »rajska domorodca«?

LAINŠČEK: Zdi se mi, da vsaj v mojem primeru, ko govorim o Goričkem, ne gre za romantizem in da pravzaprav tudi Breza in Dúplin nista nekaj prvotnega, pa čeravno se roman dogaja v relativno preteklem času. Vsaj kar zadeva idejo, bi se gotovo lahko dogajal tudi danes, pa ne bi bila protagonista posebej drugačna. Sprejemam Goričko z vso njegovo posebnostjo in med ljudmi tam se nadvse dobro počutim. Pa tudi če kdaj ne morejo razumeti, da jim z nasprotovanjem železnici, daljnovodu in plinovodu pravzaprav želim dobro.

VINCETIČ: Tako imenovane civilizacijsko-tehnične dobrine so seveda dvorezni meč, ki se ga mnogi ne zavedajo. Nostalgija po »Gorički mariški« je seveda povlekla jeziček na tehtnici, Goričko bo, znova – pa sva spet hote ali nehote pri politiki – hudo presekano in ranjeno na dvoje. Seveda se ne bodo spremenili le pejzaži, temveč opustošile predvsem notranje človeške pokrajine. In tega se bojim, o tem sem govoril. Ljudje se, ne da bi se zavedali, spreminjajo. A ne sami, sunkoviti in usodni vzgibi prihajajo od zunaj. Zato me pogostokrat zaboli, ko se siloma odvrčajo od tradicionalnega, iz malokater kmečke peči še zadiši kruh, nedelje in veselice pa tako in tako vršijo od rezgetavih avsenikovskih poskočnic in popa, v katerih zaman iščeva, kot sva že začela, kakršnokoli metaforo. Današnji trend, ko se »jari meščani« selijo v goričke podrtije, pa tudi ne bo brez posledic, kajne?

LAINŠČEK: Država zaradi že omenjenih integracij mora zagotoviti železniški koridor, in to seveda niti ni sporno. Država se je pač odločila, da bo v ta namen žrtvovala Goričko, in kaj midva tu moreva. Se mi pa zdi nadvse umazan denar, s katerim zdaj pod političnim diktatom in ob siloviti medijski kampanji odkupujejo zemljo in prepričujejo kmete, da bodo zanesljivo bolje živeli kot skladiščni delavci in progovni obhodniki. Namreč, ali sta prostodušni denar in koristna laž res vse, kar lahko ti ljudje dobijo v zameno? Zanesljivo ne, saj civilizacijsko-tehnična pridobitev je v času, ki ga živimo, še marsikaj drugega kot železnica. Ampak, če se vendarle raje vrnem tja, kjer mi je beseda sploh ušla na Goričko, tam pač k sreči ne bo železniškega koridorja pa tudi ne plinovoda ne daljnovoda in tega se še zmeraj lahko veselim.

VINCETIČ: Meni pa se bo končno uresničila prastara želja: zaposlil se bom kot Bohumil Hrabal na eni od postajic in napisal drugo verzijo Strogo nadzorovanih vlakov.

LAINŠČEK: Skupaj bova spoznala, da ta naš mali svet le ni tako problematičen, kot ga morda vidiva v tem pogovoru, in zaslovela bova kot pisca komedij.

VINCETIČ: Ne, ne, jaz bom ostal kar kretničar. V mojih rokah bodo vsi glavni in stranski tiri pa celo slepega bom imel v zakupu!

Manko Golar
1911 – 1988

Spoštovani Manko Golar!

Ne zamerite mi, da sem za tole pisanje uporabil kar naslov s pisma, ki Vam ga je leta 1953 poslal skladatelj Ciril Pregelj. Uporabil sem ga zato, ker se mi zdi, da besede na njem značilno povzemajo Vaše dolgoletno delovanje. Tovariš: bili ste otrok zgodovinskega obdobja in družbenega reda, ki je to besedo uzakonil za uradno tituliranje; in bili ste tudi takšni, kakor predvideva ta beseda v njenem občem pomenu, neobremenjena s težo nekega minljivega družbenopolitičnega pomena. **Profesor:** bili ste pedagog, učitelj, prosvetni delavec v širšem pomenu besede, ki je z osebnim pedagoškim angažmajem zaznamoval generacije učencev (in staršev) od Ptuja prek Ljutomerja in Križevca do Radenec, Kapele in G. Radgona ter ta angažma okronal s številnimi uspehi učencev na različnih področjih. **Književnik:** bili ste (in ostajate) literarni ustvarjalec, član Društva slovenskih pisateljev, v slovensko literarno zgodovino zapisan kot avtor poezije in proze za otroke in mladino, avtor in prireditelj hudo domišljinskih in šegavih zgodb o Veržencih pa tudi avtor literariziranih spominov na očeta Cvetka Golarja in njegove literarne sodobnike; in – to je po mojem mnenju ostalo premalo opaženo – avtor poezije, ki na eni strani podaljšuje tok slovenskega pesniškega intimizma v šestdeseta leta, na drugi strani pa Vaše pesmi iz internacije bistveno sooblikujejo podobo slovenskega vojnega pesništva. Manko Golar – vse to in še: človek, ki je kot avtor zborovskih besedil in kot zborovodja zaznamoval daljše obdobje v zgodovini slovenskega mladinskega zborovskega petja; kulturnik, ki je z lastnim ustvarjalnim deležem in organizacijsko prizadevnostjo zaznamoval svoje okolje. **Radgona:** mesto, v katerem ste z osebnim ustvarjalnim prispevkom in s privabljanjem številnih svojih literarnih kolegov na literarne večere desetletja dvigali kulturno življenje nad običajno raven; mesto, ki ste ga skupaj s svojo pesniško besedo ovekoveli v številnih priložnostnih pesmih; mesto, ki ste mu z njegovo širšo okolico vred pesnik par excellence; mesto, ki vam je dolžnik.

Sedaj, ko sem natresel toliko kadila na ogle, se verjetno sprašujete, zakaj pravzaprav motim tišino, ki je samo in nepreklicno Vaša. Naj povem kar naravnost: najprej želim izraziti obžalovanje, da je bilo to pismo oddano šele sedaj. Nekako je naneslo tako, da se naše poti, tiste, ki jih izrisuje zemski čas skozi tostranski prostor, niso srečale. Toda poti besed so drugačne. Besede v svojih zunajčasnih prostranstvih približujejo. Tudi Vaše besede. Zdaj jih ponovno prebiram. Drugače. Globlje? Z več vednosti o okoliščinah in času, v katerem so nastale? S širšim pogledom na literarno dogajanje, ki se mi kaže ne le kot tok ene same reke, ampak kot sotočje nje in še številnih pritokov in odtokov, rokavov, brzic in lenušnic? Morda. Vsekakor pa tako, da si celo domišljam, da razumem ono, kar je za njimi. V tej domišljavosti si Vas drznem zaprositi za odobritev nenavadnega intervjuja, v katerem na Vam postavljena vprašanja odgovarjam sam. Seveda boste vprašali, čemu ta intervju sedaj. Preprosto: da spomnim in opomnim na Vaše besede. In nekatera dejanja. Poznam Vaše zavračujoče stališče do obletničnega časčena in prepričanje, da je edino pravo samo pretakanje duha besed. Vendar Vas kljub vsemu prosim, preprosto: dovolite mi, da poskusim.

Manko Golar. Gospod? Tovariš? Doživeli ste oba časa: tistega predvojnega, ki je naslavljal z gospodi in gospodi, pa onega povojnega, ko smo bili tovarišice in tovariši. Novih gospodov niste dočakali. Kako gledate na to sedaj, iz oddaljenosti, ki dela stvari drugače jasne?

Ha, ha. Veste, tudi med tovariši je bilo nekaj resničnih gospodov: enih predvsem po premoženju, drugih tudi po vedenju, torej uglatih, izobraženih, kulturnih, človeških. Pa tudi danes je veliko gospodov, ki niso nič tovariški, kakor žal tudi v mojem času marsikateri tovariš ni bil.

Za Vaš rojstni kraj literarni leksikoni navajajo Ljutomer in ta podatek ponavlja tudi večina piscev spremnih besed k Vašim knjigam. Toda je še drug podatek, da ste se rodili v Münchnu. Katera navedba je točna?

Da, to je res svojevrstno naključje. Kaže, da se mi je zelo mudilo na svet. Tako zelo, da sem staršema precej spremenil »münchenske načrte« in prišel na svet v tem bavarskem mestu. Tam sta bila oz. smo bili na mednarodni razstavi. Je pa bil Ljutomer z okolico res moj otroški in mladostni raj. Tja sem dokončno priromal proti koncu

1. svetovne vojne, potem ko sem zapustil Ljubljano. Precejšen del prve vojne sem namreč preživel v Kosezah pri slikarju Franu Klemenčiču.

Ob očetu Cvetku Golarju ste kot otrok spoznali imenitne moze iz takratne slovenske kulturniške scene.

Res je bilo pri nas v Ljutomeru in še bolj v očetovem vinogradu veliko znanih Slovencev: Župančič, Radivoj Peterlin - Petruška, Josip Vandot, Slavko Osterc, Emil Adamič idr. Z nekaterimi pa sem se srečal pozneje, ko sem bil v Ljubljani na učiteljsku. Ali me je z njimi seznanil oče, ki je večkrat prišel v prestolnico, ali pa birmanski boter Petruška. Seveda takrat v Ljutomeru nisem razumel, kaj so se pogovarjali, zapomnil pa sem si marsikatero situacijo, značjsko lastnost ali kakšno drugo posebnost. Ravno dovolj, da sem lahko to popisal v knjigi *Deček z jabolki*. Očetovo vino je razvezovalo jezike in dajalo mislim pollet. Njihove debate so bile mnogokrat strastne, tudi bojevitve, seveda le besedne. Ko je vino odrinilo ovire običajne družabne zadržanosti, so se spopadali zelo različni ustvarjalni svetovi in tudi svetovni nazor. Ko pa je jutro zbistrilo glave, so se razhajali kot prijatelji.

Vaše doživljanje in razumevanje sveta ter bivanja je poleg drugega gotovo določilo tudi dvojje preganjanje: tisto med vojno in tisto po vojni, ko ste morali opustiti ravnanje na gornjeradgonski šoli. Nekateri celo najdejavajo neposredne sledove teh bridkih izkušenj v Vaši poeziji.

Nekaj od tega bo držalo. Taboriščne in vojne pesmi so rezultat osebne izkušnje vojne in življenja v treh taboriščih: na Rabu, v Gonarsu in Monigu. Veliko jih je, objavljaj sem jih na različnih mestih. Nekaj časa sem se tudi dogovarjal, da bi jih izdal v knjigi, vendar do tega ni prišlo.

In post bom skrivno objavil do sedaj izostane pesmi, ki so v tej knjigi izostale, ker so bile preveč žalostne. Če rečejo, ki jih nisem bil pripravljen objaviti, če bodo, vendarle do dneva in noči.
20. VI. 95. J. G.

Tudi za pesniško zbirko *Pozabljeni dan* se misli, da so pesimistični toni v njej posledica dogodkov na šoli. Vendar se temu daje prevelik poudarek. Mnoge pesmi, zbrane v *Pozabljenem dnevu*, so nastale že pred temi dogodki, pravzaprav so me spremljale že kakšno desetletje. So izraz mojega intimnega čutenja in doživljanja. Je pa to v petdesetih letih bilo v zraku.

Prav to, kar ste povedali nazadnje, in podatek, da so nekatere pesmi že iz petdesetih let, me potrjuje v predpostavki, da kaže zbirko *Pozabljeni dan* razumeti v kontekstu slovenskega pesniškega intimizma. Za Vašega očeta se je v literarni zgodovini uveljavilo poimenovanje »sopotnik slovenske moderne«. Kaj bi rekli na tezo, da je Manko Golar sopotnik slovenskega intimizma?

Saj me, da ne bi cenil truda literarnih strokovnjakov, toda do njihovega predalčkanja sem bil zmeraj zadržan. Prej ali slej njihova pojmovna orodja zastarijo. Ko jih nadomestijo z novimi, pa se spet kaj kmalu izkaže, da ne zaobsežejo vseh pojavov. Avtorji jim kar bežijo iz predalov, nemalokrat morajo kakega celo »razkosati« in koške strpati v več predalčkov. Res pa je, da sem s poezijo, kakor so jo v petdesetih pisali Minatti, Menart, Pavček in drugi, enostavno čutil. Nenadoma smo se zavedli, da so elektrifikacijske pesmi, kakor smo jim rekli v šali, eno, poezija kot izpoved človekovih globin pa drugo. Vrnitev k človeku posamezniku je bila nujna. K človeku in naravi, bi celo rekel, kajti tudi naravi tisti čas ni bil naklonjen. Zame je bila narava tako v življenju kot v poeziji neobhodna. Z Minattijem sva se veliko pogovarjala o tem. In se strinjala. S tem da je pri meni narava še bolj poudarjena. Pri njem je človek v naravi, pri meni je narava v človeku.

Je pa bilo te družbeno angažirane poezije napisano veliko. Delovne akcije, svetla prihodnost, Tito, pionirji in mladinci, domovina, partija ... so bile nešteto krat obdelovane teme. Budnice, slavlne pesmi, koračnice itn. so nastajale kot na tekočem traku. Vi ste jih pisali tudi še pozneje, v 60. letih.

Kdo pa jih ni? Zelo malo danes znanih literatov, ki so doživeli tisti čas, jih ni. Kar prelistajte revije in časopise iz tistega časa. Lahko tudi iz 60. let ali pa še kakšno leto pozneje. Presenečeni boste. Seveda to ni bila poezija z veliko začetnico. V številnih primerih je bila klišeizirana, vedelo se je, da gre za obredne obrazce. Toda ljudje so v tem obredju sodelovali. Danes pa bi marsikdo to svoje pesniško početje najraje prikril. Bilo je na začetku osemdesetih. Sedeli smo v pisateljski družbi in se pogovarjali tudi o tem. In je eden začel zatrjevati, da pa se on s tovrstnim pisanjem ni omadeževal. Prav to besedo je uporabil, da. Pa sem se spomnil Dialogov in tudi njega sem spomnil na njegov elektrifikacijski cikliček v njih. Lahko si mislite: ni se varčevalo z retoričnimi sredstvi, da bi bilo to pesniško dejanje ustrezno prekvalificirano.

*31. I. 9
Zbornik
Tito-partija*
Dvorana. Luč žari z visokega lstenca
v znaniklo glasove, v tiho šepetenje
in vsepovsod luči je jasno lesketenje,
še v t. nih kotih je nastala svetla senca.

Poleg teh pesmi ste napisali tudi veliko priložnostnih: za gasilce, različne državne in druge praznike, za društva in posameznike itn. Nekaj tega je izšlo leta 1981 v knjižici *Počastimo domovino. V literarnih krogih Vas ta knjižica in druge priložnostne pesmi niso ravno proslavile.*

Res ne. Zaradi nje in sploh teh priložnostnih pesmi, kakor jih imenujete, so me mnogi »šinfali«. Tudi literarni prijatelji. Dobronamerno. Kregali so me, kaj da izgubljam čas s temi stvarmi, raje naj pripravim nov *Pozabljeni dan* – točno tako mi je dejal eden – ali pa novo zbirko za otroke. Jaz pa tega nisem jemal kot izgubljanje časa. Veste, ljudje so kar prihajali in me prosili. Zdaj za to, zdaj za drugo priložnost. Nisem mogel odreči. In ni mi bilo težko. Zelo hitro sem sestavil te reči.

*Se bomo utegeli, mami, plemeniti
in bomo utegeli, da praviš, da bomo
se bomo utegeli, da bomo utegeli, da bomo
se bomo utegeli, da bomo utegeli, da bomo
se bomo utegeli, da bomo utegeli, da bomo
se bomo utegeli, da bomo utegeli, da bomo*

Saj sem premišljeval o tem. Pa sem ugotovil, da je bilo to pravzaprav eno drugo življenje pesmi, tisto v duhu starogrške zborovske lirike. Poezija kot spremljevalka, častilka in polepševalka življenja neke skupnosti.

Čarobno zdravilo, Pot v svobodo, Rdeči križ, Pozdrav pomladi, Dedek Mraz jih ni pozabil, Ob novem letu so naslovi kratkih iger, ki ste jih napisali za potrebe šolskih odrov. Jelka žari, Pionir Marko, Markova sestra so bile tudi natisnjene. Za šolske pevske zборе pa ste napisali številne pesmi, od katerih je prek 200 uglasbenih. Janez Kuhar, Danilo Bučar, Albin Weinberger, Ciril Pregelj, Radovan Gobec, Rado Simoniti, Marko Pirnik in še kdo so se potegovali za Vaša besedila. Zakaj tolikšno zanimanje?

No, saj so uglasbili tudi besedila drugih avtorjev. Kar zadeva moja, pa je »skrivnost« moškoče v tem, da sem bil sam zborovodja in sem pesem, ko sem jo pisal, že nekako slišal. Tudi mi ni bilo težko napisati besedila na dano melodijo.

Mogoče bo odgovor natančnejši, če navedem kar besede Cirila Preglja. Takole mi je napisal v pismu 2. aprila 1953: »Vaše pesmi – ker ste sami

glasbenik – imajo namreč tisti polet in ritem, ki je kaj privlačen za komponiranje.« Kar pa zadeva igre: nekatere, npr. Čarobno zdravilo, so še iz pred vojne, glavnina pa jih je nastala po drugi vojni. Napisal sem jih, ker tega gradiva skorajda ni bilo. Te igre so bile namreč po trajanju in zahtevnosti prilagojene šolski rabi. Učencem so bile všeč. Radi so jih igrali.

Verženci so se najprej menda zelo jezili, ko ste v knjigi *Okrogle o Veržencih* (1973) iz njih napravili nov slovenski humoristični tip in jih postavili ob bok Ribničanom in Butalcem. Do leta 1982, ko je izšla druga knjiga na to temo – *Verženci, pa so se menda že pomirili*.

Res je. Sprva so bili zelo jezni in užaljeni. Pa tega nisem sam izmisлил. Nasprotno. Uporabil sem – in seveda ustrezno literarno predelal – zgodbe, ki sem jih slišal tam, med njimi. Pozneje so pogruntali, da sem jim v bistvu napravil le romno reklamo. Danes se menda temu pravi promocija in se zanjo plačujejo veliki denari. Oni so bili previdno tihi, jaz pa tudi nisem razmišljal marketinško. Tako sem se zadovoljil z glasitvijo za častnega krajana.

Nekatere stvaritve bodo postale literarni dokument časa, gradivo za slovtvene in kulturne zgodovinarje, zagotovo pa bo ob Veržencih med slovenskimi bralci živa Vaša pesniška sedita, ki ste jo namenili otrokom. Pesmi v knjigi *Code črček* (1958), laše k nam Zeleni Juri (1969) in Polžek je zaklenil hišico (1989) bujejo univerzalno govorico, ki nagovarja otroke v vseh časih. Čemu ste se čutili v Vašem opusu najbolj zavezani?

Čisto jasno mi je, da se na določenem delu opusa – kateregakoli avtorja – nabere prah. Občasno ta prah razpihajo zgodovinarji ali drugi za različne potrebe. Vesel sem, da gledajo mojih pesmi za otroke tako mislite. Tudi jaz po njih upam, da bodo zanje morda obveljali. Prešernovi verz: »Vendar te bodo morebiti ostale / med njimi, ker njih poezije mile / iz srca svoje so kali pognale.« Upam. Želim si. Kajti pesmi sem jih z največ ljubezni.

Franci Jusi

IZ LITERARNE ZAPUŠČINE

Nikar ne glej!

*Nikar me ne glej
s svojimi tihimi očmi,
nikar me ne glej
s svojo nemo temino!
Nikar me ne glej
z dotikom svojih las
in vonjem toplih dlani.
Naj sanjam sredi noči
o cvetu,
ki steza roke
v mojo spokojnost?
Naj razsujem v vetrove
vonjave rese pomladne?
Naj se nasrkam
modrine sinjega cveta
in tvojih oči?
Nikar me ne glej,
ti, ki si ukradla oči
kdo ve katere noči
kdo ve kateremu cvetu,
ki cvete in siplje v mrak
svojo temino,
kot ti, kot ti!*

Zadnjič

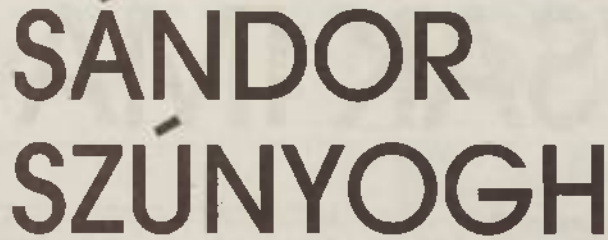
*Zadnji žarki v sinjem molku so umrli.
Še iskri se zarja na robah obzorij
in iz daljnih temnih morij
netopirji v mrak perut so razprostrli.*

*Črn kelih se je k ustnam mojim sklonil,
temen kelih kot iz črnega baržuna,
da se zvezd napijem iz nebes tolmuna,
da bi v njem kot zlat, svetel komet utočil.*

NEDERČEK V OKNU

...povedal. Sami prehitajo stvarnost, doli-

Vrnile so se v gore ...
Navsezadnje – eno leto

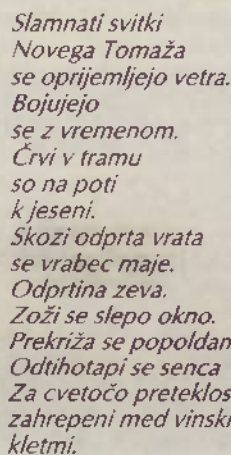

VSE LETO Z VAMI ŽIVLJENJE Z VAMI

* Knjigarna Vesna Lendava
9220 Lendava, Partizanska
26
tel.: 069 75 087

* Knjigarna Ljutomer
9240 Ljutomer, Ormoška 4
tel. in faks: 069 81 062

OBISCITE KNJIGARNE ZNIH LJUDI

Irena
Šavel

VSAK IMA SVOJO TROJO

Iskati vzporednice med slavno Trojo in prazgodovinsko naselbino v Gornji Radgoni, je smelo dejanje. Pa vendar, če se za hip prepustim Schliemannovi domišljiji, ki se je navsezadnje pokazala za še kako resnično, si tudi jaz kot arheolog upam prestopiti prag neznanega in se za trenutek prepustim mislim, ki mi večkrat ne dajo miru. Navsezadnje pa je Troja v vrsti tistih, ki so želja vsakega arheologa: najti svojo lastno Trojo. Seveda večini to ne uspe pa tudi trend moderne arheologije ni v iskanju bajeslovnih mest ali bajeslovnega zakopanega bogastva. Kot arheolog, ki raziskuje v naši pokrajini, nikoli niti nisem pričakovala takšnih odkritij. Pa vendar me je starost štirimetrskih kulturnih slojev, ki zaznamujejo večkratno poselitev in bogastvo prebivalcev, ki je ohranjeno pod nanosi zemlje na grajskem hribu v Gornji Radgoni, prevzela in nehote sem večkrat poudarila: TO BI LAHKO BILA SLOVENSKA TROJA.

Slavo Troje je ponesla v svet Homerjeva pesnitev Iliada in seveda njen raziskovalec Heinrich Schliemann, ki se je rodil kot pastorjev sin leta 1822 v Neu Buckowu. Bil je trgovski vajenec, bankir, uvoznik, svetovni popotnik in arheolog, človek s polno energije, internacionalist, ki je govoril osemnajst jezikov s fantastičnim nagonom neustrašenega realista in vizionarja. Neomajno je od otroštva dalje verjel v Homerja, zanj sta bili Iliada in Odiseja sveto pismo in samo na osnovi take vere je mogel najti Trojo, mikenske zaklade in odkriti palačo v Tirintu.

Iliada grškega pesnika Homerja (živel okrog 840 pr. n. št.) je prava Visoka pesem o Troji. Ahajsko junaško pripovedko lahko razumemo kot izročilo o resničnih zgodovinskih dogodkih, ki so se zgodili okrog leta 1200 pr. n. št. Po Homerju je bila Troja uro hoda od morja, visoko na hribu, ki obkrožuje okolico, v dolini rek Skamandra in Simoenta. Na vrhu mesta je bilo Atenino svetišče, v bližini trdnjava Pergam ali Priamova palača, ki je imela 62 sob, tam so bili še Parisov in drugi

zaklad (zlate diademe, zaponke, ploščice, obeske, prstane, uhane, idole, igle in čaše). Vendar ga je arhitekt Wilhem Dörpfeld prepričal, da je popravil to zmotno ugotovitev in Homerjevo Trojo postavil v plast VI. Pozneje je raziskovalec Carl W. Blegen postavil Homerjevo Trojo v plast VII a.

Danes vemo, da je bila Troja devetkrat poseljena. Najstarejša je Troja I (iz časa 3000 pr. n. št.), ki je v premeru merila komaj 90 metrov. Obdajalo jo je močno kamnito zidovje z vrati, stolpi na vogalih in več kot 20 pravokotnimi hišami. Na uničeno in požgano mesto so prebivalci postavili novo Trojo II, ki je bila dvakrat večja od prve. Akropolo je obdajalo visoko kamnito obzidje, kjer so bile kraljeva in druge palače iz opeke v obliki megarona. Bogato mesto pa je uničil ogenj. Vsako naslednje mesto od Troje III do V je bilo ojačano, vendar razcveta Troje II ni doseglo. Troja VI in VII je iz časa srednje in pozne bronzaste dobe (1900 do 1100 pr. n. št.). Mesti sta imeli pet metrov visoko obzidje iz obdelanih kamnov, med seboj povezanih z apnom, razgledne stolpe, v notranjosti pa so bile hiše. Troja VI je po letu 1300 pr. n. št. uničil potres. Vendar so preživeli hitro zgradili novo Trojo, Trojo VII a, ki pa je živela manj kot generacijo. Mesto je uničil sovražnik in ga požgal. Najdena Mikenska keramika iz te plasti določa konec Troje VII v času od 1260 do 1240 pr. n. št. In to je bilo mesto kralja Priama in junakov iz Iliade, ki ga je uničil grški sovražnik Agamemnon. Troja VII b je bila poseljena z novimi prebivalci iz časa 1100 pr. n. št. V naslednjih 400 letih je bilo mesto opuščeno, vse do leta 700 pr. n. št., ko ga okupirajo Grški priseljenci. Troja je ponovno poseljena in dobi helenistično ime Ilion. To je Troja VIII. Sledi ji romanizirana Troja IX (leta 85. pr. n. št. jo je obnovil general Sula). Mesto dobi javne zgradbe in ponovno zacveti vse do ustanovitve Konstantinopla leta 324, ko pade Ilion v zaton. Mesto pokrijejo prst, trava,

»Pač pa pripravite dar mi drug, da sam med Argejci brez nagrade ne bom, ker to ne bilo bi spodobno: saj pač vidite vsi, da častni moj dar se mi jemlje!«
Njemu odvrne na to brzonogi božanski Ahiles:
»Prvi po časti, Atrid, po lačnem pohlepu najprvi, kakšen dabo ti naj dar za škodo junaški Ahajci?
Nikdo med nami ne ve, kje ležal bi plen na prebitekt: kar smo dobili od zrušenih mest, je vse že razdano, to pa nikakor ne gre, da ljudem nazaj bi jemali. Ne: kar pošlji jo bogu! Kasneje ti damo Ahajci trikrat, še štirikrat več, če Zeus kako nam nakloni, Trojo izropati kdaj, to mesto močno utrjeno.«

(Homer, Iliada, 120, 125)

dom, srednjeveška naselbina pa je bila zgrajena na otoku. Ved kot pomemben element poselitve tega predela pa je tudi delstvo, da je prostor ponujal vse možnosti za preživetje z lovno živinorejo in poljedelstvom. K temu naj še dodamo lahko prehodnost terena, ki je omogočila komunikacijske povezave z vzhodom in zahodom, po kopnem in po reki, hkrati s tem pa je tudi razvoj trgovine omogočal, da so prebivalci prišli v stik z najnovejšimi tehnološkimi znanji.

Vendar pomembnejše so vzporednice večplastnosti obel naselbin. Res je, da je bila Troja kontinuirano poseljena od kamene dobe do rimskih časov in ima kar devet naselbitvenih horizontov. Vendar poselitev Grajskega hriba v Radgoni s tremi naselbitvenimi horizonti tudi ni zanemarljiva, saj je edina na selbina v Pomurju, ki ima razpoznavno vertikalno stratigrafijo. Do štiri metre debeli ohranjeni kulturni sloji so dokaz, da je bilo pobočje južnega in vzhodnega dela hriba poseljeno v več fazah. V ohranjenih kulturnih slojih lahko razpoznamo arhitekturne ostaline. Sicer o tem, kakšna je bila urbanizacija in arhitektura v naselbini, težko govorimo, saj so bila na hribu opravljena le poskusna in zaščitna izkopavanja, ki žal ne morejo dati natančnega odgovora na ta vprašanja. Po najdenih ostankih lahko sklepamo, da so prebivalci naselbine gradili hiše po že ustaljeni praksi. Le-te so bile iz lesenih navpičnih brun, prepletene s tanjšimi šibami in premazane z ilovico. Nekaj objektov s streho, vendar brez sten, je rabilo za pokritje ognjišča, za taline ali lončarske peči. Poleg bivalnih hiš so bile stajale za živino, med hišami z dvorišči pa so vodile ozke poti. Odrasli so se ukvarjali z živino, pobirali pridelke z bližnjih polj pod naselbino, izdelovali glihaste posode za pitje, za uživanje hrane, za kuho, večje pitose za shrambene posode, namizne okrasne posode, okrašeno z vrezji, z odtisi prstov, buncičan plastičnimi rebri. Nekateri so se ukvarjali s taljenjem bronastih glinastih kalupov so rabili za vlivanje najrazličnejših bronastih okrasnih predmetov, orožja in orodja. Spet drugi so tkali platna iz lanenih ali volnenih niti na navpičnih statvah. Življenje je potekalo nekaj časa nemoteno, potem je nenadoma požar uničil lahko gorljive objekte. Čez čas zgradijo na prostoru spet nove objekte.

Če sledimo poselitvi od spodaj navzgor, razpoznamo prvo kulturni plasti, ko je bil hrib prvič poseljen. To je bilo med 1100 do 1000 pr. n. št. V tem času je živela Troja VII b in ugotovljeno je, da so takrat prišli v Trojo novi prebivalci, pa samo v Trojo. Le-ti so preplavili Grčijo in balkanski polotop. Nova ljudstva z vzhoda, predilirski ljudstva ali ljudstva iz žarnimi grobišči so se namreč v 13. stol pr. n. št. začela seliti iz panonske ravnine in del njih se ustali ob Dravi in Muri, prav tako tudi na grajskem hribu v Radgoni. Drugi kulturni horizont razpoznamo v četrti in tretji plasti, to je čas razcveta naselbine in traja od leta 1000 do 800 pr. n. št. Tretji kulturni horizont je razpoznaven v drugi plasti in pomeni čas zatona naselbine. To je čas, ko so novi prebivalci, nosilci starejše leznodobne kulture, za kratek čas poselili hrib (od 800 do 700 pr. n. št.) in ga iz nam še neznanega vzroka zapustili. V sedmim veku je srednjeveška gradnja gradu na vrhu hriba rjetno uničila centralni del prazgodovinske naselbine, vse današnjih dni pa je pospešena novogradnja individualnih stanovanjskih hišic prav tako uničevala prazgodovinske kulturne plasti pod seboj. Sledov mogočne prazgodovinske naselbine, ki je živela kar nekaj časa istočasno z mogočno Trojo, niso mogli izbrisati.

Torej ali verjamete, da lahko domišljija včasih prestopi meje resničnosti in da je to mogoče tudi pri takšni vedi, kot je arheologija? Res je, da mora imeti arheolog domišljijo, predstavo, vendar v mejah dokazljivega, imaginarnost je za njim kakor prepovedan sadež. Pa vendar se brez ljudi Schliemannovega kova, polnih domišljije, ne bi rodila sodobna nova arheologija.

Troja tudi v današnjem času pomeni simbol moči, bogastva, slave, prestiža pa tudi sovraštva, ljubezni in nekega daljnega hrepenenja. Torej mar ne nosi vsak v sebi svoje Troje?

Fotografija: Branko Kerman

dvori plemičev, velika vrata in ogromno obzidje, ki sta ga zgradila Pozejdon in Apolon. Vsekakor kažete Homerjevi pesnitvi duhovni obraz Evrope. V njem je evropski človek prvič spregovoril in zaradi njega so Grki osvajali svet z dušo, v nasprotju z Rimljani, ki so ga z vojsko.

Približna lokacija Troje (Troia, Ilios), mesta v severozahodni Anatoliji, ki je obvladovalo dostop k Dardanelam in nadziralo promet med Egejskim in Črnim morjem, je znana že iz grških in rimskih virov. Leta 1822 je Charles McLaren postavil mesto na hrib z imenom Hissarlik v bližini današnjega Iliona v maloazijski Turčiji. Vendar znanstveniki tistega časa na to tezo niso reagirali, saj so menili, da je trojanska legenda le fikcijska kreacija mita, ne pa zgodovinsko dejstvo. Šele Schliemann, ki je med leti 1870 in 1890 izkopaval v centralnem delu Hissarlike in zastavil vse svoje bogastvo, je potrdil McLarenovo teorijo. Čeprav je bil za mnoge znanstvenike diletant in pustolovec, je bil zanj grič Hissarlik, kjer je bila nekoč ponosna Troja, ena sama pesnitev. Schliemann je naletel na večplastno naselje, in ker mu je manjkalo arheološkega klasičnega predznanja, je Priamovo oziroma Homerjevo Trojo identificiral v plasti II, kjer je v požganih plasteh našel tako imenovan Priamov

grmičevje, drevesa, ki zabrišejo vse sledi mogočnega starodavnega mesta. Tako je vse do leta 1870, ko ga izpod nanosov zemlje ponovno odkrije Schliemann.

Zakaj sploh lahko primerjamo grajski hrib v Gornji Radgoni z mogočno večplastno maloazijsko Trojo, ki je za povrh še toliko oddaljena od nas? Pa tudi na prostoru današnje Slovenije (okrog 800 pr. n. št.), ko je živel in ustvarjal Homer, ni bilo ne pisave in ne pesnika, ki bi zapisal izročilo tukaj živčih pradednih junakov. Okrog leta 1200 pr. n. št. (ko je živela Homerjeva Troja) niti ni imela pravega mesta, da o kakšnih trdnjavah ali palačah niti ne govorimo. V čem je torej skrivnost našega hriba?

Tudi hrib v Radgoni podobno kot Hissarlik dominira nad okolico in je nedvomno s strateškega vidika dobro varoval naselje in prebivalce pred nevarnostjo. Troja se je dvigovala nad dolino dveh rek, grajski grič v Radgoni z višino 260 m nadmorske višine je na južni, vzhodni in zahodni strani položen in ima sončno lego, na severni pa strmo pada do reke Mure. V času naselbine je bil sicer tok reke neznan, vemo le, da je reka predstavljala svojo strugo. Na zemljevidu Radgone iz leta 1657 je ponazorjen tok Mure severno od mestne naselbine pod gra-

Izid Vestnikove Kulturne priloge je finančno podprla

Mestna občina

Murska Sobota

Janez
Balažič

Pelikanovo mesto

Hommage á Štefan Galič

Po pričevanju očitcev se je brčkone vse do konca šestdesetih, morda do začetka sedemdesetih let, v vrhu opečnega opornika vzhodnega obzidja lendavskega gradu ohranil zanimiv, na celni strani reliefno izklesan kamniti blok. Njegovo mesto na zunanji strani grajskega obzidja, torej nekako nad cesto, ki potlej pelje do samega dvorišnega platoja, je bilo najbrž premisljeno izbrano, saj ga je slehernik, ki je pač hotel do samega gradu, vendarle moral prej ali slej tudi opaziti (sl. 1). V obzidje oz. opornik je bil brčkone vzdignjen s posebnim namenom, kajti njegova simbolna funkcija presega kakršenkoli posplošen in zato morda zgrešen sklep; recimo o tem, da bi utegnili tudi v tem primeru iti zgolj za, sicer že v dobi cesarice Marije Terezije ustaljeno konservatorsko prakso ohranitve kamnitih spomenikov. Lendavski primer je – kot vse kaže – bolj zapleten in zato posledično mnogo zgovornejši in pomenljiv. Pač zaradi številnih pomenskih razsežnosti.

Kako je »kamen« tam na vrhu opečnega opornika lendavskega obzidja še pred »drugo« odstranitvijo učinkoval na njegove prebivalce in tiste, ki so se v mimobežjih z njim nujno kdaj pa kdaj spogledali, je seveda posebna uganka. Pri tem bi si kazalo priključiti v spomin nekatere ne docela pojasnjene zgodovinske dogodke, ki pa ravno zato, ker še naprej ostajajo skrivnostni, zbuja vedno znova zanimanje posebne vrste; tiste namreč, ko se zaradi najrazličnejših okoliščin misli in besede spletajo v zamaknjene, čarobne zgodbe. In vsaka je kajpada drugačna, le da njih priče kdaj pa kdaj izginijo v nenavadnih okoliščinah. In vmes se nabira snov, porojena iz starodavnih magičnih zmesi, in ki bo zato, ker ostaja taka, kot je, še dolgo zapredena v spominih novih rodov. To lastnost premore seveda tudi peščen blok, katerega je neznani, toda kiparsko spretni mojster na celni strani preoblikoval v čaasto konzolo, ki upodablja vsebinsko izjemno pomenljiv motiv *pelikana, ki z lastno krvjo hrani lačne mladiče* (sl. 2).

Po mnenju enega izmed dobrih poznavalcev tovrstnega materiala bi utegnil biti kos peščenjaka, iz katerega je oblikovana konzola s pelikanom, pripeljan iz kakšnega kamnoloma z zahodnega panonskega robu, najverjetneje pa iz bližine Kőszega. Celotna torej razkriva razmeroma preprost kvader peščenjaka, ki obdelan meri v višino nekaj več kot 33, po širini in globini pa okoli 44 centimetrov. Sodeč po merah in v primerjavi s sorodnim spomeniškim gradivom, se da razmeroma zlahka ugotoviti, da gre za značilni primerek t. i. stavbne plastike, najbrž konzole kot dela prvotno nekega obsežnejšega arhitekturnega ansambla. Plastično obdelana konzola je bila bodisi vzdignjena v slop ali pa v samo steno kake izmed cerkvenih notranjščin. Upoštevati pa je potrebno tudi možnost, da je sprva morebiti sestavljala

Kamniti blok s podobo pelikana na vrhu opornika v vzhodnem obzidju lendavskega gradu (posneto pred odstranitvijo; iz fototeke Muzeja – galerija Lendava)

Pelikan s krvjo hrani mladiče, freska Janeza Aquile iz leta 1377 v cerkvi Sv. trojice v Veleméru (foto: Marijan Smerke)

del dekorativno razgibanega friza na zunanji steni apsidalne zaključke; takšne rešitve oz. namestitve kiparsko obdelane stavbne plastike namreč poznamo v srednjeevropskem prostoru zlasti od romanike naprej.

Lendavski kamniti pelikan je zato posebej zanimiv, saj ob pomensko mikavnejših plasteh zastavlja vrsto vprašanj, denimo o tem, kdaj bi sploh lahko nastal in kdo ga je oblikoval, kje je bil sprva nameščen in navsezadnje tudi to, kdaj je bil drugič vzdignjen v obzidje lendavskega gradu, preden so ga odložili pod arkade le-tega. Seveda je zato najprej nujno dodati, da o mojstru, ki ga je izdelal, času nastanka ter prvotni namestitvi doslej še nikomur ni uspelo zbrati kakršnihkoli pristnih pisnih pričevanj. Zatorej je obravnava teh vprašanj bolj ali manj odprta, pogojena z upoštevanjem sekundarnih okoliščin in meril, pri čemer so kvečjemu mogoči le začasni sklepi nedokončnega poročila o lendavskem pelikanu.

Vsekakor bi se odgovoru o mojstru ter času, ko je nastal, brčkone najobjektivneje približali, ko bi dobili preiskali oblikovne, torej slogovne značilnosti plastike. Če se povrnem k sami konzoli, je kajpak že na prvi pogled očitno, da jo je oblikovala spretna, kamna večča roka. Iz pravokotne ploskve kamnitega kvadra torej izstopa plastično obdelan del, ki povzema zunanjo obliko kupe oz. čaše. Zunanji, simetrično postavljeni okvir konzole, katere levo in desno polovico spodaj povezuje tanka vitica, na vsaki strani sestavlja hrastov list ter višje, po robu izstopajočega dela, umerjena perut. V sredi tako okvirjene površine stoji v gnezdu, v katerem sta v nadrobnosti še komajda razpoznavna ptičja mladiča, umetelno izklesan pelikan z razprostrtimi krili, ki si s kljunom na desni strani odpira rano, da bi s krvjo nahranil mladiča. K oceni o spretnosti kiparja moramo pripisati tudi večje obvladovanje nadrobnosti, ki jo odlikuje brčkone prav zanimiva kompozicijska rešitev kril; le-te namreč dovršeno soustvarjajo horizontalno oporo polkrožnemu prstanu, ki zaključuje plastični del in prehaja v zgornjo, nosilno ploskev konzole.

Kiparska uresničitev je torej dovolj kakovostna in celo slogovno zgovorna. Navkljub slabši ohranjenosti plastike, kar je nujna posledica večstoletne izpostavljenosti vremenskim premenam, ni mogoče docela zanikati kiparjeve nagnjenosti k naturalistični obravnavi detajlov. Ta žanrsko pomenljiva okoliščina kakor tudi kompozicijska razvidnost posredno kaže na to, da je konzola nastala ob izteku poznega srednjega veka. Proti zgodnejšemu času nastanka, denimo v dobi romanike (v lendavskem primeru tam ob koncu 12. oz. v 13. stoletju), dovolj zgovorno pričajo že omenjene kiparske karakteristike. Ravno tako bi bilo nesprijemljivo, če bi iskali čas nastanka v 14. stoletju, kajti le težka bi odkrili povezavo s sočasno srednjeevropsko, npr. s plastiko parterijanske provenience, ki jo v našem prostoru odlično reprezentirajo konzole v prezbiteriju v Martjancih in sklepnik v soboški župnijski cerkvi. Nobenih analogij torej ni, ki bi dovoljevale trdnosti sklep o času nastanka, saj bi ta sijajna konzola le težka lahko nastala pred drugo polovico 15. stoletja. Morebiti je nastala še pozneje, vendar pa je to ob upoštevanju nekaterih zgodovinskih okoliščin manj verjetno.

Kot poglavitni razlog za tako stališče bi najbrž lahko štel dejstvo, da je bila konzola vzdignjena v novo obzidje lendavskega gradu brčkone šele po temeljiti restavraciji gradu, ki je potekala tam v začetku 18. stoletja pod patronatom Esterházyjev. Vmesni čas 16. in 17. stoletja je bil za Lendavo in tedaj tudi za širši prostor čas nenehne turške nevarnosti. V takih pogojih je v tem prostoru usahnila prenekatera umetnostna praksa, razen tistih, kajne da, ki so služile utrjevanju gradov kot vojaških postojank. Zato je seveda mnogo manj možnosti, da bi nastanek konzole iskali v tem nemirnem času.

V pozitivističnem poskusu razjasnitve je potrebno spregovoriti še o morebitni prvotni lokaciji konzole. Če izhajam iz dosedanje razprave, bi bil še najbližje odgovoru, da je bila kot stavbni člen sestavni del cerkvene arhitekture. Ker ne premoremo podatkov o tem, kakšna je bila stavbna plastika v srednjeveški prednici lendavske župnijske cerkve, denimo tam ob koncu 15. stoletja, je povsem možno, da je bila del tamkajšnjega stavbnega inventarja. Po drugi strani pa obstaja ravno tako dovolj razlogov za misel, da morebiti izvira konzola iz samega gradu oz. starodavne grajske kapele. Njen obstoj je mogoče z gotovostjo iskati še ob izteku 13. stoletja. Jasno je tudi, da je bila le-ta večkrat prezidana, zato je povsem verjetno, da je konzola preostanek stavbne opreme grajske kapele iz poznega 15. stoletja. *Terminus post quem*, čas, po katerem je mogoče, da je bila vzdignjena v obzidje, je torej začetek 18. stoletja, ko so na temeljih srednjeveške utrdbe zgradili sedanji baročni dvorec. Za še pomembnejšo okoliščino pa seveda štejem skrb, da so Esterházyji ravno konzolo s podobo pelikana, ki z lastno krvjo hrani mladiče,

Hermafrodit s kačami, zmajem in pelikanom (po *Artis auriferae II* iz 1593)

Pelikan, ki si odpira prsi in z lastno krvjo hrani mladiča; kamnita plastika na arkadnem hodniku lendavskega gradu (foto: Janez Balažič)

dali vzdigniti v vidno mesto v obzidju. Brez dvoma so se zavedali, kaj v simbolnem pogledu pomeni ta motiv v krščanski ikonografiji in miselnosti.

Simbolnim podmenam, ki jih prinaša ta vodna ptica, je tod mogoče slutljivo slediti daleč nazaj, v davnino. Nedaleč od Lendave, na poljih Oloris odkriti naselbini s prehoda srednje v pozno bronasto dobo (1300 pred n. št.), je bila med drugimi najdena posoda, ki jo krasijo plastično prefinjeno oblikovani par vodnih ptic. Šavlova* prepoznava v plastičnem motivu para vodnih ptic religiozni, sakralni pomen. Brčkone bi to religiozno predstavo lahko združili s prispodobno pelikana kot simbola »vlažne narave, ki je po pravilih stare fizike izginila v sončni vročini in se spet pojavila na zimo«.

Simbolika pelikana je torej vseskozi pomenljiva. Po stari vzhodnjaški miselnosti naj bi svojo kri žrtvoval za to, da nahrani lačne mladiče, in tako je posredno postal simbol očetovske ljubezni. Čeprav pelikan po bibliji spada med nečiste živali (5 Mojz. 14, 17), je v krščansko miselnost zašel kot simbol ljubezni, Kristusovega žrtvovanja in vstajenja. Po tej predstavi torej pelikan osmišlja žrtvovanje ter s tem prispodobno evharistije, za kar so podlago videli že v psalmu: »Podoben sem pelikanu v puščavi« (Psalm 102, 7). Toda dejanska prispodobna pelikanovega žrtvovanja in identifikacije s Kristusom temelji namreč na znameniti in v srednjem veku izjemno popularni knjigi o živalih (*Physiologus*); le-ta vnaša v predstave o živalih simbolne razsežnosti, povezane s Kristusovim poslanstvom. Izvorno delo pripisujejo nekemu helenističnemu, domnevno aleksandrijskemu naravoslovcu (*physiologus*) iz 2. stoletja. Pozneje je to delo doživelo številne prevode in predelave ter se tako trdno usidralo v srednjeveško krščansko ikonografijo.

Tako srečamo motiv pelikana kot simbol Kristusovega žrtvovanja in vstajenja zlasti v srednjeveški umetnosti domala v vseh umetnostnih zvrsteh. Naj kot *pars pro toto* spomnim na nam najbližji primer, in sicer na motiv, ki ga je leta 1377 naslikal Janez Aquila v cerkvi Sv. trojice v Veleméru (sl. 3). Simbolno funkcijo omenjene podobe še dodatno podkrepi mesto, kamor je slikar postavil pelikana; naslikal ga je namreč na zahodno steno, tik nad izhodom iz svetišča. Nasproti tega, na slavo-ločni steni, pa je kompozicija *Poslednje sodbe*. V tej ikonografski uresnitvi, ko si nasproti stojita podobi *Poslednje sodbe* in pelikan, ki s krvjo hrani mladiče, se naravnost imenično udejnjanje prikrito simbolna razsežnost poznosrednjeveške miselne in umetnostne govorice; analogno srednjeveškemu razumevanju *physiologusa* torej vernika še ob izhodu iz cerkve spomni na Kristusovo žrtve.

Podobno miselno in ikonografsko izhodišče velja tudi za lendavskega pelikana. Seveda pa je današnje razumevanje in simbolno prepoznavanje motiva s pelikanom povsem drugačno, čeprav je mogoče v nekaterih okoliščinah videti nekatere simbolne namige, ki bodo v prihodnje verjetno še zbuja kakšne pomisleke. Posebno zanimiv je bil v tej zvezi dogodek, ki se je po pričevanju očitveca zgodil ravno tedaj, ko so iz obzidja odstranjevali konzolo s pelikanovo podobo. Pri odstranjevanju bi se skorajda zgodila nesreča, kajti nekega zidarja, ki mu je bilo naročeno to nevhvaležno delo, bi skorajda pičila strupena kača (sl. 4). Ta obrobni dogodek tudi v sedanjih okoliščinah zasluži, da nanj opozorim. Ne samo zato, ker upodablja pomensko mikaven ter simbolno zgovoren motiv pelikanovega žrtvovanja, temveč tudi zato, da končno dobi svoje mesto v okviru lendavskega muzeja. Dovolj bo že to, da se preprosto dvigne s tal na višino, kjer ga bo videti kot lendavskega pelikana.

Viri: Carl Gustav Jung:

Psihologija i alkemija, Zagreb 1984.

**Jean Chevalier - Alain Gheerbrant: *Slavar simbolov*, Ljubljana 1993.

Engelbert Kirschbaum (& alii): *Lexikon der Christlichen Ikonographie*, 1-8, Freiburg [Herder] 1994.

* Irena Savel, O času, ki se mu pravi prazgodovina; Katalog Pokrajinskega muzeja, Murska Sobota 1997, 17-19 [repr.].

Enigma Regis. Die ist geboren der Beyer aller dem sein mag über ihn geboren werden.

Beltinci, poševni posnetek, pozitivni odtis v pšenici z dvema kvadratom in krogom (arhitektura) keltsko-zgodnjem rimsko obdobje

Tisto jutro je bilo odkritih in fotografiranih sedem novih arheoloških najdišč.

Takšen je polet zračnega arheologa. Vendar moramo povedati nekaj besed o tem, kaj sploh je zračna arheologija! Pojem zračne arheologije največkrat zajema zračno rekonosciranje, zračno fotografiranje, fotointerpretacijo in arheološko kartiranje. Zračno arheologijo lahko definiramo kot disciplino, ki se ukvarja s specialnimi pregledi krajine iz zraka in pridobiva podatke, ki so koristni za nadaljnje arheološke in zgodovinske študije ter zaščito spomenikov zgodovinske krajine. Zračno rekonosciranje je zelo učinkovit, relativno hiter in nedestruktiven način zbiranja novih podatkov o zakopanih arheoloških strukturah. Te pa imajo svoj specifičen karakter v tem, da se jih večina kaže kot negativna refleksija (odsev) na površini zemlje prek zakopanih struktur, od katerih bo morda le majhen del izkopan s klasičnim arheološkim izkopavanjem.

Z metodo zračne arheologije dobimo z višinske opazovalne točke (največkrat letala, tudi helikopterja) dober pregled nad krajino in različnimi človeškimi aktivnostmi od prazgodovine do danes, ki se kažejo na različne načine na površini zemlje in pod njo ter tudi v vodi. Zračni posnetki pa so tisti, ki dokumentirajo v obliki fotografije arheološke ali nearheološke strukture na površini zemlje in pod njo.

Z interpretacijo zračnega posnetka je mogoče prepoznati ne le poselitev krajine od prazgodovine do danes, ampak tudi, kako se krajina nenehno spreminja, kako je osesnažena, kaj so iz nje naredile melioracije, regulacije potokov in rek, urbanistične razvojne zasnove mest in vasi.

V arheologiji poznamo dva tipa zračne fotografije: poševno in navpično. Za navpično fotografijo potrebujemo poseben fotoaparat in posebej prirejeno letalo za fotografiranje. Sam postopek je zelo drag, posnetki pa se uporabljajo v glavnem za preglede in kartiranje celotne krajine in so zelo dragocen podatek za študij krajine v širšem pomenu. Navpične posnetke moramo gledati tridimenzionalno, običajno po dva ali tri posnetke skupaj z namiznim stereoskopom, da dobimo željeno sliko.

Poševne zračne posnetke delajo arheologi sami s preprostimi

Strehovci, poševni posnetek, okrogel jarek na sredini njive – zaščiten antična gomila

line se opazijo v višini in barvi pridelka, te pa so odvisne od vlažnosti tal, ki vpliva na vegetacijo. Na predelih, kjer je vlažnost intenzivna, se iz zraka opazijo močni zeleni toni, ki izstopajo od drugih, kar je lahko znak, da imamo pod sabo arheološko najdišče. Če pa raste rastlinje na zidovih, ki so pod zemljo, zraste le-to do določene višine, je nižje od preostalih rastlin in prej dozori. Najboljši čas za zračne posnetke arheoloških struktur na žitnih poljih je pred žetvijo, torej junija.

Najtežje pa je opaziti arheološke strukture na zoranih poljih; te se največkrat kažejo v spremembi barve zemlje in vlažnosti. Zato mora imeti zračni arheolog veliko sreče, da ravno v pravi trenutki preleti polje in ga fotografira.

Arheološke ostaline, ki jih prekrivajo gozdovi, moramo fotografirati pozimi, saj takrat vegetacija miruje in so tla vidna. Posamezni ostanki snega pa se ponavadi zadržujejo najdlje v senčnih conah, kot so jarki in okopi.

Za kompleksno arheološko sliko najdišča je ob zračnih posnetkih nujno potrebno uporabiti še fotogrametrijo, geofizikalne meritve najdišča in terenski pregled, ki so izhodišča za uspešna izkopavanja.

Vrnimo se nazaj v Prekmurje. Večkrat preletena pokrajina ob Muri in pogled na njo iz ptičje perspektive je veličasten. Njen zemeljski relief je ob vsakem letnem času drugačen in tudi strukture pokopanih arheoloških najdišč se v letnih časih pokažejo v drugačni preobleki. Pozimi je pokrajina zaspana, a najbolj odkrita, spomladi se prebujajo in pajčolani v zeleno, poleti pa se krasi z zlatimi žitnimi polji in po žetvi že čuti brazdo pluga, v jeseni pa že dozori in nato zaspi v belini.

Začetek je bil težak, enako tudi prvi polet z letalom, ko misliš, da boš takoj nekaj videl, nekaj nenavadnega – arheološkega. V začetku se ti zdi vsaka sprememba na posevku ali travniku zanimiva in že pomisliš, da je tukaj nekoč nekaj bilo. Vendar večkrat letiš, bolj začenaš razumeti in brati

Črenšovci, poševni posnetek, križišče nekdanjih cest

Branko
Kerman

Ikarov pogled

»To je zame najlepša in najbolj žalostna pokrajina na svetu«
(Antoine de Saint-Exupéry)

Letališče v Rakičanu. Ura je šest zjutraj. Igor preverja letalo. Še zadnje priprave na polet. Mislim si: verjetno bova odkrila kako novo najdišče, saj je vreme idealno. Močno sonce in nizke sence bodo obsijale še tako slabo vidno ostalino na polju. Fotoaparat je pripravljen, enako tudi formular, v katerega se vpisujejo čas poleta, ime snemalca in zaporedje posnetkov z opombami. Vzletiva. Letiva prek Sobote, polj pri Krogu in Rakičanu do Beltincev. Pokrajina še spi, vsa je osvetljena in razgaljena pred objektivom fotoaparata. Pšenična polja so zlato rumena in pripravljena na žetev. In glej, na velikem pšeničnem polju pri Beltincih zagledam arhitekturne ostaline naselbine (dve pravokotni stavbi in eno okroglo). Zakričim: »Igor, glej levo, obrni in leti naravnost na najdišče!« Večkrat obletva v različnih položajih novoodkrito arheološko najdišče. Fotografiram z vseh mogočih strani, navpično in od daleč. Najdišče takoj natančno kartiram v zemljevid Prekmurja. Saj ga morda jutri ne bo več, ker bo pšenica požeta, naselbina bo čudežno izginila s površine zemlje, se nemo zlila v zemeljsko skorjo in se morda ne bo nikoli več razkazala v polnem sijaju.

krajino tam spodaj na drugačen način. Najprej spoznamo, kako majhno je Prekmurje in zelo gosto poseljeno – vas ob vasi, njive, njive in le redki so pašniki in gozdovi. Od Sobote do Lendave težko najdeš kakšen predel, ki ne bi bil porabljen. Na velikih njivskih parcelah se v sušnih obdobjih opazi stara poljska parcelacija; na bregovih Mure so še vidne že izsušene struge nekdanjih rokavov in pritokov, temnejše oz. svetlejše kačaste krivulje ob Ledavi in drugih reguliranih potokih govorijo iz zemlje, da danes to ni njihov vodni tok, ampak vodni tok človeka. Oči se ti spočijejo na predelu Črenšovci–Hotiza–Bistrica.

V tem trikotniku se lahko reinkarniramo v nekdanje Prekmurje – pašniški, zamočvirjeni, z grmičevjem zaraščeni in z nekdanjimi potoki prepleteni predeli, ki ponovno oživijo v velikem vodovju, sicer so drugače mrtvi. Le iz zraka se opazi že pozabljena cesta, celo križišče cest, ki vodijo na strani neba.

Neverjetni in fantastični pa so krogi na travnikih in pšenici, ki so videti, kot da bi jih ne naredil človek, temveč nekdo, ki je prišel od drugod in jih ustvaril.

Poznamo jih v Kupšincih, Krogu, Tropovcih, več okrog Sobote, južno od Dolnjega Lakoša in v Kamovcih. Vsi prav gotovo ne sodijo v isto časovno obdobje. Med njimi prav gotovo zasluži posebno pozornost fotografiran krog iz Kupšincev z več manjšimi krogi (vdolbinami) znotraj

Veščica, poševni posnetek, krog z več manjšimi krogi

kroga, to bi lahko bil ostanek nekdanjega bronastobnega kulta umrlih (ostrine). Podobni primerki krogov so znani v Veliki Britaniji.

Pokrajina ob Muri je predvsem s svojim ravninskim predelom (med Muro do prve goriške terase) in zaradi velikih kmetijskih površin (njive, travniki, malo gozda) zelo ugodna za zračno arheološko rekonosciranje. Težava pa je na tistih predelih, kjer so agrarne površine zelo razdrobljene, na njih pa so posejane različne kulture, to zelo otežuje vidljivost struktur na površini. Prav tako je idealno, da je v bližini letališče, kar omogoča nemoteno delo.

Do sedaj je bilo iz zraka evidentiranih okrog štirideset arheoloških najdišč, z vsakim novim poletom pa se številka viša, vse zračne posnetke z dokumentacijo pa hrani Pokrajinski muzej v Muri-Soboti.

Tak je Ikarov pogled na Prekmurje – pogled in delo zračnega arheologa.

Vertikalni posnetek, izkopavanje na lendavski obvoznici

Černelavci, poševni posnetek, del strelskega jarka iz prve ali druge svetovne vojne

filmi in fotoaparatom v roki pri odprtem oknu dvosedežnega ali štirisedežnega letala, ki ga najamejo na lokalnem letališču. Poševni posnetki so najboljši za registriranje posameznih najdišč ali območij historičnega pomena. Prednost je v tem, da lahko fotograf sam izbere najugodnejši trenutek dneva in vrsto svetlobe, ki je pomemben dejavnik, da se na površini zemlje pojavijo zidovi in jarki.

Za dober zračni posnetek so zelo pomembni naslednji dejavniki: višina razgledne točke (300 do 400 m je normalna višina za poševno zračno fotografijo), efekt svetlobe in senc, razlike v barvi orane zemlje (angl. soilmarks), razlike v barvi posevkov in vegetacije (angl. cropmarks) in fotografiranje v posebnih okoliščinah, v mrazu, snegu, ledu in poplavi.

Svetlobni in senčni dejavniki so zelo pomembni za odkrivanje arheoloških ostankov, ki so na zemeljskem reliefu nevidni. Zračni arheologi skušajo pridobiti njihove oblike z ekstremno nizko svetlobo, zato je najboljši čas za posnetke zgodaj zjutraj in pozno popoldne. Enak čas posnetkov velja tudi za zimske mesece. Zelo pomemben dejavnik pri zračnih posnetkih je poraščenost tal, ki je odvisna od vrste rastlin. Najboljše rezultate dobi zračni arheolog na poljih, ki so posejana z žitaricami, in na travnikih, mnogo slabše se vidijo strukture na poljih, ki so posejana s sladkorno peso in koruzo, saj sta ti dve kulturi posejani v večjih razdaljah glede na žitarice, za katere je značilna gosta strnjena rast. Arheološke osta-

Skupinski portret s piščaljo in violinistom

Homo ludens

Nedavna osupljiva najdba najstarejše evropske piščali v jamah Divje babe nad Idrijo je samo še potrdila tezo znanega nizozemskega kulturologa Johanna Huizinga, da »se kultura začneja v igri«. Tako so najbrž iz te najdene prevrtane kosti, ki naj bi bila piščal, presevali zvoki, ki so seveda odkrivali njegovo razpoloženje, hkrati pa tudi naklon neznanemu, danes rečemo božjemu ali demonskemu, ki je kasneje upodobljeno v magiji jamskih slik v Altamiri ali Lesceauxu, na votivnih kipi, totemih, willendorfski Veneri, kamnitih glavah iz Lepenskega vira ali na konec koncev še vedno ne docela razumljenih grotesknihi kipih na Velikonočnih otokih. Človek se je torej v tej svoji čarovni »igri« postavljal v vlogo napadalca in branitelja, podobe, ki jih je slikal ali izdeloval iz raznoraznih trajnejših, tudi slikovitih materialov, pa so nenadoma postale nedotakljive, svete in čašcene. Bivajska unganka je bila za to navidezno rešena: moja podoba in ime, če že ne telo, je ostalo utelešeno v kamnu, ki naj bi preživel rodove. Mumificirani vladarji – bogovi v egiptanjskih grobnicah ali glinena konjenica v grobu kitajskega cesarja sicer ne bo več služila ne na tem ne na onem svetu, je pa ukrotila in nadzivala spomin ter se prelevila v aludijo in alegorijo, ki naj zmagujeta nad še tako smelim naletom časa in razuma.

Spomeniki

Prvi spomeniki so torej pomniki, ki, kot je dejal pred več kot tridesetimi leti veliki kipar in slikar Alberto Giacometti, »predstavljajo dvojnike božanstev ali celo samo božanstvo, ki izziva čaščenje ali strah«. In dodaja, da »so imele prve egiptanske skulpture, ki so jih prepeljali v Grčijo, celo mehanizem za hojo, zato so jih Grki ponoči zvezali, da ne bi ušle, saj so bili najbrž prepričani, da so žive. Tudi v srednjem veku so tako gledali na Marijine podobe ali druge cerkvene kipe«. Logično je, da je »klasično« kipiarska umetnost, ki je izšla iz krščanske mistike, nastala iz potrebe, da širokim množicam kar se da ilustrativno upodobi svetopisemske prilike in osebe, ki so, razen Boga in Sv. duha, vsi, kot tudi grško-rimski, v človeški podobi in so kraljevali vse do danes v svoji negibni predirni patetičnosti.

A čez noč so se začeli pojavljati na teh svetih monumentih grafiti, na nekem praškem trgu so nedavno grozljivi sovjetski tank porisali v popartovski maniri, nekaj let smo opazovali velike žerjave in razbijače, ki so se nenasitno spravili nad v bron vilito podobne malike in kipari, da bi končno spoznali (kaj (se) kulte osebnosti, ki so priromala in zatrpala muzejske depoje, da bi končala v smešni ropotarnici zgodovine.

Spomeniki v čast zmagovalcev torej pa tudi bogov, paradoksalno, niso večni. V senci le-teh pa bivajo, skorajda neopazno, drugi. Ti, ki pričajo o pravi človekovi veličini in humanumu, pogosto torej, ki ne skuša le slepo posnemati aktualnega trenutka in si deliti oblast, temveč mora, kot bi nadaljeval Alberto Giacometti, »kopirati naravo, ali bolje rečeno, svojo sliko v njej, saj (se) namreč zato slika in kipari, da bi končno spoznali (kaj (se) pravzaprav vidi. Kajti: lahko bi vas upodabljal iz dneva v dan na tisoče let, a vas nikoli ne bi videl na isti način. Razdalja med mano in modelom se venomer povečuje. Čim se približam, bolj sem daleč. To je to neskončno iskanje.«

Patina

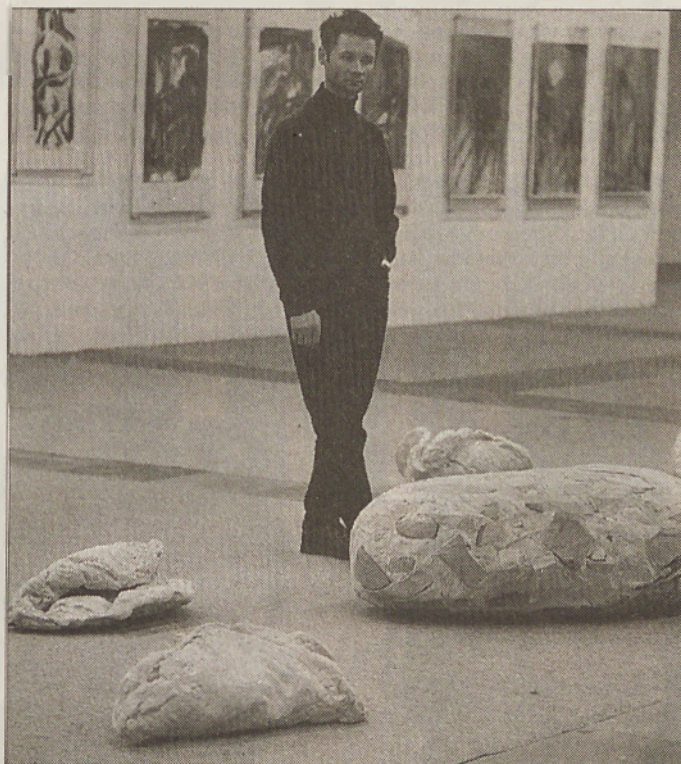
A tako kot so se podirale države, so se bolj ali manj »nasilno« umikali v zgodovinski spomin, ne pa v pozabo, tudi umetniške smeri in stili. Tokrat nimam v mislih umetniških stilov, ki so nastali po diktatu novodobnih totalitarnih ideologij, temveč umetnostne dobe, kot pravi Fernand Leger, »ko mnogo ljudi potrpežljivo pričakuje, da bo minilo tisto, kar imenujejo *trenutek* v zgodovini umetnosti«. Le nevihta umetniških avantgard 20. stoletja je že ela pomesti pod predpražnik vso tako imenovano klasično in se, paradoksalno, sama prelevila v klasičnost (Malevič, Kandinski ...), vsi drugi izmi pa so se gradili podobno, kot je dejal Henry Moore o Rodinovem kipu *Janez Krstitelj*, »namreč, da je Rodin najprej naredil torzo in mu kasneje dodal okončine.« »To je podobno,« je nadaljeval Moore, »kot je včasih delal Michelangelo. Verjamem, da noge pripadajo eni, torzo pa drugi figuri, da je ena noga obrnjena navzven, druga pa navznoter.«

Moderna umetnost je torej, kot vedno doslej, iskanje nove forme ali izraza, obrat oziroma nadgradnja že znanega, kar je potrdil tudi kipar in slikar Jean Pousteguy, ko je dejal: »Zmeraj sem poskušal dojeti, kaj so mi dali klasični umetniki, in tega, kar sem »prevzel«, tudi ne zanikam. A moja dela vsebujejo prav tako moderne eksperimente in abstraktnost. Obožujem Rodina, Michelangella in Fidija! Obenem pa trdim, da je tudi Picasso eden največjih sodobnih kiparjev ... Tudi Giacomettija obožujem zaradi njegovega postopka, ob njih pa bi lahko našel seveda še mnoge in mnoge ... resnici na ljubo sem se prej zagledal v arhaične kot v klasične forme. Louvre sem odkril pozneje in bil čudežno očaran na potovanju v Grčijo; jaz namreč vsepovsod opazim kontinuiteto človeškega dela, a me to še ni prepričalo, da znova začnem kipariti kot antični umetniki. Mi pravzaprav na poseben način nadaljujemo klasično dobo ... a moderni univerzum je mnogo bolj zapreden. Antika se je šibila od teže mnogobožja in panike, ni pa premogla naše nervoze.«

Ki pa se že da razbrati z Rodinovih Calaiskih meščanov, postavljenih kar na pločnik v mestnem parku. Kipar je namreč želel, da ljudje hodijo tudi med figurami, da se okoli »meščanov« igrajo otroci, se jih dotikajo in jim dajo patino.

Mirko Bratuša

Neki drugi otroci in povsem drugi ljudje pa so se še lansko leto pred ljubljansko Mestno galerijo ustavljali, skimavali, se čudili in se dotikali Bratuševe skulpture večnega mrzkega *Nabukadnezarja*, ki je hkrati zločesto in krotko pogledoval v začu-

dene sprehajalce. Seveda ni naključje, da so impresivno, zastrašujočo fantazmagorično skulpturo postavili na pločnik, s svojo napeto negibnostjo je vzbujala vznemirjenje, zdelo se je, da bo ena od okončin vsak hip trznila in spravila to na videz okorno težo v pošastno gomazjenje. Vsaj jaz sem imel tak občutek. Podoben me je nedavno spreletel ob ogledu njegovih *Želodcev* v ljubljanski Jakopičevi galeriji: sredi prostora, kar na tleh, na videz neurejeno razstavljeni raztrgani delci želodcev iz blatate purpenske pene, neke na dnu, med gubami le-teh, pa črnikasti zlakotnjeni obrazi.

»Ti »želodci« niso le parodija ter ironija na račun človeške nenasitnosti, temveč parafraza današnjice, ki nas prav tako baše v svoj napihnen vamp,« mi je pripovedoval kipar Mirko Bratuša na poti do svojega ateljeja v Stranski vasi pri Ljubljani, današnjice, ki z močjo medijev in propagande spreminja človeka v nagonski stroj za žvečenje in iztrebljanje.

»Jaz ne delam, da bi naredil lepe slike ali lepe skulpture, umetnost je zame način pogleda na svet,« je v meni odzvanjal Giacomettijev glas, medtem ko sem stikal po kiparjevem ateljeju. Pravzaprav na zunaj še najbolj podobnemu kovaški delavnici: v kotu peč za vlivanje bron pa še ena peč, po polih nekaj odlitkov, med njimi tudi kipec *Večernice* ter nekaj medaljonov, v zvezčiču, v katerega mi dovolj pokukati, pa med skicami tudi prepoznaven obris konjenika.

»Kakor kdaj,« me pomenljivo ošine, »včasih najprej skica, pogostokrat pa kar »samo nastane« iz voska, ki je ponavadi moj prvi material. Tako je nastala tudi *Večernica*. Sicer pa mora biti kipar tako tehnični kot manualni tip. Ni dovolj le skica. Že zdavnaj so minili časi »mojstrovanja«. Kateri kipar pa si danes lahko privoščiti pomočnike, poprijeti moram tako za dleto kot za varilec. Pri vlivanju bron sicer potrebujem pomoč, drugače pa ...«

Za hipec preletim njegove roke in katalog: končal diplomski in podiplomski študij kiparstva na ALU v Ljubljani pri prof. Luju Vodopivcu, študiral tudi v Münchnu pri prof. Kornburstu, nadaljeval v Düsseldorfu pri prof. Craggu, devet samostojnih od-

mevnihih razstav doma in tujini, sodeloval tudi na bienalih male plastike v M. Soboti, prejel številne nagrade za svoje skulpture s pomenljivimi, a lucidnimi naslovi kot *Kiparska dela na vrtu*, *To, kar ni simbol*, *Kipi mesečniki*, *Doktorji*, *Vi-har v glavi*, *Souvenir*, *Violinist in Restavrirana podoba*, pri kateri je uporabil figurice bronastih žab. *Sanje interpretovega portreta*.

»Naslovi skulptur so blazno premišljeni,« izjavi v nekem intervjuju.

»Torej niso *Sanje interpretovega portreta*« ga z bodem.

»Včasih se je slabo preveč opredeljevali in usmerjati. Rad ponujam svobodo interpretacije, od tu naprej je igra vaša,« se ne da motiti.

Likovne podobe, ki jih je nekoč izražal s kolaži ali celo s slikanjem, so se mu že v zgodnjih letih materializirale v vse tri dimenzije. Že kot otrok je v rodni Negovi brzdal svoj ne-

mirni duh z rezljanjem, gnetenjem glin in laporja, kasneje, v lesarski šoli pa tudi v radgonskem ateljeju, je do sokrvice spoznal sočivo lesa, ki ni nič manj »topel« kot drugi materiali.

»Saj ni težko narediti skulpturo, ki ji raje pravim objekt, sam ustvarjalni akt namreč nima kaj dosti zveze z likovno teorijo, ki je prava eksaktna znanost,« mi pojasnjuje, ko listava po fotografskem materialu, »težje je ta objekt umestiti v prostoru. Prostor je namreč plašč skulpture, ki mora zadihati z njo, prostor mora delovati kot nekakšen »podstavek« ali tudi »nadstavek«. Prostor je na videz negiben, a v svojem bistvu zelo dinamičen. Zato ga je treba zapolniti ali bolje rečeno napolniti. Dobro: kubus objekta je negiben, prostor prav tako, oboje pa mora delovati kot občutljiva iluzija gibljivega in živega. Pri vsaki postavitvi svojih objektov sem posebej pazil, da ne bo preveč nepotrebne praznine. Zato sem raziskoval in uporabljal tudi »nekiparske« elemente, kot so svetlobni efekti, zvoki, šumi in gibanje. Temu pravim kar novi koncept, ki temelji na elementih zunanje dinamičnosti. Med začetnike prištevajo ruska avantgardista Tatlina in Gaboja. Moj zadnji objekt v mariborski galeriji Žula je že tak poskus. Četrta dimenzija, čas, je prav tako zelo pomembna. Pogled: tudi neskončnost ni negibna, čeprav se marsikomu tako zdi. Čas in gibanje sta v sorazmerju, a, kot sem že dejal, se tudi »negibni« kipi vedno premikajo. V njih je notranja napetost, dinamika. Pazi, kipi so hudo nevarni, čeprav so na še tako trdnih podstavkih in postarani s patino. Sicer pa se o kiparstvu zelo malo piše, vsaj pri nas, ker se vsi izgovarjajo, da o njem zelo malo vedo.«

In nadaljuje, da so njegovi vzorniki, če jih sme tako imenovati, bolje rečeno mojstri, ki so mu po izrazu najbližje, Tihec, Lujo Vodopivec, Rodin, Brancusi ter sodobna angleška kiparja Damien ter Hirst.

»A prostor je vsepovsod, le obvladati ga moraš,« nadaljuje. »Samo pogled: spomeniki so skoraj vedno postavljeni na javnih mestih, ponavadi na trgih ali v parkih. Pa tudi drugje, in kako so jih postavljali? Vsekakor tako, da niso kričeče štrleli, temveč so živeli s prostorom. Oboje mora biti v skladu. To opazi celo povprečen človek brez izostrenega okusa. Zato zmeraj pazim, predvsem pri svojih skulpturah na prostem, da ne motijo ali kazijo okolice niti okolica njih. Samo pogled: moja skulpturo v Ženavljah, ki sem jo delal z velikim veseljem, ker ne bo stala v spomin, kot je to skoraj pravilo, nekemu tragičnemu dogodku, temveč v spomin nekemu danes malce zaprašenemu julesvernovskemu dogodku. Belgijska stratosferca, ki sta pred več kot pol stoletja srečno štrbunknila v Ženavljah, sta v tej gorički vasi in vsej pokrajini zavela, vsaj za dva dni, kot nov, prijazen veter. Zato sem uporabil obliko krogle, pravzaprav nebesnega svoda, v katerega se spušča ali dviga podoba balona. Bron z odenki zelenega je kar idealen. Tako pristno diha z okolico, da so ga domačini sprejeli kot shajališče, neke vrste vaški korzo. Sicer pa to raje prepustim interpretom.

Podobno je z mojim pomnikom na osamosvojitveno vojno v Radgoni, ki sem ga izdelal v podobi zvona iz pločevine z grnatoto razdejanega radgonskega zvonika. Zvon seveda nosi simbolno sporočilo, je hkrati apel proti človeški agresivnosti ter metafora človeške skrivnostne notranjosti. Kot pač zvon je, ki je tudi del mitološkega izročila. Kot bajni *Nabukadnezar*, s katerim sva začela,« počasi končuje malce vznejevoljen nad podstavkom svoje biste v Kobilju.

Za Bratoševe skulpture se torej ni treba bati, da jih bo doletela tragikomična, počlovečena usoda spomenikov, prav tako ne, da bi iz njih, kot že tolikokrat doslej, čeprav so iz bron, vivali topove. Oni so kot divjebabja prazgodovinska piščal, ki jo sliši le njegov skriti, nemi *Violinist* v enem od visečih zvoncev na sliki.

Milan Vincetič

Zaupata mi o sinočnji večerji v španskem »tapas baru« Meson Don Felipe, ki so ga pred kratkim odprli tu v Ljubljani. Ko me zamika in seveda predlagam, da bi šli pred pogovorom tja na kosilo, sta takoj za. Kaj kmalu razberem, da ju ob vsem našem navdušenju nad prvovrstno česno juho, sipo v lastnem črnilu in španskimi mesnimi kroglicami povezuje s pridevnikom španski še nekaj več. »Res noro lepo je bilo tam in kar takoj bi spet šla,« mi zaupata. Marjan je namreč leta 1993 dobil nagrado Rembrandtov cekin, ki mu je leto kasneje omogočila razstavo v galeriji A+A v Madridu. Bilo je to njegovo prvo srečanje s Španijo in dežela ga je tako prevzela, da ni uporabil povratne letalske vozovnice, ampak je še kar ostal.

»Pritegnila sta me značilni španski ambient in dostopnost ljudi, kakršno srečaš le redko, saj gre pri njih resnično za neko posebno, nevsiljivo gostoljubnost in neposrednost...« mi pojasni.

»In pa seveda dekleta,« pripomni Nataša.

»Tudi dekleta, no,« se niti za hipec ne zmede. »A na drugi strani je bil vzrok tamkajšnji sprejem mojih del, kakršnega dotlej nisem bil vajen. Ugodno kritiko sta objavila celo vodilna časopisa, zapomnil sem si to prav natanko, levi in desni, srečeval sem same zanimive ljudi, vse je bilo naenkrat drugače, kot sem bil vajen. Čutil sem, da lahko diham, diham s polnimi pljuči, razumeš, čutil sem, da ljudje sploh niso ravnodušni, ne do mene in ne do mojih slik...«

Po desetih dnevih se mu je nato pridružila še Nataša in ostala sta kar cel mesec. Je že tako, da tudi sicer nadvse rada potujeta. Že kmalu namreč razbereš, da so to potovanja, med katerimi se želita približati tujemu, se dotikati vsega neznanega in srečevati prave ljudi. Z radoživim leskom v očeh se tako med pogovorom v hipu prestavita iz spominov iz Grčije v Francijo in še preden se povsem znajdeš v silovitosti njunega podoživljanja, sta v dvogovoru že znova na poti po drugem spominu in drugi deželi.

»Sva si pač podobna v tem, da pri vsem, kar počneva, zmeraj izhajava iz nekega človeškega momenta,« mi vmes pojasni Nataša. »Povsem razumem, da Marjan mora včasih nekam, le da vidi neko drugo barvo, da jo lahko ozaveš in materializira v drugačnem prostoru, kot so lahko, recimo, stene ateljeja. Tako pa tudi sama potrebujem drugo okolje, drug ambient, drugo doživetje zunanjega dogajanja. Se pravi, da gre ob vsem drugem tudi za iskanje motivov in vzgibov. In kakorkoli se morda najina dejavnost v mnogočem razlikuje, ta neka izvirna želja nama je skupna in naju združuje.«

Nataša Matjašec je gledališka in filmska igralka. Od leta 1989 do leta 1994 je študirala dramsko igro na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, nato pa si je že kmalu pridobila status samostojnega kulturnega delavca. Opazne so bile njene številne vloge v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani in kasneje tudi v Gledališču Ptuj. Posebej zanimivo je njeno dolgoletno sodelovanje z režiserjem Markom Peljhanom v neodvisnih gledaliških postavitvah in produkcijskih projektih. Leta 1991 je Nataša Matjašec odigrala glavno žensko vlogo v filmu Vincija V. Anžlovarja Babica gre na jug in bila razglašena za igralko leta. Leta 1994 pa je odigrala glavno žensko vlogo tudi v celovečernem televizijskem filmu Mirana Zupančiča Radio doc.

Marjan Gumilar je akademski slikar. Od leta 1980 do leta 1985 je študiral na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost na oddelku za slikarstvo pri prof. Gustavu Gnamušu in Andreju Jemcu. Kmalu po študiju si je pridobil status samostojnega kulturnega delavca. Od leta 1987 se je v slovenskih razstavnih prostorih zvrstilo petindvajset njegovih samostojnih razstav, predstavil pa se je tudi v Madridu in Ingolstadt ter na številnih skupinskih razstavah doma in v tujini. Ob odkupnih in drugih nagradah, ki jih je v tem času prejel za svoje delo, zagotovo velja posebej omeniti štipendijo nagradnega sklada Zorana Mušiča, nagrado Rembrandtov cekin, nagrado majskega salona in štipendijo ministrstva za kulturo države Francije.

Nataša in Marjan sta rojena v Murski Soboti in s tem mestom so seveda povezani mnogi njuni začetki. Ljubitelji izraznega plesa in gledališča se spominjajo Natašinih nastopov v takratni plesni skupini zdaj že legendarnega Matjaža Fariča, prav tako pa seveda njenih vlog v mladinskem gledališču Mi, ki je delovalo v okviru nekdanjega kluba mladih in je gostovalo praktično po vsej »jugi«. Ljubitelji športa, še posebno soboškega namiznega tenisa iz časov Benka, Bjedova, Žekša, Verena, Horvata in drugih sijajnih igralcev, pa se seveda spominjajo Marjana kot republiškega mladinskega prvaka in člana mladinske jugoslovanske reprezentance.

»Saj že celo večnost nisem z nikomer govoril o tem,« se smeji Marjan, ko ga spomnim na njegove več kot uspešne športne začetke. »Zdaj kvečjemu le še z Natašo kdaj igram badminton.«

»Tako skromen pa že ne smeš biti,« ga ljubkovalno ošteje Nataša. »Saj sva pa z zmagovalni par z novoletne tekme v Kinoteki. V biljardu sva bila tretja, v pikadu druga, v namiznem tenisu prva in to je gladko zadostovalo za skupno zmago,« se zasmeji in zaluča proti njemu kotarkaško žogo, ki sta jo prejela kot zmagovalca.

Žoga se zakotali po skrbno zloščemem parketu in se še kar kotali in kotali po velikem in svetlem prostoru. Medtem smo se namreč preselili v nov Marjanov atelje, ki ga je kupil pred kratkim in v katerem je ravno te dni začel slikati prvi sliko. Zazdi se mi, da začutim, kako se z novim prostorom še kar ovohavata. In seveda ne morem prikriti navdušenja – atelje je res tak, kot ga lahko samo zaželiš zapriseženemu slikarju: skorajda sto kvadratov delovne površine, pod visokim stropom ravno pravnja difuzna svetloba, na eni strani zdaj še povsem bele stene, ki kar hlepijo po slikah, ob tem pa seveda še posebej skladišče, toaleta, kopalnica. A nič manj me potem ne navduši tudi zgodba o nakupu ateljeja, ki je res taka, kot da se ne bi odigrala pri nas in tudi ne v našem času. Pri Zavarovalnici Triglav so se namreč, seveda poznavajoč Marjanovo slikarstvo in njegov problem z delovnim prostorom, odločili, da mu bodo odkupili natanko toliko slik, kolikor bo potreboval denarja za atelje, ki mu bo res ustrežal in mu bo končno omogočil nemoteno delo. In naj zveni še tako patetično, ampak ali ni prav s tem zdaj vendarle tudi na neki simboličen način poplačano slikarjevo dolgoletno vztrajanje v neodvisnem statusu oziroma na svobodi, kot temu radi pravimo?

»Moj razlog za izbiro svobodnega statusa je pač res izbira svobode v polnem pomenu te besede,« povzame Marjan ob moji pomisli. »Zelo zgodaj sem namreč ugotovil, da za svojo sliko potre-

bujem čas. Čas, ki si ga lahko vzamem in s katerim lahko razpolagam. Zato se tudi ne želim prav nikjer vezati, prevzeti odgovornosti ali početi karkoli, kar bi mi jemalo občutek, da že jutri lahko nekam odpotujem.«

»Sama moram priznati, da sem še zmeraj nekako razdvojena v odločitvi, ali delo v instituciji ali na svobodi,« ob mojem ponovljenem vprašanju odvrne Nataša. »A vendar sem že dvakrat zavrnila povabilo za redni angažma v Drami, pa čeravno sem kot svobodnjak seveda v slabšem položaju, kajti institucija mora v prvi vrsti poskrbeti za člane svojega ansambla. Mislim, da to seveda ni dobro, oziroma je to neka specifična naša situacija, kajti povsod po svetu so igralci v principu svobodnjaki in se vežejo le na posamezne projekte. Tudi sama pa igralski poklic pojmem kot umetniški poklic in prepričana sem, da mora vsebovati to svobodno odločitev, kajti v povezavi z institucijo ti izbiro in na neki način torej kariero oziroma to, kar boš počel v življenju, diktirajo drugi. Je pa seveda v izbiri te svobode med nama z Marjanom vendarle razlika. Marjan dejansko funkcionira kot individualist, posameznik, medtem ko se pri meni v trenutku, ko se vežem na projekt, ta svo-

po svoje zavezana. Posedamo v njunem stanovanju na Prisojni in skušam skupaj doumeti, čemu je v tem našem majhnem slovenskem kulturnem prostoru vendar tudi toliko neprijetnosti, ki jim kar nekako ne moreš do dna. Na zidovih opažam predvsem njune fotografije s potovanj – fotografije dveh mladih zaljubljenec, ki sta šla malce v stran in jima je bilo tam lepo. Pa potem slike: Čer-vekov »črno«, Mesaričeve »kvadrati«, pa Tisnikarjev »avtoportret z netopirji«, Marjanovo iz cikla Anatomija barve, ob katerem je Zdenka Badovinec zapisala: »Pred Gumilarjevimi slikami se zave- mo, da tu stojimo pokonci, da smo grajeni simetrično, da smo iz propadajoče in gnitju zapisane organske snovi. Predvsem pa nam zbujajo pravi »očesni apetit«, užitek gledanja.«

»V zvezi z vsem, o čemer smo prej govorili, se mi zdi bistvena še ena razlika: Marjanovo delo ostaja, moje pa je podvrženo času minevanju,« pripomni Nataša, ki očitno zazna moj pogled, zato pljen v sliko.

»To je pač res,« soglaša Marjan. »Zato mi že zdaj ni vseeno, kaj bo čez petdeset let ali po moji smrti kdo rekel moji hčerki o moji sliki ali mojem slikarstvu. Zato, ponavljam: meni so pomembne samo možnosti, da lahko slikam. Šel bi v Španijo, v Grčijo, kamor koli, le da bi lahko slikal. Pa verjem, ne bi šel tja, da bi me kdo opazil ali da bi bil blizu Evrope, temveč samo zato, da bi imel boljše možnosti za slikanje.«

»Hočeš torej reči, da tvoja slika lahko mirno stoji brez neke zunanje potrditve?« podrezam.

»Absolutno, seveda,« je povsem odločen. »Za vnaprej slikam z neko zavestjo, da ta slika morda nikoli ne bo razstavljena. Se pravi, da slikam izključno zaradi sebe, pa sliko šele potem razstavim ali ne razstavim. Šele za tako sliko lahko potem rečem, da je absolutno samo moja. In celo tako bi lahko dejala vsaka moja prava slika je v bistvu narejena za to, da ne bo razstavljena. Slikarji imamo gotovo tudi več kot 50 odstotkov slik, ki jih nismo nikoli razstavili. V gledališču ali na filmu pa seveda že v začetku veš, da bo to postavljeno na oder, pred ljudi, in že tudi zasnovi delaš z zavestjo, da boš nekomu pokazal.«

»Bi lahko torej iskali v naravi igralca neko ekstremitiranost, pri slikarju pa morda introvertiranost, me prešine.

»Mislim, da je to preprosta formulacija, ki pa lahko vzdrži,« prikima Marjan.

»Jaz pa mislim, da ne vzdrži oziroma je napačna,« nama ugovarja Nataša. »Ekstrovertiranost v igralskem primeru pomeni predvsem neko nestrpnost na odru. Na začetku kariere sem morda v tisti svoji nemanski želji po igranju res uživala v tej voajeristični funkciji publike. Ščasoma pa me tako gledalčev doživljanje ni več zanimalo. Zdaj gre pri meni veliko bolj za odgovornost do tega, kaj počnem, kaj hočem povedati, kako hočem, da to na nekoga vpliva. Ne maram neodgovornih igralcev, ki so do konca življenja neposredni in živijo samo v ekstazi svojejegega, menjavanja karakterjev, tonskih lestvic, načinov gibanja. Ker to je brez dvoma obrtniški teater, ki seveda tudi mora obstajati, ampak nočem, da obstaja samo tak teater. In če naj sem povsem brez dlake na jeziku, potem moram reči, da večini svojih kolegov zamerim pristajanje na to, da rečejo: »Sem igravec, sem obrtnik, sem na razpolago!« Jaz si pa rečem: »zakaj? Sem vendar najprej človek, sem misleče bitje in sem ustvarjalec in zakaj naj bi sledila misli nekoga?« Če meni režiser reče, »naredi to tako ali tako,« potem kaj, naj bom kura, pa naj naredim, čeprav mislim »tako in tako?« Ker večina res reče: »Naredi pozabi.« Ampak, mene zanima situacija, ko se v tem momentu dogaja en totalen teater, ko so vsi vključeni s svojim kompletnim bistvom, s celostnim mišljenjem, pogledom, odnosom do sveta, do soljudi, do temo do problema. Zato najbolj sovražim te tako imenovane profesionalne odnose. Saj jaz sem profesionalist, ampak meni profesionalnost pomeni to, da si lotiš da se posvetiš projektu, da investiraš v to celostno emotivni in energijski korpus...«

»Ampak to je utopija, Nataša,« se vidno vznemirja Marjan.

»Pa sem pač utopist in kaj?« mu zabrusi. »Saj veš, da je trideset ljudi v Drami in kaj bo če bo vsak mislil s svojo glavo?« se posmeji tej njeni nadni vročici.

»Ampak, saj ti pravim, mene ne zanima teh trideset ljudi, mene zanima nekaj drugega,« se značilno dvigne na stolu. »V bistvu pa sem želela reči, da me režiser ne more najeti ali kupiti, lahko pa me prepriča navduši za nekaj, v hipu spet sede. »Le tako nam lahko nastane situacija, ko vem, da gre za teater kot umetnost. Saj navsezadnje tudi scenarija ne razumeti kot zakon, temveč kot temeljno partituro na podlagi se mora zgoditi marsikaj in navsezadnje če hočeš, tudi kup improvizacije, da je to lahko udejanjeno kot živ material, da kot igralec lahko svoj lik in ga oživiš. Ampak saj se razumeva, da seveda lahko zgodi le med ljudmi, ki na neki stvari za neko stvar intenzivno delajo, se ji posvetijo v celoti in jo hočejo dobro narediti.«

»Včasih mislim, da je Nataši res težje,« naposled povzame Marjan, »ker mora biti na razpolago. Moja težava pa je pač druga. Če sem v čustvenih težavah, recimo, in ne morem siliti se moram sam pognati v tek. Vem namreč, da se lahko rešim slikarstvom. Tudi če mi ne gre, moram, res moram slikati, pa uničim še toliko barve in platen. Njo pa pač lahko drugi pri- da dela. Ona mora biti ob sedmih na vaji, sicer bo s tem škodovala tridesetim ljudem, in to je v takih situacijah lahko dobro. vi, njo lahko včasih tudi drugi povlečejo, mene pa nihče ne pri- ganja.«

Nazdravimo z »rdečko«, ki sta jo prinesla iz Vučje Gomile v vasi na obronkih Goriškega imata Nataša in Marjan svoj pri- pristan in očitno veliko prijateljev. Z enakim žarom, kot sta prej pripovedovala o tujih mestih, mi zdaj pravita o druženju z do- ni. »Sva si pač podobna v tem, da pri vsem, kar počneva, izhajava iz nekega človeškega momenta,« je dejala Nataša ob začetku pogovora. In zdaj to lahko razumem še veliko bolj sedno kot prej: iskrenost in nepotvorjenost, za katero si prizna- ta vsak v svoji umetnosti, je tudi sicer njuno življenjsko vodilo.

Čez nekaj dni, ko se vrnem v Mursko Sobotno, v galeriji na ritvi razstave SLIKE – 10 LET POZNEJE očaran zastanem pred Marjanovo sliko z naslovom »Skušnja, evropske divje mišje Misel, ki me spontano prešine, me pravzaprav preseneti. nim se namreč Picassojeve izjave: »Sprehajam se po Fontai- aujskem gozdu. Napade me zelena »slabost«. Spraviti občutek iz sebe in ga vnesti v sliko.« In mi je nadvse žal, da na ni na otvoritvi, kajti rad bi ga vprašal, ali ni ta zelena Gomile.

Feri Lain

NATAŠA IN MARJAN

bodna izbira neha. Takrat je pač moja odgovornost absolutna, kajti ne morem si privoščiti kot on s sliko, ki jo lahko pusti in reci- mo odpotuje, saj ve, da ga bo slika počakala.«

»Pri meni je pač glede mojega umetniškega dela vse odvisno od mene, v igralskem poklicu pa to ni mogoče,« soglaša Marjan. »Am- pak to se mi vendarle ne zdi tista bistvena zadeva. Bolj bistveno je, da ima pač tudi ona neko določeno vizijo gledališča in status ji vsaj deloma omogoča, da res dela take predstave, ki temu njene- mu pojmovanju čimbolj ustrezajo.«

»Vsekakor pa žal ni slovenska situacija tisto, kar bi me lahko po- polnoma zadovoljilo,« povzame Nataša. »Ko namreč enkrat nekako obrešeš to slovensko gledališko relacijo Nova Gorica, Lju- bljana, Celje, Maribor, Ptuj, potem si seveda zaželiš, da ne bi bilo to vse tvoje obzorje in rada bi delala še kje drugje. Gotovo seve- da, da tudi v tujini.«

»Ob dobrih vlogah, ki si jih odigrala na filmu, mi je prišlo na uho tudi o filmskih vlogah, ki si jih zavrnila,« se spomnim. »Recimo, za- vrnjena glavna ženska vloga v Šterkovem filmu Ekspres, ekspres ali v Mlakarjevem filmu Halgato.«

»Včasih sem pač res rekla hvala lepa, a sem prepričana, da je bilo zmeraj z razlogom in da je bilo tako prav,« se zasmeji ob pri- pombi. »Gre pač za moje slabe izkušnje s slovensko filmsko pro- dukcijo, v kateri pogrešam neki korekten ali profesionalen odnos tudi do igralcev. V resnici pa se tu to premnogokrat reducira na neke osebne in zasebne odnose, ki jih ne maram.«

Morda ne opazita, a pogovor, ki sem ga načrtoval, se zdaj že polagoma spreminja v druženje. Potihem jima pritrujem v tem njunem doslednem in srčnem odnosu do umetnosti, ki sta ji vsak